TKP ve ORGANİZE GENÇLİK HAREKETLERİ

Mahmut İhsan Özgen

TÜSTAV

TKP
ve
ORGANİZE GENÇLİK HAREKETLERİ

Sayın Ali Zpar
Begendiye en derin
saygılarımla
3.9.1987

Mahmut İhsan Özgen

TÜSTAV

14 MAYIS VAKFI

14 Mayıs Vakfı Yayınları No : 1
Eserin Telif Hakları Saklıdır. Kısmen veya tamamen İktibas Edilemez, Özetlenemez.

Birinci Baskı

Dizgi ve Baskı : Kardeşler Matbaası
Baskı Yeri ve Tarihi: İstanbul - Eylül 1982

14 Mayıs Vakfı; Gümüşsuyu Cad. Kunt Apt. No. 33 Kat I D. 2
Taksim - İstanbul — Tel : 45 54 43 — 43 41 02

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ... 13
SUNUŞ ... 15
KISALTMALAR ... 20

GİRİŞ

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN SONRA OSMANLI İMPARATORLUĞU
(ss. 21 — 24)

I — Mondros Mütarekesi ve Devletin Durumu
a) İstanbul'da Durum
b) Anadolu'da Milli Birlik Çalışmaları
II — Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Kuruluşu

BİRİNCİ BÖLÜM

MONDROS MÜTAREKESİ'NDEN SONRA İSTANBUL'DA KOMÜNİST FAALİYETLER
(ss. 25 — 39)

I — Siyasi Sol Partiler ve Yayınlar
a) Türkiye Sosyalist Fırkası ve İdrak Gazetesi
b) Sosyal Demokrat Fırkası
II — TKP'nin Yasal Siyasi Parti İçinde Kurulması, örgütler ve yayınları
a) Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası ve Yayın Organları
b) Aydınlık Dergisi ve Aydınlık Grubu
III — 1923 Yılı İstanbul Tutuklamaları ve Ortaya Çıkan Gerçekler

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE ANADOLU'DA KOMÜNİST FAALİYETLER
(ss. 40 — 60)

I — Mustafa Suphi ve (Bakû'de) Türkiye Komünist Partisi
a) Yeşil Ordu Cemiyeti

b) Halk İştirakiyûn Fırkası
c) Resmi Türkiye Komünist Fırkası
d) Yeşil Ordu Cemiyeti, Gizli Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye Halk İştirakiyûn Fırkası Probleminin Halledilmesi
II — Atatürk'ün Başarılı Dış Politikası ve Ortaya Çıkan Gerçek

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1923—1938 ATATÜRK DÖNEMİ KOMÜNİST FAALİYETLER

(ss. 61 — 101)

I — Yasadışı Gizli Marksist-Leninist Hareketler
A — TKP'nin Propaganda, Yayın Çalışmaları ve 1925 Tutuklamaları
B — TKP'nin Propaganda, Yayın Çalışmaları ve 1927 Tutuklamaları
II — 1927 Tutuklamalarında ele geçirilen TKP'nin Gizli Faaliyet Programı
a) TKP Faaliyet Programı Metni (Birinci Kısım)
— Köylüler
— Köylülük
— Ekonomi Meselesi
— İktisadi ve Mâli Meseleler
— Genel Olarak Milli Eğitim
— Gençlik
— Kadınların Hareketi
b) TKP Faaliyet Programı Metni (İkinci Kısım)
— Amele ve Köylü Hükümetinin Vazifeleri
III — TKP'nin Kontrol Altında Tutulduğu 1928-1938 Devresi
a) TKP'nin Yayın Faaliyetini Arttırması ve 1929 Tutuklamaları
b) Atatürk'ün 1929 Tutuklamaları Sırasında Komünizm ve Komünistler Aleyhinde Bir Demeci
c) Atatürk'ün Demokrasi ve Demokrasiye karşı hareketlerle ilgili açıklamaları
d) TKP'nin Yeni Taktik Uygulaması ve Tutuklamalar
e) 1938 Donanma Olayı ve Tutuklamalar
1 — Yavuz Harp Gemisi
2 — Reşid Paşa Gemisi
3 — Pınar Su Gemisi ve Deniz Harp Okulu

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1938-1950 DÖNEMİ KOMÜNİST FAALİYETLER VE 1951/1952 TUTUKLAMALARI

(ss. 102 — 116)

A — TKP'nin, Üniversite ve Yüksek Öğrenim Gençliği İçinde Faaliyeti
I — Üniversiteler İçinde Yasal Dernekler
1 — İleri Gençler Birliği Cephesi Derneği
2 — İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği ve Türkiye Gençler Derneği
II — İstanbul Yüksek Tahsil Derneği'nin Çalışmaları ve Eylemleri
1 — İlâhiyat Fakültesi'nin Kuruluşunun Protestosu
2 — Nâzım Hikmet'i Hapisten Kurtarma Kampanyası
III — İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği'nin Kapatılması ve Tutuklamalar
IV — Türk Barışseverler Cemiyeti ve TKP'nin Yasal Şubesinin Kapatılması
B — TKP'nin Çalışmasını Durduran 1951/1952 Komünist Tutuklamaları

BEŞİNCİ BÖLÜM

1950-1960 DÖNEMİNDE GENÇLİĞİN TAHRİKİ VE TKP'NİN 1960 İHTİLÂLİ SONRASINDAKİ FAALİYETLERİ

(ss. 117 — 132)

I — 1950-1960 Genel Siyasi Durum
II — 1960 Öncesi «Bursa Nutku» Olayı
III — TKP'nin 1960'dan Sonra Faaliyetleri
a) Tek Cephe Taktiği
b) Tek Cephe Taktiğinin Uygulanması
c) NATO'ya Karşı Propaganda ve Irkçılık, Bölücülük Hareketleri
IV — Marksist-Leninist İdeolojik Eylemler Karşısında Devletin Yönetimi
a) Yönetim Çekingenliği ve 1961 Anayasası'nın Tefsire Yol Açan Maddelerinin İstismarı
b) Hürriyetçi Demokrasiye ve Devletin Cumhuriyet Düzenine Karşı Çıkılması
c) 1974 Affı İle Siyasi Suçluların Serbest Bırakılması

ALTINCI BÖLÜM

1960 SONRASI, ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN MARKSİST-LENİNİST TEORİ İLE EĞİTİLMESİ

(ss. 133 — 142)

I — TKP Tarafından Görevli «Fikir Militanları»nın Komünizm Teorisinin Bilimsel Sosyalizm Adı Altında Gençliğin Merakını Çekecek Şekilde Sol Yayınlarla Vermeleri
a) Diyalektik Sayesinde Dünyayı Anlamak ve Değiştirmenin Mümkün Olabileceğinin İddia Edilmesi
b) Sınıf Çatışmalarının Düzenlenmesi Amacıyla Marksist-Leninist Teorik Bilgiler Verilmesi
c) Mülkiyet Hakkının Ortadan Kaldırılmasını Sağlamak İçin Şiddet Hareketlerinin Teşvik Edilmesi
II — Komünizmin Yerleşmesi İçin Mücadele Yöntemlerinin Öğretilmesi

YEDİNCİ BÖLÜM

1960-1968 DÖNEMİNDE ÜNİVERSİTELER İÇİNDEKİ DERNEKLERİN SİYASİ VE MARKSİST-LENİNİST EYLEMLERİ

(ss. 143 — 167)

I — Üniversiteler İçindeki Derneklerin Siyasetle Uğraşmaları ve Bildiriler Yayınlamaları
a) 19-28/29 Nisan 1960 Gençlik Eylemlerinin Yıldönümleri Bildirileri
1 — Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nun Bildirisi
2 — Siyasal Bilgiler Fakültesi Derneği'nin Bildirisi
3 — Milli Türk Talebe Birliği'nin Bildirisi
b) 28/29 Nisan Gençlik Eylemlerinin 2. Yıl Dönümleri
1 — Üç Derneğin Ortak Bildirisi (1962)
2 — MTTB'nin Bildirisi (1963)
II — Gençlik Derneklerinin Demeç ve Bildirileri (1964) ve Atatürk Adının Devamlı İstismar Edilmesi
III — Solcu Üniversite ve Yüksek Öğrenim Gençliğinin Eylemlere Başlaması
a) Celâl Bayar'ın Affedilmemesi İçin Sol Öğrenci Derneklerinin Protesto ve Yürüyüşler Düzenlemeleri
b) Yeni İstanbul Gazetesine Baskın Düzenlenmesi

IV — Sosyalist Fikir Kulüpleri Federasyonu ve Marksist-Leninist İdeolojik Örgütlenme
a) FKF'nin Bölücü Çalışmaları Plânlaması ve 28 Nisan Olaylarının 5. Yıldönümü
b) Amerika ve NATO Düşmanlığı Propagandaları
c) Petrolün Millileştirilmesi Kampanyası
1 — TMTF'nin Petrol Kampanyasını Organize Şekilde Yürütmesi
2 — Marksist-Leninist İdeolojinin «Propaganda ve Ajitasyon» Çalışmaları
3 — Amerikan 6. Filo'nun Protesto Edilmesi Gösterileri
V — Evrensel Barış Şenliği ve Gençlik Şölenleri İle Solcu Örgütlerin Birlik ve Dayanışma Eğitimi
VI — Barış İçin Arı Şöleni ve NATO'ya Hayır Kampanyası
a) Barış İçin Arı Şöleni
b) NATO'ya Hayır Kampanyası

SEKİZİNCİ BÖLÜM

FİKİR KULÜPLERİ FEDERASYONU VE MARKSİST-LENİNİST TEORİNİN PRATİĞE GEÇİRİLMESİ

(ss. 168 — 198)

I — FKF ve 1967 Türkiyesi'nde Devrimci Eylem
a) Tam Bağımsız Türkiye ve Karşı Devrim
b) NATO Düşmanlığı ve FKF'nin Gizli Amacı
II — FKF ve Bilimsel Sosyalizm
a) FKF'nin Komünist Partisi Gibi Çalışması
b) Milli Demokratik Devrimin Propagandası ve Halkın Yasalara Karşı Tahrik Edilmesi
c) FKF'nin Esas Amacı ve Hedefi
III — Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun Türkiye İşçi Partisi ile Birlikte Çalışmaları
IV — Yasadışı Hareketlere Plânlı Yön Verilmesi ve Şiddet Eylemleri
V — Komünizmi Halk Arasında Yaymak İçin, Kitlelere Marksist-Leninist Teoriyi Öğretmek

DOKUZUNCU BÖLÜM

TÜRKİYE DEVRİMCİ GENÇLİK FEDERASYONU VE MARKSİST-LENİNİST TEORİNİN TATBİKATI

(ss. 199 — 275)

I — Marksist-Leninist Teori Tatbikatının Devam Ettirilmesi

II — Sendikalar ve Diğer Gençlik Örgütleriyle İrtibat ve İlişkiler
- a) SDDF, DİSK Gibi Örgütlerle İşbirliği
- b) Diğer Kuruluşlarla İrtibat ve Güç Birliği

III — DEV-GENÇ'in Yasadışı Faaliyetleri
- a) Üniversiteye Yöneltilen Çalışmalar ve Eylemler
- b) Köye Yöneltilen Çalışmalar ve Eylemler
- c) İşçiye Yöneltilen Çalışmalar ve Eylemler
- d) Silâhlanma, Militan Yetiştirme ve Yıkıcı Plânlar
- e) Amerika Aleyhine Çalışmalar ve Eylemler
- f) Anarşik Ortamın Devamlı Olması Amacıyle Yapılan Çalışmalar

IV — DEV-GENÇ'in Eğitim Çalışmaları

V — DEV-GENÇ'in Bildiri ve Afiş Çalışmaları
- a) Yayınlanan ve Ele Geçen Bildiriler
- b) Yayınlanan ve Ele Geçen Afişler
  - — Trabzon'da Bulunan Afişler
  - — Adana'da Bulunan Afişler
  - — Diyarbakır'da Bulunan Afişler
  - — Kars Devrimci Gençlik Derneği'nde Bulunan Afişler
  - — Ankara Dev-Genç Merkezinde Yapılan Aramada Elde Edilen Afişler

VI — DEV-GENÇ'in Şiddet Eylemlerinde Kullandığı Sloganlar
- a) Temel Sloganlar
- b) Sloganların Mahiyeti ve Açıklamaları
  - — Cici Demokrasiye Paydos
  - — Devrimciler Elele Milli Cephede
  - — Fabrika İşçinin, Toprak Köylünün
  - — Gerici Parlamenterizme Hayır
  - — Hak Sahibinin Eliyle Alınır
  - — İşçi-Köylü-Gençlik Elele
  - — İşçiler Birleşiniz
  - — Kahrolsun Amerikan Emperyalizmi ve Yerli İşbirlikçileri

— Kahrolsun Halkımıza Zulüm Eden Toprak Ağaları
— Milli Ordu
— Milli İktidar
— NATO'ya Hayır
— Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye
— Yaşasın Halk Savaşı
— Yaşasın İşçi ve Emekçilerin Devrimci İktidarı
— Yaşasın Dünya Halklarının Savaşı ve Zaferi

VII — DEV-GENÇ'in Diğer Çalışmaları

ONUNCU BÖLÜM

MARKSİST-LENİNİST İDEOLOJİNİN GENÇLİK ÖRGÜTLERİNE HAKİMİYETİ VE ŞİDDET EYLEMLERİ
(ss. 276 — 295)

I — Milli Demokratik Devrim
a) Milli Demokratik Devrimcilerin Gençlik Örgütlerini Ele Geçirmesi
b) TKP, Milli Demokratik Devrim ve TİP

II — Solcu Öğrenci Derneklerinin Organize Şiddet Hareketlerini Başlatması
a) Üniversite, Akademi ve Yüksek Öğrenim kurumlarının İşgali
b) Fabrika İşgalleri

III — Amerika Düşmanlığı ve Şiddet Hareketleri
a) Amerikan 6. Filo'ya Karşı Protesto ve 1968 Temmuz Olayları
b) Devrimci Gençlik Derneği'nin Samsun-Ankara Yürüyüşü
c) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Olayları
d) 6. Filo'ya Karşı Düzenlenen Gösteriler ve Çatışmalar

ONBİRİNCİ BÖLÜM

1970-1971 DÖNEMİ MARKSİST-LENİNİST ŞİDDET EYLEMLERİ VE ÇATIŞMALAR
(ss. 296 — 322)

I — Organize Şiddet ve Tedhiş Hareketleri
a) 1970 Yılı Önemli Olayları
b) 1971 Yılı Önemli Olayları (12 Mart'a Kadar)

1 — Öğrenci Mustafa Kuseyri'nin Öldürülmesi, İstismarı ve Gerçeğin anlaşılması
2 — 15/16 Haziran 1970 Olayları ve Çatışmalar

II — 1. ve 2. Erim Hükümeti Devresi Yasadışı Gizli Örgütler ve Silâhlı Şiddet Eylemleri
A — Prof. Nihat Erim Hükümeti
B — Türk Halk Kurtuluş Ordusu (THKO)
a) THKO'nun 12 Mart Öncesi Silâhlı Tedhiş Eylemleri
1 — İstanbul'daki Eylemler
2 — Ankara'daki Eylemler
b) THKO'nun 12 Mart'tan Sonra Silâhlı Tedhiş Eylemleri
1 — Anadolu'daki Silâhlı Tedhiş Eylemleri
2 — İstanbul'daki Silâhlı Tedhiş Eylemleri
3 — THY Uçağının Bulgaristan'a Kaçırılması
4 — Jandarma Genel Komutanına Yapılan Suikast

III — Yasadışı Türkiye Halk Kurtuluş Partisi (THKP) ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi (THKC) Silâhlı Eylemleri
a) THKP/THKC Tüzükleri, Banka Soygunu ve İki İş Adamının Kaçırılarak Fidye Alınması
b) İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom'un Kaçırılması ve Öldürülmesi
c) THKP/THKC Liderlerinden Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir'in Eylemleri

IV — THKP/THKC Liderlerinin Hapishaneden Kaçırılmaları

V — THKP/THKC Militanlarının İki İngiliz ve Bir Kanadalı Teknisyeni Kaçırıp Öldürmeleri

ONİKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ŞİDDET EYLEMLERİNİN HAZIRLANMASINDA VE UYGULANMASINDA TAKİP EDİLEN METOD VE YÖNTEMLER

(ss. 323 — 362)

A — Marksist-Leninist Tedhiş Örgütlerinin İşçi ve Köylü Kesimleri Üstünde Faaliyetleri
1 — İşçi Kesimleri Üstünde Faaliyetler
2 — Köylü Kesimleri Üstünde Faaliyetler

B — Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu'nun Türkiye'yi NATO'dan ve Batı Blokundan Ayırma Girişimleri

a) SDDF ve Milletlerarası Komünizm Propagandası İşbirliği
b) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği ve İhtilâlci Marksist-Leninist Propaganda

C — Marksist - Leninist İhtilâlci Sosyalistlerin Devamlı Eylem İçin Eğitilmeleri
a) Marksist-Leninist Basının Faaliyeti
b) Komünist Darbelerinin Başarı Yöntemi
b) Doğu Anadolu Bölgesindeki Ayırım ve Bölücülük Çalışmaları

D — Bilimsel Sosyalizm «Marksist-Leninist Kesintisiz Devrim» Savaş Taktikleri

I — Bilimsel Sosyalist Teorideki Ajitasyon ve Propaganda

II — Kesintisiz Devrimde Ajitasyon ve Propaganda
a) Marks ve Engels'e Göre Ajitasyon ve Propaganda
b) Lenin'e Göre Ajitasyon - Propaganda ve «Silâhlı Propaganda»
c) Diğer Komünist Liderlere Göre Silâhlı Propaganda

III — Silâhlı Propaganda Metodları
a) Şehir Gerillası ve Propaganda
b) Sosyalist Ajitasyon ve Propaganda
c) Devrimci Ajitasyon ve Propaganda

IV — Marksist-Leninist Eğitim ve Bilinçlenme
a) Kesintisiz Devrim ve Devrimci İşçi - Köylü İktidarı
b) Devrimci Halk Cepheleri ve İktidar
c) Proletarya Birliği ve Sınıf Partisi

SONUÇ ... ... 363 — 366

KAYNAKLAR ... ... 367 — 382

TÜSTAV

TÜSTAV

CELÂL BAYAR
20 Temmuz 1982

ÖNSÖZ

Mahmut İhsan Özgen, TKP ve Organize Gençlik Hareketleri adlı kitabını yayına vermeden önce bana getirdi. Yazdıkları üzerinde bilgi verdi. Hazırladıklarını inceleme fırsatını buldum. Yazar, gizli TKP hareketini tespit ettiği günden itibaren tarihi bir çizgi içerisinde kaleme almış ve derinlemesine bir incelemeye ve değerlendirmeye tabi tutmuştur. Yazdıklarının büyük bir araştırma ve emek mahsulü olduğu görülüyor. Bu Araştırma içerisinde Türkiye'deki gençlik hareketleri de inceleme konusu yapılmış ve geniş olarak ele alınmıştır. Kaynak bir kitap olarak başvurulduğunda büyük ölçüde istifade edileceği kanaatindeyim.

Ben de Türkiye'deki komünist hareketleri ile ve komünist enternasyonali üzerinde çalışmalarda bulunuyorum. Bu itibarla İhsan Özgen'in yazdıkları beni yakından ilgilendirdi. Böylesine önemli ve Türkiye için en aktüel bir konunun araştırılması ve yayınlanması beni son derece memnun etti.

Arkadaşımı, memlekete ve millete faydalı olacağını umduğum bu yayınından dolayı takdir ediyorum. Çalışmalarında başarılar diliyorum.

CELÂL BAYAR

TÜSTAV

SUNUŞ

Osmanlı İmparatorluğu, kuruluşundan itibaren yüzyıllarca dünya ülkeleri üstünde emsalsiz güç olarak, Çağların en büyük ve en uzun İmparatorluk dönemini idrâk etmiş bir devlettir.

Bu çok önemli hakikât ile birlikte, bugün de Türkiye'nin bulunduğu coğrafi ve siyasi stratejik mevkii, dost ve düşman ülkelerce en küçük teferruatına kadar takip edilmekte ve dış politikalarının tayininde ve izlenmesinde en önemli unsur olarak gözönünde tutulmaktadır.

Bu bilinen gerçeklerden hareketle; Türkiye üstünde emelleri olan dış güçler, Cumhuriyetten önce ve sonra, yıkıcı, bölücü ve ideolojik faaliyetlerine devam etmişler, Türkiye'de huzur ve sükûn ortamını sistematik çalışmalarla bozmak istemişlerdir. Bu tür yıkıcı ve bölücü çalışmalar içinde çok önemli bir yeri, yasadışı gizli Türkiye Komünist Partisi (TKP) tutmaktadır.

Bir kitap halinde takdim ettiğimiz siyasi araştırmamızı hazırlamak için; 1914 yılından günümüze kadar yayınlanmış olan gazete-dergi koleksiyonları, kitap, broşür v.s. konumuzla ilgili her türlü yayının tek tek incelenmesi ve Devlet kütüphaneleri, Arşivleri ile özel Arşivler taranmak suretiyle çalışılmıştır.

Kronolojik bir sıralamayla ele aldığımız siyasi araştırmamızda; Yasadışı ve gizli olarak Türkiye üstünde faaliyetini sürdüren TKP'nin kuruluşundan itibaren ve Mondros Mütarekesi'nden sonra İstanbul'da ve Anadolu'daki komünist hareketler ile TKP'nin günümüze kadar çeşitli zümreler üstünde, yasal dernekler, siyasi partiler içinde yapmış oldu-

ğu çalışmaları Üniversite Gençliği üstündeki faaliyetleri ve eylemleri geniş olarak ele alınmıştır.

1924'te yasadışı ve gizli olarak Türkiye'de Dr. Şefik Hüsnü başkanlığında Hasan Ali Ediz, Nazım Hikmet, Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve Baytar Salih Hacıoğlu tarafından kurulan TKP, gizli çalışmalarla ve yayınlarla örgütünü geliştirmek istemiş, fakat deşifre olmuştu. Ülkenin sosyal düzenini, huzur ve sükûnunu, güvenlik ve asayişini bozucu faaliyetleri önleyebilmek maksadıyle 4 Mart 1925'te «Takrir-i Sükûn Kanunu» çıkarılmış ve bu kanundan sonra belirlenen Türk komünistleri tutuklanmış, 12 Ağustos 1925'te TKP ve yayın organları kapatılmıştır.

İstanbul'da tutuklamalar başladığı sırada Rusya'ya kaçmış bulunan Dr. Şefik Hüsnü, Nâzım Hikmet, Hasan Ali Ediz gıyaben 15'er yıla mahkûm edilmişlerdi. Dr. Mümtaz, Askerî Tıp öğrencisi Hüseyin Hikmet Kıvılcımlı ve Nuri Haydar 10'ar yıla mahkûm olmuşlar ve Askeri Ceza Kanunu hükümlerine göre Silâhlı Kuvvetlerden çıkarılmışlardı. Hüküm giyen TKP mensupları 29 Ekim 1926 günü Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle çıkarılan aftan istifade ederek tahliye olmuşlardır.

1927 yılında İstanbul'a gizlice gelen Dr. Şefik Hüsnü, tekrar TKP'yi organize etmek istemiş fakat bir ihbar sonucu yakalanmış ve bu defa TKP'nin Ankara, Eskişehir, Adana, İzmir örgütleri de ortaya çıkarılmıştır.

1928-1938 yılları TKP'nin en sıkıntılı devrelerinden biri olmuş zira liderlerinin ellerindeki belgelerle yakalanmasından sonra bütün örgüt polis gözetimi altında devamlı takibe alınmıştı. Böylece Sovyet Rusya'nın Türkiye üstünde çalışmasını kolaylaştırmak ve partinin komünist stratejisini olumlu olarak uygulamak maksadıyle yapılan çalışmalar bir türlü tutturulamamıştı. Bu sebeple 1932 yılından itibaren TKP, Türkiye üstünde uyguladığı Marksist-Leninist politikanın tak-

tiğini değiştirerek öncelikle, «sol fikirlerin aydın kesim tarafından tartışabileceği bir ortamın teşekkül edebilmesi» yolunu düşünmüş ve buna paralel taktik hazırlanmıştı.

1935'te İstanbul Yüksek Okul Öğrencileri arasında gizli hücre kurulması faaliyetlerine başlandı. 1937'de ise Harp Okulu'na sızma çalışmaları TKP yönünden büyük hüsranla sonuçlandı. Ve 1938 yılında «Donanma Olayı» olarak isimlendirilen TKP'nin çok önemli bir yayılma hareketi, kısa süre içinde önlendi. TKP yöneticilerinden Nazım Hikmet (20 yıl), Hamdi Alev Şamilof (18 yıl), Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve diğer hücre mensupları 15 ile 1 yıl arasında çeşitli ağır hapis cezalarına mahkûm oldular.

Sovyet yanlısı TKP'nin sistemli ve programlı çalışmaları, Marksist-Leninist propaganda metodları ile 1939'dan itibaren Üniversite ve Yüksek Öğrenim kesiminde sürdürülmeye başlandı. Üniversitelerde bazen yasal görünümde bazen de yasadışı olarak kurulan dernekler sistematik çalışmalara devam ettiler.

İstanbul ve Ankara Üniversiteleri içinde TKP paralelinde kurulan dernekler. bu tür faaliyetlerini yüksek öğrenim gençliği üstünde sürdürmüşler fakat 1951/1952 tutuklamaları ile bütün bu komünist çalışmalar tamamen durdurulmuştu. 1952'den sonra yurt dışında kurularak gizli faaliyetlerine devam eden TKP, 1960 öncesi ve sonrasında Türkiye'nin sıkıntılı her anından faydalanarak Üniversiteler ve Yüksek Öğrenim yuvalarında örgütlendi. TKP'nin yetiştirilmiş militanları Türkiye'deki demokratik düzeni yıkmak ve yerine Marksist-Leninist diktatörlük kurmak amacıyle, Üniversite ve Yüksek Öğrenim Gençliği arasına değişik görünümde sızarak bir kısım sempatizan topladılar.

1960'lı yıllarda çeşitli anma törenleri, NATO ve Amerika aleyhtarı protesto gösterileri ve yürüyüşleri ile devam ettirilen öğrenci-gençlik eylemleri bilhassa 1968'den sonra gerçek Marksist-Leninist karakterini açıkça ortaya koydu.

Türk halkından tamamen kopuk olarak ısrarla devam ettirilen gençlik eylemleri 1968 sonrasında Üniversite işgallerine ve şiddet eylemlerine dönüştürülürken bir kısım masum öğrenciyi de peşinden sürükledi. Yüksek Öğrenim ve hatta orta öğrenim yuvalarında bazen çeşitli vaadlerle kandırılan bazen de türlü baskı ve tehditlerle olaylara sürüklenen gençler, sonu olmayan çatışmalara sokuldu ve düşman gruplar haline getirilmesine çalışıldı. Bazı yazarların ve bazı öğretim üyelerinin de kışkırttığı öğrenciler, hayatlarını ve istikballerini kaybetmek pahasına ideoloji uğruna harcandılar.

12 Mart 1971 öncesi ve sonrasında, Türkiye'nin hür demokratik düzenini yıkmak ve Marksist-Leninist dikta düzenini yerleştirmek amacı ve hedefinden kaynaklanan olayları yaratanlar ve perde arkasındaki yöneticileri ortaya çıkarıldı. Üniversitelerde ve Yüksek Öğrenim kuruluşlarında küçük bir azınlığı elde eden yetiştirilmiş militanlar eylemlerinde, bu azınlıktan istifade ederek öğrenim ve eğitim hürriyetini kısıtladılar. Gençliğin büyük enerji potansiyelinden faydalanarak onları emellerine alet ettiler ve hatta orta öğrenim yuvalarına kadar bütün emellerinde, gençliği acımasızca kullandılar.

Halktan tamamen kopuk olarak yürütülen bu eylemler, şiddet hareketlerine ve çatışmalara dönüştüğü 1970'den itibaren gençlikten de kopmuş ve gerçek militanların Türk devletine, Türk demokrasisine karşı yürüttükleri bir savaş haline gelmiştir. 1970'li yıllarda halktan ve gençlikten kopuk olarak sürdürülen eylemlerin ve 12 Mart 1971 döneminde ele geçirilen cinayet örgütlerinin gerçek kimliği, apaçık belirlenmişti. Fakat 1974 genel affından sonra serbest bırakılan beyin takımı ve militanlar, örgütlerini tekrar canlandırmışlar ve bu defa 1975'den sonra 12 Eylül 1980 öncesi kanlı facialarını meydana getirmişlerdir.

İşte bu geniş araştırmamızda, bütün bu olayları yaratan

gizli elleri, yasadışı örgütleri, militanları, şiddet eylemlerini ve yayın organlarını derinlemesine incelemiş bulunuyoruz.

12 Eylül 1980'den itibaren Milli Güvenlik Konseyi'nin ve Hükümetin bu konuyla ilgili olarak yayınlamış oldukları yasalar, tebliğler, kanun kuvvetindeki kararnameler, Sıkı Yönetim Komutanlıkları'nın ilgili bildiri ve yasaları ve bu dönemin gerektirdiği Basın Yasası tatbikatına uyarak, kitabımızda 1975 sonrasındaki olay ve gelişmeleri ele almıyoruz. Ayrıca halen 12 Eylül 1980 öncesi kanlı facialarını meydana getiren örgütler, cinayet şebekeleri ve militanlarının mahkemeleri devam etmektedir. Dolayısıyle mahkemeleri ve soruşturmaları sürdürülen yasal veya yasadışı dernek ve kuruluşlarla ve kişilerle ilgili bilgileri yayınlamıyoruz. Bu olayları ve gelişmelerini de bilâhare ilgili yasalar, tebliğler kaldırıldıktan ve mahkemeler sona erdikten sonra ele alarak ikinci bir kitapta toplayacağız.

İstanbul 10 Temmuz 1982

Mahmut İhsan ÖZGEN

TÜSTAV

KISALTMALAR

TKP	Yasadışı Gizli Türkiye Komünist Partisi
İGBC	İleri Gençler Birliği Cephesi
İYTGD	İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği
TGD	Türkiye Gençler Derneği
TBC	Türk Barışseverler Cemiyeti
AP	Adalet Partisi
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
TİP	Türkiye İşçi Partisi
DP	Demokrat Parti
MDD	Milli Demokratik Devrim
SDDF	Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu
FKF	Fikir Kulüpleri Federasyonu
DEV-GENÇ	Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu
TDGF	Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu
TMTF	Türkiye Milli Talebe Federasyonu
MTTB	Millî Türk Talebe Birliği
TMGT	Türk Millî Gençlik Teşkilâtı
ODTÜÖB	Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği
AÜÖB	Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği
HÜÖB	Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Birliği
İÜÖB	İstanbul Üniversitesi Öğrenci Birliği
SBFD	Siyasal Bilgiler Fakültesi Derneği
DTCFD	Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Derneği
İYOTB	İstanbul Yüksek Okullar Talebe Birliği
İTÜTB	İstanbul Teknik Üniversitesi Talebe Birliği
TÖS	Türkiye Öğretmenler Sendikası
İLK-SEN	İlk Okul Öğretmenleri Sendikası
DKB	Devrimci Kadınlar Birliği
YİS	Yapı İşçileri Sendikası
DİSK	Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
THKO	Yasadışı Gizli Türk Halk Kurtuluş Ordusu
THKP	Yasadışı Gizli Türkiye Halk Kurtuluş Partisi
THKC	Yasadışı Gizli Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi
MLSPB	Yasadışı Gizli Marksist-Leninist Silâhlı Propaganda Birliği

GİRİŞ

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN SONRA OSMANLI İMPARATORLUĞU

1 — MONDROS MÜTAREKESİ VE DEVLETİN DURUMU

Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan ittifak devletleri, savaş galipleri olan itilâf devletlerinin hakimiyeti altında barış mütarekeleri imzalamak zorunda bırakıldılar. Savaşı bırakan Türkiye'de 30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi'ni imzaladı.

Limni Adası'nın Mondros Limanında taraflar arasında imzalanan bu belge, Türkiye yönünden tam bir yıkım sayılabilecek hükümleri taşıyordu. Osmanlı Devleti adına Bahriye Nazırı Rauf Orbay'ın başkanlığındaki bir heyet ile itilâf devletleri adına İngiliz Amirali Calthorp, barış için gerekli mütarekeyi yapmışlardı.

Mütareke şartlarına göre İstanbul ve Çanakkale Boğazları bütün gemilere açık bulundurulacak ve itilâf devletlerine ait askerler tarafından işgal olunacaktı. Osmanlı Ordusu derhal terhis edilecek ve bütün savaş gemileri itilâf devletlerine teslim edilecekti. Telsiz Telgraf istasyonları, silâh ve cephane depoları itilâf devletlerinin kontrolu altına girecekti. Türklerin elinde bulunan savaş esirleri serbest bırakılacak, buna karşılık Türk esirleri müttefiklerin elinde kalacaktı. Çok ağır hükümler taşıyan bu mütarekenin en ağır hükmü ise yedinci maddede yer almıştı.

Bu maddeye göre, «İtilâf devletleri güvenliklerini tehlikede hissettikleri taktirde, askeri bakımdan önemli olan Türk topraklarını işgal edebilecekleri» belirtilmişti.

Mondros Mütarekesi'yle, Osmanlı İmparatorluğu'nda emelleri olan yabancı ülkeler, devleti tamamen bölmek, parçalamak ve ele geçirmek amaçlarını yazılı olarak belirtmişlerdi. Bu mütarekeden sonra itilâf devletleri altmış parça savaş gemisi ile Çanakkale Boğazı'nı geçip Marmara Denizine girmişler ve 13 Kasım 1918 günü de İstanbul'a gelmişlerdi. Bu arada savaş gemilerinin İstanbul'a gelmeden önce İngilizler, 3 Kasım 1918'de Musul'u işgal etmişler ve Türkiye, tarihinde en büyük sıkıntılarla karşı karşıya kalmıştı.

a) İstanbul'da Durum

Meclis-i Mebusan 21 Aralık 1918'de Padişah kararıyle kapanmıştı. Ali Rıza Paşa Hükümeti, milli iradeye uygun davranışlar içinde Meclis-i Mebusan'ın toplanmasını sağladı. Mustafa Kemal Paşa Meclis'in İstanbul'da toplanmasına karşıydı. Kumandanlar ve sivil yöneticiler ise İstanbul'da toplanmasını istiyorlardı.

22 Ocak 1920'de İstanbul'da toplanan Meclis-i Mebusan, 28 ocakta Misak-ı Milli'yi kabul etti. Meclisin baskı altında olmasına rağmen böylesine bir karar alması İngilizler tarafından hoş görülmedi. Cemal ve Cevdet Paşalar görevlerinden alındı. Meclis Başkanı ve ileri gelen bazı kimseler tutuklandı. Bütün bunların Meclis çalışmalarına etki yapmadığını gören İngilizler, kuvvetlerini 16 Mart 1920'de İstanbul'a çıkararak şehri resmen işgal ettiler. II Nisan'da Meclis-i Mebusan İngilizlerin baskısı neticesinde Padişah iradesiyle kapatıldı.

Osmanlı Devleti artık milli mücadelede karar veremeyecek bir duruma gelmişti. Zira İngiltere'nin İstanbul'u işgaliyle bütün kritik alanlar ve stratejik mevkiler el değiştirmişti.

b) Anadolu'da Millî Birlik Çalışmaları

19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkmasıyle, millî mücadele plânlı ve programlı olarak başladı. Yunanlıların 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgali, Anadolu'nun birçok yerinde tepkilere ve protestolara yol açmıştı. Özellikle Doğu Anadolu'da beliren protesto ve mitingler etkili oldu.

Bağımsızlık amacıyle yurdun çeşitli bölgelerinde «İlhak-ı Red» ve «Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri»nin düzenledikleri bu bölgesel protesto ve miting hareketleri oldukça etkiliydi. (1)

Doğu Anadolu'da bir Ermenistan kurulması tehlikesine karşı İstanbul'da kurulan «Vilâyat-ı Şarkiyye Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti»nin Erzurum şubesi, bütün doğu bölgesinin katılmasıyle Erzurum'da bir kongre düzenledi. Bu arada Mustafa Kemal Paşa, kongre toplanmadan önce 9 Temmuz 1919'da askerlikten ayrılarak «Bir ferd-i Mücahit» olarak Millî Mücadele'ye katılıyor ve savaşa gerçek bir yön veriyordu.

23 Temmuz 1919'da bölgenin bir kurtuluşu gayesiyle toplanmış Erzurum Kongresi millî bir yön alarak, vatanı birbirinden ayrılamaz bir bütün olarak kabul ediyor ve Osmanlı yönetiminden ayrı bir yönetim yetkisiyle «Heyet-i Temsiliye»ye yürütme yetkisi veriyordu.

4 Eylül 1919 günü toplanan Sivas Kongresi ise Erzurum Kongresi'nde eksik kalmış kararların alınmasını sağlamış ve Millî Mücadele'de mevcut bulunan cemiyetleri, «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti» adı altında birleştirmişti.

---

(1) Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, «İzmir'in Yunanlılar Tarafından İşgali ve Bunun Doğu Anadolu'daki Tepkileri», Belleten, sayı: 132 1968 ss. 517-575.

II — TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN KURULUŞU

İstanbul'daki Meclis-i Mebusan kapandıktan sonra, artık «Heyet-i Temsiliye» Anadolu'da askeri ve idari yetkilere sahip tek organ olarak kalıyordu. Atatürk, milleti Anadolu'da bir otorite altına almak, böylelikle Millî Mücadele örgütünü hukuki ve meşru temellere dayandırmak için, Ankara'da olağanüstü yetkilere sahip bir meclis toplamak istiyordu.

Mustafa Kemal Paşa bu görüşle, milletin meşru otoritesini kuracak, olağanüstü yetkiye sahip bir meclisin toplanmasını sağlayacak seçimlerin yapılması için, valiliklere ve kolordulara 19.3.1920'de bir bildiri gönderdi. (2)

Neticede, Osmanlı Devleti'nin bütün siyasi ve hukuki yetkileri kendinde toplamış bulunan TBMM 23 Nisan 1920'de Ankara'da açıldı. Meclis normal bir parlamenter sistemin ötesinde yasama, yürütme ve yargı yetkilerini kapsayan meclis hükümeti şeklini kabul etti. Millî Mücadele'yi yönetmeyi başaran ve geçici bir hükümet durumunda olan «Heyet-i Temsiliye» Mustafa Kemal Paşa'nın 24 Nisan 1920'de yaptığı teklifle, meclisin üzerinde bir kuvvet olmadığını belirterek yetkilerini TBMM'ne bıraktı.

TÜSTAV

(2) Yunus Nadi, Ankara'nın İlk Günleri, İstanbul 1955 ss. 98-100.

BİRİNCİ BÖLÜM

MONDROS MÜTAREKESİ'NDEN SONRA İSTANBUL'DA KOMÜNİST FAALİYETLER

I — SİYASİ SOL PARTİLER VE YAYINLAR

Mondros Mütarekesi'nden sonra Birinci Dünya Savaşı Türkiye yönünden sonuçlanmış ve bu olay iç politikada önemli gelişmelere sebep olmuştu. İktidar düşmüş, yeni bir hükümet kurulurken, Meclis-i Mebusan feshedilmişti. Yeni bir iktidarın kurulması sırasında, savaş sonrasının bıraktığı acı ve üzüntü şartları içinde siyasal boşluk meydana geldi.

Türkiye üstünde emelleri olan dış güçler, bu durumdan istifade ederek Osmanlı İmparatorluğu'nun içinden çökmesini sağlamak için; her türlü yıkıcı, bölücü ve ideolojik faaliyetlerin devam ettirilmesini amaç ve hedefleri yönünden uygun görmüşlerdi. Dolayısıyle Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması ve topraklarının paylaşılması amacıyle ülke içinde her türlü bölücü ve ideolojik hareketler dış güçler tarafından teşvik edilmiş, desteklenmiş hatta programlanmıştır.

Genellikle dış kaynaklı olarak Türkiye üstünde sürdürülen bu tür hareketler, örgütlü ve organize bir şekilde ortaya çıktı. Sürgün ve kaçak politikacılar tekrar İstanbul'a döndüler. Yine bu dönemde «Türkiye'de ilk komünist grupların 1918 yılında İstanbul'un işgali sırasında kurulduğu» (3) belirtilmektedir.

---

(3) Dimitır Şişmanov, Türkiye'de İşçi ve Sosyalist Hareketi (1908-1965) İstanbul 1978 s. 90.

a) Türkiye Sosyalist Fırkası ve İdrak Gazetesi

Mütarekeden sonra Osmanlı Sosyalist Fırkası Başkanı Hüseyin Hilmi (4) de İstanbul'a dönmüş ve yeni bir isim altında partisini tekrar kurmuştu. Bu parti 22 Şubat 1919'da Türkiye Sosyalist Fırkası adıyle kurularak Osmanlı Sosyalist Fırkası'nın yerini aldı.

Bu partinin başkanlığına Hilmi, Genel Sekreterliğine Mustafa Fazıl Çun geçmişlerdi. «Partinin programı, Hilmi'nin eski Osmanlı Sosyalist Fırkası programından daha solcu idi» (5)

Paris'te yayınlanmış bir incelemede: (6) «...Parti, II Enternasyonal'e katılmakla birlikte, Yunan Komünist Partisi'nin İstanbul'daki şubesi mahiyetinde olan Pan Irgatikon (Rum İşçi Birliği) ile teması muhafaza ediyordu. Yabancı orduların İstanbul'dan çekilmesi ve muzaffer kuvvetlerin girmesi, bu partinin faaliyetine son verdi. Zira parti, milli harekete karşı düşmanca bir davranış içindeydi» denilmektedir.

Bu partinin yayın organı 28 Nisan 1919'da Hüseyin Hilmi'nin sahipliği'nde çıkan İdrak gazetesiydi. Tamamen din istismarcılığı yaparak kamuoyuna seslenmeye çalışan derginin başyazılarında «Türkiye ezeldenberi bir

---

(4) Hüseyin Hilmi: (? — 1923) İştirakçi Hilmi lâkabıyla tanınırdı. İzmirli'dir. İzmir'de bir süre sivil polis veya kanun neferi olarak çalışmış, II. Meşrutiyetin ilânından bir yıl önce Serbest İzmir Gazetesini çıkarmıştır. Meşrutiyet İstanbul'unda, solcu fikirler besleyen ve bunları yaymaya çalışan küçük bir grubun lideri idi. 26 Şubat 1910'da haftalık İştirak dergisini çıkarmış, yedi ay sonra Osmanlı Sosyalist Fırkası'nı kurarak başkanı olmuştur. Özelliklə mütareke yıllarında geniş şekilde örgütçülük faaliyeti yapmıştır.

(5) Fethi Tevetoğlu, Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler (1910-1960) Ankara 1967, s. 70.

(6) a.g.e. s. 71 (Enver Esenkova, ss. 14-21'den naklen)

sosyalist ülkesidir ve şeriatın hükümleri bir sosyalist düsturudur» şeklindeki başlıklarla islâm dini ile sosyalizm arasında birleştirme yapılmak istenmiştir. Diğer taraftan Karl Marks, Lassale ve Jaurês'den bahseden gazete «sosyalizmin ceddi Karl Marks'ın sözüne uyarak, işçilere birleşmelerini tavsiye ediyordu.» (7) Ömrü çok kısa süren tek yapraklı bir gazete olan İdrak 33 sayı yayınlanabilmiştir. 20 Temmuz 1919'da İstanbul'da Türkiye Sosyalist Fırkası'nın kongresi yapılırken partinin tamamen Hilmi'nin diktatörlüğü altına girdiği, partinin yeni tüzüğünde belirtilmişti. «Tüzüğün I. maddesi'nde Hüseyin Hilmi'nin partinin değişmez ve daimi başkanı olduğu» (8) yer almıştır.

Türkiye Sosyalist Fırkası adına Bern Kongresine (9) Dr. Refik Nevzad'ın Paris'ten ve Hasan Sadi'nin Cenevre'den katıldığı yazılmaktadır. Türkiye Sosyalist Fırkası eylem plânına göre grevler ve 1 Mayıs mitingi düzenlendiği belirtilmektedir. Bu arada İstanbul'da 1920 ilkbaharında yapılan Tersane ve Tramvay işçileri grevlerinde, Hilmi'nin liderliği görülmektedir. (10)

1919'da Sovyet Rusya'dan beş altı kişilik bir bolşevik grubunun İstanbul'daki komünist çevreye katıldığı ve bu komünist örgütün yasa dışı olmasına rağmen 1920 yılında 1 Mayıs Mitingi düzenledikleri ve Komünistler adına Sadrettin Celâl'in konuşma yaptığı» (11) yer almaktadır.

---

(7) Amele Teşkilâtı, İdrak, No: 16, 13 Mayıs 1325 s. 1.

(8) Zeki Cemal, «Memleketimizde Amele Hareketleri Tarihi—2» Meslek, sayı 22, 12 Mayıs 1925, ss. 14-15.

(9) Bern Kongresi, İdrak, sayı: 2, 29 Nisan 1335 s. 1.

(10) Mete Tunçay, Türkiye'de Sol Akımlar (1908-1925) Ankara 1967 s. 79.

(11) Tüm İktisatçılar Birliği, Türkiye İşçi sınıfı ve Mücadeleleri Tarihi, Ankara 1976 s. 57.

Milli Kurtuluş Hareketinin karşısında olan Hüseyin Hilmi, çok yönlü bir faaliyette bulunuyordu. 23 Mayıs — 6 Haziran arasındaki Tramvay işçileri grevlerini tertiplerken, İngiliz işgal kuvvetlerinin desteğini ihmal etmemişti. Diğer yandan Yunan Komünistlerinin İstanbul'da bir kolu olan «Pan İrgatikon» (Rum İşçi Birliği) lideri Serafin'le temasından kişisel faydalar sağladı. (12) Hüseyin Hilmi'nin bir gece öldürülmesiyle Türkiye Sosyalist Fırkası'da dağılmış ve millî kuvvetlerin İstanbul'u almasıyle tamamen siyasi hayattan silinmiştir.

b) SOSYAL DEMOKRAT FIRKASI

Sosyal Demokrat Fırkası, 6 Ocak 1918'de İstanbul'da Dr. Hasan Rıza bin-i Esad, Emlak Bankası Umum Müdürü Cemil Arif, Tahsin (Fehim Paşa'nın yaveri) emekli memur Habib bey tarafından kurulmuştu. Sosyal Demokrat Fırkası'nın 1919 yılı başında yayınladığı programa göre; «Bütün işçilerin çalışma hayatlarının düzenlenmesini sendikalar içinde örgütlenmelerini ve durumlarını yükseltmeleri, kaza, hastalık, yaşlılık gibi hallerde yardım görmelerini sağlamak» (13) amacıyle çalışacağı belirtilmişti. Türkiye'de Avrupai anlayışta ilk sosyalist doktirinli teşebbüs, bu parti tarafından başlatılmış fakat parti gelişememiştir. (14) Hiçbir varlık gösteremeyen Sosyal Demokrat Partisi 1920'de feshinden sonra dağılmıştır.

II — TKP'NİN YASAL SİYASİ PARTİ İÇİNDE KURULMASI, ÖRGÜTLER VE YAYINLARI

a) Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası ve Yayın Organları

20 Eylül 1919'da İstanbul'da Dr. Şefik Hüsnü Değ-

(12) Aclan Sayılgan, Solun 94 Yılı 1871-1965, Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faaliyetler Ankara 1967 s. 70.

(13) Alemdar Gazetesi, 1335 (1919), Nu: 79-1389, s. 2.

(14) Fethi Tevetoğlu, a.g.e. s. 66.

mer, (15) Edhem Nejat, Ahmet Akif ve İsmail Nâmık tarafından kurulmuştur. Türkiye'de «İşçi, Çiftçi, Sosyalist» adlarını maske olarak kullanan ilk legal gerçek komünist partisi (16) bu parti olmuştur.

Yasadışı Türkiye Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri Yakup Demir (Zeki Baştımar) Türkiye Komünist Partisi'nin 45. kuruluş yılı konuşmasında (17) «...Memleketin birçok yerlerinde daha birçok bağımsız komünist grupları ve teşkilâtları vardı. Bunlardan biri de, o zaman işgal altında bulunan İstanbul'daki İşçi-Çiftçi Sos-

---

(15) Dr. Şefik Hüsnü Değmer: (1887-1959) Türk Sosyalist ve Komünist Hareketinin önde gelmiş şahsiyeti Dr. Şefik Hüsnü, Selânik'te Yahudi dönmesi bir aileden doğmuştu. Türkiye'de orta öğrenimini tamamladıktan sonra Paris'e gitti. Paris Üniversitesi Fen ve Tıp fakültelerinden mezun oldu. Sinir ve Ruh Hastalıkları ihtisası yaptı. Paris'te bulunduğu 1905-1910 yıllarında bir «Jeune Turc» idi. Paris'te iken etkilendiği Jean Jaurés sosyalizmini Türkiye'de yerleştirmek amacıyle faaliyete başladı. Kısa bir süre sonra münevver sosyalizminden Marksizm yoluyla ihtilâlci sosyalizme geçti. Kurduğu partiyi bir Komünist teşkilât olarak faaliyete geçirdi. 1921 yılında Türkiye İşçi Derneği'ni, Gençlik Cemiyeti'ni, Beynelmilel Marangoz Cemiyeti'ni, Beynelmilel Bina İşçileri Cemiyeti'ni ve Beynelmilel İşçiler Federasyonu'nu kurdu. 1923 yılında Komintern'den aldığı direktifle, «Türkiye Komünist Partisi'ni yasadışı olarak ve aktif şekilde» Sadrettin Celâl Antel, Nikola Asmakopola, Serafim Maksimos, Roland Genenzberg ile birlikte faaliyete yeniden geçirdi. Şefik Hüsnü, Komünist Enternasyonali ile devamlı temas halinde olmuş ve delege olarak Rusya'da toplanan kongrelere katılmıştır. Dr. Değmer, daha sonraki gizli ve açık yurt içi ve yurt dışı faaliyetleriyle 7 Nisan 1959'a kadar, Türkiye içindeki komünist teşekküllerin lideri olarak görev yapmıştır.

(16) Fethi Tevetoğlu, a.g.e. s. 82'de «Bu parti için legal tabirini kullanışımız, yalnız gizli yeraltı komünist teşekküllerden bulunmayışı sebebiyledir» demektedir.

(17) Yeni Çağ, Prag, Eylül 1965' sayı 9, s. 762.

yalist Partisi'dir ki, Halk İştirakiyûn Partisi'nden daha önce kurulmuştur» diyordu.

Türkiye İşçi ve Sosyalist Fırkası müsaade alınmadan, kendini kurulmuş sayarak, 20 Eylül 1919 gününden itibaren çalışmaya başlamıştı. Zira İstanbul Hükümeti'nin Dahiliye Nezareti tarafından Emniyet Umum Müdürlüğü'ne yazılmış 21 Eylül 1919 gün ve 1284 sayılı yazıda şu kayıt bulunmaktadır: (18) «Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın programı tetkik edildi. Bu programın, mevcut kanunlarımız hükümlerine ve bilhassa şer'i hükümlere aykırı görüldüğünden, kabûl ve faaliyetine müsaade edilmemiştir.»

Türkiye İşçi ve Sosyalist Fırkası, tam bir komünist teşkilât olarak Şefik Hüsnü ve Sadrettin Celâl'in liderliğinde çalışmalara devam etti. Parti yayın organı olarak partiyi faaliyete geçirdikleri 20 Eylül 1919 tarihli «Kurtuluş» dergisinin de ilk sayısını çıkarmışlardı. Türkiye'nin sosyalist ve komünist faaliyetler tarihinde ilk ve açık komünist propaganda organı sayılabilecek Kurtuluş, 1919 eylülünden 1920 şubatına kadar 5 sayı yayınlanabilmiştir.

Kurtuluş dergisi; «Sosyalizm ve Sanat» Ressam Nâmık İsmail, Amerikalı Morris Hillquit'den Mehmet Vehbi Sarıdal tarafından çevrilmiş «Sosyalizm ve Nazariye ve Tatbikatı» adlı yazılar ile «Yarınki Proleterya» adlı Dr. Şefik Hüsnü'nün makalelerini yayınlıyordu. Ethem Nejat da aynen şöyle yazıyordu: (19) «Nüfusunun yüzdedoksanbeşi proletarya olan Türkün, menfaat ve refahı sosyalizmde araması pek mâkul ve doğru bir çaredir».

Kurtuluş dergisi bu tür sistemli propagandaya, yayın yolu ile 16 Mart 1920'ye kadar devam etti. Bu tarihten

(18) Fethi Tevetoğlu, a.g.e. s. 86.
(19) a.g.e. s. 87.

sonra 12 Temmuz 1921'de «Aydınlık» dergisi yine bu partinin yayın organı olarak çıkarıldı. Moskova'da Kominternin (*) üçüncü kongresi yapılırken, artık İstanbul'da gizli Komünist partisi kurulmuş oluyor, partinin yasal adı ise Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi ve Aydınlık dergisi de yasal yayın organı oluyordu.

Dr. Şefik Hüsnü 1920-1921 yıllarında bazı Yunan komünistleri ile de temas kurmuş ayrıca, İstanbul'da partisi paralelinde birçok dernek de kurarak çalışmalarına çok yönlü ve organize olarak devam etmişti. Fakat en önemlisi, «Moskova ile temas hiç aksatılmamış, emir ve direktifler tam anlamıyla uygulanmıştır.» (20)

Türkiye'de Marksist-Leninist teorinin yayılması maksadıyle önder olarak sistemli bir şekilde çalışan Dr. Şefik Hüsnü, ihtilâlci Ajitasyon ve propaganda metodunun temelini Türkiye'de kurmuştu. Bu bakımdan, aşırı solun en önemli kişilerinden sayılan Şefik Hüsnü, 1959 yılında öldükten sonra onun için sol kuruluşlar her yıl anma törenleri düzenleyerek, genç kuşaklar tarafından tanınmasına çalışmışlardır.

İstanbul'da yayınlanan ve 12 Mart 1971 döneminin önde gelen Marksist-Leninist yayınlarından Ant dergisi Dr. Şefik Hüsnü'yü şöyle tanıtmaktadır: (21) «Türkiye proleter sosyalist hareketinin en önde gelen bir yiğit savaşçısı Dr. Şefik Hüsnü Değmer, 1959 nisanında sürgünde öldü. Şefik Hüsnü, I. Dünya savaşı'ndan ölümüne kadar sürekli olarak işçi sınıfı ve köylüler için savaşmış, devrimci ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışmalarını kararlılıkla sürdürmüş, egemen sınıfların faşist uygulamaları yüzünden uzun yıllar ağır baskılar altın-

(*) Komintern: Sovyet Rusya Komünist Partisi.

(20) Mahmut İhsan Özgen, Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Sol Hareketler, Araştırma, İstanbul 1982, s. 17.

(21) Ant, Mayıs 1971 sayı: 13, s. 27.

da çalışmak zorunda kalmış, 11 yıl hapis yatmış gerçek bir proleter sosyalisttir. Şefik Hüsnü, yiğit bir proleter yurtseveri olduğu kadar, dünya halklarının sosyalizm uğruna ortak devrimci mücadelesini savunan ve eylemleriyle olduğu gibi, III. Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'ne seçilerek de bunu bilfiil ispatlayan gerçek bir proleter enternasyonalisttir. Şefik Hüsnü, Türkiye devrimci mücadelesinin hem teorik, hem de pratik alanlarda gelişmesini sağlamış, bugünkü mücadelemizin temellerini kurmuştur».

Açıkça görüldüğü gibi, gizli Türkiye Komünist Partisi (TKP) I. Sekreteri olarak çalışan Şefik Hüsnü'nün; Birinci Dünya Savaşı'ndan ölümüne kadar «Devrimci Ajitasyon» ve propaganda örgütlenme faaliyetlerini yürüttüğü ve sürekli olarak çalışmalar yaptığı «SAVAŞTIĞI» belirtilmektedir.

1923 yılında Sadrettin Celâl, Nikola Asmakopola, Serafim Maksimos, Roland Genenzberg Komintern'den aldıkları direktiflerle TKP'yi yasadışı olarak daha canlandırdılar. TKP'nin yedi kişilik icra heyeti, üç kişilik yönetim kurulu vardı. (Merkez Komite-Merkez İcra Komitesi) partinin önde gelen iki lideri Şefik Hüsnü ve Sadrettin Celâl idi. Hasan Ali Ediz, Eczacı Mektebi talebesi Vasıf diğer önemli üyelerdi. Bunlar vasıtasıyle yüksek okullarda kuvvetli ve yaygın propaganda faaliyetine geçildi. «Türkiye Komünist Gençler Birliği» teşkil edildi. Bu örgüte fahri müstear adıyle Aydınlık Yazı işleri müdürü Ali Cevdet genel sekreter oldu. «Ali Cevdet aynı zamanda, Türkiye'de Kominternin güvendiği bir elemanıydı ve Komintern ile TKP arasında irtibatı (22) temin ediyordu».

(22) Aclan Sayılgan, a.g.e. s. 84.

b) Aydınlık Dergisi ve Aydınlık Grubu

22 Haziran — 12 Temmuz 1921 günlerinde Moskova'da Komintern'in üçüncü kongresi yapılırken, İstanbul'daki komünistler, 5. sayısından sonra çıkmayan Kurtuluş yerine, 15 aylık bir bekleyişten sonra Aydınlık dergisini çıkarmaya başladılar.

Aydınlık yazı kadrosu şöyleydi: Dr. Şefik Hüsnü Değmer, Vedat Nedim Tör, Şevket Süreyya Aydemir, Şevket Aziz, Yaşar Nezihe, Memduh Necdet, Nâzım Hikmet, Mustafa Suphi, Kerim Sadi, Nizameddin Ali, Leman Sadrettin ve Sadrettin Celâl Antel.

Aydınlık, yeraltı faaliyetlerini zaman zaman yerüstüne çıkaran gizli Türkiye Komünist Partisi'nin propaganda organı görevindeydi. 1923 Mayısındaki «1 Mayıs amele bayramı özel sayısı» kızıl renkli kapağı üzerinde: «Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz!» komünist sloganını taşıyor ve içinde birçok kışkırtıcı yazıları kapsıyordu.

1 Haziran — 1 Kânunuevvel arasında 6 sayı devam eden Aydınlık (23) yayınını altı ay durdurmuş ve 7. sayısını yeniden 20 Temmuz 1922'de çıkarmış ve 1922'de I - II, 1923'te 12 - 19, 1924'te 20 - 28 ve 1925'de 29 - 31 olmak üzere 31 sayı yayınlanmıştır.

Aydınlık'ın Sorumlu Müdürü Sadrettin Celâl (Antel) idi. Bu dergi Ali Cevdet'in «Sermayedar Nizâm-ı İçtimâisi, İş Ücreti ve İşsizlik Buhranı, Sadrettin Celâl'in Burjuva Demokrasisi ve Sosyalizm, Sosyalizm ve Tekâmülü; Sendika Meseleleri, İçtimai Mesele ve Islâhatçılar risâlelerini ve gizli Komünist Partisi lideri Şefik Hüsnü'nün Medhal yazısı ile çıkan Komünizm Elifbası, Türkiye ve İçtimai İnkılâb, Sadrettin Celâl ve Şevket Süreyya'nın

(23) Mahmut İhsan Özgen, a.g.e. s. 16.

kaleme aldıkları Lenin ve Leninizm gibi risâlelerle, ayrıca Aydınlık Külliyatı meydana getirmişlerdi.

Aydınlık'ta asıl komünizm felsefesini işleyen ve yayan yazıları Şefik Hüsnü yazmıştı. Manifesto'yu tercüme ederek Aydınlık'ta tefrika halinde yayınlamış ve çeşitli ihtilâl beyannameleriyle İstanbul ve Ankara'da bulunan yandaşlarıyle, Rus ajanları ve keza Bakû ve Moskova'daki Türkiye ile ilgili komünist grup ve teşekküller ve Komintern ile işbirliği halinde, Türk halkı içinde bir sınıf mücadelesi ve komünist ihtilâli meydana getirmenin çabalarını göstermştir.

Dr. Şefik Hüsnü ve Sadrettin Celâl, 22 Haziran — 12 Temmuz 1921 günlerinde yapılan Komintern'in III. Kongresi'ne TKP delegeleri olarak katılmışlar ve Türkiye'ye döndüklerinde ilk iş olarak, gizli hücre faaliyetleri ve yasal Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası çalışmalarına katılmışlar, Galata semtinde Türkiye İşçiler Derneği'ni kurmuşlardır.

1922'de İstanbul'da mevcut Türkiye İşçiler Derneği ve Beynelmilel İşçiler İttihadı adlı iki marksist işçi kuruluşundan birincisi, tamamen Aydınlık grubunun yönetimindeydi. Açık görünüşü ile Aydınlık grubunun, aslında gizli Komünist Partisi'nin lideri olan Şefik Hüsnü, Türkiye İşçiler Derneği ve içlerine komünist militanlar yerleştirdiği partilere ve işçi kuruluşlarına birleşmeleri telkini yapmış, direktifler vermiştir. 1922 Temmuzundaki Türkiye İşçiler Derneği Merkez-i Umûmisi'nin İstanbul'daki bütün Marksist kuruluşları birleşmeye çağırması, TKP'nin taktiği gereğince hazırlanan bir tatbikat plânıydı.

1925 tutuklamalarında ele geçen belgeler arasında TKP'ye ve Şefik Hüsnü'ye ait şu belge, sosyalizmin o günlerde ne şekilde kullanıldığını ve nasıl bir komünizme geçiş aşaması olduğunu göstermekteydi:

«Türkiye Komünist Partisi amelenin en şuurlu fertlerinden mürekkep inkılâpçı ve şuurlu bir uzviyettir. Aydınlık Grubu ve bu grubun etrafındaki inkılâpçı amele sendikalarının en şuurlu efradı ile Rumlardan mürekkep T.İ.U. amele grubu ve Hınçak Cemiyeti'nin sol grubu birleşerek Türkiye Komünist Partisi'ni teşkil etmişlerdir. Türkiye Komünist Partisi'nin gayesi, proletarya diktatörlüğü vasıtasıyle sosyalizm kuruluşuna girişmek ve kurulduktan sonra da sınıfsız, plânlı, kardeş cemiyet olan komünizme varmaktır».

Bu belgeyi açıklayan Nihal Atsız bu konuda şunları yazmaktadır: (24)

«İşte sosyalizm... Rumlarla ve Ermenilerle, hem Hınçaklarla birleşerek proletarya diktatörlüğü kuracak, sosyalizm kuruluşuna girişecek, sonra da sınıfsız ve kardeş cemiyet olan komünizme varacak... Burada bahsedilen Aydınlık Grubu, Cumhuriyetin ilk yıllarında Komünist Sadrettin Celâl vesaire tarafından çıkarılan ve aralarında Türk Tarih Kurumu'nun şimdiki başkanı Şevket Aziz Kansu'nun da bulunduğu komünist «Aydınlık» dergisinin çevresinde toplananlardır».

III — 1923 YILI İSTANBUL TUTUKLAMALARI VE ORTAYA ÇIKAN GERÇEKLER

21 Nisan 1923'te Yunan tebalı İstavrit, «Beynelmilel Bina ve Marangozlar Cemiyeti»ne 300 kadar beyanname götürürken yakalandı. Beyazıt'ta Bakırcılar Kader Matbaasında basılmış beyannameler, işçiler arasında dağıtılırken polis tarafından görülmüş ve beyannamelere el konulmuştu.

---

(24) Nihâl Atsız, İşte Sosyalizm, Ötüken dergisi, 15 Haziran 1964, sayı: 6, s. 8.

«1 Mayıs 1923'te Sovyet tebaası Bedros, Şişli'de Tramvay kulübesine «Yaşasın Komünizm» adlı beyanname yapıştırırken ele geçirildi». (25) Bu olayların TKP ile onun bir kolu olan Türkiye Komünist Gençler Birliği'nin faaliyeti olduğu belirlendi. 18 kişi tutuklandı ve 21 kişi mahkemeye verildi. Serafim Maksimos Yunanistan'a, İlya Zaharya Amerika'ya, Roland Genenzberg Moskova'ya, Sadrettin Celâl ise Kırım yoluyle Tiflis'e kaçmışlardı.

İstanbul Valiliği, Dahiliye Vekâletine gönderdiği bir raporla «1 Mayıs 1923 Amele Bayramı münasebetiyle ameleyi komünizme teşvik ve hükümet icraatı aleyhine nümayiş ve tezahürat icrası için tevzi edilen 8000 beyannamenin ele geçtiğini ve faillerinin tutuklandığını ve bütün faaliyetlerinin belirlendiğini» gerekli belgelerle belirtmişti. Ayrıca Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'na mensup olan sanıkların Komintern ile teması olduğu yine gizli belgeleriyle açıklanmış, Rusya'dan gizlice Türkiye'ye sokulan ve Komünizm propagandası yapılan yayınların ele geçtiği belgelenmişti.

Neticede, «16 sanık Hıyanet-i Vataniyye suçu ile mahkemeye verilmişsede TBMM'nce kabul edilip yayınlanan kanunun İstanbul'da usulüne göre yayınlanmamış olmasından dolayı adem-i mesuliyetlerine karar verilmek suretiyle mahkumiyetten kurtulmuşlardı.» (26)

1923 Komünist tutuklamalarında, sanıkların suçları sabit olmakla beraber, Hıyânet-i Vataniye Kanunu'nun İstanbul gazetelerinde yayınlanmamış bulunmasını ileri süren avukatların görüşlerine uyan Mahkeme Reisi Arapzâde Behçet ve üyeler, mahkemenin görülemiyeceği kararını aldıklarından, TKP ileri gelenleri kurtulmuşlardı.

(25) Mahmut İhsan Özgen, a.g.e. s. 17.
(26) a.g.e. s. 17.

Fakat bununla beraber, mahkemeler vesilesiyle yapılmış araştırma ve soruşturmalar ile, 1919'dan beri faaliyette bulunan TKP kadrosunun ve gizli çalışmalarının ortaya çıkması sağlanabilmişti.

16 sanık, vermiş olduğu ifade ve açıklamalarla TKP' nin ne şekilde çalıştığını belirtirlerken önemli gerçekler de su yüzüne çıktı. Bilhassa dört sanığın ifadesi ve açıklamaları ilgi çekiciydi. Bunların sözlerini özetleyerek ele alalım:

Baytar Cevdet (Fahri) Efendi: Berlin Veteriner Fakültesi'nde tahsil görmek üzere Almanya'ya gönderildiğinde, orada siyasi çalışmalara katılıp Marksist olduğu anlaşılmıştır. Berlin'de kurulan ilk Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi (Arbeiter und Bauern-Partei der Turkei) ile İstanbul'daki Kurtuluş dergisi kurucularından olduğu belirlenen Fahri takma adlı Cevdet Efendi, Dr. Şefik Hüsnü'nün en önemli yakınlarından birisiydi.

Galip (Mehmet Ali) Efendi: Moskova'daki Üçüncü Enternasyonal'in «Türkiye Seksiyonu» olan Türkiye Komünist Partisi'nin 1919 yılından beri İstanbul'da faaliyette bulunduğunu itiraf etti. TKP'nin başlangıçta 40 üyesi olduğunu fakat sonradan bir kısmının ayrıldığını ve 20 - 25 kadar üye ile çalıştıklarını ve bu partinin «Türkiye Komünist Teşkilâtı Bürosu» adı ile yedi kişilik bir icra heyeti ve üç kişiden kurulu (Küçük Büro) ile teşkilâtın yönetildiğini, Cevdet-Sadrettin Celâl, Dr. Şefik Hüsnü'nün büro üyesi olduklarını ve bu şahısların gizli faaliyetlerini «Gençler Aracılığıyle yaptıklarını ve bir ay kadar önce «Türkiye Komünist Gençler Birliği» adlı ayrı bir örgütün meydana getirildiğini açıklamıştı. Türkiye Komünist Gençler Birliği genel sekreteri'nin, Fahri takma adı ile Cevdet Efendi olduğunu, üyelerinin Mehmet Ali takma adı ile kendisinin, Nafiz takma adı ile

Hasan Âli Ediz, Mustafa takma adı ile Vâsıf ve Râgıp takma adı ile Samih beylerden ibaret olduğunu söylemişti.

Dr. Şefik Hüsnü Değmer: 1905 yılında tahsil için Paris'e gittiğini, sosyalist fikirleri benimsediğini, Karl Marks'ın yolunda bir komünist olduğunu, 1919'da Almanya'dan dönen arkadaşlarıyla Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nı kurduklarını, Marksizmi Türk aydınlarına ve işçilerine yaymak için önce Kurtuluş, sonra Aydınlık dergilerinde kendi imzasıyla makaleler yayınladığını, işçiler arasında konferanslar verdiğini, daha sonra Türkiye İşçiler Birliği'ne girerek, ülkedeki işçi kuruluşlarından bir birlik meydana getirip Beynelmilel İşçiler İttihadı ile temas ve irtibat sağladığını açıklamıştı.

Sadrettin Celâl Antel: 1906 yılında İsviçre'de tahsildeyken Marksist edebiyatı takip ederek sosyalizme ve Karl Marks mesleğine girdiğini ve 1919'da İstanbul'a dönünce, bu fikirler üzerine kurulmuş bulduğu Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası kurucularından Dr. Şefik Hüsnü, ressam Nâmık İsmail ve Cevdet beylerle işbirliği yaptığını, Kurtuluş dergisinde makaleler yayınladığını, işçi kuruluşları arasına girip çalıştığını, 1922'de Rusya'ya gittiğini; Batum, Bakû, Tiflis ve Kırım'a gittiğini, burada bazı kişilerle tanışıp, bunların aracılığıyle Moskova'da toplanan Komünist Kongresi'ne katıldığını, İstanbul'da işçinin uyanması ve örgüt kurması için yayında bulunduğunu; Aydınlık Külliyatı arasında komünizm esasları üzerine bir çok risâleler yayınladığını ve çocuklara mahsus «Bizim Mecmua»yı çıkarttığını söylemişti.

İşçi Dernekleri'nin yanında, Komintern'in Türkiye İşçi Seksiyonu liderlerinden Hasan Âli Ediz'in Komünist Gençler Birliği Teşkilâtı da, yarı yasal bir kuruluştu ve

bütün gençliği komünizm çevresinde «Tek Cephe» halinde toplamaya yönelikti.

Görüldüğü gibi, TKP İstanbul'da işçiler ve gençler arasında yaygın şekilde örgütler kurmuş ve birçok yayın ve konferanslarla propaganda yapmış ve komünist fikirler benimsetilmeye çalışılmıştır.

TÜSTAV

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİNDE ANADOLU'DA KOMÜNİST FAALİYETLER

I — MUSTAFA SUPHİ VE (BAKU'DE) TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

İstanbul'da sol hareketin siyasi parti ve dernekler etrafında organize olarak Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin temelini oluşturduğu dönemde, Anadolu'ya yine TKP'nin militanları sızmaya başlamıştı.

1915 yılında Rusya'da Uralsk'ta tam bir Marksist - Leninist olarak yetiştirilen Mustafa Suphi'nin (1) büyük faaliyeti olmuştur. Mustafa Suphi Sovyet Rusya'da birçok kongreye katılmıştı. Bu kongrelerin başlıcaları; Tatar Bolşevik Sosyalistleri Kongresi (1918), Birinci Müslüman Sosyalist Kongresi (temmuz 1918) ve III. Enternasyona-

---

(1) Mustafa Suphi: (1883 - 1921) Trabzon vilâyetine bağlı Giresun kazasında doğdu. Babası Valilik görevlerinde bulunmuş, Ali Rıza bey, annesi Samsun sancağı Belediye Reisi Halil Hilmi bey'in kızı Memnûne hanımdı. Mustafa Suphi ilk tahsilini Erzurum'da yaptı. İstanbul Galatasaray Sultanisini ve Hukuk mektebini bitirdi. Paris'te Ecole des Sciences Politiques'den mezun oldu. (1910) Mezuniyet tezi olarak «Türkiye'de itibari Zirai Teşkilâtın hal ve İstikbali» adlı bir çalışmayı sundu. Suphi Paris'te bulunduğu sıralarda Tanin gazetesi'nin muhabirliğini yapmış ve İstanbul'a dönünce arkadaşı Ahmet Ferit Tek'in ifham gazetesinde yazı işleri müdürü olarak çalıştı. (1912) Aynı yıllarda Yüksek Ticaret Mektebinde «Malumat-ı Hukukiye» dersleri verdi. Yüksek Muallim Mektebi ve Mekteb-i Sultani'de iktisat ilmi öğretmenliği yaptı. Sadrazam Mahmud Şevket Paşa'ya yapılan suikastten sonra 14 Haziran 1913'de İfham Gazetesi'nde yayınladığı bir yazı sebebiyle Sinop'a sürgün edildi.

lin Birinci Kongresi (2 - 6 Mart 1918) Bu kongreye Türk delegesi olarak katılmıştır.

Sinop'ta sürgün bulunduğu bir sırada 12 kişilik bir kafile halinde bir taka ile Türkiye'den kaçmış ve Sivastapol'a ve Rusya içlerine girmişti. Rusya'da Uralsk'ta Kazan Türkleri ile yakın temasta bulundu. Rus Bolşevikleri (Komünistleri) ile dostluk kurarak 1915 yılında Uralsk'ta «Sosyal Demokrat (Bolşevik) Partisi»ne girdi 1917 Ekim ihtilâline kadar orada kaldı. Mart 1918'de Moskova'da «Müslüman Komiserliği»nde Şerif Manatov tarafından Molla Nur Vahitov ve İbrahimov ile tanıştırıldı. Stalin ile de bir çok defa görüştürülen Suphi, Yeni Dünya adlı gazeteyi çıkardı. 25 Temmuz 1918'de 25 delegenin katıldığı «Birinci Müslüman Sosyalist Kongresi»nde «Türk sol Sosyalistler Grubunu» kurdu. Bu teşkilât 1920'de kurulacak Komünist Partisi'nin harici bürosunun nüvesi idi. Moskova'da toplanan III. Enternasyonal'in Birinci Kongresine Türkiye delegesi olarak katıldı. Türk esir kamplarında Kazan, Samara, Sara ve Astrahan şehirlerinde komünizm propagandası yaparak «Kızıl Türk Alayı» teşkile çalıştı. Yeni Dünya gazetesini Kırım'a nakletti. Buradan, gerek bu gazeteyi ve gerek «Kırım Suları» adlı kitabı ve diğer propaganda kitap ve broşürleri İstanbul ve Anadolu'ya güvendiği arkadaşlarıyle birlikte gönderdi.

Mustafa Suphi burada Sol Sosyalistler Grubunu kurarak geliştirdi. Bu teşkilât daha sonra Bakû'de 10 Eylül 1920'de kurulan «Türkiye Komünist Partisi'nin çekirdeğini» meydana getirmiştir. Bu partinin yayın organları «Yeni Dünya» ve «Kırım Suları» adında iki gazeteydi. Bu iki gazete ile birlikte birçok Komünist propaganda beyannameleri Türkiye'ye sokulmuştur.

Bakû'de kurulan Komünist Partisi İstanbul'daki Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi ile temas kurmuş ve

İstanbul, Zonguldak, Trabzon, Nahçıvan ve Tuabse'de şubeler açmıştı. Ayrıca Trabzon, Erzurum ve Eskişehir gibi şehirlerde Komünizmi alenen savunan «İkbal, Albayrak, İşçi» adlarında gezeteler çıkarmışlardı.

Türkiye'den Moskova'ya giden Dr. Şefik Hüsnü, Sadrettin Celâl, Komintern kongresine katılmışlar ve Türkiye Komünist Partisi ile bu devrede çok kuvvetli ilişkiler kurulmuştu. Burada parti okulu açılarak 50 komünist tam anlamıyle yetiştirilmiştir.

Sovyet Rusya, Türkiye'nin bu döneminde çok yönlü bir propaganda ile, hatta dostluk çerçevesi görünüşü içinde yakın ilişki kurmak dileğindeydi. Zira Sovyet Rusya, kendi ülkesinde de ihtilâlin yasalarını oturtmak amacıyle Marksist-Leninist teoriyi şiddetle tatbik ediyordu. Bu arada Türkiye'de de Marksist-Leninist ihtilalci fikirleri işleyebilecek kadronun kurulmasına çalıştı. Bilhassa Türkiye'de bulunan Sovyet sempatizanlarının, Marksist-Leninist fikirlerle yüklenerek, kadrolaşmasını temin yollarını araştırdı. Sovyetlerle teması sürdüren Türk Marksistlerinin Rusya'nın yararına elverişli şekilde yetişmelerini sağladı.

Türkiye'deki komünizm sempatizanlarının, Marksist-Leninist doktrini yalnız Sovyet Rusya'nın emri altında çalışmaları ile gerçekleştirebilecekleri telkini, sistematik olarak işlenmişti. Dolayısıyle Türk Marksistleri, tamamen Sovyet Rusya yanlısı olarak faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

1 Eylül 1920'de «Bakû Şark Milletleri Kongresi» toplandı. Bu kongrede alınan gizli bir kararla Mustafa Suphi'nin başkanlığında «Türkiye Komünist Partisi» kuruldu. 1921 ocak ayında parti yöneticisi yirmi arkadaşıyla Anadolu'ya gelen Suphi, burada çeşitli temaslarda bulundu. Bu devrede Mustafa Suphi, TBMM Hükümeti'nin ba-

zı kişileriyle de temas kurmuş, Türkiye'deki Komünist Partisi'nin yöneticileri ile görüşmüştü.

Mustafa Suphi ve arkadaşları Anadolu'da «Türkiye için en uygun rejimin Bolşeviklik (Komünizm) olduğunu söylemeleri ve bunun propagandasını yapmaları» halkın tepkisini göstermesine sebep olmuş, Mustafa Suphi ve arkadaşları büyük protestolara muhatap olmuşlardı.

Mustafa Suphi ve arkadaşlarına halk hücum etmiş, fakat Kâzım Karabekir Paşa'nın aldığı tedbir sayesinde linç olmaktan kurtulmuşlardı. Bunun üzerine kendilerine Ankara'ya gitmemeleri ve Rusya'ya dönmeleri gerektiği söylendi. Türkiye'de halkın desteğini alamayan ve yaptığı propagandanın ters etki göstermesi üzerine Suphi ve grubu Trabzon'a ve oradan da Rusya'ya geçmek istedi.

Trabzon'da halkın, yol boyunca Suphi ve grubuna karşı büyük ölçüde hareketleri görüldü. Halk kendilerine ekmek, hayvanlarına yem satmak istemedi. Trabzon'da çok sıkı güvenlik tedbirleri ile korundular.

Trabzon'dan bir motorla Türkiye'den ayrılan Suphi ve arkadaşları, 28-29 Ocak 1921 günü Karadeniz açıklarında yanına yanaşan bir başka motorda bulunanlar tarafından öldürülmüşlerdi. M. Suphi ve arkadaşlarını öldürenler güvenlik kuvvetlerinin çok geniş tahkikatına rağmen bir türlü bulunamamış ve tespit edilememişlerdir.

a) YEŞİL ORDU CEMİYETİ

Yeşil Ordu 1920 nisanında Anadolu'da kurulan gizli bir cemiyetin adı idi. Bu cemiyetin adının «Yeşil» olarak alınması, müslüman halk için kutsal ve esrarlı bir anlam ifade etmesi yönünden düşünülmüştü. Zira eski gazalarda, yeşillere bürünmüş şehitlerin veya meleklerin gökyüzünden saf halinde savaş meydanlarına inerek sa-

vaşanlara yardıma koşması inancı, halk arasında çok yaygındı.

Yeşil Ordu Cemiyeti'nin ilk kuruluş gayesi; Millî Kurtuluş Hareketini içinden yıkmak maksadıyle, İngilizlerin teşvikiyle faaliyete geçirilen «Cemiyet-i Ahmediye»nin menfi ve zararlı propagandasına karşılık, halka hakikatleri anlatmak ve onları millî mücaddelenin zaruretine inandırmaktı.

Mustafa Kemal Paşa, Yeşil Ordu'nun bu gaye ve maksatla kurulmasına muvafakat ettiğini ve bu hedefe paralel olarak çalışabileceğini cemiyetin genel sekreteri Kırşehir Mebusu Hakkı Behiç beye bildirmişti. Fakat Yeşil Ordu Cemiyeti bu maksatlarla kurulduğu halde kısa bir süre sonra esas gayesinden tamamen ayrılarak gizli bir ihtilâl cemiyeti hüviyetini almış, komünist partisinin bir organı haline gelmişti.

Mustafa Kemal Paşa, Yeşil Ordu Cemiyeti'ne Millî Mücadele'deki yakın arkadaşlarını sokmuş ve cemiyetin çalışmalarını içinden takip imkânını elde etmişti. Bilhassa bu cemiyetin üyeleri arasında bulunan arkadaşları Hüsrev Sami bey (Kızıldoğan), Yunus Nadi bey, Dr. Adnan Adıvar, Refik Koraltan ile devamlı temas ederek gerekli bilgileri anında alıyordu.

1920 ağustosunun sonlarında Çerkez Ethem'in de bu cemiyete girmesi, Bolşevikliğin propagandasını yapması ve ideal olarak Bolşevizmi görmesi (2) Yeşil Ordu'nun Türkiye için tehlikeli boyutlara ulaşacağını göstermişti. Çünkü Çerkez Ethem'in emrinde çete kuvvetleri bulunması, Yeşil Ordu Cemiyeti'nin kudretini arttırıyordu.

---

(2) Ahmet Akıncı, «Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türkiye'de Milli Kurtuluş Hareketi», Yeni Çağ, sayı 6 (36) Haziran 1967, Mete Tunçay, a.g.e. s. 142.

Yeşil Ordu hareketi, perde gerisinde Mustafa Kemal Paşa'nın şahsına karşı bir hareket olarak gelişmeye başladı. Aslında Yeşil Ordu'nun «Halk İştirakiyûn Fırkası» ile birlikte hareket ettiği öğrenilirken geri plânda ise gizli komünist partisinin bulunduğu anlaşılmıştı. (3)

Yeşil Ordu Cemiyeti hakkındaki bütün belgeler, bu teşkilâtın gizli Komünist Partisi'nin bir kolu haline getirilmek istendiğini ispat etmekte idi. Ele geçirilen diğer gizli belgelerden anlaşıldığına göre; islâmiyetle ilgili bazı anlatımlarla işçi ve köylüyü sınıf kavramı altında bir tek tarafta toplamak amacıyle «Tek Cephe» kurulması hedef olarak alınmıştı.

b) Halk İştirakiyûn Fırkası

Halk İştirakiyun Fırkası, 7 Aralık 1920'de Ankara ve Eskişehir'de kurulmuştu. Bu partinin Sovyet Rusya'da, Bakû'de kurulmuş olan «Türkiye Komünist Partisi»nin bir şubesi olduğu bilinmektedir.

Süleyman Sami'nin (4) Türkiye'ye gelişinden bir ay sonra, yine Bakû - Türkiye Komünist Partisi Merkez Komite üyelerinden Salih Zeki, Rusya'dan gönderilmişti. İkisi birlikte Trabzon'da buluşmuşlar ve Ankara Hükümeti ile temas kurarak, Ankara'da Tokad Mebusu Nazım bey, Bursa Mebusu Şeyh Servet Efendi ile «Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nı kurmuşlardır. Bu parti kuruluşun-

(3) Aclan Sayılgan, a.g.e. s. 142.

(4) Süleyman Sami: Birinci Dünya Savaşı'nda Ruslara esir düşmüş bir asteğmen idi. Rusya'da esir olduğu dönemde M. Suphi tarafından yetiştirilmiş ve tam bir Bolşevik olarak Türkiye'ye gönderilmişti. Bakû'deki TKP'nin faal üyelerinden idi.

dan bir süre sonra Yeşil Ordu Cemiyeti ile birleşti. (5) Pek tabii Yeşil Ordu ile Halk İştirakiyun Fırkası'nı bu birleşmesinden itibaren Çerkez Ethem'in de Komünist Partisi'ne girdiği anlaşılmaktadır.

Partinin kuruluşundan itibaren yayınladığı bildirilerde Bolşevizm ve Bolşeviklik konusu üstünde metodlu çalışmalarla komünizm propagandası yapılmaya başlanmış hatta parti adının da «Türkiye Halk İştirakiyûn Bolşevik Fırkası» (6) olarak kullanıldığı görülmüştür.

Halk İştirakiyûn Fırkası arkasında, Kominterne bağlı Bakû, Moskova ve İstanbul ile bağlantıları olan Gizli Türkiye Komünist Partisi (TKP) bulunuyordu. Türkiye Komünist Partisi'nin yürütücüleri arasında, bir Sovyet memuru olan Başkır Şerif Manatov'da yer almış ve bu gizli partinin 14 Temmuz 1920'de kurulduğu ileri sürülmüştür. (7)

Gizli Türkiye Komünist Partisi (8) gerekli izinle kurulmuş olan Halk İştirakiyûn Fırkası'nın arkasında propagandaya devam etmiş ve yayın organları «Emek» gazetesinde bildiriler yayınlamaya devam etmişti. Bu bildirilerden biri şöyleydi: (9) «Anadolu'nun mutlak hakimi Mustafa Kemal'dir. Anadolu halkını refaha kavuşturamaz. Yalnız sosyalist ihtilâli halkı kurtarabilir. Bu münasebetle Yunan harbi biter bitmez iç harp başlamalıdır.»

9 Mayıs 1921'de «İstiklâl Mahkemesi» Halk İştirakiyûn Fırkası hakkında; «TBMM Hükümeti'ni devirerek milletin arzusu hilâfına bir başka hükümet kurmak suçunun işlendiği...» belirtilmişti. Yöneticilerinin mahkum

(5) Yakın Tarihimiz, C. I, Sayı 7, 12 Nisan 1962, ss. 215-216.
(6) Yakın Tarihimiz, C. 1, Sayı: 10, 3 Mayıs 1962 ,ss. 297.
(7) Yeni Çağ, Prag, sayı: 9, Eylül 1965.
(8) Mahmut İhsan Özgen, a.g.e. s. 37.
(9) Fethi Tevetoğlu, Açıklıyorum, Ankara 1965, ss. 72-75.

olduğu parti yürütücülerinden 15'er yıl küreğe mahkum edilenlerden, Şerif Manatov ile Ziynetullah Nuşirevan, Sovyet Büyükelçiliğinin delâleti ile serbest bırakılarak Rusya'ya iade edildiler.

c) Resmî Türkiye Komünist Fırkası

Halk İştirakiyûn Fırkası'nın arkasından Türkiye Komünist Partisi'nin ve Yeşil Ordu Cemiyeti'nin, Anadolu'da yaptıkları Komünizm propagandası, gerçekten o dönemin içinde bulunduğu şartlarda büyük tehlike arzetmekteydi. O sıralarda Komünizmi kanuni şartlarda ortadan kaldırabilecek elverişli kanuni yolları araştıran Mustafa Kemal Paşa, yeni bir taktik uygulamak siyasetine mecbur olmuştu.

Mustafa Kemal Paşa, yarı gizli faaliyet gösteren Halk İştirakiyûn Fırkası'nı kontrol altına alabilmeyi ve bu suretle kamu oyunun denetimini düşünerek, güvendiği en yakın arkadaşlarına 18 Ekim 1920'de yasal olarak Türkiye Komünist Fırkası'nı kurdurdu. Otuz kişilik yönetim kurulu üyesi olan bu partide; İsmet İnönü, Ali Fuat Cebesoy, Mareşal Fevzi Çakmak, Refet Bele, Refik Koraltan, Tevfik Rüştü Aras, Yunus Nadi, Kılıç Ali, Hakkı Behiç, İhsan bey (Eski Bahriye Vekili), Dr. Adnan Adıvar, Süreyya Yiğit, Eyüp Sabri (Eskişehir Mebusu) kurucu-yönetici olarak görev almışlardı.

Resmi Türkiye Komünist Fırkası hakkında yazarlar şunları söylemişlerdi: Fethi Tevetoğlu (10): «...Aynı yıllarda Yeşil Ordu, Gizli Komünist Partisi, Türkiye Halk İştirakiyûn Fırkası gibi gerçek komünistlerin dahil bulundukları kızıl teşekküllerle karıştırılmış bu parti, aslında, Mustafa Kemal Paşa tarafından tamamen «danı-

(10) Fethi Tevetoğlu, a.g.e. ss. 303 - 364.

şıklı» olarak kurdurulmuş bir oyalama, bir avlama ve gerçek komünist faaliyetleri kontrol altına alma ve önleme vasıtasıdır. Hedef, Bolşeviklerden yardım sağlamak; içeride ve dışarıda gelişen, tehlike arzeden komünist faaliyetlerini zararsız hale sokmaktır». «...Türkiye Komünist Fırkası memlekette ve Meclis içinde beliren ve bazı gafillerce başlıca kurtuluş çaresi, kasıtlı komünistlerce de yegane ümit diye savunulan komünizm cereyanını kontrol altına almak, durdurmak ve sonunda bertaraf etmek; Türkiye'ye aktarılmak istenen Moskova ve Bakû'da hazırlanmış Mustafa Suphi idaresindeki komünist kadronun yurda intikalini önlemek ve bilhassa Sovyetleri yardım konusuna inandırmak gibi belli başlı sebep ve gayelerle kurulmuştu».

Remzi Balkanlı (11): «...Sene 1920'dir. Cenup vilâyetlerimizde Kurtuluş Mücadelesi'nin Yunan taarruzunun hüküm sürdüğü, İzmir'in ve bazı Güney vilâyetlerimizin işgal altında bulunduğu bir zamandır. İstanbul'da Ferid Paşa ve Tevfik Paşa kabineleri sıra ile iş başındadır. Ve orada ayrı bir hükümet vardır. İstanbul, İngiliz işgali altındadır. Çerkes Edhem isyanı da başlamıştır. İrticai hareketler de baş göstermiştir; aynı sene ağustos ayı içlerinde Rusya'ya bir Heyet-i Murahhasa gönderilmiştir. Rusya'dan paraca ve silâhca yardım ve aynı zamanda bir ittifak istenmektedir. Rusya'da Lenin'le ve Çiçerin'le görüşen Heyet-i Murahhasamız bunları temin edemeden geri dönmüşlerdir. Ruslarla ittifak yapabilmek, onlarla dost olabilmek için, Ruslara iyi görünmek ve bu sebeple memlekette bir Komünist Fırkası kurmak ve hem de bu fırkayı Üçüncü Enternasyonal'e bağlamak lâzımdır. Esasen memleket dahilinde Hükümetin malu-

(11) Remzi Balkanlı, Mukayeseli Basın ve Propaganda, Ankara 1961, ss. 489 - 494.

matı olmadan gizli surette Komünist Fırkaları ve keza Türkiye haricinde de Türkiye nam ve hesabına bir takım Komünist Fırkaları kuruluyordu. Sonra, Büyük Millet Meclisinin içinde de ayrıca bir Halk Zümresi vardı ki, bunlar memlekette içtimai bir inkılâp (komünizm inkılâbı) lüzumuna kaani bulunan kimselerdi. Esasen bu kimseler evvelce teşekkül etmiş ve bilâhare dağılmış olan Yeşilordu Cemiyeti'nin de taraftarı idi. Meclis diğer azaları bakımından da gayrı mütecanis bir manzara arzediyordu. Diğer taraftan İngiliz işgali altında bulunan İstanbul'da da İngilizler tarafından daha evvel böyle bir parti kurulması ve etrafa sirayet etmesi ve Ankara Hükümeti için umulmadık tehlikeler doğurması ihtimali de vardır. Halbuki memlekette resmen teşekkül etmiş bir komünist partisi olunca gizli kurulmuş bütün partiler hükümsüz kalır ve bu gibi gizli teşkilâtlar dağıtılınca Sovyetleri de kızdırmaz, dostluk, ittifak talebimiz sarsılmaz, zira memlekette resmen teşekkül etmiş, hem de Üçüncü Enternasyonal'e yani Sovyetlere bağlı bir Komünist Fırkası mevcuttur. Sonra bu fırka kurulunca Meclis'deki içtimai inkılâp taraftarları da tatmin edilmiş olur. Büyük Gazi bütün bunları çok iyi anlamış, fakat etrafındakilere yani Fevzi, Ali Fuad ve Kâzım Paşalara ve Miralay Refet ve İsmet beylere anlatmak mümkün olmamıştır. Hatta Ali Fuad Paşa «Milli Mücadele Hatıraları» isimli eserinde hâlâ buna muarız olduğunu belirtmektedir. O zamanlar Ali Fuad Paşa, Mustafa Kemal'e yazdığı muhtelif tarihlerdeki tahriratlarla muhalefetini resen ve peşinen açıklamıştır. Fakat Mustafa Kemal bütün bu muarızların hepsini partiye sokmakla onların endişelerini bertaraf etmiş oluyor.»

Cemal Kutay (12): «...Mustafa Kemal, baktı ki, tıp-

(12) Cemal Kutay, Tarih Sohbetleri, İstanbul 1966 Cild 2, ss. 78-79.

kı bugünkü gibi, komünizm tahrikleri, Ordu dahil, bütün ana kaynakları ve varlıkları zorluyor, kendi güzelim tabiriyle yılanı ininde ezmek için Türkiye'de ilk Komünist Fırkası'nı bizzat kurdu!..» «Ve, bu «kuruluş» içinde, şahsen kendisinin vazifelendirdikleri olmuştur: En yakınları arasından seçtiği ve —kendi tabiriyle— aklı başında arkadaşlarını uyararak bu ilk Türk Komünist Partisi'ne sokmuş, kapıları ardına kadar açmış, her türlü gaye ve maksadlarla girenlere imkân vermiş, gafilleri hain'lerden ayırmış ve ihanetin tasviyesi için harekete geçmiş, gafiller arasında saplananlar yollarına devam etmişler, ötekiler uyanmışlardır. Bu, başından sonuna kadar ibretle incelenmeye değer macera'dır.»

Resmi Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşundan bir yıl önce 22 Eylül 1919'da, Mustafa Kemal Paşa Amerikan Generali Harbord'a Sivas'da şunları söylemektedir: (13) «...Bolşevizme gelince, onun bize nüfuz etmesini önleyen dinimiz, an'anelerimiz ve sosyal bünyemiz gözönüne alınırsa, bu doktrinin memleketimizde hiçbir şansı olmadığı anlaşılır. Türkiye'de ne kapitalistler ve ne de milyonlarca işçi vardır. Zira bir problem de önümüze dikilmiş değildir. İçtimai nokta-i nazardan dini kaidelerimiz bizi bolşevikliği kabul etmekten alıkoymaktadır. Hatta Türk milleti, lüzumu halinde ona karşı savaşmağa hazırdır.»

Mustafa Kemal Paşa yine bu partinin kuruluşundan iki ay önce Meclis kürsüsünden şu dikkate değer konuşmayı yapıyordu: (14) «Mesmu-u âlileri olmuş olacaktır

(13) Maj. Gen. James G. Harbord, American Military Mission to Armenia, International Conciliation, v. CLI, June 1920 pp. 294-95 / U.S. Senate Documents, 66 th Congress, XV, Nr. 266, Exhibit c.

(14) TBMM Zabıt Ceridesi, cilt 3 (14.8.1336) s. 189.

ki son günlerde Bakü'da beynelmilel bir kongre yapılmaktadır. Resmi ve gayri resmi vuku bulmakta olan müracaatlarda bizden de oraya murahhaslar davet ediyorlar. Bu davetler doğrudan doğruya halkımıza vuku buluyor. Trabzonlulara, Erzurumlulara her tarafa birtakım davetnameler geliyor, gönderiliyor. Aldığımız malûmata göre bazı yerlerden bilhassa hududa civar yerlerden bazı zevat bu kongreye icabet etmiştir. Efendiler, her münasebet düştükçe arzetmiştim. Ve bu münasebetle de bir defa daha tekrar ve teyid etmek isterim ki biz memleket ve milletimizin mevcudiyetini ve istiklâlini kurtarmak için karar verdiğimiz zaman kendi nokta-i nazarlarımıza tabi bulunuyorduk. Ve kendi kuvvetimize istinad ediyorduk. Hiç kimseden bir ders almadık. Hiç kimsenin muğfil mevaidine aldanarak işe girişmedik. Bizim nokta-i nazarlarımız bizim prensiplerimiz cümlece mâlûmdur ki Bolşevik prensipleri değildir. Ve Bolşevik prensiplerini milletimize kabul ettirmek için de şimdiye kadar hiç düşünmedik. Ve teşebbüste bulunmadık.»

Direkt olarak resmi Türkiye Komünist Fırkası'nın yayın organı olan «Yeni Gün» gazetesi'nde (15) şu yazı yayınlanmıştı: «Halihazırda komünist fikirlerin teşkil ettiği program, memleketimiz için sadece zararlı değil, aynı zamanda hatta tahripkârdır. Bir asker, bir vatanı olması gerekmediğini idrak ederse, onu savunmak için ortaya çıkmaz; milletlerden nefret edilmeyeceğini duyarsa gidip Yunanlılarla döğüşmez... Bundan başka, bizim parti faaliyetimiz, Sovyet Rusya'nın idari teşkilâtı bilinmediği için, herhangi bir müsbet iş yapamayacak ve iktisadi hayatın eski temellerini yıkarak memleketi harap

(15) Yeni Gün, Yunus Nadi tarafından İstanbul'da 2 Eylül 1918' de yayına başladı. İşgalden sonra kapatıldı 10 Ağustos 1920' de Anadolu'da Yeni Gün adıyla Ankara'da yayınlandı.

edecektir. Her şeyden önce, Sovyet Rusya'yı tanımak ve bütün askeri cepheleri tasviye etmek lâzımdır. Şimdiki halde, biz memleketin menfaatleri için, kendi başlarına buyruk olarak hükümetimizin rızasını almadan gelen bütün tahrikçi ve propagandacılara karşı mücadele etmeliyiz. Türkiye'ye bolşevizmi ancak Türkler getirebilirler ve bolşevizm ancak yukarıdan gelebilir».

Türkiye Komünist Fırkası'nın kuruluşu ile Mustafa Kemal Paşa özellikle şunları da belirtiyordu: (16) «Komünistliğin memleketimizde değil henüz Rusya'da bile kabiliyet-i tatbikiyesi hakkında sarih kanaatler hasıl olamadığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber dahilden ve hariçten muhtelif maksatlarla bu cerayanın memleketimiz dahiline girmekte olduğu ve buna karşı makul tedbir alınmadığı takdirde milletin pek ziyade muhtaç olduğu vahdet ve sükûnunu muhil ahvalin hudûsu da daire-i imkânda görülmüştü. En makul ve tabii tedbir olarak aklı başında arkadaşlardan hükûmetin malûmatı tahtında bir Türkiye Komünist Fırkası teşkil ettirmek olacağı düşünüldü. Bu takdirde memlekette bu fikre müteallik bütün cereyanları bir muhassalaya irca etmek mümkün olabilir. Heyet-i müteşebbisesi ve otuz kişiden mürekkep bir merkez-i umumisi meyanında güzide arkadaşlarımızdan Fevzi, Ali Fuat, Kâzım Paşa'larla Refet ve İsmet beylerin gizli olarak dahil bulunmasını muvafık gördüm. Bu sayede bu memleketi tutan ve maksadı millimizin kahramanı bulunan arkadaşlarımız bu teşkilâtta zimethal bulunacaklar ve onların malûmat ve teşebbüsatı, cereyan-ı teşebbüsat üzerinde âmil olacaktır.»

Bizzat Mustafa Kemal Atatürk'ün o günlerde kendi

(16) Ali Fuad Cebesoy, Milli Mücadele Hatıraları, İstanbul 1953, s. 509 (Ali Fuat Paşa'ya telgrafından (Şifre 638, Ankara 31.10.1336).

sözleriyle dile getirdiği, ve o dönemin araştırmacı ve yazarlarının da işaret ettiği gibi, Resmi Türkiye Komünist Fırkası'nın tamamen danışıklı olarak meydana getirilmiş olduğu ve aslında önemli üyelerinin komünizme düşman olan milliyetçi kişilerden seçilmesine bilhassa özen gösterilmişti.

Mustafa Kemal Paşa'nın çizdiği program dahilinde çalışmasına başlayan Resmi Komünist Fırkası genel sekreterliğine Hakkı Behiç getirilmiş ve bu sırada Tevfik Rüştü Aras Moskova'ya gönderilerek partinin III. Enternasyonal'e kaydı için müracaat yapılmıştı. Fakat bu müracaat Komintern tarafından red edilmişti. Zira Rusya kendi emir ve direktifleri paralelinde kurdurmadığı bir partiyi Enternasyonal'e kabul edemezdi..

Bu sıralarda Kâzım Karabekir Paşa Doğu'da «Ermeni Meselesi»ni tamamiyle halletmişti. Kâzım Paşa danışıklı bile olsa böyle bir partinin varlığının iyi olmayacağını söylemişti. TBMM içinde de bu partinin varlığı rahatsızlıklara yol açmış, tartışmalara sebep olmuştu.

Mustafa Kemal Paşa'nın Resmi Komünist Partisi'ni kurdurmasının anlamı; o günlerde Sovyet Rusya'nın dostluğuna verdiği önemi göstermek ve Türkiye'deki komünizm fikrine sahip olanları ve gizli çalışanları açık olarak tanımak ve kontrol altında bulundurabilmek istemesinden kaynaklanıyordu. Gerçekten de bu parti sayesinde Türkiye'deki komünist gelişmenin liderliğini yapabilecek pek çok önemli kişiler tesbit olmuştur.

d) Yeşil Ordu Cemiyeti, Gizli Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye Halk İştirakiyûn Fırkası Probleminin Halledilmesi

TBMM kurulduktan sonra en önemli konulardan birisi, Türkiye'yi işgal eden devletlere karşı düzenli bir or-

dunun kurulması idi. Bunun için yurt içinde birlik ve beraberlik anlayışının Milli Birlik şuuru altında toplanması gerekiyordu.

İç isyanların doruğa çıktığı, bölücülüğün had safhada olduğu, huzur ve sükunun tamamen bozulduğu bir sırada en önemli şart, öncelikle birleştirici olmaktı. Bu fikir ve görüş üstünde program ve plânını yapan TBMM Başkanı ve Başkumandan Mustafa Kemal Atatürk, her kesim ile ayrı ayrı ve teferruatına kadar ilgilenmeyi amaç ve hedefi doğrultusunda görüyordu. Ancak ülkemin bu şekilde bağımsızlığına ve kurtuluşuna kavuşacağına inanmıştı.

Mustafa Kemal Paşa'nın en büyük meziyetlerinden biri, bir işe ne zaman başlanacağını ,o işin nasıl yürütüleceğini ve o işe ne zaman son verileceğini bilmesindeki tayin ve tesbit etmesindeki emsalsiz kabiliyetidir. Bunun en mükemmel bir örneğini Mustafa Kemal Paşa'nın iç ve dış komünist teşekküller karşısındaki tutum ve davranışlarında görmek mümkündür.

Atatürk, daha Milli Kurtuluş Mücadelesi'nin başlangıcından beri 1919 haziranının ilk günlerinde, Samsun'un Havza ilçesindeki Ali Baba'nın Mesudiye Oteli'nde, Rus Süvari Albayı, (Mareşal olarak emekli olmuştur) Semen Mihayloviç Budenniy başkanlığındaki Rus heyetini kabul ettiği (17) daha sonra Sivas'ta, 22 Eylül 1919' da Amerikan Generali James G. Harbord'la görüştüğü (18) andan itibaren açıkça ve şiddetle komünizmin karşısında olduğunu belli etmişti. Bununla beraber Atatürk, Ruslar'a karşı izlediği politikanın gereği olarak;

(17) Fethi Tevetoğlu, Komünizm karşısında Atatürk, Yeni Ses Gazetesi, Samsun 2-8 Ağustos 1963 Yıl: 10 sayı: 3954-3960.

(18) Fethi Tevetoğlu, Atatürk'ün Sovyet Politikası, Türk Kültürü, Ankara kasım 1964 sayı: 23 ss. 28-31.

yapacağı Milli Mücadele için gerekli olan para, silâh ve cephane yardımını sağlamak ve arkadan vurulma tehlikesini bertaraf edinceye kadar tek destek görebileceği bir kaynak bulduğu Bolşevikleri oyalamak ve avutmak mecburiyetindeydi.

Atatürk bu yüzden Havza'da Türk-Sovyet dostluğundan söz ederek, Türkiye'nin ihtiyacı olan dış yardımı sağlamaya çalıştı. (19) Bu sıralarda Anadolu'da yukarıda açıkladığımız; Yeşil Ordu, Türkiye Halk İştirakiyûn Fırkası kurulmuş ve Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin emir ve direktifinde çalışmalarına başlamıştı.

Mustafa Kemal Atatürk, bu gizli çalışan örgütleri kontrol edebilmek ve açığa çıkarabilmek amacıyle, kendi güvendiği arkadaşlarına 18 Ekim 1920'de Türkiye Komünist Partisi'ni yasal olarak kurdurdu. Fakat bütün bu gayretlere rağmen istenilen kontrol yapılamadı. Gizli komünist örgütler, Sovyet Rusya yöneticileriyle münasebetlerini devam ettirerek komünizm propagandasına sistematik olarak yön vermişlerdi. Bu arada Çerkez Ethem ve kardeşinin Yeşil Ordu Cemiyeti'ne katılması durumu daha da ciddileştirmişti. Zira Yeşil Ordu, militan gücü de elde etmiş oluyordu.

Faaliyetlerine bilhassa Ankara, Eskişehir başta olmak üzere Bursa, Konya, Kayseri ve Elâzığ gibi şehirlerde 8-9 ay sürdüren Yeşil Ordu Cemiyetinin, İslâm sosyalizmi birliği fikri altında dağıttıkları bildirilerde «tam anlamıyle komünist teşkilâtı ve partisi hüviyetinde olduğu» kesinlikle anlaşılıyordu. Yeşil Ordu'nun tüzüğü de komünist partisi hükümlerini taşıyordu.

Tam anlamıyle komünizmin bolşevizmin Rusya'daki kanlı, milyonlarca insanın hayatına mal olan tatbika-

(19) Mahmut İhsan Özgen, Milli Mücadele Döneminde Anadolu'da Sol Hareketler, «Araştırma» İstanbul 1982, ss. 12-13.

tının kopyası prensip ve metodları kapsayan talimatı ve tüzüğü, Yeşil Ordu Cemiyeti'nin gerçek yüzü ve hedefini ispatlıyordu. (20)

Yeşil Ordu hareketini istismar için gayret gösteren Çerkez Ethem'in bilinen isyanı ile, bu cemiyetin faaliyetinin süratle durdurulması ve tamamen yok edilmesi mecburiyetinde kalınmıştır.

Bolşevikler Türkiye'de etkili propagandaya Yeşil Ordu, Gizli Komünist Partisi ve Türkiye Halk İştirakiyûn Fırkası'nı birleştirerek başlamışlardır. Ayrı görüldüğü halde iç içe girmiş sol örgütler halinde çalışmalarını sürdürmüşler ve üçüncü Enternasyonal'e kabul edilerek orada yerlerini almışlardı.

Türkiye'de Komünizmi rayına tam anlamıyle oturtmak için, Rusya'da, Bakû'de Türkiye Komünist Partisi kurucusu olan Mustafa Suphi, Erzurum üzerinden Anadolu'ya gelmişti. Mustafa Suphi'nin Anadolu'da ve Ordu içinde geliştirmek istediği faaliyetleri, tahakkuk ettirmek istediği «Ordu'yu inhilâl, Doğu'da kumandayı sarsmak, sözü ayağa düşürüp hükümeti ele geçirmek» gibi plân ve gayeleri Kâzım Karabekir Paşa tarafından biliniyordu.

Gizli Türkiye Komünist Partisi kurucuları arasında, daha doğrusu başında, Rusya'daki Türk komünist teşekküllerinin Anadolu'da görevlendirilmiş ajan ve temsilcileri olan Şerif Manatov, Ziynetullah Nuşirvan ve ayrıca emekli binbaşı Salih ve Arif Oruç gibi kimseler bulunmaktaydı.

Rusya'da 5-18 Ocak 1918'de Bolşevikler tarafından Kurucu Meclis'in zor kullanılarak kapatılmasından sonra Moskova'da «Milliyetler Komiseri» Stalin'e bağlı olarak kurulan ve Lenin'in tasvibinden geçen «Müslüman

(20) a.g.e. 12 - 14.

Türkleri Sovyetleştirmekle görevli Müslüman Komiserliği heyetine, Kazanlı Mollanur Vahidof, yazar Alimcan İbrahimof ve Şerif Manotof getirilmişlerdi».

Mustafa Suphi ve 14 arkadaşı Anadolu'da temaslarını sürdürmüşler fakat, komünizmi lânetleyen Türk halkı tarafından önemli ölçüde protesto edilmişlerdi. Çok sıkı bir korunma altında bulundurulan Suphi ve grubu tehlikelerden uzak bir şekilde Trabzon'a gitmişlerdi. Bilindiği gibi yukarıda zikrettiğimiz gibi, 28/29 Ocak 1921 gecesi Suphi ve arkadaşları Trabzon'dan motorla Türkiye'den ayrıldıktan sonra, Karadeniz açıklarında yanına yanaşan ve failleri belirlenemeyen kişilerce öldürülmüşlerdi. Sovyetler durumu protesto ettilerse de ısrar etmediler, Türkiye olaydan haberi olmadığını bildirdi.

Yeşil Ordu Cemiyeti, Türkiye Halk İştirakiyûn Partisi ve Gizli Türkiye Komünist Partisi program hedeflerini birleştirerek, «Mustafa Kemal Paşa'nın aleyhinde sulh düşmanı, savaş sorumlusu gibi sloganlarla o günün olağanüstü şartlarına göre bölücülük ve yıkıcılık faaliyetlerinde bulundukları» tam anlamıyle gün ışığına çıkmıştı. Bu gizli cemiyet ve partilerin TBMM hükümeti'nce kapatılmasına karar verildi. Bu gizli emelleri paralelinde çalışmalarını sürdüren kuruluşların askeri ve militan gücünü sağlıyan Çerkez Ethem kuvvetlerinin 10 Ocak 1921'de yenilerek yok edilmesiyle ve 16 Mart 1921'de Sovyetlerle Moskova Antlaşması'nın imzalanmasından sonra, Ankara İstiklâl Mahkemesi aracılığıyle bu kuruluşların tasviyesine başlandı. Sovyetlerle kurulan dostluğu bozmamak için bu tasviye yumuşak bir şekilde yapıldı. (21)

Yeşil Ordu Cemiyeti'nin millî hükümeti devirmeye

(21) Ergun Aybars, İstiklâl Mahkemeleri, İstanbul 1975 ss. 92-93.

yönelik, ihtilâlcı bir kuruluş olduğu ele geçirilen gizli belgelerle anlaşıldıktan sonra feshedilmişti. Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin yasal bir görünüşü olan «Halk İştirakiyûn Fırkası» 2 Şubat 1920'de kapatıldı. Bu parti 29 Mart 1922'de ikinci defa faaliyete geçtiyse de 12 Ekim 1922'de tekrar kapatıldı.

Bu kuruluşlarda Türkiye aleyhine yasadışı ve gizli olarak çalışan lider pozisyonundaki görevlilerinin yıkıcı ve bölücü faaliyetleri tespit edilenler, Ankara İstiklâl Mahkemesi tarafından çeşitli cezalara çarptırılmışlardı. Marksist-Leninist propagandaya ağırlık vererek bölücülük yapan iç içe girmiş aşırı sol örgütler ve mensuplarının tasviyesi, gerektiği ölçüde sertlikten kaçınılarak yapılması esas alınmıştı. İdamlar gıyaben olduğu için vicahiye çevrilmemiş, hapis cezasına çarptırılanlar ise, gizli çalışmada bulunmak ve hükümeti devirmek hareketinde bulunmak suçlarından mahkum edilmişler fakat, bir süre sonra bu hükümlülerde 29 Eylül 1921'de affedilmişlerdir.

Bu dönemde «Millî Hükümetin diplomatik alanda tanınması zorunluğu ve Millî Mücadele'yi başarabilmek için gerekli yardıma duyulan ihtiyaç, TBMM'nin Sovyetlerle teması gerekli, faydalı ve zorunlu kılıyordu. (22)

Sovyetler 3 Haziran 1920'de Misak-ı Millîyi tanıdıklarını bildirmişler ve Türk heyeti Moskova'da müzakerelere zaman geçirmeksizin başlamıştı. 24 Ağustos 1920'de son şeklini alan andlaşma üzerine karara varılmışken üç gün sonra Sovyetlerin Ermenistan'a Türk topraklarından verilmesinde ısrar etmesi, Kürdistan, Lâzistan ve Batum'un kendi kaderine hakim olmalarını istemeleri,

(22) Prof. Fahir Armaoğlu, Siyasi Tarih 1879-1960 Ankara 1964 s. 631.

(23) oldukça ilgi çekici ve önemlidir. Ancak iki devlet arasında elçilerin ileride yapılacak olan siyasi kültürel ve ekonomik işbirliği konusundaki mutabakata varmalarıyle bu istekler geçiştirilmiş ve anlaşma yapılmıştır.

Bu sebeplerle o günün gereklerine uygun olarak, Sovyet Rusya ile dostluk kurmak ve Millî Mücadele sırasında bu dostluğun en iyi şekilde devam ettirilmesi en önemli şartlardan birisiydi. TBMM Başkanı Mustafa Kemal Paşa ve Meclis hükümeti, bu dostluğun paralelinde görülmekle büyük yarar elde edinileceğine inanmışlardı.

Türk Orduları Birinci İnönü Savaşı'nı kazandıktan sonra Türkiye ile Sovyet Rusya arasında 16 Mart 1921 tarihli Moskova dostluk Andlaşması imzalanmıştır. Andlaşmanın başlangıç kısmında «Milletlerin kendi mukadderatını serbestçe tayin prensibi»nin yer alması, Sovyet Rusya'nın yeni Türk Devleti'nin esas gayelerinden olan Misak-ı Millî'nin bir prensibini, hukuken de tanımış olduklarını gösteriyordu. Fakat böyle olmakla birlikte Dostluk Andlaşmasının imzasına ve yapılan yardımlara rağmen, Türk-Sovyet münasebetleri sağlam bir güvenlik havasına girememiştir. Sovyetler, Türk Millî Kurtuluş hareketine yardım ederken, bunu bir proleter ihtilâl şekline sokmak için çalışmışlardı.

II — ATATÜRK'ÜN BAŞARILI DIŞ POLİTİKASI VE ORTAYA ÇIKAN GERÇEK

Mondros Mütarakesi'nden sonra İstanbul'da ve Anadolu'da tekrar faaliyete geçen sol örgütlerin, Sovyet Rusya Komünist Partisi'nin (Komintern) emir ve direktif-

(23) Prof. Fahir Armaoğlu, 1920 yılında Millî Mücadele ve Sovyet Rusya VII. Türk Tarih Kongresi, cilt II. Ankara 1973 ss. 895 - 896.

leri doğrultusunda Marksist-Leninist ideoloji çerçevesi içinde çalışmaları, bu tür faaliyetlerin merkezini de belirtmektedir.

1919 yılından itibaren gerek İstanbul'da ve gerek Ankara'da Sovyetler yaygın bir şekilde komünizm propagandası yapmışlardı. Meselâ 1920 Aralığında kurulan Halk İştirakiyûn Fırkası, 14 Temmuz 1920'de yayınladığı demecinde; «Sultanların mutlakiyeti ile olduğu kadar, Mustafa Kemal'in sahte politikası ile de mücadele edeceklerini» açıkça ilân etmeleri, Türkiye'de kurulmuş olan bu tür siyasi partilerin nereden güç aldıklarının da açıkça belirlenmesi yönünden önemli bir örnektir. Bu önemli olay ve ele geçen belgeler üzerine faaliyeti yasaklanan Halk İştirakiyûn Fırkası yerine, kontrol altında bulundurulan ve komünistlerin belirlenmesinde faydalı olacağına inanılan Resmi Türkiye Komünist Fırkası kurulmuştu. Resmi Komünist Partisi'nin gerçekten bu alanda önemli faydaları olmuş ve Sovyet yanlısı militan Marksistlerin ve önemli lider pozisyonunda olanlarının tanınması ve ele geçirilmesi mümkün olabilmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk, memlekete komünizmi sokmadan ve Sovyet işgali altına düşmeden, iki tarafın gerçek menfaatlerine uygun bir Türk-Sovyet işbirliği ve dostluğu kurmayı başarırken, dış politikada diplomasi yönünden de çok önemli bir zafer kazanmıştır. Diplomasi kuralları gereğince atılan önemli adımlar, en küçük teferruat üzerinde durularak ölçü içinde kullanılmıştır. Dolayısıyle Türkiye'de Marksist-Leninist örgütlerin hareketleri tam olarak kesinlikle durdurulmuş ve Genç Türk Cumhuriyeti'nin temelleri sağlam olarak atılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1923 - 1938 ATATÜRK DÖNEMİ KOMÜNİST FAALİYETLER

I — YASADIŞI GİZLİ MARKSİST-LENİNİST HAREKETLER

Millî Mücadele yılları sırasında gerekli dış yardım sağlanabilmesi amacıyla Türk-Rus ilişkileri geliştirilirken, komünizm faaliyetleri de açık ve gizli olarak Türkiye'de yer almış fakat Atatürk'ün kesin kararı ile bütün komünist hareketler durdurulmuştu.

Ankara'da İstiklâl Mahkemelerince yapılan tutuklamalar ve Türkiye'deki komünistlerin çeşitli cezalara çarptırılarak partilerinin ve gizli örgütlerinin ortaya çıkarılarak kapatılması, bu sol çevreyi önemli ölçüde sarstı. Zira solcu fikirlerin genç Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşaması imkânları yasal olarak kalmıyordu.

Bu gerçek Marksist-Leninist ideolojik fikirlerle yüklenmiş olan kişilerce açık olarak görülmüş ve anlaşılmıştı. Dolayısıyle, Türkiye'de yasal olarak Marksist-Leninist bir siyasi partinin kurulamayacağını bilen bu çevre, solcu fikirlerini yeraltı çalışmaları ile devam ettirmek kararını aldı. Bu karar paralelinde yasadışı ve gizli olarak örgütlenmek ve yasal partilerin, kuruluşların, yayınların arkasında ve gölgesinde yayılmak düşüncesiyle harekete başladılar.

A — TKP'NİN PROPAGANDA, YAYIN ÇALIŞMALARI VE 1925 TUTUKLAMALARI

Sovyetler Birliği 17 Haziran — 8 Temmuz 1924 tarihleri arasında Türkiye Komünist Partisi'ni tekrar örgüt-

lendirmek ve gizli çalışmasına devam ettirmek kararını almıştı. TKP'nin lider kadroları bu karara paralel yasadışı olarak; Dr. Şefik Hüsnü Değmer başkanlığında Hasan Ali Ediz, Nazım Hikmet (Ran-Verzanski), Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Baytar Salih Hacıoğlu tarafından kuruldu.

Öncelikle yayın faaliyetine geniş yer vererek propagandaya başlayan T.K.P.'nin çalışmaları «Aydınlık Dergisi» ile başlatılmıştı. Yine bu arada İstanbul'da yayınlanan «Orak-Çekiç» dergisi Kominternin emirleri doğrultusunda yayınını sürdürdü.

1 Mayıs 1924'te «Amele Taâli Cemiyeti» açık hava mitingi düzenlemek istemiş fakat hükümetten gerekli izni alamamıştı. Bu defa aynı cemiyet gizli olarak, Rus harici Ticaret bürosu memur ve müsdahdemleri ile birlikte 150 kişilik bir grup ile «Şirket-i Hayriye»nin bir vapuru ile İstanbul Boğazı'nda bir gezinti yapmışlar ve İstanbul Rus Başkonsolosluğuna ait bir bahçede düzenlenen eğlenceye nümayişkâr bir şekilde katılmışlardı. (1) O günden itibaren Amele Taâli Cemiyeti tarafından Dr. Şefik Hüsnü'nün kaleminden «1 Mayıs nedir?» yazısı ile, «Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz» sloganı başlığı altında bir broşür yayınlandı. Bu sırada 1925 şubatından beri devam eden Şeyh Sait liderliğindeki Kürt isyanı bütün şiddetiyle sürdürülüyordu. Hükümet, gerek bu isyan ve gerek ülkenin sosyal düzenini, huzur ve sükûnu, güvenlik ve asayişini bozucu faaliyetleri de durdurabilmek maksadiyle 4 Mart 1925'te 578 sayılı «Takrir-i Sükun Kanununu» çıkarttı. Bu kanun çıkarıldıktan sonra, belirlenen Türk komünistleri tutuklanmış ve İstanbul'da yayınlanan Aydınlık ve Orak Çekiç dergileri ve Bursa'da yayınlanan Yoldaş gazetesi kapatılmıştır.

---

(1) Aclan Sayıgan, a.g.e. ss. 182-183.

Gizli Türkiye Komünist Partisi mensuplarından 38 kişi Ankara'ya getirilerek İstiklâl Mahkemesi'ne çıkarıldılar. Yoldaş Gazetesi sahibi İbrahim Hilmi, Amele Taâli Cemiyeti üyelerinden Şevki, Elektrikçi Nuri, Güzel Sanatlar öğrencisi Samih Şahin (Ressam Sami), öğrenci Nuri Haydar, Sadrettin Celâl Antel 7'şer yıla, Süleyman Necati Üster, Amele Taâli Cemiyeti Genel Sekreteri Abdi Recep, Şevket Süreyya Aydemir, Orak-Çekiç Gazetesi Müdürü Eczacı Vasıf, Askerî Doktor Mümtaz, Askerî Tıp talebesi Hüseyin Hikmet Kıvılcımlı 10'ar yıla mahkum oldular. İstanbul'da tutuklamalar başladığı sırada Rusya'ya kaçmış bulunan Dr. Şefik Hüsnü Değmer, Nazım Hikmet Ran-Verzanski, Hasan Ali Ediz ve Almanya'da bulunan Ali Cevdet gıyaben 15'er yıla mahkum edilmişlerdi. (2) Dr. Mümtaz, Hüseyin Hikmet Kıvılcımlı, Nuri Haydar Askeri Ceza Kanunu hükümlerine göre silâhlı kuvvetlerden çıkarılmışlardı. Diğer sanıklar beraat ettiler.

Mahkemenin sonuçlarına göre, Sovyet Büyükelçiliği kâtiplerinden Kitaigorodski, üç ayda bir T.K.P.'ne 1000 dolar verdiği ve İstanbul Sovyet Başkonsolosluğu memurlarından Haygiç'in T.K.P. ile Moskova (Komintern) arasında kuryelik yaptığı belirlenmişti. (3)

B — TKP'NİN PROPAGANDA, YAYIN ÇALIŞMALARI VE 1927 TUTUKLAMALARI

1925 yılı tutuklamaları sırasında Avrupa'ya kaçmış olan Dr. Şefik Hüsnü Değmer, Nazım Hikmet Ran-Ver-

(2) T.K.P. mensuplarının hüküm giydikleri 12 Ağustos 1925'den itibaren 23 Ekim 1926 gününe kadar hapishanede kalmışlar, Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle çıkartılan aftan istifade ederek, tahliye edilmişlerdir.

(3) Aclan Sayılgan, a.g.e. s. 185.

zanski, Hasan Ali Ediz, Ali Cevdet Almanya'da TKP'nin dış bürosunu kurmuşlardı. Bunlar değişik adlarla Türkiye'ye mektuplar yazarak parti teşkilâtını canlı tutmaya bilhassa özen göstermişlerdi. (4)

16 ve 26 Eylül 1927 günlerinde şopoğrafla çoğaltılmış ve Türkiye Komünist Partisi İstanbul Vilâyet Komitesi başlıklı «Türkiye Tütün İşçilerine ve Umum Ameleye» hitap edilerek yazılmış beyannameler ele geçirilmişti. Ayrıca Beyoğlu'nda, Bulgar tebası berber Ahmet Şevki'nin dükkanında bir komünist hücre ile ilgili vesikalar bulunmuştu.

İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün hazırladığı 37 sayfalık soruşturma raporunda; Şefik Hüsnü'nün İstanbul Rus Başkonsolosluğu ve TKP'nin İstanbul Merkez Komitesi ile yapmış olduğu mektuplaşmalar ve İstanbul'daki bütün faaliyetler için gönderilen tahsisatın kullanıldığı yerler gösterilmişti. (5)

12 Ağustos 1925 kararıyle kapatılan gizli Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye Komünist Gençler Birliği Teşkilâtı mensuplarından muhtelif cezalara çarptırılan bazı suçluların, Sovyetler tarafından kendilerine ne şekilde yardım yapıldığını da açıklamışlardı. Bu yardımın bir ölçüde İstanbul'da bulunan Rus Şirketlerinden temin edildiği anlaşılmıştı. Gizli Komünist partisi'nin Merkez Komite üyelerinin önemli bir kısmı bu şirketlerde çalışmaktaydı. Hamdi Şamilof, «Rus Harici Ticaret Bankası'nda, Hüsnü Said «Sovyet Vapur Acentası»nda, Vedat Nedim Tör «Arkos Şirketi»nde, Şevket Süreyya Aydemir, «Neft-Sendikat»da memur idiler. Komintern'in gizli komünist faaliyetlere sarfettiği para bu teşekküllerden kolaylıkla TKP'nin eline geçmişti.

---

(4) Fethi Tevetoğlu, a.g.e. ss. 401-405.
(5) a.g.e. s. 398.

Dr. Şefik Hüsnü'nün yurt dışında olmasıyle TKP'yi Vedat Nedim Tör bir süre yürütmüştü. Vedat Nedim'in başkanlığındaki partinin Kominternin emirlerine göre hareket etmediği, Türkiye şartlarına uygun şekilde yönetilmek istenmesi, TKP içinde 1927 yılındaki bölünmenin sebebi olmuştu. Bu sırada Dr. Şefik Hüsnü gizlice İstanbul'a gelerek partiyi Komintern kararlarının dışında yürütmek isteyen Vedat Nedim ve grubunu tasfiye etmek işine başladı. Aynı zamanda İstanbul'da işçi semtlerinde duvar ilânı şeklinde beyannamelerle, işçi arasında karışıklık yaratabilecek ve patronla işçiyi karşı karşıya getirebilecek yazılı afişlerle çalışmalarını sürdürdü.

Vedat Nedim Tör, Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in Merkez Komitesi'ni hiçe sayarak giriştiği faaliyetleri durdurmak maksadıyle, siyasi polise geniş ihbarda bulundu. Partinin teşkilâtlarının yerlerini açıkladı ve belgeler verdi. (6) Siyasi polis Vedat Nedim Tör'ün ihbarını değerlendirerek, Dr. Şefik Hüsnü'yü ikamet ettiği otelde yakaladı. TKP'nin Ankara, Eskişehir, Adana, İzmir örgütlerini ortaya çıkardı.

Şevket Süreyya Aydemir, Vedat Nedim Tör'ün ihbarı ile ilgili olarak 1967 ocak ayında şu açıklamayı yaptı: (7) «...Vedat Nedim ise halen dostumdur. İfşaatta bulunmuştur. Fakat bunun ruhi sebepleri vardır. Komintern bize fena halde müdahalede bulunmaktaydı. Bu zararlı, idraksiz, milli hareketi, aydınların tarihi görevini anlamayan bir müdahale idi. Cephe aldık. Komintern önemli bir simâsını İstanbul'a yolladı. Onu aynı gün sert hücumlarla geri dönmeye mecbur ettiğimi biliyorum. Stalin dünya ihtilâli taraftarı değildi. Komintern aksi görüş-

(6) a.g.e. s. 399.
(7) Yön, 11 ocak 1967 sayı: 198 s. 6.

teydi. Kominternin bu tutumuna ilk cephe alanlardan biri TKP'dir. Şefik Hüsnü bu mukavemeti hoş görmüyordu. Fakat cephe de alamıyordu. Vedat Nedim'in ifşaatı, verdiği vesikalarla benim kominterne karşı mücadelemi meydana çıkardı ve beraatime yol açtı. Parti Genel Sekreteri Vedat'ın durumunu ayıplamam...»

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan muhakemelerden sonra; Dr. Şefik Hüsnü Değmer'i onsekiz aya, Baytar Salih Hacıoğlu, Hamdi Alev Şamilof, Fahrettin, Suphi, Hüsamettin Özdoğu, Laz İsmail'i dört aya, Muallim Adnan, Tesviyeci Hakkı, Niko, Tuhafiyeci İstefan, Dr. Hüseyin Hikmet Kıvılcımlı (8), Abdülkerim,

(8) Dr. Hüseyin Hikmet Kıvılcımlı: (1902-1971) Genç yaşından itibaren Gizli T.K.P.'ye girmiş ve hakkında ilk takibat Tıp Fakültesinde askeri öğrenci iken yapılmış, 1925'te Ankara İstiklâl Mahkemesi tarafından 10 yıl ağır hapse mahkum olmuştu. Hüküm giydiği 12 Ağustos 1925'ten 23 Ekim 1926 gününe kadar hapis yatmış, Cumhuriyet Bayramı münasebetiyle çıkartılan aftan istifade ederek tahliye edilmişti. 1927 yılında yine komünizm suçu ile İstanbul Ağır Ceza Mahkemesince 2 ay 15 gün 1928'de aynı suçtan 3 aya, 1929'da İzmir Ağır Ceza Mahkemesinde 4 yıl 6 ay 15 gün ve 1938'de tekrar, Askeri İsyana teşvik ve eratın arasında komünizm propagandası yapmak suçu ile 15 yıl ağır hapse mahkûm oldu. Fakat Türkiye'de birçok defa çıkarılan af'lardan istifade etmiştir. 1954'de Vatan Partisi'nin kurucularından olup başkanlığını yapmıştır. Marksizm-Leninizm, ihtilâlci teori hakkında yazılar yazmış ve «Emperyalizm-Marksizm», «Geberen Kapitalizm», «Türkiye'de İşçi Sınıfının Sosyal Varlığı» adlarında kitaplar yayınlamıştır. Gençlik Şiddet eylemlerinin içinde bulunmuş gizli liderlik-eğitimcilik yapmıştır. 1960'dan sonra Komünizm propagandasına sistematik olarak gençlik kesimi üstünde devam etmiş, 12 Mart 1971 muhtırasından sonra İstanbul Sıkıyönetim mahkemesince gıyaben tutuklama kararı verilmiş fakat yurt dışına kaçtığı için yakalanamamış 16.10.1971'de Yugoslavya'da (Belgrad) ölmüştür.

Tamirci Mehmet, Otomobilci Tevfik, Tornacı Fethi, İhsan, Mesrur, Mehmet Kaplan, Hüseyin Kazancı, İsmail, Abdülmecit, Makinist Şevki, Tesviyeci İbrahim, Sarı Mustafa Börklüce, Alaâddin üçer aya, Şöför Ragıp iki ay 15 güne, Kazancı Tevfik birbuçuk aya mahkum olmuştu. Yurt dışına kaçan Nazım Hikmet ile Hasan Ali Ediz gıyaben iki aya mahkum edilmişti. Şevket Süreyya Aydemir beraat etti.

II — 1927 TUTUKLAMALARINDA ELE GEÇİRİLEN TKP'NİN GİZLİ FAALİYET PROGRAMI

Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin faaliyet programının 57 maddelik metni 1927 tutuklamaları ile Türk Emniyet ve Adliye kuruluşlarının eline geçmişti. TKP'nin illegal yayın organı olan İnkilâp Yolu adlı derginin 1931 yılında basılan 3/4 numaralı sayısında bu metin aynen yer almıştır. Daha sonra bu faaliyet programının rusçadan İngilizceye çevrilmiş tam metni, İvar Spector'un kitabında yayınlandı. (9)

TKP'nin faaliyet programının incelenmesinde; günümüze kadar gelen aşırı sol faaliyetlerle birlikte organize çatışma ve şiddet eylemlerinin esas kaynağı açıkça görülmektedir. Ayrıca Marksist-Leninist propagandanın ne şekilde yapılması gerektiği ve hakiki ihtilâlin nasıl yapılabileceği, öğrenci-gençlik, işçi-köylü ve diğer kesimlerin ne şekilde örgütlendirileceği, en küçük detayına kadar belirtilmiştir. Hiçbir maddesini değiştirmeden aynen yayınlıyoruz.

(9) İvar Spector, The Soviet Union and the Muslim World 1917-1958 Universty of Washington Presse, seattle 1959, ss. 114-117. Nejdet Sançar, Gizli Komünist Belgeleri, (38 maddesi yayınlanmıştır) Ankara 1966 ss. 60-72 ve 73-88. Fethi Tevetoğlu, a.g.e. (tamamı yayınlanmıştır) ss. 406-415. Biz de kitabımızda bu metnin tamamını aynen yayınlıyoruz .

a) TKP Faaliyet Programı Metni (Birinci Kısım)

1. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, komünist enternasyonalinin bir şubesi sıfatiyle, mücadelelerini Türkiye'nin hususî şartları içinde emperyalizme karşı ve millî burjuvazinin büyük emlâk ve arazi sahiplerinin hâkimiyetine karşı tevcih eder. Sovyetler Birliği, cihan proletarya inkılâbı ve komünizm lehinde bulunur. Mevcut burjuva diktatörlüğü yerine ,amele ve köylünün hâkimiyetine müstenit bir Sovyet idaresi kurmak gayesini güder. Türkiye'nin emperyalizm tarafından tekrar esir edilmesinin önüne geçebilecek biricik müessir kaleyi teşkil eden Komünist Partisi, bu tehlikeye karşı ameleleri, gündelikçileri, şehirlerin ve köylerin yarı proleterlerini usullü bir tarzda teşkilâtlandırır. Her çeşit ezgiye ve soyguna karşı sınıf mücadelelerini inkişaf ettirir. Köylünün belli başlı kütlelerini, proleteryanın önderliği altında toplar. Böylece ve aynı zamanda amele ve köylülüğün bir Sovyet idaresi şeklinde kendi diktatörlüklerini tahakkuk ettirmek için icabeden şeraiti hazırlar. Ancak, böyle bir diktatörlük, halkçı burjuva inkılâbı vazifelerini ifa ve bu inkılâbın kazandığı şeyleri tanzim edebilir. Aynı zamanda, ancak böyle bir inkılâp, burjuva idaresinden, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile müttefikan, doğrudan doğruya sosyalizm kuruluşuna geçişi te'min ve tesri edebilir.

2. MADDE : Türkiye Komünist Partisi iktidarda olan Kemalist «Halk Partisi»ne karşı barışmaz ve devamlı bir şekilde mücadele açmıştır. Millî Kurtuluş İhtilâli'nin erken safhalarında burjuva liderliğinin rehberi olarak kurulan bu Parti, sonradan, ihtilâl zaferlerini, emperyalizme bağlı olarak gelen eski büyük iş burjuvazisinin idareyi elde etmesine ve zenginleşmesine yarayacak bir temel olarak kullanmaya başlamıştır. Kemalist Halk Par-

tisi ile yapılan mücadelenin ilk vazifesi bu partinin halk düşmanı tabiatının, yabancı emperyalist kuvvetlerle anlaşma yolundaki gelişmesinin ve, sınıf kavgalarının büyümesine mâni olamayacak zayıflıktaki burjuva diktasının menfaati icabı, işçi ve köylülerin sınıf mücadelelerini reaksiyoner olarak bastırma teşebbüslerinin teşhir edilmesidir.

3. MADDE : Türkiye'yi, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'ne karşı bir tecavüz âleti vaziyetine koymaya çalışan emperyalizme karşı yürütülen mücadeleden ayırmanın yolu yoktur. Bu emellerinde, emperyalizm, Türkiye'de oldukça sağlam bir istinatgâh bulmaktadır.

Türkiye Komünist Partisi, emperyalizmin, memleketi esir etmek teşebbüslerine karşı koymak için, aşağıdan kütlelerin mukavemetini teşkilâtlandırır. Proleteryanın ve köylülüğün lâfla değil, fakat bilfiil inkılâpçı diktatörlüğü lehinde mücadele etmek üzere amele ve köylü kütlelerini toplar, birleştirir ve yetiştirir. Türkiye Komünist Partisi, bu kütlelerin, belli başlı sınıf menfaatlarına, emperyalizme ve onun Türkiye'deki ajanlığına karşı besledikleri kine ve sosyalizm kuruluşu memleketi hakkındaki dostluk bağlarına dayanarak onları bu kat'î mücadeleye sevkeder.

İvar Spector'un kitabında ise 3. madde şöyledir:

Kemalist Halk Partisi'ne karşı yapılan bu mücadele, yine emperyalizmle yapılan bir savaş sonunda elde edilen, Türkiye'nin politik bağımsızlığını kaldırmak ve Türkiye'yi S.S.C.B.'ne karşı bir silâh olarak kullanmak isteyen emperyalizme karşı yapılan mücadeleden farksızdır. Emperyalizm, Kemalist burjuvazinin elde edemediği ve emperyalistleri de uzaklaştıramadığı, bâzı ana ekonomik bölgelerin kontrolünü elinde tuttukça, arazi sahipleri sınıfına, eski bürokrasiye ve arazi sahipleri ve emperyaliz-

min ekonomi ajanları ile mücadeleye karşı olan Kemalist burjuvazi tarafından kuvvetleri kırılamayan, emperyalizm ile müttefik olan eski büyük iş burjuvazisine güvendikçe, ve halen iktidarda olan burjuvazinin kendisi, Kemal'in teveccüh kazanmak temayüllerine ve kitlelerin sınıf mücadelelerini bastırma politikasına yardım ettikçe, emelleri için destek bulacaktır. Türkiye Komünist Partisi, memleketi esir etmek demek olan emperyalist teşebbüslere karşı alt kademelerden bir kitle mukavemeti düzenler. **Türkiye Komünist Partisi, hakikî ihtilâl, proleterya ve köylü diktatörlüğü mücadelesi için çalışan kitleleri toplar, eğitir ve birleştirir. Türkiye Komünist Partisi kitleleri, onların, hayatî sınıf kurmakta olan memlekete sempatilerine güvenerek, onları bu kat'î tarihî mücadeleye çeker.**

4. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, esas vazife olarak, Türkiye amele sınıfını, günlük iktisadî ve siyasî menfaatlerini müdafaaya muktedir bir siyasî kuvvet halinde birleştirmek ve bütün kütlevî mücadelelerin sevk ve idare edicisi vaziyetine yükseltmek için teşkilâtlandırmayı iş edinir. Türkiye Komünist Partisi, büyük amele kütlelerini, menfaatlerinin müdafaası seyri içinde teşkilâtlandırmak vazifesini, faâliyetlerinin en esaslı mukaddemesi sayar. Emperyalizm aleyhinde ve Sovyetler Birliği lehinde amele sınıfının ve köylülüğün diktatörlüğü için olan mücadelede, proleteryanın böyle bir kütlevî teşkilâtı hepsinden evvel fabrika ve imalâthane komiteleri vasıtasiyle işletmeler dâhilinde ve sendikalarda ve sonra da Türkiye Komünist Partisi'nin saflarında işletme hücrelerinde olmalıdır. Türkiye Komünist Partisi, amele ve gündelikçilerin istismarcılara karşı bütün mücadelelerini sevk ve idare eder. Kadın ve çocuk işçileri teşkilâtlandırır, işçileri harekete getirir. Türkiye Komünist Partisi'nin tekmil faâliyet programı, herşeyden evvel sı-

nıf mücadelesinin tam bir serbestisi lehinde ve bu serbestînin aşağıdan gelme kütlevî bir hareket ile elde edilmesi lehinde mücâdele işi üzerinde tekâsüf etmelidir.

5. **MADDE** : Türkiye Komünist Partisi; kodaman, zengin köylülerin arazileri de dâhil olmak üzere, bütün büyük arazi ve çiftlik mülkiyetlerinin tazminatsız müsaderesi ve tekmil toprakların, hayvanat, makineler ve ebniyenin köylü ve ziraat ecir ve rençberlerinden mürekkep komitelerin emri altına konulması şiarlarının tahakkuku için çalışır. Türkiye Komünist Partisi; ziraat amelelerinin mücadele ve grevlerini, ortakçı ve kiracı köylülerin grevlerini, köylülerin doğrudan doğruya büyük arazi mülkiyetine el koymak için mücadelelerini teşkilâtlandırır.

6. **MADDE** : Türkiye Komünist Partisi, bilhassa küçük burjuvazinin yarı proleter unsurları arasında işlemek, onların menfaatlarını işçi menfaatları oldukları nisbette müdafaa etmek suretiyle kendilerini amelelerin ve köylülerin yanına çekmeye gayret eder.

7. **MADDE** : Türkiye Komünist Partisi, kitleleri, kendi menfaatlerinin müdafaası için doğrudan doğruya inkılâpçı mücadelelere sevketmek, amele sınıfı ve köylülük kütlelerine, ancak, teşkilâtlı bir mücadeleye hazır oldukları takdirde, Türkiye'yi yeniden emperyalizmin esir etmesine mâni olabileceklerini, diğer taraftan inkılâbın kazandığı şeyleri inhisar altına almış olan burjuvazinin yüksek tabakası tarafından idâme edilen kesatlıktan memleketi çekip kurtarabileceklerini göstermek maksadı ile, bir sıra muvakkat siyasî metalip ileri sürer.

8. **MADDE** : Türkiye Komünist Partisi, amelî tecrübelerden alınmış misallerle, proleteryanın ve köylülüğün belli başlı kütlelerinin önlerinde duran mes'elelerin, parlamento mücâdelesiyle değil, fakat münhasıran amele ve

köylülerin halkçı, inkılâpçı diktatörlüğü ile halledilebileceğini izah eder.

9. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, hâkimlerin ve bütün mes'ul memurların intihapla tâyin ve azlolunmalarını te'min için mücadele eder. (Bu madde Spectator'da 11. Madde olarak alınmıştır.)

10. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, millî istiklâli ve inkılâbın kazançlarını korumanın en emin vasıtası olarak, amele ve köylülerin silâhlandırılmasını, burjuva muhafızlığını meslek edinmiş orduların ilgasını ve onların yerine amele ve köylü milisinin ikame olunmasını ve neferlere zâbitlerini seçmek hakkının verilmesini taleb eder.

11. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, millî azınlıkların Türkiye'den ayrılmak hakkı da dâhil olmak üzere mukadderatlarını bizzat tâyin etmek haklarını kayıtsız şartsız tanır. Halk Fırkası'nın müslüman azınlıkları zorla Türkleştirmek, hıristiyan ve musevî azınlıkları da ezmek siyasetine her vasıta ile karşı koyar. Bundan maâda, bu azınlıkların emekçi kütlelerine, bey ve ağalarının ve burjuvazilerinin kısmen Halk Fırkası'na yaklaşmak ve kısmen de emperyalizme satılmak şekillerini alan hıyânetlerini izah ile, onları Türk emekçileri ile birlikte, istismarcı sınıflara ve emperyalizme karşı mücâdeleye sevkeder. Türkiye Komünist Partisi, onlar için hukukta tam bir müsavat, lisanlarını kullanmak, tedvin ve te'sis etmek hususunda tam bir serbestî, köylülerin ve küçük aşiret efradının yarı derebeyi efendilerine ve reislerine esir olmaktan kurtulmalarını; bu bey ve ağalara ait arazinin, hayvanların köylülere ve aşiret efradına parasız dağıtılmasını talep eder.

12. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, istiklâli ve ihtilâl kazançlarını en emin koruma yolu olarak, işçi ve köylülerin silâhlandırılmasını, profesyonel orduların

kaldırılmasını, bunların yerine işçi ve köylü milislerinin kurulmasını ve kumandanlarının seçilmek suretiyle te'minini talep eder. (Spector'daki bu madde, 10. maddenin tekrarı mahiyetindedir).

13. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, Halk Fırkası Hükûmetince hapsedilip zindanlarda çürüyen tekmil komünistler, inkılâpçı hareketlere iştirâklerinden dolayı mahkûm edilmiş amele vesair emekçiler ile vergi vermemek, emre itaatsizlik ve firar gibi cürümlerden dolayı cezaya çarpılmış köylüler ve askerler için umûmî bir af lehinde mücâdele eder.

14. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, emperyalizmin ve emperyalizmin bütün yerli uşaklarının (büyük emlâk ve arazi sahipleri, tekmil milletlerin büyük ticaret burjuvazileri, bütün dinlerin ruhbanı ve ülemâsı, hâl-i faâliyette veya mütekait aksi inkılâpçı memur ve zabıta tabakaları ve ilh...) barışmaz düşmanıdır. Parti, eski devirdeki tarzda emperyalizme tâbiiyeti ve kapitülâsyon şeraitine avdeti terviç eden bu içtimâî kuvvetlere karşı çevrilen bütün mücadelelerin başına geçer.

15. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, ne şekilde olursa olsun, emperyalizmin hulûlü için icabeden harsî şeraiti hazırlayan klerikalizme karşı mücadele eder. Katolik ve protestan misyonerlerin memleketten kovulmasını ve idare ettikleri tedrisat müesseselerinin kapatılmasını ve emlâklerinin müsâderesini talep eder.

16. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, emperyalist sermayeye âid veya onun kontrolüne tâbi tekmil işletmelerin (madenlerin, demiryollarının, büyük sanayi ve nafıa te'sislerinin, bankaların vesairenin) tazminatsız müsaderesini ister.

17. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, ecnebi sermayenin, yeni imtiyazlar ele geçirmek suretiyle, Türkiye'yi yeni baştan bir yarı müstemleke haline irca etmek

teşebbüslerine bütün azmiyle ve her vasıta ile mâni olmaya çalışır.

18. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, devlet ve belediye borçlarının behemahal reddini ve emperyalist tefecilere tanınmış bâzı gümrük evlerini kendi gelirleri için kullanma haklarının kaldırılmasını talep etmektedir.

19. MADDE : Sovyetler Birliği'ni her an daha ziyade tehdit eden emperyalist harb tehlikesine karşı, Türkiye Komünist Partisi, şiddetli propaganda yapar. Ve, böyle bir harp vukuunda, cihan proleteryasının, kızıl ordularla omuz omuza cihan sermayedarlarının, aksi inkılâpçı ordularına karşı döğüşmenin Türk milleti için vazgeçilmez bir zarûret olduğunu çok azimkâr bir tahrikât ile halk kütlelerine isbat eder. Bu zarûreti inkâra ve aynı zamanda millî istiklâle karşı ve şehir ve köylerin emekçi kütlelerinin en can alacak menfaatleri aleyhine câniyane bir hıyânet teşkil eden temayüllere karşı, Komünist Partisi, bütün kuvvetiyle çalışır.

20. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, emperyalist devletlere yakınlaşmaya matuf her türlü haricî siyasete amansız bir tarzda karşı koyar ve Sovyetler Birliği ile sıkı bir siyasî ve iktisadî ittifak halinde mücâdele eder. Zira, yalnız Sovyetler Birliği ile Türkiye işçileri arasında en samimî bir teşrik-i mesaî, Türkiye'nin istiklâlini ve iktisaden serbestçe inkişaf etmesini te'min edebilir. Aynı zamanda, Komünist Partisi, müstemleke ve yarı müstemleke memleketlerin emperyalizme karşı millî kurtuluş hareketi ile sıkı bir ittifak ve bu hareketlere fiilî müzaheret lehinde çalışır.

22. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, derhal tatbiki matlûp âtideki metalibi tahakkuk ettirmek için mücâdele eder:

a) Fabrika ve imalâthane komiteleri, sendikalar, sendika birlikleri ve federasyonları, bir Türkiye umumî

iş federasyonları ittihadı, inkılâpçı amele partileri ve amele sınıfının, sınıfî menfaatlerini müdafaaya yarar diğer her türlü inkılâpçı teşkilâtlar yaratmak hususunda tam bir serbestî; sendikalara, amele cemiyetlerine ve fabrika ve imâlâthane komitelerine, ameleleri patronlar ve hükûmet makamâtı nezdinde temsil etmek ve kollektif iş mukaveleleri akdetmek haklarının tanınması, Türkiye millî amele teşkilâtlarının beynelmilel amele teşkilâtlarına girmek hakkına mâlikiyetleri.

b) Amele ve köylüler ve umûmî emekçi kütleler için tam bir matbuat, içtima, nümâyiş ve müştereken işlerini durdurmak (= grev) serbestisi.

Spektor'un kitabında bu maddede, fazla olarak şu fıkralar da vardır :

c) 8 saatlik mesai günü (yeraltında 6 saat), haftada 42 saat, fazla mesai ve gece işi için iki misli ücret, haftada bir gün ücretli dinlenme, her sene ücretli dört hafta tatil v.b.,

ç) Sıhhî çalışma şartları, kadınlar ve çocuklara iş himayesi, onsekiz yaşının altındakilere günde 6 saat mesai, kadınların gece işlerinin kaldırılması, eşit işe eşit ücret, ondört yaşın altındakilere çalışma yasağı,

d) Önleyici tedbirler, hastalığa ve kazalara karşı sigorta, iş kazalarına tazminat, sosyal sigorta, fabrikalarda hastahane fonları, gelirlerden kesilmeden tekaüt maaşı, v.b., işverenlerin hesabına işsizlere hükûmet yardımı, işin işçi kuruluşları tarafından kontrolü,

e) Fabrika, maden v.b. yakınlarında işçilere yeterli lojmanların inşası.

23. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, Kemalistlerin devlet tekeli altına alınmasını lüzumlu gördükleri (demiryolu, tütün tekeli v.b.) işletmelerin işçilerine ve az ücretli memurlarına menfaatlarını, öbür işçilerle eşit ola-

rak, grev dâhil kapitalist işverenlere —devlete— karşı savunma haklarını elde etmeğe çalışır.

KÖYLÜLER

24. MADDE: Türkiye Komünist Partisi köylülerin kendilerinin ve ailelerinin geçimlerine yeterli, minimum bir toprak elde etme çabalarını destekler. Türkiye Komünist Partisi köylülerin büyük arazi sahiplerinin ve zengin, nüfuzlu köylülerin sert istismar ve baskısından kurtarılması için savaşır. Bu emeli gözönünde tutarak, parti, bunların büyük mülkiyetlerine, maliklerine, malzeme ve hayvanlarına kayıtsız şartsız el konulmasını ve bu mülkiyetlerin kayıtsız şartsız ırgatlar, gündelikçiler, mevsim işçileri, alt ve orta kademe köylülerden kurulacak komitelerin idarelerine verilmesini talep eder. Parti, başka şeylerin yanında, devlete ve dinî kuruluşlara ait toprakların fakir ve orta tabaka köylülere dağıtılmasına çalışır.

25. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, köylüleri mahveden faizli borçların ve ipoteklerin lâğvedilmesine ve borçlarını karşılamak için toprak ve hayvanlarının haczedilerek satılması tehlikesinden kurtarmağa uğraşır:

KÖYLÜLÜK

26. MADDE: Türkiye Komünist Partisi gündelikçi ziraat ırgatlarının ve umumiyetle varlıklı sınıfların istismarına tâbi topraksız köylülerin sendikalar etrafında teşkilâtlanmasını te'min için faaliyette bulunur. Onların büyük arazi sahiplerine ve zengin köylülere karşı olan gündelik metalip mücadelelerini sevk ve idare eder. Bu maksatla Türkiye Komünist Partisi, bizzat köylüler tarafından köylü komiteleri teşkil ve kütlevî hareketler hızlandığı takdirde, bu komitelerin köylü birlikterine tah-

vil edilmesi lehinde tahrikâtta bulunur.

Türkiye Komünist Partisi, ziraat amelesini, amele sınıfının bir cüz'ü olarak, sınıfî müstakil sendikalarda teşkilâtlandırır. Ve şehir işçileri tarafından elde edilmiş olan tekmil haklardan istifadelerini te'min eder. Bütün bu köy teşkilâtları ile şehirlerdeki amele teşkilâtları arasında irtibat te'sisine çalışır.

27. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, şehirlerde olduğu gibi köylerde ve çiftliklerde de, emekçi kütlelerin sermayedarlara, büyük arazi ve çiftlik sahiplerine ve burjuva devletlerine karşı menfaatlerini müdafaaya elverişli her türlü inkılâpçı cemiyetler tarafından teşkilâtlanmak hususunda tam bir serbestiye malik olmasını talep eder.

EKONOMİ MESELESİ

28. MADDE : TKP, Kemalist Diktanın ekonomik politikasına —büyük kapitalist işletmeleri, devletin zararına vergiden muaf kılarak ve tekeller vücuda getirerek destekleme politikası— karşı savaşır.

İKTİSADİ VE MALİ MESELELER

29. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, ancak, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile, yani içinde muzaffer proleteryanın beş senelik programını tahakkuk ettirmekte olduğu sosyalist kurtuluş memleketi ile en sıkı bir iktisadî ittifakın ve yalnız bunun Türkiye'nin müstakil iktisadî inkişafını ve emperyalistlerin elinde bulunan iktisadî sevkülceyş merkezlerinin tasfiyesini mümkün kılacağı kanaatındadır. Ancak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile sıkı bir siyasî ve iktisadî teşriki- mesai, esnaf ve sanatkârları, küçük müteşebbisleri ve ilh... kendilerini mahveden emperyalist memleketlerin rekabetine karşı koruyabilir.

30. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, amele kooperatifleri vücuda getirilmesi için faâliyette bulunur. Mevcut olmayanları da Komünist Partisi teşkil eder ve her vasıta ile mücadele ederek bu kooperatifleri millî sermayedarlık taazzuvunun birer cüz'ü haline gelmekten menetmeye uğraşır. Hal-i hazırda büyük arazi sahipleri ve zengin köylüler için istinat noktaları teşkil eden köylü kooperatiflerine gelince; Türkiye Komünist Partisi, köylü kütlelerini ihtiva ettiğini gözönünde bulundurarak bunların içinde faâliyette bulunmaktan da istinkâf etmez.

31. MADDE: TKP direkt vergileri indirekt mecburî toplamalara çeviren, gittikçe vergi yükünün büyük kısmını ihtiyaç içindeki geniş istihlâk kitlelerine yüklemekte olan mevcut vergi sistemine şiddetle karşı gelir. Öbür yandan, en başta, zengin tabakalara direkt olarak darbe indirecek vergilerin konulmasına çalışır.

32. MADDE: TKP, Kemalistlerin cebrî sûrette koydukları ve az gelirli köylülere çok büyük yük olan ve onların gayrimenkul mülkiyetlerine ve hayvanlarına koydukları bâzı mecburî toplama şeklindeki vergilerle mücâdele eder. Bütün bu cebrî almaların ve cebren çalıştırılmaların kaldırılması ve bunların arazi sahiplerine ve büyük köylülerin gelirlerine bağlanacak tek bir müterakki vergi sistemi ile değiştirilmesinden başka fakir ve orta sınıf köylülerin her çeşit mecburî vergilerden kurtarılmasını talep eder.

33. MADDE: TKP, mevcut küçük veya büyük gelir vergilerine —meslek erbâbını, küçük iş adamını, az gelirli memurları, işçileri v.b. mahveden vergilere— karşı mücadele eder ve bunların kapitalistlerin ve büyük hissedarların bütün mülkiyet ve gelirlerine konacak müterakki bir vergi değiştirilmesini ve çalışan sınıfın ücretlerine konmuş bütün vergilerden kurtarılmasını talep eder.

34. MADDE: TKP müterakki bir veraset vergisinin konmasını talep eder.

35. MADDE : TKP işçilerin ve şehirlerin fakir tabakalarının yiyecek ve mesken fiyatlarını yükselten bütün endirekt vergilerden (belediye, istihlâk vergileri ve başka değişik harçlar) muaf tutulmaları için çalışır.

GENEL OLARAK MİLLİ EĞİTİM

36. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, amelelerin, köylülerin ve bütün yoksul halkın çocukları için amele ve köylü komitelerinin kontrolüne tâbi bedava halk mektepleri açılmasını ve yoksul çocuklara, derslere devamın maddî imkânlarının (elbise, kundura, kitap, yiyecek vesaire) te'min edilmesini talep eder.

37. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, her türlü harsî faâliyetlerin sevk ve idaresini Halk Fırkası'nın inhisarı altına koyan bugünkü teâmüle karşı ve amele ve köylünün müstakilen her türlü burjuva kontrolünden âzâde gece dersleri açmalarına; marksist, inkılâpçı bir edebiyat neşredilmesine ve işçi gençliğine inkılâpçı bir terbiye verilmesine imkân bırakmayan fiilî memnuiyetlere karşı şiddetle mücâdele eder.

38. MADDE: TKP meslek okullarının çoğaltılmasını ve yüksek öğretim demokratize edilerek meslek okulları ve liselerde okuyan proleter veya köylü menşeli talebelere ilmî çalışmalarını bu okullarda devam ettirme şansının tanınmasını talep eder.

GENÇLİK

39. MADDE : Türkiye Komünist Partisi, amele, köylü ve münevver gençlik arasında ve umumiyetle yoksul sınıflara mensup tekmil genç arasında hususî bir itina ile ve azimle faâliyette bulunur, amele gençliğini komünistçe yetiştirmek için bilhassa dikkat eder ve Türkiye

TÜSTAV

Komünist Gençler Federasyonu'nu bilfiil sevk ve idare etmek sûretiyle kuvvetlendirmeye ve inkişaf ettirmeye çalışır. Böylece komünist-leninist fikriyatı, emekçi gençlik üzerindeki nüfuz ve te'sirlerini derinleştirerek amele hareketlerine yeni, taze, inkilâpçı mücâhitler hazırlar.

40. MADDE: Türkiye Komünist Partisi'nin direktifi ve rehberliği altında yürüyen Türkiye Komünist Gençler Birliği, partinin şiarlarını yaymak ve proleteryanın inkılâpçı hareketlerine iltihak etmeleri muhtemel tekmil muhitlerde (küçük burjuvazi, küçük ve orta halli köylünün, millî ekalliyetlerin yoksul kütleleri, umumiyetle spor ve harsî ve ilh... gençlik teşkilâtları) onlara tahakkuk ettirmek ve gençliğin yüreğinde emperyalizme ve sermayedarlık istismarına karşı sönmez bir kin köklendirmek hedefleri etrafında fasılasız, yılmaz bir mücâdele devam ettirir.

Türkiye Komünist Gençler Birliği, işçi gençliğinin kısmî metalibi için olan mücadelelerini, bunları, kâhillerin mücadeleleriyle ve amele hareketlerinin nihâi gayretleriyle bağlamak suretiyle sevk ve idare eder.

41. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, ordu ve donanmada sistemli bir komünist propagandası yapar ve Genç Komünistler Birliği'nin asker ve gençlik arasındaki faâliyetlerini sevk ve idare eder.

KADINLARIN HAREKETİ

42. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, ön safta işçi ve yoksul köylü kadın kütlelerine hulûl etmeye ve aralarında nüfuzunu sağlamlaştırmaya gayret ederek, emekçi kadınlar arasında sistemli propaganda yapar. Parti, emekçi kadın kütleleri içinde nüfuzunu kuvvetlendirdikçe, onlardan en iyilerini kendi saflarına çeker. Ve diğerlerini inkılâpçı meslek birlikleri şiarları altında Türkiye Komünist Partisi'ni seven (sempatizan) teşkilâtlarda teş-

kilâtlandırmaya ve proleteryanın ve köylülüğün inkılâbî mücâdelelerine daha faal bir tarzda iştirâk ettirmeye gayret eder.

43. MADDE: Türkiye Komünist Partisi, kadınlığın emekçi kütleleri üzerinde nüfuzunu yaymağa uğraşan küçük burjuva siyasî milliyetçi vesair kadın teşkilâtlarına karşı mücâdele eder. Onların şiarlarının sermayedarlık idaresinde, kadının sözde müsavatına ait metaliplerinin içtimaî muhtevasını kütleler huzurunda meydana çıkarır ve şiarlara ve metalibe karşı proleterya ve yoksul köylü kadınlığının menfaatlerini müdafaa eden kendi sınıfî şiarlarını ileri sürer.

b) TKP Faaliyet Programı Metni (İkinci Kısım)

AMELE VE KÖYLÜ HÜKÛMETİNİN VAZİFELERİ

44. MADDE: Türkiye Komünist Partisi tarafından sevk ve idare edilen Türkiye proleteryasının hegemonyası altında amele ve köylü bloku tarafından devlet iktidarı zapt olunur olunmaz, sovyet tertibi üzerine kurulacak olan amele ve köylü hükûmetlerinin önüne dikilecek en müstacel vazife, sınıfî düşmanlarının aksi inkılâpçı hücumlarına karşı yeni nizamın müdafaasını tanzim etmek olacaktır. Amele ve köylü hükûmeti, derhal büyük emlâk ve arazi sahiplerini, büyük burjuvazi ve istismarcı sınıfların taraftarlarını silâhtan tecrit etmeye, aksi inkılâpçı orduların artıklarını tahrip etmeye ve amele ve köylüleri silâhlandırmaya mecbur olacaktır. Böylece bir kızıl ordunun ve inkılâpçı milisin ilk nüveleri tebellür etmiş olacaktır.

45. MADDE: TKP demokratik burjuva ihtilâlinin getirdiklerini hızlandırmak, meyve vermesini sağlamak, ve böylece işçi ve köylüler diktatörlüğünden proleterya diktasına geçişi hızlandırmak ve çalışan sınıfı bu tarihi

misyona teşkilât ve ideoloji bakımlarından hazırlamak için halkın çalışan kitleleri arasında organize edici, propaganda yapıcı ve eğitici işler yürütür.

46. MADDE: Amele ve köylü diktatörlüğü, öldürücü darbelerini ilk önce en tehlikeli düşmanlarına, emperyalistlerin ve yarı derebeyi mürtecilerin kafalarına indirir. O, ecnebî sermayenin malı olan büyük işletmeleri (deniz ve kara nakliyatı, liman ve rıhtım şirketleri, madenleri, sanayi müesseseleri, umûmî hidemata müteallik işletmeleri, bankaları v.s.), ve büyük emlâk ve arazi sahiplerinin ve Evkafın malı olan çiftlikleri (demirbaş eşyası, makine ve hayvanları ile birlikte) tazminatsız müsadere eder ve millileştirir. Düyûn-u umûmiyeyi ilga eder.

47. MADDE: Millî burjuvazinin, amele ve köylü hükûmetinin programını tahakkuk ettirmesine karşı her mukavemeti ve millî sanayideki her sabotaj teşebbüsü, ona ait olan işletmelerin de müsaderesini ve millileştirilmesini icab ettirecektir. Herhalde amele, köylü hükûmeti, büyük işletmeler üzerinde amele kontrolü te'sis eder ve bu kontrolü fabrika ve imalâthane komiteleri vasıtasiyle tahakkuk ettirir.

48. MADDE: Millileştirilen veya esasen devlet veya belediyelere ait olan tekmil işletmeler, inkılâbî esaslar dâhilinde yeniden kurulmak ve amele sendikalarının iştirâkiyle idare olunmak üzere Sovyetlere devrolunur. Müsadere edilen ziraî malikâneler ve arazi, köy sovyetizminin emri altına konulur.

49. MADDE: Eski idare zamanında da devlete ait olan topraklar, çiftlikler, ormanlar, sular ve madenler de Sovyetlere devrolunur ve onlar tarafından işletilir.

50. MADDE: Ziraat Bankası kanalı ile krediler sadece fakir ve orta halli köylülere verilir. Bu bankanın desteği ile geniş bir kredi kooperatifleri teşkilâtı kurulur ve köylülerin faizci sermayedarlar tarafından istismar

edilmelerine mâni olunur. İşçi ve köylü hükûmeti, köylüleri bütün faizci vasıftaki borçlarından kurtarır. Fakir köylüler bütün vergilerden muaftır. Köylülerin alt kademe kitleleri, kendi tecrübeleri ile küçük ekonominin onları ihtiyaç ve fakirlikten kurtaramıyacağını anladıkça, TKP bir kollektif ekonominin kurulması hareketinin gelişmesine ve işçi ve köylü hükûmeti, köy ekonomisinin her yoldan, her çeşit kollektiviteye ve kooperatif ekonomisine çevrilmesine çalışırlar. TKP geniş köylü kütlelerini mobilize eder, onları kooperatifçilik hareketine ve kooperatiflerin idâresine çeker.

51. MADDE: Millileştirilmiş ecnebi bankaları bilhassa Osmanlı Bankası, amele-köylü hükûmetine teslim olunur ve haricî ticaret devlet inhisarı altına konulur.

52. MADDE: İstihlâk kooperatifleri, mümkün olan her yoldan teşvik edilir. TKP işçilerinin bunların kuruluşunda ve idaresinde aktif yer almalarını sağlar.

53. MADDE: İşin en yüksek şekilde korunması: TKP Türk işçilerine SSCB işçilerinin mâlik olduğu bütün haklardan faydalanmalarını garanti etmeğe çalışır.

54. MADDE: Başlıca sanayi şehirlerindeki saraylar, büyük emlâk ve arazi sahiplerinin köşk ve konakları, apartman ve akarları, oteller, büyük mağaza ve depolar tazminatsız müsadere edilir ve mahallî sovyetlere devir ve teslim ve sovyetler tarafından idare olunur. Bu ebniyenin müzelere, devlet idarelerine, mekteplere tahvil olunacaklardan geride kalanları, işçilerin iskânına tahsis edilmek üzere amele cemiyetlerinin emrine verilir.

55. MADDE: Amele köylü hükûmeti, kesif halk kütleleri halinde yaşayan millî azınlıklara mukadderatlarını serbestçe tâyin etmek ve arzu ederlerse devletten ayrılmak hakkını bahşeder. Millî azınlıklara mensup komünistler, milletdaşları arasında işçilerin beynelmilel tesanüdü lehinde bir propaganda yapmak, kendilerini mad-

dî ve hususî menfaatler mukabilinde kısmen emperyalistlere satan varlıklı hâkim sınıfların, emekçi kütlelerine nasıl emperyalizm boyunduruğunu geçirmeye uğraştıklarını anlatmak **suretiyle, millî azınlıklara (Kürtler vesaire...) mensup işçiler ve köylülerle, Türk işçi ve köylülerinin kardeşçe ittihadı lehinde mücadelede bulunmak mecburiyetindedir.** Aynı zamanda, bir sovyet cumhuriyeti şeklinde teşekkül eden Türkiye amele ve köylü hükûmeti, emperyalizme ve derebeylerine karşı el birliğiyle mücadele için mazlum millî azlıkların emekçi kütleleriyle sovyet cumhuriyetler federasyonu şeklinde bir ittifak akdine mâtuf bir siyaset takip eder.

56. MADDE: İşçi ve köylü hükûmeti bütün basımhaneleri, günlük veya peryodik matbuatı, büyük sinema ve tiyatro işletmelerini, radyoları v.b. millileştirerek Sovyetlere verir ve şehir veya köydeki geniş çalışan kütlelerin umûmî ve politik eğitiminde kullanır. Böylece politik Marksizm ve Leninizm propagandaları yürüterek sosyalizmin te'sisi için lüzumlu kültür seviyesini hazırlar.

57. MADDE: Amele ve köylü hükûmeti, tekmil matbaaları, yevmî ve mevkut gazeteleri ve mecmuaları vesair neşriyatı, büyük sinema, tiyatro, radyo ve ilh... işletmelerini millileştirir. Onları sovyetlerin idaresi altına koyar. Geniş emekçi kütlelerin umumî ve siyasî terbiyeleri hususunda onlardan istifade eder. Ve böylece Marksizm ve Leninizm devlet propagandasını tertip ederek sosyalizm kuruluşunun şeraitini hazırlar. (56. maddenin tekrarından ibârettir.)

Sançar'ın kıtabında yayınladığı metinde mevcut son madde de şudur:

58. MADDE: Amele ve köylü hükûmeti halk kütlelerini, istismarcı sınıflar tarafından içinde tutulmuş olduk-

ları kara cehaletle mücadeleye ve onların derinliklerinden, proleterya diktatörlüğünün müstakbel kadrolarını çıkarmaya müsait bir tarzda inkılâpçı esaslara göre, umumî maarif müesseselerini baştan aşağı tensik eder.

Türkiye Komünist Partisi, eski devirden miras kalan tâlim ve tedris hey'etlerini daimî bir kontrol altında tutar. Şovenizm fikriyatını propaganda etmeye mâtuf her teşebbüsü, merhametsizce, amele efkâr-ı umumiyesi önünde teşhir eder ve şiddetle tecziye eder.

İşte Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin 1927 tutuklamaları sırasında ele geçen gizli faaliyet programı aynen budur. Komünistlerin Türkiye üstünde günümüze kadar açık ve gizli faaliyetlerinde rehber olarak takip ettikleri hususların esası, bu programın maddeleri içinde yer almıştır. 1961 Anayasası'ndaki fikir hürriyetini ve özgürlükleri kötüye kullanarak, tefsire muhtaç maddeleri istismar ederek ve Türk ceza kanunlarındaki bazı boşluklardan faydalanarak yasal yollardan «Türkiye İşçi Partisi», Sosyalist Kültür Derneği, Fikir Külüpleri Federasyonu, Devrimci Gençlik Derneği (DEV-GENÇ) gibi kuruluşlar, Devrimci İşçi Sendikaları (DİSK) gibi sendika ve federasyonlar, bazı gençlik örgütleri, solcu Üniversite öğretim üyeleri ve öğrencileri ve yine solcu radyo ve basın organ ve elemanları ile bazen sempatizan bazen de inanarak komünistlerin savundukları esaslar, prensipler bu programda aynen mevcut ihtilâlci sosyalizm prensipleridir. Bunun tespiti de kolaylıkla mümkündür.

III — TKP'NİN KONTROL ALTINDA TUTULDUĞU 1928-1938 DEVRESİ

Bu dönem gizli Türkiye Komünist Partisi'nin en sıkıntılı devrelerinden birisi olmuştur. Zira T.K.P.'nin liderlerinin yakalanarak ellerindeki belgelerin de ortaya

çıkarılmasıyle, bütün örgüt polis gözetimi altında devamlı takibe alınmıştır.

17 Nisan 1929'da mahkumiyeti biten Dr. Şefik Hüsnü, tahliye olduktan sonra, önce Varşova, sonra Berlin ve Paris'e gitmiş ve 10 yıl süreyle yurt dışında kalmıştı. Bu yıllar içinde Şefik Hüsnü'nün T.K.P.'yi yurt dışından yönetmesi sonucu, Türkiye'deki partililer arasında kuvvetli bir birliğin sağlanmasına imkân bulunamadı. Atatürk Türkiye'sinin bu döneminde komünist her faaliyet anında değerlendirilerek tamamen kontrol altında tutulmuş ve komünizme göz açtırılmamıştır.

Türkiye'de Komünist Partisi'nin gençlik örgütleri 1923'ten, 1938 yılına kadar Hasan Ali Ediz, Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve Baytar Cevdet tarafından harekete geçirilmeye çalışılmıştı. Dr. Şefik Hüsnü, Dr. Kıvılcımlı ile teması kesintisiz olarak yürütmeyi başarıyordu. 21 Eylül 1928 günü Dr. Kıvılcımlı'nın Dr. Hüsnü'yü hapishanede ziyareti sırasında, kendisine şapoğrafla yazılmış bazı parti yayınını verirken yakalanması ve bu arada hapisane hücresinde yapılan aramada ele geçen T.K.P. üyelerinin listesinin bulunması, oldukça ilgi çekici bir durumdu.

1928 yılında «Türkiye Amelelerine ve Yoksul Halk Kitlelerine» başlıklı ve İstanbul Tramvay Hücresi imzalı beyannameler, İstanbul'un Beyoğlu semtlerinde duvarlara yapıştırıldı. Bu tür küçük afiş ve beyanname asma yoluyle yapılan propagandalarla örgütlenme yoluna gidildi. Bu arada Komünist Partisi, Gaziantep ve Kilis'te teşkilâtlandırılmıştı. Fakat bu örgütlerin bütün liderleri kısa süre içinde yakalanarak tutuklandılar.

a) T.K.P.'nin Yayın Faaliyetini Artırması ve 1929 Tutuklamaları

T.K.P., bir yandan yayın faaliyetlerine devam ederek legal yönünü Zekeriya Sertel'in çıkardığı «Resimli Per-

şembe» dergisinde Nazım Hikmet ve Lâz İsmail Mâra (10) ile sürdürürken, diğer yandan hücrelenme yoluyle gizli örgütünü geliştirme yoluna gitti.

Haftalık Resimli Perşembe yasal olarak yayınını sürdürürken, partinin illegal çalışmaları «Kızıl Yıldız», «İstanbul» ve «Komünist» gazeteleri yasadışı olarak yayınlanıyordu. Parti ayrıca Komintern'in direktifine göre «Dünya İşçileri Birleşiniz» diye sona eren beyannamelerin dağıtımına ağırlık verdi.

29 Mart 1929'da T.K.P.'nin düzenlediği Tütün İşçileri kapalı salon toplantısından sonra 4 Mayıs 1929'da İzmir'de, 25 Haziran 1929'da İstanbul'da tutuklamalar yapıldı. Tutuklanan 35 kişiden 24'ü hüküm giydi. (11) Mahkûm olanlar arasında bulunan Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Hüsamettin Özdoğu, Lâz İsmail Mara 4 yıl 6 ay 15 gün ile ağır hapse çarptırılmışlardı. Nazım Hikmet tutuklan-

(10) Lâz İsmail Mâra: «Laz İsmail», «İsmail Marat» ve «S. Üstüngel», takma adlarıyle tanınan, fakat asıl adı İsmail Bilen olup 1902 doğumludur. 1918-1921 yılları arasında Cibali Tütün Fabrikası'nda işçi olarak çalışırken TKP'nin Türkiye kolunun yasadışı örgütlenmesine çalıştı. Daha sonra TKP'nin Merkez Komitesine seçilen İsmail Bilen Türkiye'de yasadışı komünist eylemlerde bulunmak suçlarından defalarca tutuklandı ve hüküm giydi. 1932 yılında Türkiye'den kaçtı. Türkiye'ye bir daha dönmeyen İsmail Bilen yıllarca Sovyetler Birliği'nde yaşadı. «Sovyetlerin en mutemed» adamı olarak tanınan Bilen, 12 Mart 1971'den ve TKP'nin Genel Sekreteri Yakup Demir'in ölümünden sonra Türkiye'den kaçan bazı TKP'lilerle birlikte Doğu Almanya'da bir konferans-kongre düzenledi. Bu kongrede TKP Genel Sekreteri seçildi. Halen TKP'nin I. adamı olarak çalışmaktadır. Doğu Almanya'dan Leipzig şehri yakınlarında lüks bir villâda oturmaktadır.

(11) İlhan Darendelioğlu, Türkiye'de Komünist Hareketleri, Toker yayınları İstanbul 1979 (5. Baskı) ss. 177-193. Fethi Tevetoğlu, a.g.e. s. 426.

maktan kurtulmuştu. Zira o günlerdeki Tahkikatlarda, parti liderleri onun adını geçirmemişlerdi.

1930'da Rusya'dan dönen Hasan Ali Ediz, T.K.P.'yi Kominternin istediği şekilde yönlendirmek için «Kızıl İstanbul» adlı illegal gazeteyi yayınladı. Bu arada işçiler arasında T.K.P. nezdinde birleşme için beyanname dağıtımına devam edildi. Maltepe Askeri Atış Okulu'nda dağıtılan beyannamelerden sonra siyasi polis duruma müdahale etti.

Yapılan soruşturma ve Mahkemelerin sonunda Hasan Ali Ediz 4 yıl ağır hapse mahkûm edilirken örgütü de çeşitli cezalara çarptırıldı. Hasan Ali Ediz hapishaneden 1931 yılında T.K.P.'yi idare etmeye devam etti. Silâhlı Kuvvetlere nüfuz edebilmek için, ordu mensuplarına ve birliklere beyannameler göndertti. Fakat beyannamelerin gönderildiği yerleri tespit eden polis, Hasan Ali'nin çalışmalarını öğrenince, mahkeme karşısına Hasan Ali ve yakalanan diğer hücre elemanları çıkarıldı. Hasan Ali Ediz 7 yıl 6 aya, Celâl Zühtü Benneci ile Ressam Halit 3 yıl 4 aya ve diğerleri de çeşitli cezalara çarptırıldılar.

b) Atatürk'ün 1929 Tutuklamaları sırasında Komünistler Aleyhinde Bir Demeci

Atatürk döneminde, Türkiye'de yeraltında devam ettirilen komünist faliyetlere karşı amansız bir mücadele yapılıyor ve Marksist-Leninist ihtilâlci ideolojik fikirleri ile halkı zehirlemek isteyenler, kuvvetli yasalarla ve bu yasaların yerinde uygulamasıyle anında cezalandırılıyordu.

Atatürk 5 Ağustos 1929'da, Ankara'dan İstanbul'a gelirken tren gece yarısından sonra 6 Ağustos günü sabah saat 2.30'da Eskişehir garına gelmişti. Gecenin geç saat-

lerine rağmen kendisini karşılamak için garda sabahın bu vaktine kadar bekleyen büyük kalabalığı gören Atatürk, trenden indi ve kendisini karşılayanlara ayrı ayrı iltifat etti. Kendisine takdim edilenlerden biri de «Sakarya» gazetesi başyazarı Faruk Şükrü Yersel'di. Atatürk, bu gazetenin adını beğenerek: «Sakarya!... Ne güzel isim... Gazetecilerin memleket vazifesi mühimdir. Düşündüklerini, gördüklerini, bildiklerini samimiyetle yazmalıdırlar» dedi.

Atatürk, Ticaret Odası, Ziraat Odası ve işçi temsilcilerinin ellerini sıktıktan sonra, biraz ileride duran Temyiz Mahkemesi Reisi ve üyelerinin bulunduğu tarafa ilerledi ve onların da ellerini sıktıktan sonra, komünist tahrik ve mahkemelerini ve yeraltı çalışmalarını kastederek komünizm ve komünistlerin aleyhinde şu konuşmayı yaptı: (12)

«Türk Milletinin içtimâi nizamını ihlâle müteveccih didinmeler boğulmaya mahkûmdur. Türk milleti, kendisinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen müfsid, sefil, vatansız ve milliyetsiz sebükmağzların(*) hezeyanlarındaki gizli ve kirli emelleri anlamayacak ve onlara müsamaha gösterecek bir hey'et değildir. O, şimdiye kadar olduğu gibi doğru yolu görür.

---

(12) Faruk Şükrü Yersel, Sakarya Gazetesi 7 Ağustos 1929 (Bu metin aynen yayınlanmıştır) yine ayrıca, Dr. Fethi Tevetoğlu, Amansız Bir Komünizm Düşmanı: Atatürk, Toprak Dergisi, 31.12.1964 sayı: 35-36, ss. 10-12. Fethi Tevetoğlu, Komünizm Karşısında Atatürk, Türk Kültürü Dergisi. Kasım 1963, cilt 2 sayı: 13, ss. 119-120. Cumhuriyet Senatosu Tutatanak Dergisi, cilt 12, s. 779 Cemal Kutay, Ey Türk Uyan! (Eskişehir Açıklaması), Tarih sohbetleri, Cilt 2, Ağustos 1966, İstanbul. ss. 86-87 Fethi Tevetoğlu, age. ss. 429-430. (Biz de bu tarihi demeci aynen yayınlıyoruz)

(*) SEBÜKMAĞZ: «Hafif beyinli, kuş beyinli, akılsız» demektir.

Onu yolundan saptırmak isteyenler ezilmeğe, kahredilmeğe mahkûmdur. Bunda köylü, amele ve bilhassa kahraman ordumuz beraberdir. Bunda kimsenin şüphesi olmasın.

Hâkim efendiler!.. Siz kanun adamlarısınız!.. Elinize miletin, vatanın her türlü hak ve menfatlerini vikaye eden kanunlar tevdi edilmiştir. İşaret ettiğim noktaları işittiniz. Türk milletinin büyük haklarını müdafaa ederken bu noktalar ehemmiyetle hatırda tutulmalıdır.

Bu memleketteki komünistler, yalnız bizim tevkif ve hapsettiklerimizden ibaret değildir. Bu işlerle bizzat yakından alâkadar olacağım.

Şurası unutulmamalıdır ki, Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir. Her göründüğü yerde ezilmeli!..»

1929 İstanbul ve İzmir komünist tutuklamaları sırasında Mustafa Kemal Atatürk'ün komünizmin ve komünistlerin aleyhinde verdiği bu tarihi demeç; aynı zamanda Atatürk'ün Türk Miletine, Türk Adliyesine ve Türk Hukukuna en büyük bir emri idi. Zira Atatürk bu beyanatı ile; «Komünistlerin yalnız yakalanarak adalet huzuruna çıkarılıp mahkûm olanlardan ibaret olmadığını, bunun arkasında hiç tanınmayanların ve ele geçirilemeyenlerin de bulunduğunu, komünizmin büyük bir tehlike olduğunu ve bilhassa, bu önemli gerçeğin kendisinden sonra gelen kuşaklara da en iyi şekilde anlatılması ve izah edilmesini istemiş, bu işle bizzat kendisinin uğraşacağını söyleyerek de; komünizmle devamlı mücadele edilmesinin en önemli büyük bir şart olduğunu» belirtmiştir.

Bugün için de önemi ve tarihi değerini taşıyan ve daima taşıyacak olan bu son derece anlamlı demeç, ertesi günkü Türk basınında «Büyük Gazi'nin Eskişehir'de Hakimlere ve Gazetecilere Mühim Bir Hitabesi» baş-

lıklarıyle veriliyordu. (13)

Milliyet Gazetesi'nde bu anti-komünist hitabe lehinde, Yakup Kadri Karaosmanoğlu «Bir Şimşek ve Bir Gökgürültüsü» başlığı altında bir fıkra yayınlıyordu. (14)

9 Ağustos 1929 günlü Akşam Gazetesi'nde ise Necmeddin Sadak, «İçtimai Nizâmı Bozmak İsteyenler — Gazi Hazretlerinin Hitâbeleri Münasebetiyle» başlığıyle şu yazıyı yayınlıyordu: (15)

«Reis-i Cumhur Hazretleri Eskişehir'den geçerken, kendilerini istikbal için istasyona gelen ve içlerinde Temyiz Mahkemesi Hey'eti de bulunan zevata bir hitâbe irad ettiler. Gazetelerde, maalesef yalnız bâzı kısımları çıkan bu canlı hitâbe, memleketin içtimâî, tarihi nokta-i nazarından büyük bir ehemmiyete mâliktir.

Gazi Hazretlerinin, yalnız resmi, büyük nutuklarındaki talâkati değil, hususi hasbihallerindeki âni, fevri belâgatı görüp dinlemek şeref ve zevkine nail olanlar, büyük dâhînin, içtimâi meselelere ait yüksek ve umumi fikirleri, kendine mahsus telkin ve nüfuz kuvvetiyle, nasıl bir talâkat şaheseri haline soktuğunu bilirler.

Eskişehir'de, birkaç dakikalık tevakkuftan istifade ederek ansızın söyledikleri hitâbe, her biri ahlâf için zaptedilmesi icabeden bu kudretli ilham tezahüratından biridir.

Gazi Hazretlerinin: «Türk milletinin içtimâi nizâmını ihlâle mütevecçih didinmeler» cümlesiyle târif ettikleri hareketler arasında hiç şüphesiz, komünist dâvâsı

(13) Milliyet Gazetesi, 7 Ağustos 1929, Nu: 1251, s. I. Cumhuriyet Gazetesi, 7 Ağustos 1929, Nu: 1884, s. 2. İkdam Gazetesi, 7 Ağustos 1929, Nu: 11295, s. I.

(14) Yakup Kadri, Bir Şimşek ve Bir Gökgürültüsü, Milliyet Gazetesi, 8 Ağustos 1929 Perşembe, Nu: 1252, s. I.

(15) Necmeddin Sadak, 9 Ağustos 1929, Nu: 3387, s. 1.

nâmıyle ara sıra Cumhuriyet Adliyesinin eline düşen insanların cürümleri de mündemiçtir. Milletin içtimâi nizâmını bozmak cesaretiyle ileri atılanların hezeyanı ve gafleti, bizzat kendi hareketlerinin mânâ ve gayesini idrâk edememelerinden, hattâ bu zahiri emeller arkasında daha şâyân-ı nefret endişeler gizli olmasından anlaşılıyor.

Komünizm, en basit şeklinde bir sınıf mücadelesidir. Bir tarafta bütün menfaatleri kendi lehine istismar eden sermâyedar sınıf, diğer taraftan istismar edilen fakir amele sınıfı...

Komünizmin ilk peygamberi addedilen Karl Marks'a göre, bütün sermaye ve bütün istihsal vasıtaları, asri cemiyetlerde, gitgide bir sınıfın elinde toplanmaktadır. Sermayenin ve istihsal vasıtalarının bu sınıf elinde toplanması, son asır sermayedar cemiyetlerinin bizzat tahribini hazırlayan amildir. Kurûn-u-vüsta nasıl harap oldu ise, sermâyedar cemiyetler de öyle harap olacaktır. Komünizm hareketi bu âkibeti tâcil edecek, amele sınıfı idareyi her yerde ele alacaktır...

Burada Karl Marks'ın nazariyelerini münakaşa etmek imkânsızdır. Yalnız, içtimai meselelerin sadece bir iktisat meselesi olmadığı, bilâkis, iktisadiyatın başka ve daha müessir içtimai müesseselere bağlı olduğu, içtimaiyat ilminin meydana çıkardığı en bariz hakikatlerden biridir. Ancak, komünizm, bir takım avamfiripler elinde, cahil ve muztarip kitleleri harekete getiren mistik, sırri bir bir din haline geldi.

Bunun, hiçbir zaman ve mekânda kabil-i tatbik olmayan müthiş ve korkunç bir hayal olduğunu isbat etmek, kör mutekidlerini bu işten vazgeçirmeye bundan dolayı kâfi gelmiyor. Hatta, komünistlerin bilâ kayıt ve şart hakim oldukları Rusya'da bile, Marx'ın nazariyeleri ham bir hayal haline gelmiş, bolşevikler bu nazariyeler-

den fedakârlık ede ede eski iktisadi usullere dönmeğe mecbur kalmışlardır.

Bugünkü Rus komünizmi, siyasi bir zümrenin her ne bahasına olursa olsun idareyi elden bırakmamak gayesine mâtuf cebr-ü şiddetinden başka bir şey değildir. Rus idare sisteminde Marx'ın nazariyelerinden eser yoktur. Çünkü bunlar, tarihin yanlış bir tefsirine müstenid hayallerden ibarettir.

Komünizm denilen idarenin Rusya'yı ne hale getirdiğinden bahsedecek değiliz. Başka memleketlerin dahili idareleri bizi alâkadar etmez.

Bizdeki komünist davalarına gelince, kendilerine bu süsü verenler ya çok cahildirler, yahut tamamiyle gayr-ı samimi insanlardır. Bu iki sıfatın haricinde bir şık daha kalıyor ki o da, memleketi şuursuz ve izansız, bir şûrişe sevkederek bulanık sudan istifade etmek istemeleridir.

Bunlar cahildirler, çünkü eğer komünizm dedikleri şeyden ne murad edildiğini biraz bilseler, Türkiye'de böyle bir isim takınmaktaki gülünçlüğü anlarlardı.

Bizzat büyük komünistlerin nazariyelerine göre bir memlekette böyle bir ihtiyaç doğmak için evvelâ büyük sermayelerin ve büyük sanayiin sermayedar sınıf elinde toplanması, bu muazzam sermayeler vasıtasiyle milyonlarca amelenin istismar edilmesi lâzımdır.

Türkiye'de ne bu sermayeler, ne bu büyük sanayi, ne milyonlarca amele kitlesi, ne de sermayedar bir sınıf vardır; komünistlerin «burjuva» nâmını verdikleri sınıf, bizde, amele sınıfından daha fakirdir!

Türkiye, bizzat toprağına sahip, kendi istihsal vasıtalarına malik, müstahsil köylüye istinad eden bir ziraat memleketidir. Büyük sermayelerle istismar edilen topraklar, ne de fabrikalar vardır.

Bu içtimai devrenin en bariz alâmeti büyük şehirler-

dir. Bizde henüz bu bile yoktur. Şu halde, Türkiye'de —diğer memleketleri taklid ederek dahi— komünizmden bahsetmek gülünç bir donkişotluktur. Böyle bir şeye cesaret edenlerin çok cahil olmaları lâzımdır.

Eğer câhil değillerse, gayr-ı samimidirler. Bunu bilerek yapıyorlar, başka kuvvetlere alet oluyorlar, ecnebi entrikalarına hizmet ediyorlar demektir ki, o zaman cürüm daha büyüktür.

Her halde, komünizm meselesinin, bir gazete sütununa sığacak derecede, basit, ilmi bir tahlili bu hareketin mahiyetini göstermeğe kâfidir.

Gazi Hazretlerinin dedikleri gibi, bu tarzda, bilerek veya bilmeyerek, «gizli ve kirli emeller» peşinde koşanlar «müfsid, sefil vatansız ve milliyetsiz SEBÜKMAĞZLAR»dır. Bu noktayı, Reis-i Cumhur Hazretlerinin Hakimlere hitaben buyurdukları gibi, bütün millet «hatırda tutmalıdır».

Atatürk daha sonraki yıllarda, lise son sınıf tarih kitabı üzerinde düzeltmeler yaptığı bir gün, kitabın 752. sayfasında: «Harsi, medeni, iktisadi vasi bir mübadele temin olunduğu takdirde bütün Türk aleminin seri inkışafı temin olunabileceği ve diğer milletler arasında Türk milletinin de lâyık olduğu mevkii işgal ederek bir amil-i medeniyet olabileceği aşikârdır» satırlarının altına Eskişehir İstasyonunda verdiği demecin son paragrafını kendi eliyle şöyle yazmıştı: **«Şurası unutulmamalıdır ki, Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir!.. Her göründüğü yerde ezilmeli!...»**

c) Atatürk'ün Demokrasi ve Demokrasiye Karşı Hareketlerle İlgili Açıklamaları

Demokrasiye inançla ve sevgiyle bağlılığını her ve-

sileyle açıklayan Atatürk, Türkiye'de demokrasinin kurulması ve yaşaması için gerekli tedbirleri zamanında ve yerinde aldırarak bu siyasetin uygulanmasında da liderlik etmiştir.

Atatürk, bizzat kendi ifadesi olan «Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir» vecizesini, bir Anayasa prensibi olarak kabul ettirerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer almasını sağlaması, onun Millete ve Demokrasiye ne şekilde kuvvetle bağlılığının en somut örneklerinden sadece biridir.

Atatürk, kendi el yazısıyle almış olduğu notlarla demokrasiyi şu şekilde izah etmiştir: (16)

«a) Demokrasi, esas itibariyle siyasi mahiyettedir. Demokrasi, bir içtimai muavenet veya bir iktisadî teşkilât sistemi değildir. Demokrasi, maddi refah meselesi de değildir. Böyle bir nazariye, vatandaşların, siyasî hürriyet ihtiyacını uyutmayı istihtaf eder. Bizim bildiğimiz, demokrasi siyasidir, onun hedefi, milletin, idare edenler üzerindeki murakabesi sayesinde, siyasi hürriyet temin etmektir.»

«b) Demokrasinin birinci hassasiyle müşterek, esas itibariyle, ikinci bir hassası daha vardır. Oda, şudur: Demokrasi fikridir. Bir kafa meselesidir. Herhalde bir mide meselesi değildir. Hükümet prensibi de, bir adalet muhabbetini ve ahlâk fikrini icap ettirir. Demokrasi, memleket aşkıdır, aynı zamanda babalık ve analıktır.»

«c) Demokrasi, esasında ferdidir; bu vasıf vatandaşın hâkimiyete, insan sıfatıyle iştirak etmesidir.»

«d) En nihayet, demokrasi, müsavatperverdir. Bu

(16) Prof. Dr. Afet İnan, M. Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım, Altınok Matbaası, Ankara 1969 ss. 22-23.

vasıf, demokrasinin ferdî olması vasfının, zaruri bir neticesidir. Şüphesiz, bütün fertler, aynı siyasî hakları haiz olmalıdırlar. Demokrasinin, bu ferdi ve müsavatperver vasıflarından umumî ve müsavi rey prensibi çıkar.»

Demokrasi prensibinin, en asrî ve mantıki tatbikini temin eden hükümet şeklinin Cumhuriyet olduğunu belirten Atatürk; «Cumhuriyet'te son söz, millet tarafından, mümtahap meclistedir. Millet namına her türlü kanunları o yapar. Hükümete itimat eder ve onu iskat eder. Millet, vekillerinden memnun olmasa, muayyen zamanlar nihayetinde, başkalarını intihap eder. Millet, hakimiyetini; devlet idaresine iştirakini ancak, zamanında, reyini kullanmakla temin eder» demektedir.

Atatürk yine kendi el yazısıyle, Demokrasiye karşı hareketlerle ilgili açıklamasında kendi tabiriyle «Bizim, devlet teşkilâtında esas prensibimizi teşkil eden demokrasinin, evsafı farikasını tarif ettik. Demokrasinin bu mefhumu bazı nazariyelerin, hücumuna maruz bulunmaktadır» diyerek, bu hususu aynen şöyle ele almaktadır: (17)

«I — Bolşevik Nazariyesi, II — İhtilâlci Siyasî Sendikalizm Nazariyesi, III — Menfaatlerin Temsilî Nazariyesi.

«Bu nazariyelerin, demokrasi nazariyemize, hücumda ne kadar haksız olduklarını kısaca, izah edelim:»

«I — Bolşevik nazariyesinin Rusya'da, tatbik olunmuş şekline bakalım. Bütün Rus milleti içinden amele, deniz ve kara kuvvetlerinden ibaret bir ekaliiyet, iktisadî esaslara müstenid, komünist partisi namı altında birleşerek, bir diktatörlük vücuda getirmişlerdir. Gayelerin-

(17) a.g.e. ss. 25-26.

de, millî değildirler. Şahsi hürriyet ve müsavat tanımazlar. Halk hakimiyetine riayetleri yoktur. Dahilde ekseriyeti cebir ve tazyik ile noktai nazarlarına itaata mecbur tutarlar, hariçte, propaganda ve ihtilâl teşkilâtı ile, bütün dünya milletlerine kendi prensiplerini teşmile çalışırlar. Halbuki, hükümet teşkilinden gaye, evvelâ ferdi hürriyetin teminidir. Bolşevik tarzı hükümetinde istipdat mahiyeti görülmektedir. Bir cemiyetin, bir kısım insanların, noktai nazarlarının, zorla, esiri ve zebunu yaşatmak şekline de, tabiî ve makul bir hükümet sistemi nazariyle bakılamaz. (*)»

«II — İhtilâlci siyasi sendikalizm nazariyatçıları da her türlü, siyasi teşekkülleri yalnız kendi menfaatleri lehine yaptırmak ve nihayet siyasi kuvvet ve hakimiyeti ellerine geçirmek isteyen işçi gruplarıdır. Bunlar, maksatlarını zorla istihsal fırsatına intizar ederken zaman zaman, umumî grevler yaparak, hükümet adamları üzerinde, müessir oluyorlar ve bazı işleri kendi lehlerine hallettiriyorlar; yavaş yavaş mevcudiyetlerini, ihsas ediyorlar. Bunlar İngiltere, Fransa ve Almanya'da tesirlerini göstermektedir. Almanya'da, bu nazariyatçıları az çok tatmin için, Millet Meclisi yanında, iktisadi mahiyette, âzası onlardan olmak üzere bir meclis yapmışlardır. Bizde de âlî iktisat meclisi vardır. Fakat, bu herhangi bir tazyik üzerine değil, doğrudan doğruya, hükümetin faydalı görmesinden istişari mahiyette, vücuda getirdiği bir heyettir.»

(*) Atatürk, yukarıdaki şekilde vermiş olduğu bir beyanatında 21 Haziran 1935'de şunları da ilâve ediyordu: «Türkiye'de Bolşeviklik olmıyacaktır. Çünkü, Türk Hükümetinin ilk gayesi, halka hürriyet ve saadet vermek, askerlerimize olduğu kadar sivil halkımıza da iyi bakmaktır» (a.g.e. s. 25)

«III — Menfaatlerin temsili nazariyesi; muhtelif, meslek, sanat ve iş adamları, cemiyet içinde, ayrı ayrı, birer zümre birer küçük cemiyet halinde düşünülürse, her bir zümrenin birbirinden farklı menfaatleri vardır. Binaenaleyh diyorlar ki, her hususi menfaat sahibi gruplar, ayrı ayrı mecliste kendilerini temsil etmelidirler. Bu takdirde, intihap, millet efradının ekseriyeti tarafından değil, gruplar tarafından ve grupların, haiz olduğu menfaat derecesinde vuku bulacaktır. Mecliste bu gruplardan birkaçı birleşip, iktidar mevkiine geçince, yalnız kendi menfaatleri lehine çalışacaklardır. Buna kim mâni olacaktır. İşte bu sebeplerden dolayıdır ki, biz bu ve bundan evvelki nazariyeleri, memleket ve milletimiz için muvafık görmüyoruz. Biz, memleket halkı efradının ve muhtelif sınıf mensuplarının, yekdiğerine yardımlarını, aynı kıymet ve mahiyette görüyoruz; hepsinin menfaatlerinin aynı derecede ve aynı müsavatperverlik hissiyle teminine çalışmak isteriz. Bu tarz milletin umumi refahı devlet bünyesinin, tanzimi için daha muvafık olduğu kanaatindeyiz. Bizim nazarımızda çiftçi, çoban, amele, tüccar, sanatkâr, asker, doktor velhasıl herhangi bir içtimai müessesede faal bir vatandaşın hak, menfaat ve hürriyeti müsavidir. Devlete, bu telâkki ile azami nafi olmak ve milletin emniyet ve iradesini, mahalline sarfedebilmek, bizce, bizim anladığımız manâda, halk hükümet idaresi ile mümkün olur.»

c) TKP'nin Yeni Taktik Uygulaması ve Tutuklamalar

Cumhuriyetin ilânından sonra Türkiye'de komünist faaliyetin yasadışı ve gizli olarak devam ettirilmesi, fakat hükümetin bu konuda çok titiz davranması nedeniyle, Sovyet Rusya yanlılarının solcu hareketleri kısa sü-

rede durduruluyordu. Zira 1924 Anayasası'nın ve ceza kanunu hükümlerinin rahatça işletilebildiği bir dönem yaşanıyordu.

Sovyet Rusya'nın Türkiye üstünde çalışmasını kolaylaştırmak ve partinin komünist stratejisini olumlu olarak uygulamak maksadıyle yapılan çalışmalar, bir türlü tutturulamamıştı. Bu sebeple 1932 yılından itibaren TKP'nin Türkiye üstünde uyguladığı komünist politikanın taktik değiştirdiği görüldü.

Öncelikle sol fikirlerin hiç olmazsa, aydın kesim tarafından tartışılabileceği bir ortamın teşekkül edebilmesi düşünülmüş ve buna paralel hazırlık yapılmıştı.

Bu fikir ve görüş altında yeni taktik plân ve programını hazırlayan TKP'nin liderlik pozisyonunda çalışanlar; gençlik üstünde, Üniversitelerde, sivil ve askeri okullarda Edebiyat, sanat ve sosyal meseleler çevresinde propaganda yolunu tercih ettiler. Bu devrede faaliyetin ağırlık merkezi, fikir ve edebi saha çevresi içinde kuruldu. Makaleler, şiir, roman, hikâye, fıkra, piyes ve tercüme yazılarla uzun vadeli fakat sağlam bir örgütlenme yolu seçilmiştir.

Nazım Hikmet 1932 yılı sonlarında TKP'yi faaliyete geçirdi ise de 1933 başlarında diğer parti yöneticileri ile birlikte yakalandı. Ele geçenler birer yıl hapse mahkum oldular.

Cezaevinden tahliye olan Nazım Hikmet, 1935 yılında Orhan Selim takma adı ile «Yarım Ay», «Yeni Adam», «Hafta», «Resimli Ay», «Perşembe» dergileri ile Akşam ve Tan gazetelerinde yazı ve şiirler yazmaya başladı. Bu arada Dr. Hikmet Kıvılcımlı yine TKP doğrultusunda bir grupla sistemli çalışmalara devam etti. TKP, Paris'te bulunan Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in direktiflerine göre idare ediliyordu. Parti ile haberleşmenin önemli aracısı, İstanbul Rus Konsolosluğunda Türkçe öğretmenliği

yapan Fatma Nudiye Yalçı idi. Kominternin Rus temsilcisi de Tass Ajansı muhabiri Adam Boblonski idi. (16)

1935 haziranında İstanbul Yüksek Okul öğrencileri arasında hücreler kurulmaya başlandı. TKP'nin gizli matbaasında basılan beyannameler ve broşürlerin dağıtımı yapıldı. Fakat siyasi polis bu çalışmadan anında haberdar oldu ve bu tür çalışmalara çok sıkı eğildi. Yapılan baskınlarda matbaa ve gizli yayınlar ele geçirilirken tutuklamalar devam ettirildi.

1935-1938 yılları arasında TKP, teşkilâtlanmaya ve yayın faaliyetine büyük ölçüde önem verdi. 1937 yılında Harp Okulu'na sızma çalışmaları TKP yönünden büyük hüsranla sonuçlandı. (17)

c) 1938 Donanma Olayı ve Tutuklamalar

1938 yılında «Donanma Olayı olarak isimlendirilen ve TKP'nin çok önemli bir yayılma hareketi kısa süre içinde önlenmişti. Bu önemli yayılma hareketinin önlenmesiyle, yeraltı çalışmalarıyle gelişmek isteyen ve Silâhlı Kuvvetlerin içine de girmek isteyen TKP'nin oyunu tam anlamıyle bozulmuştu.

TKP'nin liderleri, İstanbul'da Deniz Harp Okulu öğrencileri ile Deniz Kuvvetleri'ne sızma politikasına dönmüşler fakat deşifre olmuşlardı. TKP yöneticilerinden Nazım Hikmet Ran-Verzanski, Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve Hamdi Alev Şamilof bu olaylarda baş rolü oynamışlardı. (18)

---

(16) Aclan Sayılgan, a.g.e. s. 211.

(17) İlhan Darendelioğlu, a.g.e. ss. 217-224.

(18) İlhan Darendelioğlu, a.g.e. ss. 225-234, Aclan Sayılgan, a.g.e. s. 219 Dimitir Şişmanov, a.g.e. s. 138.

1 — Yavuz Harp Gemisi

Burada yakalanan Komünist hücre mensuplarına ağır cezalar verildi. Nazım Hikmet 20 yıla hüküm giydi. (Harp Okulu Olayı ile birlikte 28 yıllık cezaya çarptırıldı.) Hamdi Alev Şamilof, Nuri Tipi ve Hamdı Alevdaş 18'er yıla, Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Kemal Tahir Benerci, Mehmet Ali Kantan, Haydar Korcan, Kerim Korcan, Seyfi Tekdilek, Avni Durugün, Emine Alev, Adil Kut, Fethi İlgezer, Burhan Cengen, Hıfzı Özbarlas 15 ile 1 yıl arasında çeşitli cezalara çarptırıldılar.

2 — Reşid Paşa Gemisi

Bu gemide Türkiye Komünist Cemiyeti rumuzlu ve Orak-Çekiçli rozetler ele geçti. Ortaya çıkan guruptan Mehmet Numan 19 yıla, Fevzi Güçiz, Rasih Gür 18'er yıla, Hüseyin Doğrusöz 15 yıla, Fethi Müren, İsmail Akagül, Mehmet Altınkaya 3'er aya mahkum oldular.

3 — Pınar Su Gemisi ve Deniz Harp Okulu

Pınar su gemisiyle Rusya'ya kaçmak isterken yakalanan er Hikmet 6 yıl 9 aya, er Nuri 3 yıl 9 aya hüküm giydi, Deniz Harp Okulu'nda sol fikirlilerden bir grup Rahmi Tezgezer, Hikmet Gökalp, Selâhaddin Göyüt 6'şar aya mahkum edilerek okuldan çıkarılmışlar ve Silâhlı Kuvvetlerden tard edilmişlerdi. (19).

TÜSTAV

(19) Aclan Sayılgan, a.g.e. s. 219.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1938-1950 DÖNEMİ KOMÜNİST FAALİYETLER VE 1951/1952 TUTUKLAMALARI

A — TKP'NİN ÜNİVERSİTE VE YÜKSEK ÖĞRENİM GENÇLİĞİ İÇİNDE FAALİYETİ

I — ÜNİVERSİTELER İÇİNDE YASAL DERNEKLER

Türkiye'de Gençlik Hareketleri'nin organize ve örgütlü olarak 1968 yılında Şiddet Eylemleriyle başlamasını, bazı kişi ve kuruluşlar «masum öğrenci hareketi» şeklinde nitelemişler veya öyle görülmesini istemişlerdi. Gerçekte Cumhuriyetten önceki yıllardan itibaren belirli safhalarda gelişerek o günlere gelindiği ve tamamen, Marksist-Leninist ideolojik doğrultuda programlandığı daha sonra açıkça anlaşılmıştı.

1924 Anayasası'nın ve yasaların tam anlamıyle uygulandığı Atatürk döneminde yasadışı Türkiye Komünist Partisi'nin çok gizli yürüttüğü Marksist - Leninist propaganda anında durduruluyordu. Bununla beraber TKP yeraltı çalışmasını ısrarla devam ettirdi. Tamamen Sovyet Rusya yanlısı olan yasadışı gizli TKP, Türkiye üstündeki faaliyetlerine İkinci Dünya Savaşı'nın olağanüstü durumlardında bile devam ederek yasal olmaya çabalıyordu. Fakat İnönü döneminde de 1924 Anayasası'nın ve yasaların kesin olarak Marksist-Leninist ideolojiye karşı bulunması ve TKP yanlılarının ısrarla takip edilerek tutuklamalara devam edilmesi, bu çevreyi çok rahatsız ediyordu.

Gizli Türkiye Komünist Partisi, faaliyetini Sovyet Rusya'dan aldığı emir ve direktifler paralelinde, 1939 yılından itibaren aydın zümre üstünde yürütmeye başladı.

Bilhassa Üniversite öğrencileri arasında belirli bir grubun elde edilmesi amacıyla plânlı propaganda çalışmalarına başlandı.

1 — İleri Gençler Birliği Cephesi Derneği

1944 yılında Gizli Türkiye Komünist Partisi «Faşizme ve Vurgunculuk Aleyhinde Geniş Cephe Birliği» adı verilen faaliyetle İstanbul Üniversite gençliği ile de temas kurmak için teşkilât kurmuştu. Bu teşkilâtın Üniversitedeki adı «İleri Gençlik Birliği Teşkilâtı» diğer bir adıyla da «İleri Gençler Birliği Cephesi» ve lideri o sıralarda İktisat Fakültesinde Asistan olan Mihri Belli idi.

Bu dönemin en önemli ismi TKP'nin lideri Dr. Şefik Hüsnü Değmerdi. İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra «Paris Konsolosluğumuzdan pasaport alarak ve Dahiliye Vekâletinin 11 Temmuz 1939 gün ve Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'nün IV. şubesinin 270/12472 sayılı müsaadesi ile» (1) Türkiye'ye dönen Dr. Şefik Hüsnü bu tarihten itibaren gizli Komünist Partisi'ni organize etti. (2).

Türkiye Komünist Partisi'nin 1939'dan 1946'ya kadar sürdürülen faaliyetleri Sovyetler Birliği'nin menfaatleri ve direktifleri doğrultusunda programlandı ve plânlandı. 15 Aralık 1946'da İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in evinde yaptığı bir aramada Moskova'ya gönderilmiş bir raporun önemli kısımları ele geçirilmişti. (3) Ele geçirilen bu raporda, TKP'nin çalışmalarının bir çok yönü ve taktiği öğrenilirken «İleri Gençler Birliği Cephesi» hakkında da önemli bilgiler değerlendirilmişti. Üniversite içinde faaliyet

(1) Nejdet Sançar, Gizli Komünist Belgeleri, Ankara 1966 s. 20.
(2) a.g.e. s. 20.
(3) a.g.e. ss. 7 - 19.

gösteren bu teşkilât için, «150 kadar militan genç. 500 kadar sempatizanı yönetmekteydi» denilmektedir. Türkiye'nin o günkü şartlarında bu rakam önemli bir miktardı.

1944 yılında «İleri Gençler Birliği Cephesi»nden Mihri Belli, Tahsin Berkem, Safa Yurdanur Süleymaniye camisi'nin iki minaresi arasına «Saraçoğlu Hükümeti Faşisttir, Vurguncularla Savaş Cephesi» pankartını asmak isterken yakalanmışlardı. Mahkemenin yaptığı soruşturmalarda İleri Gençlik Birliği Teşkilâtı (Cephesi)'nin TKP'nin gençlik seksiyonu olduğu ortaya çıktı.

2 — İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği ve Türkiye Gençler Derneği

Üniversite gençliğinin ileride toplum üstünde daha etkileyici unsur olduğu düşünülerek, TKP'nin faaliyet sahasını yüksek öğrenim gençliğine dönük olarak en kuvvetli şekilde 1946-1950 yıllarında yürüttüğü görülmüştür. Zira Türkiye'de çok partili hayata geçiş dönemi olan bu devreden en iyi şekilde faydalanma esas olarak alınmıştır.

1946 yılında İstanbul'da «İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği» ve Ankara'da «Türkiye Gençler Derneği» kurulmuştu. İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği «Hür Gençlik» adında bir dergi yayınlamaktaydı. (4) Her iki dernek'te öncelikle çalışmalarında gelişmeyi ön plânda tuttuklarından; Üniversitelilerin problemleri, bütün gençlere öğrenim hakkı gibi konularla çok değişik bir taktikle ortaya çıkmışlar ve devamlı bildirilerle öğrencileri «Üniversite'de birlik olmaya» davet etmişlerdi. İstanbul ve Ankara'da faaliyet gösteren iki derneğin de gizli Komünist Partisi'nin gençlik teşkilâtı oldu-

(4) Dimitir Şişmanov, a.g.e. ss. 158-159.

ğu ve faaliyet alanlarını çok değişik konularda sürdürdüğü belirtilmektedir. (5)

Tabii bu derneklerin bütün üyeleri Marksist-Leninist olmamakla birlikte, yönetim kurulu üyelerinin önemli bir ekseriyeti TKP'nin muhtelif hücrelerinde görevli militanlardı. Türkiye Gençler Derneği, tahsil farkı aramaksızın 35 yaşına kadar olan her genci bünyesinde toplayarak tek bir cephe yaratmak istiyordu. Bu derneğin belli başlı faaliyetleri arasında «Fakir Köylünün Ekinini Biçme Kampanyası», «Altındağ'da Poliklinik Açarak Hastaları Bedava Muayene» sloganları önemli yer tutar. Bütün bunlarda esas amaç, geniş propaganda ile yayılmaktır.

Türkiye Gençler Derneği yönetim kurulu geniş şekilde iş bölümü yapmıştı: Nezihe Araz (Başkan), İbrahim Göktürk (Başkan yedeği), Şevki Akşit (Sekreter), Aclan Sayılgan (Sanat Kolu Başkanı), Kamuran Baştuji (Sağlık Kolu Başkanı), Orhan Çutay (Müzik Kolu Başkanı), Enver Gökçe (Edebiyat Kolu Başkanı), Melâhat Türksal (Muhasip), Celâl Araz, Mahir Yılmaz (Spor Kolu Başkanı). «1951-1952 tutuklamalarında bu derneğin 206 üyesinden 43'ünün TKP'ye mensup olduğu anlaşılmıştı.» (6)

İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği 5 yıl faaliyetini sürdürmüş, Hakkı Engerek, Zeki Akyürek, Nevzat Kemal Özmeriç, İhsan Arda, Necdet Eker, Yıldız Baştimar, İlhan Bertay Başkanlık görevlerinde bulunmuşlardır. Yönetim Kurulunda ise, Nihat Sargın, Turgut Pura, Cezmi Ulucan, Lütfü Onay, Naci Kalpakçıoğlu, Cenap Karakaya, Vecdi Özgüner, Mehmet Sonugür, Bu-

(5) Aclan Sayılgan, a.g.e. ss. 260-262.
(6) a.g.e. s. 261.

rak Bozer, Şaban Ormanlar, Hasan Gürdağ, Sevinç Tanık, Kemal İşler, Solmaz Görkmen, Zekâi Özgenç görev yapmışlardır. Dernek mensuplarının çoğunluğunun Gizli Komünist Partisi'nin çeşitli kademelerinde ve hücrelerinde bulunduğu; (7) 1951-1952 tutuklamalarında ortaya çıkmıştı. Dr. Sevim Tarı (Türkiye Komünist Partisi Harici Büro Sekreteri), Mehmet Halim Spatar, Abuzer Özdemir, Ali Tütenkesen, Veysel Akbaş, Kenan Toksal, Nihat Tunalı'nın da bulunduğu bir çok üye duruşmalar sonunda mahkum olmuşlardı.

II — İSTANBUL YÜKSEK TAHSİL GENÇLİK DERNEĞİ'NİN ÇALIŞMALARI VE EYLEMLERİ

1 — İlâhiyat Fakültesi'nin Kuruluşunun Protestosu

Çok Partili Demokratik Dönemin ilk yıllarında İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği'nin çalışmaları devam etmekteydi. Dr. Şefik Hüsnü Değmer'in «İleri Demokratlar Cephesi» tüzüğünün bir benzeri olarak hazırlanan tüzüğü ile önemli ölçüde yol alınmıştı. Yasadışı gizli Türkiye Komünist Partisi, Cepheleşme faaliyetinde bu legal dernekten büyük ölçüde faydalanarak, hemen bütün propagandalarında derneğin adı altında önemli çalışmaları yaptı.

Ankara'da İlâhiyat Fakültesi'nin kuruluşunu protesto ederek «İlâhiyatın ilim olmadığını» öne süren yazıların yer aldığı beyannamelerin dağıtılmasında, bu derneğin organizatörlüğü olmuş, Mareşal Fevzi Çakmak'ın cenaze törenini «İrtica» olarak niteleyen beyannameler yayınlamıştı. (8)

(7) a.g.e. ss. 263-264.
(8) a.g.e. s. 265.

2 — Nâzım Hikmet'i Hapisten Kurtarma Kampanyası

Gizli Komünist Partisi'nin sevk ve yönetiminde olan İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği bilhassa Nazım Hikmet'in affı kampanyasında tam bir Cephe birliği'ni kurmuştu. Dernek, aydın kesimi, Gazeteci ve Öğretim Üyeleri arasında propaganda taktik değişikliği ile Nazım Hikmet'i acındırmak ve bu suretle affettirmek hedefini güttü. Aslında TKP'nin çok değişik taktiğinin İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği tarafından en iyi şekilde uygulanmasıyle, Sol'cu olmayan Gazetecilerin ve Öğretim Üyelerinin de katılmasıyla büyük bir kampanya başlatılmıştı. (9) Dernek, resmi makamlara başvurarak, toplantılar düzenlemiş, beyannameler dağıtarak bu kampanyayı kamuoyuna duyurmuştu. İstanbul'da Çiçek Palas salonunda yapılan bir toplantı ile bu kampanyanın Basına yansıtılarak basının ilgisi de sağlandı.

Neticede, 28 yıla mahkûm olan Nazım Hikmet 12 yıl süren hapishane hayatından 15 Temmuz 1950'de çıkarılan Genel Af'dan istifade ettirilerek kurtuluyordu. (10)

21 Haziran 1951'de Bükreş radyosunun verdiği bir haber üzerine, Nazım Hikmet'in İstanbul boğazından geçen bir Romen Şilebiyle Türkiye'den kaçtığı anlaşılıyordu. 30 Haziran 1951'de Moskova'ya giden Hikmet, Tas Ajansına verdiği demeçte şunları söylüyordu: (11) «...O kadar bahtiyarım ki! Ben bütün hayatımı, idealimi, aşkımı bu muazzam şehre borçluyum. Ben Sovyetler Birliği'nin çocuğuyum. 24 yıl sonra bu büyük şehre gelirken, tekrar asil ve büyük vatanıma dönmüş oluyorum. Türk

(9) Fethi Tevetoğlu, a.g.e. ss. 512-516 ve Komünizme Karşı Mücadele Dergisi, Sayı: 23 S. 2-4 15 Temmuz 1951.

(10) İlhan Darendelioğlu, a.g.e. s. 344 ve Tevetoğlu a.g.e. s. 524.

(11) a.g.e. ss. 345 - 346.

halkı, Stalin'in kumandası altında kurtuluşu için ve sulh için dövüşmek istiyor. Stalin benim için çok mühimdir. Gözümün ışığıdır. Fikirlerimin kaynağıdır. Beni o yarattı. Moskova'da onun büyük ismini taşıyan Üniversite'de okudum. Her şeyimi ona borçluyum. O yalnız bütün dünyanın en büyük adamı değil, şahsen bana aydınlık veren en büyük kaynaktır.»

Nazım Hikmet 2 Haziran 1963'te ölümüne kadar Sovyetler Birliği'nin hizmetinde görev yapmış, komünizm propagandasını Sovyet Radyolarında ve Türkiye'ye yayın yapan gizli «Bizim Radyo»da (12) sürdürmüştür.

III — İSTANBUL YÜKSEK TAHSİL GENÇLİK DERNEĞİ'NİN KAPATILMASI VE TUTUKLAMALAR

TKP'nin yönettiği İstanbul Yüksek Tahsil Derneği'nin başarıyla sonuçlandırdığı «Nazım Hikmet'i Kurtarma Kampanyası» ve bu derneğin çalışmaları açıkça ortaya çıkmıştı. «1951/1952 Komünist Tutuklamaları»nda bu dernek yöneticilerinden ve TKP harici büro sekreteri Dr. Sevim Tarı (Belli) Marsilya'ya giderken yakalandı. 167 kişinin mahkemeye sevkedildiği ve yapılan duruşma-

(12) Bizim Radyo: Bu radyo Sovyet Rusya'nın OIRT (Organisation Internationale de la Radiodiffusion et Télévision) ve Milli Radyo Yayın Komitesi'nin faaliyetlerinden biridir. Milletlerarası Komünizmin yayılması amacıyle 15 Mart 1958'de deneme yayınlarıyle başlatılmış ve 1 Nisan 1958'den itibaren deneme yayınlarını bitirip, günlük programlarına geçmiş ve halen yayınını Doğu Almanya'dan, Türkiye üzerinde sürdürmektedir. İlk olarak 19 Mart 1958 tarihli Hürriyet Gazetesi «Gizli Bir Radyo Tesbit Edildi» başlığı ile, «Türkiye Muhalefet Radyo İstasyonu» adıyle bir Korsan Radyonun, sonraki adıyle «Bizim Radyo»nun mevcudiyetini ve Türkçe yayın yaptığını kamuoyuna duyurmuştur.

lardan sonra; TKP üyesi olduğu belirlenen Dr. Sevim Tarı (Belli) 6 yıla, Abuzer Özdemir ve Ali Tütenkesen 5'er yıla, Veysel Akkaş, Nihat Tunalı, ve Mehmet Halim Spatâr 2'şer yıla, Kenan Toksal 1yıla, Turan Sacit Baykara 1 yıl 8 aya, Kerim Aydın 13 ay 10 güne, Fethi Elmasoğlu, Turan Tamer, Cezmi Ulucan ve Nahit Eren 6'şar aya, Can Boratav 5 aya hüküm giydiler. İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği, 1951/1952 Komünist Tutuklamalarından sonra resmen kapatılmıştır.

IV — TÜRK BARIŞSEVERLER CEMİYETİ VE TKP'NİN YASAL ŞUBESİNİN KAPATILMASI

12 Mayıs 1950'de İstanbul'da «Türk Barışseverler Cemiyeti» adı altında kurulan bu dernek 14 Temmuz'da çalışmaya başladığını bir bildiriyle açıklamıştı. Uluslararası Komünizmin legal teşkilâtlarından birisi olan «Barışsever Dernek ve Cemiyetleri» 1952 yılında Stockholmde Sovyetler Birliği'nin maddi desteğiyle düzenlenen «Dünya Barış Kongresi'nde bir araya geliyordu. Bu kongrede bir cephe birliği kurabilmek için «Atomun Yasaklanması konusunda bir davet yazısı» yayınlandı.

Atomun yasaklanması fikri ile geniş bir «Tek Cephe» yaratmak maksadı hedef olarak alınmıştı. Kongre'de ikinci Başkanlığa Nazım Hikmet danışmanlığa Zekeriya Sertel tayin edildi.

Türk Barışseverler Cemiyeti adı ile İstanbul'da kurulan derneği yine, sol hareketlerde isim yapmış kişiler kurarak yönetmekteydi: (13) Behice Boran (14) (Başkan), Adnan Cemgil (Genel Sekreter), Nevzat Özmeriç, Vahidettin Barut, Osman Fuat Toprakoğlu, Turgut Pu-

(13) Nejdet Sançar, Türk Barışseverler Cemiyeti, Mücadele Dergisi, İzmir Aralık 1965 Sayı: 8 (20)

ra, Affan Kırımlı, Reşat Sevinçsoy ve Muvakkar Güran.

Türk Barışseverler Cemiyeti, Türkiye'nin Kore Savaşına katılmasını protesto ederek bildiriler yayınlıyor ve 24000 beyanname dağıtıyordu. Siyasetle uğraşmaması gereken dernek siyasete girmiş, Türkiyenin dış politikasında bile aksi propagandaya başlamıştı. Dağıtılan beyannamelerin ele geçmesiyle Dernek yöneticileri 13 Haziran 1951'de Askeri mahkeme tarafından tutuklanıyor ve duruşmalar sonucunda; Behice Boran, Adnan Cemgil, Nevzat Özmeriç, Vahidettin Barut, Reşat Sevinçsoy, Osman Fuat Toprakoğlu 1 yıl 3 aya, Muvakkar Güran 10 aya mahkûm oluyorlardı. Gizli Türkiye Komünist Partisi elemanları «1951/1952 Komünist Tutuklamalarında

(14) Behice Boran: 1911 yılında Bursa'da doğdu. ABD'de Sosyoloji öğrenimi gördükten sonra Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya fakültesi'ne Sosyoloji Doçenti olarak girdi. Arkadaşlarıyla birlikte çıkardığı Yurt ve Dünya, Adımlar adlı dergilerin sol niteliği yüzünden fakültedeki görevine son verildi. 1950' de Türkiye Barışseverler Derneği'ni kurdu. Kore'ye asker gönderilmesini protesto eden tutumu yüzünden diğer dernek yöneticileriyle birlikte 15 ay ağır hapse mahkûm edildi. Marksist çalışmalarını ve propagandalarını aralıksız olarak sürdürdü. 1961'de TİP'e girdi. Yönetim kuruluna ve merkez yönetim kurulu üyeliğine getirildi. 1965'de İstanbul milletvekili oldu. 1970'de partinin genel sekreteri ve aynı yıl genel başkanlığına getirildi. TİP'in Anayasa mahkemesi'nce 1971'de kapatılmasından sonra dördüncü kongreye katılan diğer delegelerle birlikte Ceza Kanununun 141. ve 142. maddeleri uyarınca 13 yıl hapse mahkûm oldu. 1974 genel affından istifade ederek serbest bırakıldı. Yeniden kurulan TİP'in kurucuları arasında yer aldı. 1975'de genel başkanı oldu. Marksist-leninist Eylemlerde gençliğe liderlik etmesi ve sokağa çıkma yasağı olduğu halde 1 Mayıs gösterisi düzenletmesiyle hakkında birçok soruşturma açılmış ve tutuklanmıştır. Halen hakkında tutuklama kararı bulunmakta ise de yurt dışına kaçtığından bu hüküm vicahiye çevrilememiştir.

meydana çıkarılınca, yapılan soruşturmalarda, Türk Barışseverler Cemiyeti'nin bu yasa dışı gizli partinin bir yan kuruluşu olduğu belirlenmiş ve bu dernekte kapatılmıştır.

B — TKP'NİN ÇALIŞMASINI DURDURAN 1951/1952 KOMÜNİST TUTUKLAMALARI

Türkiye'deki Sosyalist ve Komünist faaliyetlerle ilgili olarak yapılmış tutuklamaların ve cezalandırmanın en geniş ve köklüsü 1951/1952 yılındaki mahkemelerin sonucunda olmuştur. (15) «Gizli Komünist Cemiyeti teşkil etmek ve bu cemiyete girmek ve faaliyet göstermek suçlarını işlemekten sanık 184 kişiden 131'i suçlu görülmüş 52'si beraat etmiş ve 1 sanık'ta zaman aşımı yüzünden davası düşmüştü. Sanıklardan 3 kişi 10 seneye, 1 kişi 9 seneye, 5 kişi 8 seneye, 7 kişi 7 seneye, 7 kişi 6 seneye, 29

Araştırma, Tercüman Gazetesi, 4-9 Şubat 1982.

kişi 5 seneye, 11 kişi 1 seneye, 6 kişi de bir seneden aşağı çeşitli cezalara mahkum oldular.

Bu mahkemelerde en büyük cezalar; (16) Zeki Baştimar (Yakup Demir) (10 yıl hapis, 3 yıl 4 ay Amasya'da nezarette), Kemal Ergin (10 yıl hapis 3 yıl 4 ay Yalvaç'ta emniyet nezareti altında), Macit Bilge (10 yıl hapis, 2 yıl 8 ay Tokat'ta nezarette), Yüzbaşı Abdülkadir Demirkan (9 yıl hapis, 3 yıl Ulukışla'da nezarette ve Silâhlı Kuvvetlerden tardına), Câzim Aktimur (8 yıl hapis, 2 yıl 8 ay Yozgat'ta nezarette), Bekir Kenan Yaşlıçam (8 yıl hapis, 2 yıl 8 ay Tokat'ta nezarette), Veysel Akkaş (8 yıl hapis, 8 ay İstanbul'da nezarette), Kâmuran Baştuji (8 yıl hapis, 2 yıl 8 ay Turgutlu'da nezarette), Cemil Toy-

(15) Mahmut İhsan Özgen, TKP ve Organize Gençlik Hareketleri, Araştırma, Tercüman Gazetesi, 4-9 Şubat 1982.

(16) 1951/1952 Tevkifat ve Mahkumiyetleri, Adliye Bakanlığı Arşivi, Ankara 1952.

gar (8 yıl hapis, 2 yıl 8 ay İskilip'te nezarette), Sabahatin Dikmen (8 yıl hapis, 2 yıl 8 ay Karaman'da nezarette), Halil Yalçınkaya (7 yıl hapis, 2 yıl 4 ay Adana'da nezarette), Enver Gökçe (7 yıl hapis, 2 yıl 4 ay Sungurlu'da nezarette), Şevki Akşit (7 yıl hapis 2 yıl 4 ay Gümüşhane'de nezarette), Ahmet Bilge (7 yıl hapis, 2 yıl 4 ay Kayseri'de nezarette), Reşad Fuat Baraner (7 yıl hapis, 2 yıl 4 ay İzmit'te nezarette), Mihri Belli (7 yıl hapis, 2 yıl 4 ay Afyon'da nezarette) ve Mehmet Bozışık'a (7 yıl 8 ay hapis, 2 yıl 4 ay Sivrihisar'da nezarette) verildi. Yine bu mahkemeler neticesinde: Bekir Karayel (6 yıl hapis, 2 yıl Develi'de nezarette) Fadıl Barkan (6 yıl hapis, 2 yıl Konya'da nezarette), Kamil Akar (6 yıl hapis, 2 yıl Bolu'da nezarette), Recep Yelkenkaya (6 yıl hapis, 2 yıl Niksar'da nezarette), Bilâl Şen (6 yıl hapis, 2 yıl Tercan'da nezarette), Dr. Sevim Tarı (6 yıl hapis, 2 yıl 8 ay Turgutlu'da nezarette), Kadri Buldu (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Sungurlu'da nezarette), Arif Nanak (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Düzce'de nezarette), İdris Erdinç (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Mustafakemalpaşa'da nezarette), Mehmed Emin Atılal (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Çipe'de nezarette), Salih Başdurak (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Burdur'da nezarette, Mehmet Üstüner (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Ereğli'de (Konya) nezarette), Halil Çalışır (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Yıldızeli'nde nezarette), İbrahim Atılal (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Şarkışla'da nezarette), Süleyman Sater (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Merzifon'da nezarette), Orhan Suda (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Ankara'da nezarette), Balkar Yekebaş (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Ankara'da nezarette), Nuran Ertan (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Ankara'da nezarette), Sıdıka Umut (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Ankara'da nezarette), Hasan Yılmaz (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Polatlı'da nezarette), Ahmet Gayretli (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Malatya'da nezarette), Ulvi Uraz (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Konya'da nezarette) Selçuk Uraz

(5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Konya'da nezarette), Şükrü Başar (5 yıl hapis 1 yıl 8 ay Beypazarı'nda nezarette), Şehamettin Bakırsan (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Kızılcahamam'da nezarette), Mustafa Arhavi (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Bursa'da nezarette), Recep Akesi (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Muş'ta nezarette), Hayati Sümer (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Siirt'te nezarette), Faik Şekeroğlu (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Gaziantep'te nezarette), Vecdi Özgüner (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Beyşehir'de nezarette), Oruçali Tütenkesen (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay İstanbul'da nezarette), Abuzer Özdemir (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay İstanbul'da nezarette), Hayati Tözün (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Niğde'de nezarette), Ruhi Su (5 yıl hapis, 1 yıl 8 ay Çumra'da nezarette), Seyir Atılal (4 yıl 2 ay hapis, 1 yıl 4 ay 20 gün Demirci'de nezarette), Mustafa Toprak (4 yıl 2 ay hapis, 1 yıl 4 ay 20 gün Kula'da nezarette), Salih Çakır (4 yıl 2 ay hapis, 1 yıl 4 ay 20 gün Ankara'da nezarette), Turgut Akalın (4 yıl 2 ay hapis, 1 yıl 4 ay 20 gün Ankara'da nezarette), Eşref Bilkiye (3 yıl 4 ay hapis, 1 yıl 1 ay 10 gün Burhaniye'de nezarette), Hasan Doğruyol (3 yıl 4 ay hapis, 1 yıl 1 ay 10 gün Eğridir'de nezarette), Tevfik Dilmen (2 yıl hapis, 10 ay İstanbul'da nezarette), Hilmi Artan (3 yıl hapis, 1 yıl Biga'da nezarette), Hüseyin Özsaksel (2 yıl hapis, 8 ay Milâs'ta nezarette), Tahir Hallaçoğlu (2 yıl hapis, 8 ay Çerkeş'de nezarette), Cemal Çokran (2 yıl hapis, 8 ay Zile'de nezarette), Ahmet Konuk (2 yıl hapis, 8 ay İznik'te nezarette), Ahmet Bacak (2 yıl hapis, 8 ay Bozoyük'te nezarette), İsmet Oran (2 yıl hapis, 8 ay Bilecik'te nezarette), Yaşar Beyazteke (2 yıl hapis, 8 ay Bafra'da nezarette), Hasan Tekarmağan (2 yıl hapis, 8 ay Kırkağaç'ta nezarette), Hasan Kartal (2 yıl hapis, 8 ay Çanakkale'de nezarette), Muammer Tamkan (2 yıl hapis, 8 ay Arapkirde nezarette), Saim Altınev (2 yıl hapis, 8 ay Kemah'ta nezarette), Musa Emre (2 yıl hapis, 8 ay Adapa-

zarı'nda nezarette), Yakup Irgat (2 yıl hapis, 8 ay İznik'te nezarette), Ahmet Özdemir (2 yıl hapis, 8 ay Bandırma'da nezarette), Nihat Tunalı (2 yıl hapis, 8 ay İstanbul'da nezarette), Vahe Doğramacıyan (2 yıl hapis, 8 ay Erzincan'da nezarette), Kenan Toksal (2 yıl hapis, 8 ay Bafra'da nezarette), Muzaffer Eren (2 yıl hapis, 8 ay Bafra'da nezarette), Muzaffer Eren (2 yıl hapis, 8 ay Kütahya'da nezarette), Oğuz Eren (2 yıl hapis, 8 ay Kütahya'da nezarette), Kâzım Yelkenkaya (2 yıl hapis, 8 ay Aydın'da nezarette), Süheyl Terek (2 yıl hapis, 8 ay Simav'da nezarette), Halim Spatar (2 yıl hapis, 8 ay Ödemiş'te nezarette), Hüsnü Onat (2 yıl hapis, 8 ay Gönen'de nezarette), Selâhaddin Soylu (2 yıl hapis, 8 ay Nevşehir'de nezarette), Emin Emek (2 yıl hapis, 8 ay İzmir'de nezarette), Avukat Erdoğan Berktay (2 yıl hapis, 8 ay Adapazarı'nda nezarette), Doğan Çetiner (2 yıl 6 ay hapis, 10 ay Uşak'ta nezarette İlhan Başgöz (2 yıl hapis, 8 ay Adana'da nezarette), Muzaffer Arabul (2 yıl hapis, 8 ay Gümüşhane'de nezarette), Lütfü Kanak (2 yıl hapis, 8 ay Ohaneli'nde nezarette Melahat Türksal (2 yıl hapis, 8 ay Ankara'da nezarette), Nuran Bozer (2 yıl hapis, 8 ay İstanbul'da nezarette), Şaban Ormanlar (2 yıl hapis, 8 ay İstanbul'da nezarette) Ferit Teksoy (2 yıl hapis, 8 ay Nazilli'de nezarette), Mümtaz Göktürk (2 yıl hapis, 6 ay Sapanca'da nezarette), Arif Ünal (2 yıl hapis, 8 ay Urfa'da nezarette) Aydemir Kandemir (2 yıl hapis, 8 ay Geyve'de nezarette), Kemal Bekir Özmanav (2 yıl hapis, 8 ay Akhisar'da nezarette), Nevzat Yavuz Yıldırım (2 yıl hapis, 8 ay Ankara'da nezarette), Celâl Zühtü Benneci (2 yıl 8 ay hapis, 8 ay Erzurum'da nezarette), Şükran Kurdakul (2 yıl hapis, 8 ay Tarsus'ta nezarette), Selma Ertekin (2 yıl hapis, 8 ay İstanbul'da nezarette), Süruri Özbatur (2 yıl hapis, 8 ay Bergama'da nezarette), Kadri Çokuğurlu (1 yıl 8 ay hapis, 6 ay 20 gün Kandıra'da nezarette), Mus-

tafa Özçelik (1 yıl 6 ay hapis, 6 ay 20 gün Söğüt'te nezarette), Hüseyin Pekhamarat (1 yıl 8 ay hapis, 6 ay 20 gün Gerede'de nezarette), Hüseyin Kerpiç (1 yıl 4 ay 20 gün Beypazarı'nda nezarette), Turhan Tuna (1 yıl 3 ay hapis, 5 ay Ankara'da nezarette), Celâl Gürol (1 yıl 8 ay hapis, 6 ay 20 gün Çubuk'ta nezarette), Necati Anık (1 yıl 8 ay hapis, 6 ay 20 gün Nallıhan'da nezarette), İsmail Ayyıldız (1 yıl 8 ay hapis, 20 ay 20 gün Kırşehir'de nezarette), Veli Gemisi (1 yıl hapis, 8 ay Tefenni'de nezarette), Yılmaz Çolpan (1 yıl 3 ay hapis, 5 ay İzmir'de nezarette), Nejat Özön (1 yıl 15 gün hapis, 4 ay Kastamonu'da nezarette), Faruk Ural (1 yıl hapis, 2 yıl Erbaa'da nezarette), Selçuk Şener (1 yıl 6 ay hapis, 6 ay Ankarada nezarette), Raci Dinçer (1 yıl 8 ay hapis, 6 ay 20 gün İstanbul'da nezarette), Aclan Sayılgan (1 yıl 3 ay hapis, 5 ay Bursa'da nezarette), İhsan Konaş (6 ay hapis, 2 ay Balıkesir'de nezarette), Behçet Pek (9 ay hapis, 8 ay Tavşanlı'da nezarette), Mustafa Kolkır (5 ay hapis, 1 ay 20 gün Ermenek'te nezarette), Özer Sağnak (5 ay hapis, 1 ay 20 gün Geyve'de nezarette), Adnan S. Yücebaş (5 ay hapis, 1 ay 20 gün İstanbul'da nezarette), Şükrü Ünal (5 ay hapis, 1 ay 20 gün Sapanca'da nezarette), Turan Tamar (6 ay hapis, 2 ay Eskişehir'de nezarette), Ali Cihan Erkaya (6 ay hapis, 2 ay Ayaş'ta nezarette), Ali Hikmet Maltepe (6 ay hapis, 2 ay İstanbul'da nezarette), Fuat Hikmet Güner (6 ay hapis, 1 yıl 15 gün Kırşehir'de nezarette) mahkûm edilmişlerdir.

Yasadışı Gizli Türkiye Komünist Partisi elemanları ve liderlerinin de ele geçirilerek tutuklanmaları ve ağır cezalara çarptırılmaları ile 1950-1960 dönemi sırasında TKP'nin örtülü çalıştığı bir devreye giriliyordu. «Bu dönem, Komünizmin gelişmesine yasal mücadele etmesine müsait olmadığı bir devre olup, TKP mensupları 27 Mayıs 1960'a kadar susmak zorunda kaldığı ve 1939-1942 ara-

sında olduğu gibi edebi faaliyetlere hız verdiği yıllar olmuştur.» (17) Bu dönemde TKP tamamen «Tek Cephe» hareketine yönelerek esas hüviyetini saklamış ve çeşitli yollardan muhalif siyasi partiler içine ve gençliğe yakınlaşma yollarını aramıştır.

TÜSTAV

(17) Mahmut İhsan Özgen, a.g.g. 4-9 Şubat 1982.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1950-1960 DÖNEMİNDE GENÇLİĞİN TAHRİKİ VE TKP'NİN 1960 İHTİLAL SONRASINDAKİ FAALİYETLERİ

1 — 1950-1960 DÖNEMİ GENEL SİYASİ DURUM

1946'da Çok Partili Dönemin başlamasıyle demokratik nimetlerden faydalanma yollarını arayan TKP, Sosyalist adı altında siyasi partiler kurarak örgütlenmeye çalışmış fakat, halkın bu partilere ilgisiz kalmasıyle varlıklarını sürdürememişlerdir.

«Çok Partili Demokratik Dönemin» başladığı 1950 yılında TKP'nin yasal şubesi sayılan derneklerin çalışmaları dikkati çekmişti. Bu derneklerden İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği «Nazım Hikmet'i Hapisten kurtarma» ve Türk Barış Cemiyeti'nin «Kore Savaşı aleyhine» yürüttükleri kampanyalar sırasında, yapılan devlet istihbaratı neticesinde, bu derneklerin tamamen TKP'nin emrinde oldukları ve TKP üyeleri tarafından yönetildiği anlaşıldı. 1951 yılında yasadışı gizli Türkiye Komünist Partisi ilgililerinin ve parti programlarının ele geçirilmesinden sonra bütün gerçek «1951/1952 Komünist Tutuklamalarıyle» çok açık şekilde ortaya çıktı.

TKP ilgililerinin tutuklanmalarından sonra, 1950-1960 yılları sırasında yine 1924 Anayasası ve kanunların en iyi şekilde uygulanmasıyle Marksist-Leninist faaliyetler durdurulabilmişti. Bu dönemde TKP yine dışarıdan yönetilerek yeraltı faaliyetlerine başlamış, fakat 1960 yılının 27 Mayısı'na kadar örtülü ve gizli kalmak zorunda bırakılmıştı.

1960 dönemine kadar önemli eylemlerde bulunamayan TKP, organize örgütlerini yeni taktiklerle geliştirmek için, muhalefet partileri içine sızma yollarını aramışlar ve ancak sempatizanları sayesinde gözden uzak olarak propaganda faaliyetlerine devam edebilmişlerdir.

27 Mayıs öncesinde düzenlenen 28-29 Nisan gençlik eylemleri, sol'un çok yönlü propaganda taktiği ile devrin iktidarına karşı «Eylem Birliği» halinde geliştirilmesi olayı idi. Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin en önemli taktiklerinden biri, gençlik eylemlerinin 28-29 Nisan olaylarının çerçevesi içinde görülmesini temin etmekti. Dolayısıyle aşırı sol'a mensup yazarlar, devamlı bu konuyu işleyerek, 27 Mayıs'ın öncesindeki bu olayları yıllarca istismar ederek kullanmışlar ve Şiddet Eylemlerinin arkasındaki gerçekleri gizlemek istemişlerdir.

II — 1960 ÖNCESİ «BURSA NUTKU» OLAYI

27 Mayıs 1960 öncesinde Üniversite Gençliği de kitle hareketleri için hazırlanmıştı. 1950-1960 döneminde siyasi iktidarı yıpratmak amacıyle yapılan çalışmalardan büyük ölçüde istifade eden TKP'de plânlı taktiğini devam ettirmişti.

19 Mayıs 1958'de Ulus Gazetesinde başyazı olarak «DEVRİMCİ GENÇ» adıyle yayınlanan bir yazı, gençlik olaylarının başlaması için tam anlamıyle bir teşvik ve tahrik örneği olmuştu. Devrimci Genç başlığı ile Ulus Gazetesinde yer alan başyazı'da, Atatürk imzası konulmuş ve bu yazının Atatürk'e ait olduğu iddia edilen «BURSA NUTKU» ile anılması için gerekli taktik sağlanmıştı. Bursa Nutku'nda «Devrimci Genç» yazısı ile gençliğe şöyle hitap edilmektedir: (1)

(1) «Devrimci Genç» yazısı, Ulus Gazetesi 19 Mayıs 1958.

«Türk Genci inkilâpların ve rejimin sahibi ve bekçisidir. Rejimi ve inkilâbı benimsemiştir. Bunları zayıf düşürecek en küçük veya en büyük bir kıpırtı ,bir hareket duydu mu, bu memleketin polisi vardır, jandarması vardır, ordusu vardır, adliyesi vardır demiyeceksin. Hemen mücadele edeceksin ve kendi eserini koruyacaksın. Polis gelecektir, asıl suçluları bırakıp suçlu diye o'nu yakalayacaktır. Genç, polis henüz inkilâbın polisi değildir, diye düşünecek, fakat asla yalvarmayacaktır. Mahkeme o'nu mahkum edecektir. Gene düşünecek: Demek adliyeyi de ıslâh etmek lâzım, diyecek. O'nu hapse atacaklar. Diyecek ki: «Ben iman ve kanaatımın icabını yaptım. Müdahale ve hareketimde haklıyım. Eğer buraya haksız olarak gelmişsem, bu haksızlığı meydana getiren sebep ve âmilleri düzeltmek benim vazifemdir.»

Büyük önderimiz, kurtarıcımız ve Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'e ait olduğu iddia edilen «Bursa Nutku'nun aslında Atatürk'e ait olmadığı katiyetle kesindir. Atatürk'ün bütün demeç ve konferansları devlet arşivlerinde bulunmaktadır. Ayrıca Atatürk'ün Milli Mücadele dönemini anlatan büyük konferansı «NUTUK» adlı 3 ciltlik bir eserde toplanmıştır. (2) Atatürk'ün bütün fikir, görüş demeç ve konferanslarına belgeleriyle yer verilen «Devlet Arşivlerinde ve Nutuk'da Bursa Nutku'na rastlanmamıştır. Ayrıca Bursa Nutku diye bir yazı, Atatürk dönemi'nde hiç bir gazetede, dergide ve yayında yer almamıştır. Bursa Nutku ile ifade edilmek istenen anlam açıkça: «Milletin her grubunun birbirine girmesini ve bölücülüğü hatta anarşiyi teşvik edici» mahiyet taşımaktadır.

(2) Türk Devrim Tarihi Enstitüsü tarafından üç cilt halinde yayayınlanan Nutuk, I. Cilt 1919-1920 İstanbul 1959, II. Cilt 1920-1927 İstanbul 1960, III. Cilt ise «Vesikalar»ı kapsamakta ve 1961'de İstanbul'da basılmıştır.

Atatürk hayatının sonuna kadar, Türkiye Cumhuriyetini tam anlamıyle kuvvetlendirmek ve Cumhuriyet prensiplerini yerleştirmek maksadıyle, yapıcı, birleştirici tutum ve anlayışını gerektiği şekilde başarıyla devam ettirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu böyle büyük bir şahsiyetin, bu tür bir demeç vermeyeceği ve bu kadar zayıf bir üslubu asla tercih etmeyeceği açık ve kesin olarak bellidir.

Bilindiği gibi, Atatürk tarafından Türk Gençliğine ilk defa «GENÇLİĞE HİTABE» ile seslenilmiştir. Bizzat Atatürk tarafından yazılan ve okunan «GENÇLİĞE HİTABE» 1927 yılında yayınlanmış olan «BÜYÜK NUTUK» da yer almıştır. Türk Tarih Kurumu Başkanı Ord. Prof. Dr. Afet İnan «Gençliğe Hitabe» hakkında şunları yazmıştı: (3) «Atatürk Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği üzerinde duruyordu. «Tarihi yaşadığımız gibi yazdık, fakat geleceği Cumhuriyete inananlarla onu koruyanlara ve yaşatacaklara emanet etmek gerekir» diyordu. «Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve İrfanın Müspet Fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler uygulamaya geçtiği vakit, Türk Milleti yükselecektir» diye telkinlerde bulundu.

Atatürk, «Türk Gençliğinin sağduyusuna, milliyetçiliğine, yurt sevgisine inandığını ve onlara güvendiğini» söylemiştir.

Atatürk'ün 1927 yılında bizzat okuduğu ve sonra da yayınlanan «BÜYÜK NUTUK»un son bölümü «GENÇLİĞE HİTABE» (4) ile bitmektedir ve ondan başka da Atatürk'ün gençliğe hitabesi yoktur.

Ulus Gazetesinde Atatürk'e ait olduğu iddia edilen

(3) Ord. Prof. Dr. Afet İNAN, M. Kemal ATATÜRK'ün «Büyük Nutku»nu söylediğinin Ellinci Yılı. Türk Dili aylık Dil ve Yazın Dergisi, Kasım 1977. Sayı: 314 ss. 363-364.

(4) M. Kemal ATATÜRK, «N U T U K» Cilt II. İstanbul 1960 s. 897.

«BURSA NUTKU» ise tamamen uydurma olup, maksatlı ve hedefli olarak, bölücülüğü ve anarşiyi teşvik etmekteydi. Eğer Bursa Nutku'nu da Atatürk söylemiş olsaydı, Atatürk'ün bütün demeçlerini, sözlerini ve bütün yapmış olduğu işleri kapsayan «Büyük Nutuk» ve «Devlet Arşivleri» bu demeci de aynen sayfaları arasına veya bölümleri içine almış olacaklardı. «Eğer bu dönemde söylense veya yazılsaydı hiç olmazsa bir gazete veya bir dergide yayınlanmış olacaktı. Zira Atatürk'ün her sözü ve her görüşü, gazetelerin ve dergilerin sayfalarında daima yer almıştır.»

Bu böyle olmakla birlikte, 28-29 Nisan 1960 Gençlik Hareketlerinde ve 1965-1971 döneminde «Bursa Nutku» yine ortaya çıkarılarak Atatürk adının istismarı yapılarak, «Gençliğin Eylem yapması, ortalığı karıştırması, kırıp dökmesi ve buna bizzat gençlerin kendi takdir ölçüleri seviyesinde karar vermesi» açıkça telkin edilmişti. Dolayısıyle devlet otoritesini sağlıyan polis ve adliyenin görev yapamaz duruma getirilmesi plânlanmış, polis ve Adliye ile Halk karşı karşıya getirilmek istenmişti.

III — TKP'NİN 1960'DAN SONRA FAALİYETLERİ

a) Tek Cephe Taktiği

TKP'nin esas beyin kadrosu'nun büyük bir bölümünün 1951/1952 Gizli Komünist Partisi tutuklamasından sonra 1960 yılına kadar geçen devrede, daha ziyade ülke dışında örgütlenmelerle birlikte, Türkiye içinde muhalif siyasi parti organlarına ve muhalefetin yapıldığı her kuruluşa girme yolları aranmış ve bulunmuştu.

Gizli Türkiye Komünist Partisi'nin 27 Mayıs 1960 İhtilâli'nden sonra yasal bir statü elde etme ümitleri suya düşmüştü. Diğer grupların, yetkililerden önceden izin almaksızın serbestçe örgütlenmeleri ve kaydedilmelerine gerekli müsaadeler tanınmışken ,komünistlerin faaliyette

bulunmaları yasaklanmıştı.

Türkiye Komünist Partisi'ne kalan tek çözüm, yine çeşitli yan örgütler aracılığıyle faaliyetlerini gizli olarak sürdürmekti. (5) TKP, bu tür çalışmayı kendisine daha uygun bularak, ihtilâl ortamının getirdiği karışık ortamdan ve 1961 Anayasası'nın her türlü tefsire muhtaç taraflarından yararlanarak yasadışı çalışmalarını yan örgütleri aracılığıyle belirli aşamalarla yasal hale getirdiler.

TKP'nin Türkiye içindeki görevli militanları bu sıralarda «TEK CEPHE» taktikleri gereği olarak; Atatürkçülük, gericilik, ilericilik, sanat, edebiyat gibi hemen her konuya hatta 27 Mayıs ihtilâline de sahip çıkarak istismarlarına devam etmişler ve bütün kuruluşlara sızarak oralarda kendilerine gerekli sempatizanları bulmuşlar ve programlamışlardı.

Türkiye'de bu gibi komünist gruplar, bazıları Marksist nitelikte olan diğer solcu örgütlerle, kamuoyunu etkilemek ve polisi komünist olmadıklarına inandırmak için çekişmeye girdiler ve böylelikle gizli kalmayı tercih ederek propagandalarına devam ettiler.

b) Tek Cephe Taktiğinin Uygulanması

TKP'nin 1957 ve 1960'da Moskova'daki komünist partiler toplantılarına katılmasına ve dışarıdaki komünist yayın organlarında, «TKP'nin Türkiye'deki önde gelen siyasi güçlerden biri olduğu ve hükümeti devirmeye hazır olduğu» (6) öne sürülmekteydi.

(5) Prof. J.M. Landau, Türkiye'de Aşırı Akımlar — 1960 Sonrası Sosyal ve Siyasal Çekişmeler, Ankara 1978 s. 151.

(6) La Nouvelle Revue Internationale, Problemes de la Paix et du Socialisme (Paris), VI (11): Nov. 1963, ss. 43-54 age XII (4-5): Apr. - May 1970, ss. 32-47 Bulletin d'Information-Documents des Partis Communistes et Ouvriers, Articles et Interventions (Prag), 1964, Fasikül 19, ss. 1072-1973 — 1965 Fasikül, 20, ss. 20-21; 1966 fasikül 19 ss. 13-15.

TKP'nin Türkiye içinde ve dışında bütün Tek Cephe faaliyetlerini ve kimleri desteklediklerini, kimlerle işbirliği yaptıklarını açıklayan önemli yayın organları olan ve Kanada'da yayınlanan «World Marxist Review» 27 Mayıs hareketini de kendilerine göre açıklamışlardı. Bu dergide TKP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Yakup Demir asıl adıyla Zeki Baştımar (7) ve Hâlis Okan imzalarını taşıyan «Türkiye: Kalkınma Yolları» yazı, maskeli sol ve komünist faaliyetlerin gerçek yüzünü de açıklamakta ve mevcut yasal siyasi kuruluşlardaki sol kanadların «sosyalist oriyantasyon ve sosyalizme geçiş» plân ve çabalarını ortaya koymaktadır.

27 Mayıs İhtilâlini de komünistlerin kendi görüşlerine göre açıklayan bu yazıda aynen şöyle denilmektedir: (8) «...Kapitalist yolun takip edilmesi neticesinde meydana gelen vahim ekonomik ve sosyal-politik buhran, 27 Mayıs 1960 darbesine yolaçan başlıca faktörler-

---

(7) Yakup Demir, Halis Okan. «Türkiye: Kalkınma Yolları» (Turkey: Ways of development) World Marxist Review, Toronto (Kanada), vol. 8, Mayıs 1965.

(8) Zeki Baştımar (Yakup Demir): (1906-1971) Trabzon'un Sürmene kasabasında doğdu. Moskova'da Sosyal Bilimler öğrenimi gördü. 1941'de Sol eğilimli Yeni Edebiyat dergisiyle ilgisi yüzünden tutuklandı fakat kısa bir süre içinde serbest bırakıldı. 1944'de Gizli Türkiye Komünist Partisi Ankara teşkilâtı üyelerinden olduğu anlaşılarak tutuklandı. Haftalık Söz gazetesiyle Ant dergilerinin yayımcıları arasındaydı. 1951'de yeniden tutuklanarak 10 yıl hapis, 3 yıl 4 ay Amasya'da nezaret altında tutulma cezasına çarptırıldı. Cezayı tamamlayıp İstanbul'a dönünce Yenigün Yayın Limited Şirketini kurdu. Sonra yurt dışına çıktı. Yakup Demir adını kullanarak 1961'de Türkiye Komünist Partisi Birinci sekreteri oldu. Komünist partilerin kongrelerine ve Sovyet Komünist Partisi toplantılarına katıldı. Türkiye'deki rejim ve düzen aleyhinde yayınlar ve konuşmalar yaptı.

den birini teşkil etmiştir. Mamafih Ordunun yaptığı bu ihtilâl krizi halledememiştir. Takip edilecek yolun ne olması gerektiği sorusu bugün Türk basınında ve halk arasında sık sık ortaya atılmaktadır. Memleketimiz mali, ekonomik ve siyasi yönlerden emperyalist devletlere bağlı kalmak üzere kapitalist yolu takibe devam mı etmelidir, yoksa farklı bir yola mı sapmalıdır? ...İlericiler ve bilhassa Komünist Partisi ise kapitalizmin dışında bir yol teklif etmekte ve sosyalizmi ileri sürmektedirler. Mamafih ilerici sınıf sosyalizme ani bir geçişi mümkün kılacak objektif şartların Türkiye'de henüz vücut bulmamış olduğunu da ilâve etmektedir. Dolayısıyle, memleketimizi süratli bir ekonomik kalkınmaya götürecek yol üzerindeki bütün maniaların kaldırılması ve sosyalizmin muhtaç olduğu zeminin hazırlanması için zamana ihtiyaç vardır.

...Siyasi mahiyet taşıyan bir faktör ise siyasi kuvvetler arasındaki ilişkilerde meydana gelen değişme ve sosyalizm taraftarı ilerici kuvvetlerin çoğalışıdır.

...Sosyalist oriyantasyon ve sosyalizme geçiş mefhumları bugün sadece işçi sınıfının öncüleri tarafından değil, İşçi Partisi ve Sosyal Demokratik Parti ile CHP'nin sol cenahındaki nüfuzlu şahsiyetlerce de benimsenmiştir.

... Komünist Partisi baştan beri devlet sektörünü desteklemiş ve bu sektörün genişletilmesi ve muhkemleştirilmesi yolunda mücadele etmiştir. Parti evrak ve kararlarında bilhassa üzerinde durulan husus şudur: Komünistler devlet sektörünü memleketin ekonomik ve siyasi yönlerden bağımsızlığa kavuşmasını sağlayan başlıca faktör addetmekte ve bu sektörü gözden düşürmek isteyenlerle mücadeleyi vazife bilmektedirler. Komünistler aynı zamanda demokratik şekilde idare edilen bir devlet sektörü arzulamakta ve bu sektörün kapitalist mahiyetinin değiştirilmesini savunmaktadırlar.

... Milli menfaatlerin zararına ve ATATÜRK'ün «yurtta sulh, cihanda sulh» prensibine aykırı olarak Türkiye, bugün NATO ile CENTO'da üyedir ve emperyalizmin Orta-Doğu'daki kalesini teşkil etmektedir.

...Siyasette temel bir değişiklik yapılması ve memleketin demokratik reformlara gidebilmesi için bütün millî kuvvetlerin milli demokratik cephede birleşmesi ve gerici ÜRGÜPLÜ-DEMİREL Hükümetlerinin yerine millî demokratik bir hükümetin gelmesi şarttır.

... Millî demokratik bir cephe bugün için mümkün müdür? ilerici kuvvetler cephenin temel icaplarını yerine getirecek ve memleketi kapitalizm dışı bir istikamete sevkedecek güce mâlik midirler? Türk komünistleri bu sorulara müsbet cevap vermektedirler.

... Köylüler millî hareketin çok önemli müstakbel bir kuvvetini teşkil etmektedirler. Türkiye'de köylü hareketinin henüz çok zayıf olduğu doğrudur, fakat önemli olan bu hareketin başlamış olmasıdır. 1963 yılında ADANA'da topraksız köylüler ve toprak işçileri bir miting yapmışlar, bunu 1964 yılı başlarında köylülerin Toprak Reformunu desteklemek gayesiyle Siverek kasabası yakınlarında yaptıkları miting takip etmiştir.

... Bütün bunlardan anlaşıldığına göre, bugün memleketimizde emperyalizm ve derebeylik aleyhtarı birleşik bir cephenin vücud bulması için gereken ön şartlar hazırdır. Bu cephenin nüvesi işçi sınıfı, köylüler, orta halli kasaba ve şehir halkı ve ilerici münevverlerden müteşekkil olacaktır.

... Mamafih aralarındaki birlik temayülüne rağmen bu ilerici kuvvetlerin çeşitli parti ve cereyanlar dolayısıyle henüz dağınık durumda bulunduklarını da gözönüne almak gerekir. İlericileri birleşik bir millî demokratik cephe kurmaya davet eden Komünist Partisi temelini tek bir sınıf veya partinin mecburi liderliği veya hakimiyeti-

ne istinad ettirmemek prensibini gütmektedir.

... Kanun dışı durumuna ve emperyalizm ile gericiler tarafından yayılan komünizm aleyhtarlığına rağmen Komünist Partisi faaliyetlerine devam etmek imkânlarını aramakta ve bulmaktadır. Partinin çalışma sahası genişlemekte ve prestiji artmaktadır. Komünist Partisi'nin bugünkü görevi Millî Demokratik Cephe sloganını yaymaktır.»

TKP'nin en önemli yayın organı yetkili liderinin imzası ile bilinen gerçekleri böyle açıklıyordu. 1960'lı yıllarda bu açıklamaların paralelinde, TKP hemen her müessesesye sızarak Milli Demokratik Cephe sloganı ile esas hedefi olan «Tek Cephe» taktiğini uygulama ortamını bulmuştur.

c) NATO'ya Karşı Propaganda ve Irkçılık, Bölücülük Hareketleri

3 Kasım 1967'de, Ekim Devrimi'nin 50. yıl törenleri nedeniyle Moskova'da yapılan işçi toplantısında, Zeki Baştımar; (8) «TKP sayıca çok, örgütçe güçlü, ülkenin sosyal ve siyasal hayatında belli başlı bir etken olan, Türkiye'de giderek hız kazanan anti-emperyalist hareketin öncülüğünü üstlenen bir işçi sınıfının başında bulunduğu»nu (9) öne sürüyordu.

TKP faaliyetlerinin çoğunun Türkiye dışında hazırlandığı ve oradan alınan emir ve direktiflerle yönetildiği açıktır. Onüç üyeli Merkez Komite'nin çoğu üyeleri, Zeki Baştımar dahil Moskova'da yaşamakta biri de sürekli olarak Prag'ta oturup World Marxist Review'in yazı

(9) Information Bulletin-Documents of Workers Parties-Articles and Speeches, Special issue: Revolutionary Peace Forces Hail October (Prag: 1968) s. 188 Y. Demir, Probleme des Friedens und Sozialismus (Prag), 1971 Fasikül 15, ss. 701-702.

kurulunda çalışmakta ve bu derginin Türkçesi olan «Yeni Çağ»ı hazırlamaktadır.

Sofya ile Bakû'deki parti grupları, Moskova'da üslenen Merkez Komite ile Türkiye'de yeraltında bulunan yasadışı gizli örgüt liderleri arasında ilişki kurmakla görevlendirilmişlerdir.

Leipzig'de «Bizim Radyo»nun Türkçe yayınlarında çalışan bir grupları da bulunmaktadır. 1970'li yıllarda Batı Berlin, Köln, Stocholm ve Avrupa'nın başka yerlerinde bulunan Türk işçileri ve Türk öğrencileri arasında kesif propaganda yapmaktadırlar.

TKP'nin varlığını sürdürmede ve gizli örgütünün propaganda metodlarını sürekli uygulamada başarılı olduğu ifade edilmektedir. (10) Partinin merkez organlarından hücrelerine kadar azami gizlilik komünist partilerinin piramit yapısına eştir. Tamamiyle Sovyet Rusya yanlısıdırlar. Parti haberleşmelerinde azami titizlik gösterilecek «masum görünüşlü» kuryeler kullanılmaktadır.

TKP'nin en önemli temel propagandaları NATO'ya karşı yaptırılan faaliyetler ile ırkçılık konusunda Türkiye'de azınlıkların ezildiği, Aleviler ve Kürtler üstünde bölücülük çalışmalarının organize olarak yürütülenleri olmuştur. Ayrıca Ermeni komitelerinin desteklenerek, Türkiye'de bir Ermeni Meselesi'nin varlığından sürekli olarak söz edilmesini sağlayıcı «taktik ve ajitasyon» propaganda metodlarını organize etmişlerdir.

TKP bütün bu propaganda çalışmalarının tam anlamıyle uygulanması için, en önemli gençlik grubu olan Üniversite öğrenci kesimini seçmişti. Yüksek Öğrenim gençliğini tamamen Marksist-Leninist ideolojik maksatlarla kullanmak amacından hareket edilerek, Üniversite gençliğinin heyecanından, büyük enerji potansiyelin-

(10) Prof. J.M. Landau a.g.e. s. 154.

den ve hatta sosyal psikolojik yalnızlığından faydalanmış, bazen de zorlamalarla protesto gösterilerine yürüyüşlere veya boykotlara iştirak ettirilmiştir.

Tamamen ideolojiye kendi tabirleriyle «Bilimsel Sosyalizm»e çekilmek istenen gençliğe, anarşi ve eylem yolunun en doğru yol «tek yol» olduğu gayet plânlı ve metodik şekilde özendirilme eğitimi ile tatbik edilmiştir.

Gençlik Hareketlerinin organize olarak büyük topluluklarla sürdürüldüğü kampanyalardan sonra, eylemlerin şiddet hareketlerine dönüştürüldüğü dönemlerde Marksist-Leninist ideolojinin bir aracı halinde kullanıldıklarını anlayan gençliğin büyük bir kesimi olaylardan uzaklaşmıştı. Bilhassa 12 Mart döneminde Marksist-Leninist ve diğer komünist liderlerin «Propaganda-Ajitasyon», «Silâhlı Propaganda» ve «Sürekli Devrim» metodlarının uygulandığını gören ve anlayan gençlik kesimi teröristlerden tamamen kopmuştu.

Zaten halktan kopuk olarak sürdürülen şiddet eylemleri, gençliğin büyük bir kesiminin de uzaklaşmasıyle sadece «ideolojik profesyonel militanların» uğraşısı olarak kalmıştı. Bu nedenle 12 Mart 1971 döneminde tedhiş hareketlerine karışan ve silâhlı şiddet eylemleriyle cinayetler işleyen, sabotajlar yapan teröristlerin büyük çoğunluğu yakalanabildi.

Türk Devletini yıkmak ve demokratik rejimini komünist bir diktatörlük haline dönüştürmek isteyen Marksist-Leninist teröristler 1974 affı ile tekrar serbest bırakılmışlardı. Serbest bırakılan ve bütün hakları geri verilen militan liderler bu defa eski örgütlerini tekrar canlandırmışlar, yeni profesyonel kadrolarla takviye olarak 1977-1980 yıllarında silâhlı şiddet eylemleriyle feci cinayetlerini acımasızca işlemişlerdir.

IV — MARKSİST-LENİNİST İDEOLOJİK EYLEMLER KARŞISINDA DEVLETİN YÖNETİMİ

a) Yönetim Çekingenliği ve 1961 Anayasası'nın Tefsire Yol Açan Maddelerinin İstismarı

27 Mayıs 1960 hükümet darbesinden sonra 22 Şubat 1962 ve onun arkasından 21 Mayıs 1963 başarısız ihtilâlleri yapılmıştı. Bu askeri alandaki hükümet darbeleri veya başarılı, başarısız ihtilâl girişimleri, halka dayalı hükümetleri bir «Yönetim Çekingenliği»ne düşürüyordu.

Yine 27 Mayıs'tan sonra yürürlüğe giren 1961 Anayasası'nda oldukça önemli hükümler getirilirken, her zümre tarafından üstünde değişik yorumlanabilen ve hatalı tartışmalara ve hatta istismara yol açabilen bazı maddelerin tefsire muhtaç olması huzursuzluk ortamını hazırlıyordu.

1965 ve 1969 yıllarında genel seçimle iş başına gelen hükümetlerin başkanı Süleyman Demirel (11) gençlik olaylarının arkasında gizlenen hareketlerin gerçek hüviyetinin anlaşılmasından sonra, «1961 Anayasası ile devleti idare etmek çok zorlaşmıştır, mutlaka Anayasanın değişikliğe ihtiyacı vardır» derken, bazı çevrelerce şiddetle tenkide maruz bırakılıyordu. Muhalefet tarafından yapılan tenkidler had derecede sürdürülürken, anarşiyi hazırlayan, sabotajları düzenleyen ve organize şiddet eylemleri ile birlikte tedhiş hareketinde bulunanlar cesaretlendirilmiş hatta bir ölçüde teşvik edilmiş oluyordu.

---

(11) Mahmut İhsan Özgen, «Başbakan Süleyman Demirel'in Demeç ve Konferansları» şampiyon Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler, Makaleler Dosyası Arşivi, 1966 - 1978 İstanbul ss. 193-197.

b) Hürriyetçi Demokrasiye ve Devletin Cumhuriyet Düzenine Karşı Çıkılması

Türkiye'de Şiddet Eylemlerini hazırlayarak direnişleri ve terörü sürdürenler, açıkça hürriyetçi demokrasiye ve devletin Cumhuriyet düzenine karşı çıkarak devleti yıkmak ve yerine totaliter bir rejim kurmak isteyen bir kesimdi.

12 Mart 1971 muhtırasından sonra kurulan partiler dışı hükümetin Başbakanı Prof. Nihat Erim'de, önceki Başbakan Süleyman Demirel'in görüşünde birleşerek aynı paralelde demeçler vermişti. Yine bu dönemde 1961 Anayasası'nın 7 maddesi değiştirilmiş, yerine yeni kısımlar ve paragraflar eklenerek «Anayasa Değişikliği» getirilmişti.

12 Mart 1971'de Hükümeti kuran Başbakan Prof. Nihat Erim Hükümetinin, Sıkıyönetim Komutanlarının ve Millî İstihbarat Teşkilâtının koordineli çalışmaları, şiddet eylemcilerine karşı büyük ölçüde başarılı olunmuştu.

Silâhlı Şiddet Eylemlerine katılarak sabotajlar yapan, adam kaçırarak fidye alanlar ve cinayet işleyenlerin tamamına yakını devlet güvenlik kuvvetlerince yakalanarak adalete teslim edilmişlerdi. Bütün tedhiş hareketlerinde bulunan teröristlerin tamamının aşırı sola mensup «Marksist-Leninist İdeolojiye» inanmış militanlar oldukları açıkça görüldü. Militanlar kendi hüviyetlerini gizlemeye lüzum bile görmüyorlardı. Mahkemelerde ait oldukları örgütleri propaganda yapar gibi açıklıyorlardı.

Sıkıyönetim Mahkemelerinde çeşitli cezalara çarptırılan «Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik düzenini yıkıp yerine Sovyet yanlısı Marksist-Leninist rejimi getirmeyi» hedefleyen militanların cezalandırılmalarıyle, bütün olaylar böylelikle sona erdi. Adli makamlarca suçlu

oldukları belirlenen ve mahkûm edilerek cezalarını çekmekte olan militanlar bu defa, yeni genel seçimler arifesinde, bazı siyasi partiler tarafından acındırma yolundan hareketle istismar konusu edilmişlerdi. Bunun sonucunda gelişen olaylar, 1973 seçimleri ve sonrasında ortaya çıkan ortam, «Dış Gizli Güçlerin Türkiye'de hareket ettirdiği» bir kesimi tekrar canlandırıyordu.

c) 1974 Affı İle Siyasi Suçluların Serbest Bırakılması

Türkiye'nin düzenini yıkmak, rejimini Marksist - Leninist doğrultuda değiştirmek isteyen mahkûm militanlar, 18 Mayıs 1974'de devrin hükümeti tarafından alınan kararla, parlamentodan geçirilerek çıkarılan ve daha sonra Anayasa Mahkemesinin de genelleştirdiği «AF» ile serbest bırakılıyorlardı. (12)

Böylece 12 Mart 1971 döneminde devlet güvenlik kuvvetlerince büyük güçlüklerle yakalanan ve sıkıyönetim mahkemelerinde mahkûm olarak cezalarını çekenler, bir anda «AF» ile tekrar Türkiye Genelinde harekete başlıyorlardı. Anayasa mahkemesi'nin genelleştirdiği Af'tan faydalanan bütün militanlar 1974 sonrasında ve bilhassa 1977-1980 yıllarındaki silâhlı şiddet eylemlerinde yer alıyorlar, intikâm hücreleri kurarak başta kendilerini yakalayan güvenlik kuvvetleri mensuplarını ve 12 Mart döneminin Başbakanı Prof. Nihat Erim'de dahil olmak üzere acımasızca öldürüyorlardı.

Türkiye'de sürdürülmekte olan silâhlı organize şiddet eylemleri belirtildiği gibi, «Devletin düzenini değiştirerek Marksist-Leninist totaliter bir rejimin kurulması-

(12) «AF» 18 Mayıs 1974'de CHP ve MSP Koalisyon Hükümeti sırasında Başbakan Bülent Ecevit'in isteğine uygun olarak çıkarılmıştı.

nı amaçlayan» bir mücadeledir. Bu mücadele yurt içinde bütün hızıyla devam ettirilirken, 1973'de başlatılan ve 1974'den sonra arttırılarak, yurt dışı temsilciliklerimize baskınlar ve diplomatik personelimize karşı yapılan suikastlerle azami ölçüde sürdürülmüş ve iç olaylar destek görmüştür. (13)

TÜSTAV

(13) Mahmut İhsan ÖZGEN, «Ermeni Terörü ve Arkasında Gizlenen Güç», Tercüman Gazetesi 3 Temmuz - 14 Temmuz 1981 İstanbul.

ALTINCI BÖLÜM

1960 SONRASI ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN MARKSİST - LENİNİST TEORİ İLE EĞİTİLMESİ

I — TKP TARAFINDAN GÖREVLİ «FİKİR MİLİTANLARI»NIN KOMÜNİZM TEORİSİNİ, BİLİMSEL SOSYALİZM ADI ALTINDA GENÇLİĞİN MERAKINI ÇEKECEK ŞEKİLDE SOL YAYINLARLA VERMELERİ

Aşırı solun liderleri 1960'dan sonra Üniversite içinde daha plânlı çalışmalara başladılar. Bilhassa temel eğitimi eksik olan gençlerin zihinlerini karıştırma yöntemini uyguladılar.

TKP tarafından Üniversite ortamında görevlendirilmiş «fikir militanları» metodlu ve sistematik olarak gençliğin Marksist-Leninist teori ile eğitilmesini plânlamışlardı. Bu plân ve metod gereğince, sol yayınlarda gençliğin ilgisini ve merakını çekecek şekilde Komünizm teorisini «Bilimsel Sosyalizm» adı altında toplayarak vermişlerdi.

Bu tür fikirlerle karşılaşan gençlerin ilgisini çekmek için, bunların «İlericilik ve en önemli aşama olduğu» devamlı olarak iddia edilmiş ve ileri sürülmüştür. Böylelikle gençlik arasında moda, alışkanlık hatta ilericilik ve aydın sayılma hevesleriyle bir kısım gruplar tarafından sol fikirler kabul edilmiş ve ister istemez gençliğin bir kesimi olayların içine itilmiştir.

Gençlerin Marksizm-Leninizm teorileri üstünde geniş şekilde durmaları hatta tartışmalar yapmaları için, konuları birbirine paralel hemen hemen aynı sözleri tek-

rarlayan sol yayınlar çok miktarda yayınlanmaya başladı.

Şimdi gençlere sol yayınlarca verilen Marksist-Leninist ilk beyin yıkama eğitiminden belirli paragrafları alarak, gençliğin ne şekilde zihinlerinin bulandırıldığını ve meşgul edildiğini gösterelim.

a) Diyalektik Sayesinde Dünyayı Anlamak ve Değiştirmenin Mümkün Olabileceğinin İddia Edilmesi

Komünizm teorisi, Karl Marks tarafından ortaya atılmış, Lenin tarafından geliştirilmiştir. Teorinin esası, diyalektik materyalizm üzerine inşa edilmiştir. 19. yüzyılın, gelişen teknik ve bilimsel imkânları gözönünde tutularak, Hegel'in ortaya koyduğu yöntem ters çevrilmiş, maddi olaylara tatbik edilmiştir. (1)

Diyalektik görüşe göre Doğa rastgele toplanmış, birbiri ile ilişkisiz, birbirinden bağımsız ayrı şeyler, ayrı olaylar değildir. Maddeler ve olayların birbirleri ile organik ilişkileri vardır. Doğa, aynı zamanda sürekli bir hareket bir yenilenme ve bir gelişme halindedir. Bu sebeple olayları, sadece karşılıklı bağlantılar ve dayanışmaları açısından değil, ayrıca bu olayların hareketleri, var oluşları ve yok oluşları, var oluştan yok oluşa geçişleri açısından düşünmelidir. Diyalektik yönteme göre önemli olan, o anda kalıcı gibi görünen, fakat ölmeye başlamış olan şey değil, o anda kalıcı gibi görünmese bile doğan ve gelişmekte olan şeydir. Önemsiz ve belirsiz nicelik değişmelerinden, açık temel nitelik değişmelerine geçilir. Ancak bu geçiş, yavaş yavaş olmayıp, bir sıçrayış içinde, kesin ve hızlı olarak diğer bir biçime geçiştir. «Bu anlayışa göre

(1) Dev-Genç Dosyası, Uçurumun Kenarındaki Türkiye, Ankara 1973 ss. 78 - 86.

eğer yavaş nitelik değişmelerinden hızlı ve ani nitelik dekişmelerine geçiş bir gelişme kanunu ise, ezilen sınıfların yaptığı devrimlerin çok normal ve kaçınılmaz olduğu da apaçık ortaya çıkar. Bu bakımdan kapitalizmden sosyalizme yani komünizme geçiş, yavaş yavaş ve reformlarla değil, devrim yolu ile gerçekleşebilir. Doğada herşeyin ve her olayın yapısında iç çelişkiler vardır. Çünkü hepsinin olumlu ve olumsuz yanları, bir geçmiş ve bir geleceği, ölen ve gelişen bir yanı bulunmaktadır. Diyalektik sayesinde dünyayı anlamak ve değiştirmek mümkündür.»

Bu yöntem temel kabul edilerek, Marksist felsefî materyalizmin temel vasıfları ortaya konmuş, bunlar «Materyalist dünya görüşünün, doğanın olduğu gibi, hiç bir şey katmaksızın kavranması, madde ve doğanın varlıklarının bilincimizin dışında ve ondan bağımsız olarak var olan objektif bir gerçek olduğu, maddenin bütün duygularımızın fikir ve bilincin kaynağı olduğu için, ilk veri durumunda olduğu, maddenin bir yansıması olan bilincin ise, ikinci veri olup, düşüncenin kendisi de, madde olan beynin bir ürünü olduğu, dünya ve onun kanunlarını tümü ile bilinebileceği» şeklinde belirtilmiştir.

Tarihi materyalizm ise, yukarıda açıklanan fikirlerden hareket ederek «Sosyal olaylar arasındaki karşılıklı ilişki ve bağlılığın, toplum hayatı ve toplumsal gelişmenin bilinebileceği, toplumsal gelişme kanunları üzerinde edinilen bilgilerin, gerçek geçerlilik taşıyan sağlam bilgiler olduğu, yani sosyal fikir ve teorinin ancak, toplumun maddî hayatındaki gelişmenin, toplumun önüne yeni görevler koyması ile ortaya çıkacağı, teorinin yığınları kavraması halinde maddî bir güç haline geleceği» esaslarını koyduktan sonra, toplumun maddî hayat şartları şu şekilde belirtilmiştir.

b) Sınıf Çatışmalarının Düzenlenmesi Amacıyle Marksist-Leninist Teorik Bilgiler Verilmesi.

1. Tarihi materyalizme göre, toplumun bir sistemden ötekine gelişmesini belirleyen asıl güç, insanın var oluşu için gerekli olan yaşama araçlarının elde ediliş biçimi, maddî malların üretim biçimidir.

2. Üretim, asla bir noktada kalmaz. Daimi bir değişme ve gelişme halindedir. Üretim biçimindeki değişiklikler, sosyal fikirlerde politik görüş ve politik kurumlarda da bir değiştirmeyi gerektirirler. Toplumun gelişme tarihi, yüz yıllar boyunca birbirlerini izleyen üretim biçimleri tarihi, üretim güçlerindeki ve insanlar arasındaki üretim ilişkilerindeki gelişimin tarihidir. «Esas olan madde ve insanlar arasındaki ekonomik ilişkilerdir. Üst yapı, ahlâk, din, politika alt yapıdan doğan ve ekonomik ilişkileri sürdürmek için icad edilmiş bir takım ön yargılardan ibarettir.»

3. Üretimdeki değişme ve gelişmeler, daima üretim güçlerinde ve herşeyden önce üretim aletlerinde olan degişme ve gelişmelerle başlar. Bu sebeple üretim güçleri, üretimin en hareketli ve en devrimci unsurudur. Üretim güçleri ile üretim ilişkileri arasındaki uyuşmazlık, mevcut üretim güçlerini yıkmak ve üretim güçleri niteliğine uygun, yeni ilişkiler kurmakla görevli sosyal devrimin, ekonomik temelini teşkil eder. Ekonomik çağları birbirinden ayırt eden şey, yapılmış olan maddeler değil, bunların nasıl ve hangi iş araçları ile yapılmış olduğudur.

4. Üretim güçleri ve üretim ilişkileri, eski sistem içinde bu sistem yıkılmadan doğar. Kendiliğinden ve insan iradesinden bağımsız bir oluşumdur.

Proleterya, burjuvazi ile olan mücadelesinde, mutlaka kendisini bir sınıf olarak örgütler. Devrim yoluyla egemen sınıf haline gelir. Ve egemen sınıf olarak, eski

üretim sistemini zorla süpürüp atar.

Komünizmin dayandığı esaslar, yukarıda açıklanmıştır. Bu fikirlerin ortaya çıkması, 19. yüz yılda teknik gelişmenin büyük hıza kavuştuğu, işverenle işçi arasındaki ilişkilerin, henüz bir biçim kazanmadığı bir devreye rastlar. 1848 yılında Karl Marks ve Fredrich Engels, Komünist Manifesto isimli eserlerinde, fikirlerini ve ne şekilde tatbik edileceğini ayrıntılı olarak açıklamışlardır.

Bütün toplumların tarihi, sınıf mücadeleleri tarihidir. Ezenle ezilen ya toplumun devrimci bir biçim değiştirmesiyle, yahut da çatışan sınıfların birlikte çöküşü ile sonuçlanan, kesintisiz bir mücadele yürütürler. Feodal toplumun yıkıntılarından fışkıran çağdaş burjuva toplumu, sınıf çatışmalarını ortadan kaldırmamış, eski sınıfların yerine yeni sınıflar, yeni sömürü şartları, yeni mücadele biçimleri ortaya koymuştur. Yalnız bu dönemde, belirgin iki sınıf vardır. Burjuvazi ve proletarya.

Burjuvazi tarihte, tam anlamı ile devrimci bir rol oynamıştır. İktidarı ele aldığı her yerde feodal, pederşahi, duygusal ilişki olarak her ne varsa, hepsine son verdi. İnsanı doğal efendilerine esir eden karmaşık feodal bağları, hiç acımadan kopardı. Ve insanla insan arasında, soğuk menfaat ve peşin ödemeden başka bir bağ bırakmadı. Kişisel değeri, mübadele değeri haline getirdi. Dinî ve politik aldatmaların maskelediği sömürü yerine zorla, utanmaz doğrudan doğruya ve çıplak sömürüyü koydu. Burjuvazi, üretim aletlerinde ve dolayısiyle üretim ilişkilerinde durmadan devrim yapmazsa yaşayamaz. Bu sebeple üretim, alt üst olur. Sonu gelmeyen hareketlilik ve güvensizlik burjuva çağını, daha önceki çağlardan ayırt eder. Aşırı üretim dolayısıyle bir takım ekonomik buhranlar meydana gelir. Sebebi, toplumun gereğinden çok uygarlığa, gereğinden çok geçim araçlarına, sanayie ve ticarete sahip olmasıdır. Burjuvazi bu buhranlara se-

bebiyet vermekle kendisine ölüm getiren silahları, bu silâhları kullanacak insanları, yani proleterleri de yaratmıştır. Burjuvazinin yegane gayesi kazançtır. Teknik gelişme sonucu işçi makinanın bir parçası olmakta, kendisinden başka bir maharet istenmemekte, kadınlar ve çocuklar iş alanına sürülmekte, işçiler serbest rekabete açık bulundurulmakta, bu suretle burjuva sınıfının, burjuva devletinin, kölesi haline gelmekte ve giderek proleterya sınıfları, toplumun bütün sınıfları tarafından beslenir hale gelmektedir. Proleterya, doğuşundan itibaren kapitalizmle mücadeleye girer. Bu mücadele, önce tek tek üretim araçlarına karşıdır. Bu safhada birleşebilmeleri ancak, burjuva aracılığı ile ve burjuvalar lehine feodaliyete karşı mücadele için olur. Sanayi geliştikçe, proleteryanın gücü ve sayısı artar. Ücretin bir seviyeye inmesi, ekonomik buhranlar, aşırı imalât, burjuva arasındaki rekabet, işçiyi sınıf halinde birleştirir, sendikalar, örgütler kurulur. Burjuvazinin, aristokratlar sanayi gelişimine karşı olan burjuvalar ve diğer ülkelerin burjuvaları ile olan mücadelesi, proleteryanın gelişmesini sağlar. Burjuvazi bu mücadelesinde, proleteryayı yardımcı olarak alır ve bu suretle gerekli silâhları proleteryaya verir. Sınıf mücadelesinin kesin sonuca ulaşacağı saate yaklaştıkça, egemen sınıf içinde bir bölünme başlar. Ve bu sınıfın bir bölümü devrimci sınıfa katılır. Proleteryanın gözünde hukuk, ahlâk, din gerisinde kaynaşan, bir okadar burjuva çıkarı gizlenmiş, burjuva ön yargılarıdır.

c) Mülkiyet Hakkının Ortadan Kaldırılmasını sağlamak için şiddet hareketlerinin Teşvik Edilmesi

Proleterler kendi eski mülk edinme tarzlarını ortadan kaldırmadan, toplumlar üretici güçlerine egemen olmazlar. Proleterya, toplumu meydana getiren bütün ta-

bakaların üst yapısını havaya uçurmadan belini doğrultamaz.

Komünistler, diğer işçi sınıfı proleterlerine karşı duran ayrı bir parti meydana getirmezler. Komünistler bütün proleteryanın ortak çıkarlarını gösterirler. Mücadelenin geçmek zorunda olduğu çeşitli gelişme aşamalarına, her zaman ve her yerde bir tüm olarak hareketin çıkarlarını temsil ederler. Komünizmin ayırt edici özelliği, burjuva mülkiyetinin ortadan kaldırılmasıdır. Şiddet, yeni bir topluma gebe olan, her eski toplumun ebesidir.

Varsın egemen sınıflar, bir komünist ihtilâli korkusu ile titresinler. Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri yoktur. Kazanacakları koca bir dünya var. Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz.

Bu fikirler ışığında komünist sistem çeşitli ülkelerde, değişik tatbikatlar görmüş, fakat 20. yüzyılın başlarına kadar, bir açıklık kazanmamıştır. 20. yüzyılda, Marksist teoriye yeni bir anlam kazandıran ve pratikte uygulama yollarını gösteren Lenin'dir.

Lenin'e göre kapitalizm, «20. yüzyılda en büyük aşamasını yapmış ve emperyalizm haline inkılap etmiştir. Emperyalizm; tröstlerin, monopol ve konsorsiyomların, bankaların ve malî oligarşilerin, endüstri ülkelerinde tam egemenliği demektir. 20. yüzyılda emperyalizmi, kapitalizmi çelişkilerin son haddine, devrimin başladığı noktaya vardırmıştır. Hâkim çelişkiler :

1. Emek ile sermaye arasındaki çelişki.

2. Ham madde kaynaklarını, başkalarının topraklarını ele geçirmek için mücadele halinde olan, muhtelif malî gruplar ve emperyalist devletler arasındaki çelişki.

3. Hâkim medeni uluslar ile sömürge halkalarının ve tâbi ulusların yüz milyonlarca insanı arasındaki çelişki-

lerdir. Bu çelişkiler tesbit edildikten sonra, kullanılacak metodun ilkeleri de şu şekilde tesbit edilmiştir.

a. Teorinin, pratikte işe yarayıp yaramayacağını araştırmak, pratikle teori arasında birlik kurmak.

b. Partiyi, bütün çalışmaları kitlelerin devrimci mücadeleye hazırlanmasını hedef tutan, devrimci bir tarzda yeniden örgütlendirmek.

c. Partilerin kendi hatalarının tecrübesinden faydalanarak, partilerin eğitimi.

Devrimin temel meselesi iktidar meselesidir. Ülkede önce, diğer güçlerle birlikte, burjuva devrimini tamamlamak gerekir. Proleter partileri, bu devrime katılacaklardır. Bundan sonraki safhada, proleteryanın devrime gücünü koyması ve proleter diktatörlüğünü tesis etmesi gerekecektir. Bu safhadan sonra da proleteryanın, henüz ortadan çeşitli sebeplerle kaldırılamamış burjuvaziye hâkimiyeti için çalışması gerekmektedir. Proleterya diktatörlüğü, proleteryanın burjuvazi üzerine hâkimiyetidir. Bu hâkimiyet kanunla tahdit edilemez. Şiddete dayanır ve sömürülen emekçi kitlelerin sevgi ve desteğini kazanmıştır. Burjuva devlet makinası, şiddet yoluyla tahrip edilip yerine yenisi kurulmadan, proleterya devrimi imkânsızdır.

Devrim için ilk yapılacak iş, eksiksiz siyasî özgürlüğün sağlanması, otokratik düzenin düşürülmesi ve onun yerine, demokratik cumhuriyetin getirilmesidir. Başarı, bir yandan siyasi mevzilenmeyi doğru değerlendirmeye, taktik şiarların doğru olarak ortaya konmasına, işçi yığınlarının gerçek mücadeleci gücünün bu şiarları desteklemesine bağlıdır. Partinin bütün örgütleri ve bütün düzenli günlük çalışmaları, yığınlarla bağların, sağlamlaştırılması ve geliştirilmesi amacını hedef tutmalıdır. «Eğitim ve örgütlendirmenin sağlanması için, duruma göre legal «Kanunî» örgütlerden istifade edilebileceği gibi, si-

lâhlı ayaklanmadan da istifade etmek gerekir. Emperyalizm zincirleri en zayıf olduğu noktada kırılacaktır.»

«Devrim, halkın devrimci girişimi ile aşağıdan yukarı mevcut devlet cihazının parçalanarak, politik iktidarın ele geçirilmesi ve iktidar aracılığı ile yukarıdan aşağıya, daha ileri bir üretim düzeninin örgütlenmesidir. Devrim için iki şart vardır.

1. Objektif şart : Bu ulaşılan iktisadî gelişmenin durumudur.

2. Subjektif şart : Yığınların ulaşmış oldukları bilinç ve örgütlenme derecesidir.

Yığınların bilinci ve örgütlenmesi olmadan, yığınları burjuvazinin tümüne karşı, açık sınıf mücadelesi yolu ile hazırlamadan ve eğitmeden bir sosyalist devrim söz konusu olamaz. Kim sosyalizme siyasî demokrasi dışında başka bir yoldan varmak istiyorsa, kaçınılmaz olarak hem iktisadî bakımdan, hem de siyasî bakımdan, saçma ve gerici sonuçlara varır. Burjuva devrimi, proleterya için büyük kazançlar sağlar. Proleterya için kesin olarak gereklidir. Burjuva devrimi tam değildir. Çünkü proleteryaya karşı, muvazzaf ordu ve bunun gibi geçmişin bazı kalıntılarına dayanmaktan fayda ummaktadır. Burjuva demokrasisine yönelmiş, gerekli biçim değiştirmelerinin yavaş, derece derece, ihtiyatla ve el yardımı ile olması, devrim yoluyla değil, değişmeler yoluyla «reformlarla» olması burjuvazinin işine gelir. Demokratik ilerlemenin proleteryayı güçlendirmesinden korkan burjuvazi, geçmişe dönmektedir. Proleteryanın ise, zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi yoktur. Diktatörlüğe baş vurmadan, toprak sahipleri, büyük burjuva ve otokrasinin dirençlerini kırmak ve karşı devrimin saldırılarını defetmek imkânsız olacaktır.

Mao devrimi şu şekilde tarif eder : «Devrim bir ayak-

lanmadır. Bir sınıfın diğer bir sınıfı devirdiği şiddet hareketidir.»

Bu açıklamaları basite dönüştürürsek 20. yüzyılda komünizm teorisine emperyalizm kavramı, millî demokratik devrim yoluyla tam bir özgürlüğün ülke içinde yerleştirilmesi, herhalde kanunî ve gayrî kanunî yollarla, kitlelerin bilinçlendirilmesi, örgütlendirilmesi, bunun için de propaganda, ajitasyon ve eğitim metodlarından istifade edilmesi, kesin olarak disipline riayet hususlarının eklenmiş olduğu ve bütün bu çalışmaların, proleteryanın siyasî iktidarını hedef tuttuğu görülür.

II — KOMÜNİZMİN YERLEŞMESİ İÇİN MÜCADELE YÖNTEMLERİNİN ÖĞRETİLMESİ.

Yukarıda paragraflar halinde özetlemeye çalıştığımız ve bilhassa temel eğitimi eksik veya zayıf olan gençlik kesimleri üstünde etkili propaganda yapan sol yayınların, komünizmin yerleşmesi için yaptığı propaganda bu kadarla kalmıyordu. Yine bunlara ilâve olarak, komünizmin yerleşmesi için ne şekilde mücadele edileceği, militanların ne şekilde hareket edecekleri, profesyonel devrimcilerin çalışma tarzları, patlayıcı maddelerin imal ve kullanma şekilleri, birçok kitaplarda ayrıntıları ile anlatılmış ve bu hususlar yalnız nazariyatta kalmayarak, bütün şiddet eylemlerinde Marksist-Leninist ideolojiye sahip militanlar tarafından tatbik edilmiştir.

TÜSTAV

YEDİNCİ BÖLÜM

1960 - 1968 DÖNEMİNDE ÜNİVERSİTELER İÇİNDEKİ DERNEKLERİN SİYASİ VE MARKSİST-LENİNİST EYLEMLERİ

I — ÜNİVERSİTELER İÇİNDEKİ DERNEKLERİN SİYASETLE UĞRAŞMALARI VE BİLDİRİLER YAYINLAMALARI.

1960'lı yıllarda aşırı sol'un organize çalışmalarını örgütler halinde Üniversiteler içinde plânlı bir şekilde sürdürdüğü ve meyvalarını verdiği bir dönem olmuştu. 1960 hükümet darbesi sonrasında oldukça önemli bir gelişme, «Sol Dernekler'in ortaya çıkarak, tüzüklerindeki gayeleri dışında siyasetle uğraşmaları ve eylemlerin hazırlayıcısı olmalarıydı. 1961 Anayasası'nda ve Dernekler kanununda «Derneklerin Siyasetle İlgilenemeyeceği ve Uğraşamayacağı» kesin olarak belirtildiği halde, 1960'dan sonra kurulan Dernekler siyasetle uğraşmışlar, bir ağızdan siyasi bildiriler yayınlamışlar ve hatta ideolojik çatışmalarda yer almışlardı.

1961 Anayasası'nın yürürlüğe girişinden itibaren «Gizli Türkiye Komünist Partisi, Türkiye üstündeki çalışmasını yasal yollara çıkarak denemek istemiş ve bu sebeple Türkiye İşçi Partisi (T.İ.P.) gibi yasal Marksist Partilerin kurulmasını desteklemişti. Bu arada yine Anayasa'da ve kanunlarda mevcut bulunan «Dernek Kurma» hakkından azami ölçüde faydalanarak birbiri arkasına kurulan derneklerde gizli, fakat yasal görünümü verebilen yerini almıştır.»

Türkiye'de öncelikle İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde bulunan Üniversite Öğrencileri arasında «Sol

Örgütlenme ve Eğitim Çalışmaları, Sol Basının Yayın Propagandası» ile paralel yürütülmüştü. Toplumun ünlü şahsiyetleri başta Atatürk olmak üzere, fikir ve görüşleri istismar edilerek, sol görüş içinde görülmelerine gayret edilmiştir. Bu konuda başarısız olunduğu halde yine de, bu propaganda ile belirli bir Kamu Oyu yaratma amacından hareket edilmişti.

Marksist-Leninist İdeolojik doğrultuda programlanan «öğrenci eylemlerinde Sosyal Demokratlarla Marksist-Leninist liderlerin işbirliği yaparak aynı hedeflere yöneltildiği ve aynı sloganları tekrarlatıldığı görülmüştür.» (1)

Sol'un organize olarak «öğrenciyi kullanması», eylemlerin daha belirgin şekilde ortaya çıkmasını ve propaganda taktiklerinin daha iyi tuttuğunu göstermişti.

a) 19-28/29 Nisan 1960 Gençlik Eylemlerinin Yıldönümleri Bildirileri

1960 — 1965 dönemi sırasında gençlik hareketleri genel olarak, Atatürk ilkelerini ve 27 Mayıs'ı savunma çizgisi içinde kamufle edilirken, aslında sol'a dönük şekilde, «sol fikirlerin propagandasının yapılmasıyla» sürdürülmüştür.

Bu dönemde, 27 Mayıs 1960'dan önce geçmiş olan olayların abartılarak «Yıldönümlerinin» yapıldığı ve siyasi bildirilerin sunulduğu bir ortamda bulunulmaktadır. Bu arada sol yayınların birbiri arkasına yayınlandığı ve kendi tabirleriyle «Halkı Bilinçlendirme», «Mesaj Verme» devresi yaşanmaktadır. Şimdi örnekleriyle bu konuya dönelim:

---

(1) Süreyya KOÇ, Sosyal Demokrasi ve S.D.D.F. (Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu) Kardeş Matbaası. Ankara 1971 S. 13.

1 — Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nun Bildirisi

19 Nisan 1960 günü Ankara Kızılay'da C.H.P. Genel Başkanı İnönü'ye yapılan sevgi gösterileri ve polisin gençleri dağıtması olaylarının I. yıldönümü dolayısıyle, Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nun (T.M.T.F.) bildirisi: (2)

«Bugün kanunsuz bir idareye karşı başkaldıran gençliğin ilk hareketinin, yıl dönümünü idrak ediyoruz. 19 Nisan 1960 günü, Türk tarihinde dikta rejimlerinin payidar olacağına inanmak gafletine düşenlerin, unutamayacakları müstesna bir gün olarak kalacaktır. Eğer o gün basiretleri bağlanmış, kaderin sevkine ram olmuş, bir avuç insan kendilerine tevdi olunan makul ve mülayim ikazlara göz yummamış olsalar ve içerisinde bulundukları gaflet uykusundan uyanarak delâletten kurtulabilmiş olsalardı, bugünkü akibetlerinden belki de endişe etmemek mevkiinde bulunabilirlerdi. Zulmete götürmeye çalıştıkları bir milletin muhalefet, basın ve gençlik olarak yaptıkları ikazlara aldırış etmemekte inat gösterenlerin, kendilerini büyük karanlıktan çekip çıkarmaları elbette imkânsızdı. Bu ikinci yıl dönümünde o mücadelenin devamının her anında feragat ve cesaretle yer almış olanları hürmetle yadediyoruz.»

2 — Siyasal Bilgiler Fakültesi Derneği'nin Bildirisi

Siyasal Bilgiler Fakültesi Derneği Ankara'da şu bildiriyi yayınlıyordu: (3) «28/29 Nisan ve 27 Mayıs'ın hazırlayıcısı olayların ilki olan 19 Nisan Kızılay nümayiş-

(2) Ulus Gazetesi, 20 Nisan 1961.
(3) Ulus, 20 Nisan 1961.

lerinin yıldönümünü idrak etmiş bulunuyoruz. Yurtta demokrasiyi soysuzlaştırmaya, hatta büsbütün ortadan kaldırmaya matuf tedbir ve kararların ilki olmak üzere, sabık iktidar tarafından mahut tahkikat komisyonu kurulması için hazırlanan kanun tasarısının mecliste müzakere olunduğu o gün, demokrasi rejimine ve insan haklarına inanmış bir milletin gençleri olarak, Kızılay'da yaptığımız gösteriler pek manidar ve önemlidir. Biz o günkü gösterilere büyük bir çoğunlukla katılmış, bir kısmımız polis tarafından coplanmış, bazılarımız Menderes hakimleri tarafından hapse atılıp, ancak ordumuzun yerinde ve mesut müdahalesiyle hürriyetlerine kavuşmuş S.B.F. (Siyasal Bilgiler Fakültesi) öğrencileri olarak, bu olayın yıl dönümünde demokrasiye, insan hak ve hürriyetlerine inancımızı bir kere daha belirtmek isteriz.»

Yine bu arada 28 ve 29 Nisan 1960 gençlik olaylarının I. yıldönümünde bildiriler birbiri arkasına yayınlanmaya devam ediyordu.

3 — Millî Türk Talebe Birliği'nin Bildirisi

Milli Türk Talebe Birliği'nin bildirisinde; 28 Nisan 1960 gençlik olaylarının Türk tarihinde müstesna bir yeri olduğu, yüksek öğrenim gençliğini yıldönümünde de şahlandırdığı ve milliyetçi, devrimci, idealist Türk gençliğinin Atatürk'ün yolunda yürüyeceği ifade edilmekteydi. (4) Bu arada propagandanın amaçlarına ve hedefine uygun olarak Atatürk, rahatlıkla istismar edilmekte idi.

b) 28/29 Nisan Gençlik Eylemlerinin 2. Yıl Dönümleri

1 — Üç Derneğin Ortak Bildirisi (1962)

28-29 Nisan olaylarının ikinci yıldönümünde üç dernek tek bir bildiriyle sesini duyuruyordu. Bu dernekler:

(4) Ulus, 28 Nisan 1961.

Türkiye Milli Talebe Federasyonu (T.M.T.F.) Milli Türk Talebe Birliği (M.T.T.B.) ve Ankara Üniversitesi Talebe Birliği (A.Ü.T.B.) idi.

29 Nisan 1960 gençlik olaylarının ikinci yıldönümünde, bütün derneklerin tek bir vücut olduğu belirtilen bildiride; «Atatürk'ün Cumhuriyeti gençliğe emanet ettiğine müdrik olunduğu ve 29 Nisan'ın Atatürk'ün eseri sayılması gerektiği ifade edilmektedir.» (5).

Bir yıl sonra 29 Nisan 1963'te olayların 3. yıldönümü dolayısıyle T.M.G.T., T.M.T.F. ve A.Ü.T.B. ortak bildirisinde şöyle deniyordu: (6)

«28-29 Nisanlar Türk gençliğinin, her türlü istismarcılara karşı kazandığı büyük zaferin bayramıdır. Temsilcileri bulunduğumuz Türk gençliği adına kendini bilmezlere, parlamenter rejimin aleyhtarlarına, Anayasa düzeninin ve onun ruhundan doğan kanunların karşısında bulunanlara, Atatürk ilkelerine karşı olanlara, 27 Mayıs'ı gölgelemek isteyenlere, şerefli Türk ordusuna ve Türk gençliğine dil uzatanlara, büyük Türk milletinin bölünmez bütünlüğünü ve huzurunu bozmak isteyenlere, daima 28/29 Nisanı hatırlatır, kendilerine gelmelerini bir defa daha ihtar ederiz.»

Türk gençliğini temsil ettiklerini iddia eden üç dernek aslında, yalnız bir tek kesimin ve ileride göreceğimiz grubun organize olmuş temsilcilerinden ibaretti. Bildirilerinde öne sürdükleri «Anayasa düzeninin ve Anayasa'nın ruhundan doğan kanunların karşısında bulunanlara 28-29 Nisan'daki gibi karşı çıkılacağı belirtilirken», 1968 ve ondan sonraki meydana gelen gençlik olaylarında, Anayasa'nın ruhundan doğan kanunlara karşı gelinmiş,

(5) Ulus, 29 Nisan 1962

(6) Gazeteler, 29 Nisan 1963.

devletin polisine hücum edilmiş, dost ülkelerin askerleri denize atılmış. Üniversiteler ve Yüksek Öğrenim yuvaları işgal edilmiş, açıkça yasalar çiğnenmiştir.

2 — M.T.T.B.'nin Bildirisi (1963)

27 Mayıs 1963'te Milli Türk Talebe Birliği özetle şu demeci veriyordu: (7) «Anayasa ve Hürriyet Bayramımızda siyasi partilerimizin kısır politik çekişmeleri bir yana iterek ulusal meselelerimizin çözülmesinde elbirliği ile çalışmaları öngörülmekte ve Atatürk'çü görüşün bir neticesi olan, batılı anlamdaki gerçek demokrasinin gerçek savunucuları olduklarını öne sürüyorlardı.»

II — GENÇLİK DERNEKLERİNİN DEMEÇ VE BİLDİRİLERİ (1964) VE ATATÜRK ADININ DEVAMLI İSTİSMAR EDİLMESİ

19 Mayıs 1964'te çeşitli gençlik kuruluşları ayrı demeçlerle ve Basın toplantılarıyle kamu oyu'na sesleniyorlardı. Millî Türk Talebe Birliği bildirisi özetle şöyleydi: (8) «19 Mayıs, yurt mutluluğu için çarpışan ülkücülerin, devrimcilerin, Milliyetçilerin ve Atatürk'çülerin bayramıdır. Dün olduğu gibi, bugün de ülkemizi 45 yıl geriye götürecek şeriat düzeni isteyenlerle komünizmi savunanları, Atatürk ilkelerinin yılmaz bekçisi Türk gençliği olarak, bundan sonra birer birer açıklayacağımızı Türk kamuoyuna duyuruyoruz.»

İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı Osman Zeki Telci, aynı gün bir basın toplantısı düzenlemiş ve özetle şunları söylemişti: (9) «Atanın çizdiği yoldan yü-

(7) Ulus, 27 Mayıs 1963.
(8) Cumhuriyet, 19 Mayıs 1964.
(9) a.g.g. 15 Haziran 1964.

rümenin, istediğini yapmanın Atatürkçülük olacağını çok iyi bilen sahte Atatürkçüler, düşmanlıklarını çok kez Ata'nın adını kullanarak gizlemek sinsiliğine, basitliğine, adiliğine düşmekle yetinmeyip son zamanlarda daha ileriye gitmektedirler. Bu arada kampanya açıyorlar, kötü siyasi emellerine ulaşmak için geçmiş devrin özlemcisi olduklarını bir takım sloganlarla söylemekten çekinmiyorlar, çıkarlarını alet ediyorlar... Bayramımızın 45. yıldönümüne maalesef üzüntülü gireceğiz.»

Derneklerin Atatürk ismini devamlı kullanmaları ile; Milli Türk Talebe Birliği, Atatürk isminin istismar edildiğini ileri sürerek bu istismarın önlenmesini dile getiren bir bildiri yayınlıyordu. (10)

Türk Milli Talebe Federasyonu Ahmet Güryüz Ketenci, Atatürk'ün ölüm günü yıldönümünde yapılan anma töreninde; (11) «Devrimciliği ülkenin sosyal ve ekonomik sisteminde zorlamalar ve sıçramalarla değişiklik yapmak, demektir diye tarif etmiş, devrimciyi ise, «gelişen uygarlık akımına ayak uyduran sosyal bünyede gerekli olan değişikliği yapmaktan çekinmeyen kararlı ve azimli kimsedir» diyerek, Türk gençliğinin bugün halkın ortak mutluluğunu sağlamak için ulusal bir direnişin eşiğinde olduğunu açıklamıştır.

Bu açıklama ile de, artık Türkiye'de gençliğin direnişlere başlıyacağının ilk haberleri verilmiş ve gençliğin bölünmelere sevkedileceği vurgulanmıştır.

1960 — 1965 arası gençlik hareketleri ancak anma törenleri ve yıldönümlerinde yapılan konuşmalarla destek görmüştür. Daha ziyade Atatürk isminin ve 27 Mayıs'ın istismarının yapılarak, basında yeterli seviyede yer almak ve kamu oyu'na seslerinin daha kolay duyurulması

(10) a.g.g. 15 Haziran 1964.
(11) Dünya, 11 Kasım 1964.

için çalışılmıştır. Bu arada «Üniversite Reformu, Demokrasi, Cumhuriyet, Anayasa, Basın, Gericilik, İlericilik, Sosyalizm, Komünizm ve Rejim» üstünde tartışmalar yapılmış, bu sözcükler kamu Oyu'nda yerleştirilmeye başlanmıştır.

Gerçekte gençler Sosyalist bir görüşe getirilmek için, organize ve plânlı bir programın etkisi altında bırakılmışlardır. «Özellikle 1962'lerden sonra bazı gençler sosyalist bir çizgiye yaklaşmışlar ve daha sonraları sosyalist dünya görüşünü kitle önünde savunmuşlardır.» (12)

Türkiye'de gençliğin sosyalist görüşü savunmasıyla esas olarak, bu görüşün «Bilimsel Sosyalizm» yani Marksist-Leninist bir sistemden, kaynaklandığı, yıllar sonra bütün çıplaklığıyle anlaşılırken, bu dönemde yer almış bazı gençlik liderleri ve siyasi kişiler hareketin kötülüğünde birleşmişlerdir.

III — SOLCU ÜNİVERSİTE VE YÜKSEK ÖĞRENİM GENÇLİĞİNİN EYLEMLERE BAŞLAMASI

a) Celâl Bayar'ın Affedilmemesi için Sol Öğrenci Derneklerinin protesto ve Yürüyüşler Düzenlemeleri.

Yassıada mahkemeleri sonucunda, Kayseri Cezaevinde tutuklu bulunan Türkiye'nin üçüncü Cumhurbaşkanı Celâl Bayar sağlık nedeniyle cezaevinden çıkarılmıştı. Celâl Bayar'ın hastalık nedeniyle de tahliye edileceği söylentileri vardı.

Bilindiği gibi, 27 Mayıs'tan sonra Yassıada mahkemeleri sonucu mahkum olmuş Demokrat Parti parlamenterlerinin büyük bir kısmı 18 Ekim 1962'de affedilmişti. 22

(12) Harun Karadeniz, Olaylı Yıllar ve Gençlik, İstanbul 1979 7. Baskı s. 37.

Eylül 1964'de D. P. kurucularından T.B.M.M. Başkanı Refik Koraltan, Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Rüştü Erdelhun ve Milletvekili Selim Yatagan affedilmişti. Bütün Yassıada hükümlüleri affedildiği halde yalnız iki parlamenter Celal Bayar ve Sezai Akdağ affedilmemişti. (13)

Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel, Celâl Bayar'ın affedilmesi için kendisine başvurması gerektiğinde ısrar ediyordu. Anayasa'da «Cumhurbaşkanının af yetkisini kullanması için, Cumhurbaşkanına mahkumun başvurması gibi» bir madde yoktu. Bayar'da af için Gürsel'e başvurmayınca tutukluluk hali devam etmişti. Fakat sağlığının bozuk olması nedeniyle 6 ay süredir dışarıda bulunuyordu. 1965 Genel Seçimlerinden sonra Adalet Partisi Hükümeti'nin bir raporuyla Anayasa'nın 97. maddesine göre Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından affedilmiştir.

Celâl Bayar'ın sağlık sebepleriyle hastaneye yatması ve bir süre serbest bırakılması sonucu, Türkiye Milli Talebe Federasyonu bir bildiri yayınlamış (14) ve bu bildiride yine, 27 Mayıs ve Atatürk istismar edilerek konu daima başka yönlere saptırılmak istenmiştir.

Celâl Bayar'ın diğer Yassıada mahkumları ile birlikte affı konusunda ve daha sonra yapılan girişimler, sol öğrenci gençlik derneklerinin karşı çıkmaları ve protestoları ile geciktirilmişti... Bayar'ın affedilmemesi için T.M.T.F. ve diğer sol öğrenci kuruluşları bildiriler yayınlamış, yürüyüşler yapmışlardı.

---

(13) Celâl Bayar ve Sezai Akdağ af dilekçesi vermemişlerdi. Yassıada hükümlüleri içinde Celâl Bayar 1964 yılı sonunda, Sezai Akdağ da 1965 şubat sonunda tahliye edilmişlerdir.

(14) Ulus, 24 Ocak 1963.

b) Yeni İstanbul Gazetesine Baskın Düzenlenmesi

Demokrasiye inandıklarını ve demokrasinin Türkiye'de yerleşmesi için daima çalışacaklarını öne süren, demeçler veren, sol öğrenci kuruluşları, bir gazetenin Af (15) konusunu ele aldığı, gerçek demokrasinin ne olduğunu ve 27 Mayıs'ı gerçek yönleriyle anlattığı için baskına uğruyordu. Bu gazete İstanbul'da yayınlanan Yeni İstanbul adındaki günlük gazeteydi. Bu konuyu o günlerin İstanbul Teknik Üniversite Öğrencisi ve Talebe Birliği Başkanı, gösteri ve yürüyüşü düzenleyenlerden Harun Karadeniz, «sonradan yazdığı kitapta» şöyle belirtiyordu: (16) «İlk günkü yürüyüşte kalabalık Karaköy'den Bankalar caddesiyle Tünel'e vardığında Yeni İstanbul Gazetesi aleyhinde gösteri yapıldı. Gazeteden bayrak asması isteniyordu. Gazete bayrak asmamakta direndi. Gençler gazeteye saldırdı. Bina taşa tutuldu...»

Bayrak binaya asıldıktan ve Güvenlik Kuvvetlerinin de her türlü önleyici tedbirleri aldıktan sonra, olaylar daha çok büyümeden önlenmişti. Yeni İstanbul Gazetesini tahrip etmek isteyen tamamen sol'a mensup öğrenci grubu İstiklâl Caddesini takip ederek Taksim meydanına gelmiş ve orada yapılan konuşmalarla eylem sona ermişti.

Ertesi günü, Gazetesinin basılması ve binasının taşlanması olaylarını Yeni İstanbul Gazetesi Kamu Oyu'na duyurmuş ve demokratik anlayışa ters düşen bu durumu, haklı olarak fotoğraflarıyle yansıtmıştı. Bu defa yine sol'a mensup öğrenci grubu, bu haberlerin Yeni İstanbul Gazetesinde yayınlanmasına kızarak aynı gün, İstanbul'da Beyazıt'ta toplanarak yürüyüşe geçti.

---

(15) Yeni İstanbul Gazetesi'nin Sol'cu gençler tarafından basılması, 27 Mart 1963.

(16) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 40.

Her fırsatta demokrasiyi, fikir hürriyetini, Basın ve Yayın'ın özgürlüğünü savunan, bu uğurda canlarını bile vermekten çekinmeyeceklerini ifade eden sol'a mensup gençler, Yeni İstanbul Gazetesi'nin yayınına karşı çıkıyorlar ve onu susturmak için kaba kuvvete başvuruyorlardı.

Şimdi yine o yılların İstanbul Teknik Üniversite Öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz'in yıllar sonra yazdığı kitabından, o gün için neler yapmak istediklerini kendi yazısından aynen alalım: (17)

«Öğlen saatinde yürüyüş, Beyazıt'tan başladı ve yine aynı güzergâha yürüdük. Sultanahmet, Sirkeci, Karaköy, Bankalar caddesiyle Tünel'e geldiğimizde Gazeteyi darmadağın edecektik. Bir gün önce ben taş atılmaması için çabalamıştım. Fakat o gün makinalarını ben kıracaktım. Fena halde niyetliydim. Bir grup arkadaşla konuştuk, böyle yalancı ve sahtekâr bir gazetenin makinaları kırılmalıydı. Fakat Tünel'e geldiğimiz zaman gördük ki, cemseler binanın önüne uç uca dizilmişler ve binayı kordon altına almışlardı. 27 Mayıs düşmanı bir gazete, 27 Mayıs'çı ordunun arkasına sığınarak elimizden kurtuldu. Gazetenin önünde bir süre bağırıp çağırıp yürüdük. Yürüyüş yine Taksim'de yapılan toplantıyla sonbuldu.»

IV — SOSYALİST FİKİR KULÜPLERİ FEDERASYONU VE MARKSİST - LENİNİST İDEOLOJİK ÖRGÜTLENME

1965'ten sonra gençlik örgütlerinin bildirilerinde, liderlerinin konuşmalarında «Faşizm», «Sömürü», «Emperyalizm», «Bağımsızlık» sözcükleri de yer almakta ve

(17) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 41.

bu sözcüklerin paralelinde «Bilimsel Sosyalizmin yani Marksist-Leninist ideoloji paralelinde örgütlenmeler» açıkça görülüyordu.

1965 ve ondan sonraki yıllarda, çeşitli adlar altında fikir kulüpleri kurulmaya başlandı. Bu fikir kulüpleri genellikle sol düşünceyi benimseyen aydınlar tarafından kuruluyordu. Bütün bu dernekler gençlik kuruluşlarıydı. Bir süre sonra fikir kulübü yerine «Sosyalist Fikir Kulübü» kurulmaya başlandı. Yine aynı süre içinde Sosyalist Fikir Kulüpleri birleşerek «Sosyalist Fikir Kulüpleri Federasyonu» halinde kuruldular. «Fikir Kulüpleri Federasyonu, Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) Örgüt şekline paralel lolalrak örgütlendi.» (18)

a) FKF'nin Bölücü Çalışmaları Plânlaması ve 28 Nisan Olaylarının 5. Yıldönümü

28 Nisan olaylarının 5. yıldönümü kutlama kampanyaları, Sosyalist Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun tamamen kitle hareketleri ve propaganda esaslarına göre düzenlenmeye İstanbul'da başlanıyordu.

a) «28 Nisan anılıyor»

b) «Gençlik, Faşizm ve Gericilikle mücadele edecek», sloganlarıyla aynı gün yapılacak törenlerde konuşmacılar tespit ediliyordu.

Türkiye Milli Talebe Federasyonu tarafından düzenlenen tören Fatih Şehir Tiyatrosunda, 27 Mayıs Fikir Kulübü'nün düzenlediği tören Beyazıt Rüya Düğün Salonu'nda ve İstanbul Üniversitesi Talebe Birliği tarafından düzenlenen tören ise, Marmara öğrenci lokalinde yapıldı.

(18) a.g.e. S. 36.

Bu arada T.M.T.F. Genel Başkanı Ahmet Ketenci, İstanbul Teknik Üniversite Talebe Birliği (İ.T.Ü.T.B.) başkanı Bozkurt Nuhoğlu ve Türk Milli Gençlik Teşkilâtı (T.M.G.T.) Genel Başkanı Erol Ünal ortak bildiri yayınladılar. Özetle 28 Nisan'ın önemine değinilen bildiride, «Devrimci Türk Gençliği, gerici ve sömürücü her tecavüzü yok edecek güçtedir» denilmekte ve yeni sloganlarla Sol'a dönük faaliyetin hazırlanmış sloganları kamu oyu'na empoze edilmek isteniyordu.

Milli Türk Talebe Birliği Genel Başkanı Aydın Velioğlu'da 28 Nisan olaylarına değinirken; (19) yine Atatürk isminin istismarı ile, «Türk gençliğinin direnişini kullanacağından» söz etmekte idi. Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi Hür düşünce Kulübü yayınladığı bildiride aynı paralelde fikir ve görüşlere yer veriyordu.

1965 - 1968 yıllarında, belirli günlerin yıldönümlerinin anma törenlerinde; aşırı sol yazarlar tarafından Atatürk'e ait olduğu söylenen Bursa Nutku, tekrar ele alınmakta ve istismara devam edilmekteydi. Ayrıca Atatürk'ün «Gençliğe Hitabesinden de faydalanılmakta, gençliği kışkırtmak, eylem birliği yapmak ve olay çıkartmak» için her türlü kaynak kendilerine göre yorumlanmaktaydı.

b) Amerika ve NATO Düşmanlığı Propagandaları

1965 yılı ile birlikte gençlik hareketleri tamamen sol'a dönük olarak, Amerika düşmanı ve NATO'ya karşı bir tutum içinde devam ettirilmiştir. Dernek kurmanın çok kolay olduğu o dönemde, «üç kişi bir araya gelerek hemen diğer bir derneğin tüzüğünü alıyor ve bir iki değişiklik ile, Dernek kuruyordu.» Daha ziyade sol görüş sahibi üni-

(19) Akşam ve Gazeteler, 28 Nisan 1965.

versite gençlerinin, lider pozisyonundakilerinin uyguladığı bu yöntem çok tutmuştu. Zira yayınlanmasına iki kişinin karar verdiği bir bildirinin altında, bazen beş bazen de onbeşi aşkın dernek başkanının imzası atılıyordu. Bu yöntemden esas maksat, bildirinin Üniversiteye, Yüksek Öğrenim Gençliğine veya Türk Gençliğine ait olduğu görünümünü vermekten ibaretti. Dolayısıyle daha organize çalışmayı icap ettiren hallerde, tam yetkiye sahip öğrenci derneği gerektiğinde, rahatlıkla diğer derneklerden önceden aldıkları yetkiyle bir bildirinin altına imzaları dolduruyordu.

T.M.T.F. Genel Başkanı Ahmet Ketenci, İ.Ü.T.B. Başkanı Toktamış Ateş, İ.T.Ü.T.B. Başkanı Uygut Bayaz, İ.Y.O.T.B. Başkanı Dinçer Şekerci imzalarıyle özetle şu bildiri yayınlanıyordu: (20)

«1 — Emperyalizme ve Feodalizme karşı ortak bir plâtformda bütün devrimci güçleri mücadeleye ve birleşmeye çağırıyoruz.»

«2 — Yurdumuzun doğal kaynakları yabancı sömürgecilere peşkeş çekilmektedir.»

«3 — Önderimizin Bursa Söylevi ve ikinci Cumhuriyet Anayasası'nın kabul ettiği direnme hakkını yerine getireceğimizden kimsenin şüphesi olmasın.»

«4 — Türkiye'nin tehlikeli bir ortama doğru sürüklenmesinde, Amerikan diplomasisinin çirkin bir entrikasını çevirmeye çalışan Büyükelçi sayın Raymond Haeve'in istenmeyen şahıs olarak kabul edilmesini istiyoruz...»

Görüldüğü gibi devamlı ortalığı bulandırma çalışmaları yanında «Bursa Nutku» (21) gibi uydurma ve Ata-

(20) Harun Karadeniz, a.g.e. ss. 44-45 ve T.M.T.F. 19. dönem çalışma raporundan.

(21) Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu yazı'da Türk Gençliğine; Güvenlik Kuvvetlerine, Adliyeye, Silâhlı Kuvvetlere taş, sopa ve silâhla saldırılması istenmektedir.

türk'e kesinlikle ait olmayan «yazı» tekrar ortaya çıkarılmakta, Anayasamızın başlangıç bölümünde yer alan «Direnme Hakkı» (22) yerine getirileceği öne sürülmekteydi. Bu tür bildiri ve demeçler yukarıdaki üslüp ve yöntemlerde milli bayram günleri de yayınlanmaya devam ettirilmiştir.

c) Petrolün Millileştirilmesi Kampanyası

1965 yılının en önemli gençlik olayı, petrolün millileştirilmesi konusunda açılan kampanya sırasında olmuştu. İstanbul Teknik Üniversitesi Talebe Birliği, 13 Ocak 1965'te yaptığı bir basın toplantısı ile konuyu duyurmak istedi. Petrol konusunda İ.T.Ü.T.B. Başkanı Uygut Bayaz, Sekreter Cavit Savcı, İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Talebe Birliği Başkanı Harun Karadeniz ve ilgili dernek üyeleri aralarında toplandılar. İlk aldıkları karar «Halktan kopuk olarak yürütülen gençlik eylemlerinden toplumu haberdar ederek gerekli ilgiyi toplamaktı.»

Bu sebeple belirli sloganların tespit edilmesiyle, çok miktarda 15-20 cm. boyutlarında kesilen kartonların üstüne sloganlar yazıldı. Bu sloganlar şöyleydi: «Vatandaş Yerli Petrol Kullan», «Petrolünü Petrol Ofisten Al», «Yabancı Petrole Hayır».

Basın toplantısı tam bir fiyasko ile geçmiş, bir iki gazete tek sütun üstünden bir kaç cümle ile haberi vermişti. (23) Gençler, «Gerekirse Rusya'dan da petrol alınsın» gibi bir cümle ile haberler yayınlanmıştı. Bu ise tamamen sempati kazandırmayacak biçimde verilen bir ha-

(22) 1968 ve sonraki yıllarda gençliğin bu «sol» taraflı kuruluşları Üniversite İşgalleri ve Fabrika İşgalleri sırasında, Anayasa'daki Direnme Hakkımızı kullanıyoruz, diyebilmişlerdir.

(23) Gazeteler, 14 Ocak 1965.

berdi ve gençlik eylemlerinin topluma indirilemiyecek şekilde gazetelerde yayınlanmıştı.

1 — T.M.T.F.'nin Petrol Kampanyasını Organize Şekilde Yürütmesi

Türkiye Milli Talebe Federasyonu, Teknik Üniversite Talebe Teşkilâtının teklifi ile, petrol konusunu daha programlı ve plânlı şekilde bizzat yürütmeye karar verdi. 1965 Mayısının son haftasında yoğun bir şekilde başlatılan programa göre;

a) Caddelere yazılar yazıldı. (24)

b) Geniş afişleme kampanyası başlatıldı.

Adalet Partisi'nin iktidara tam anlamıyle oturması ve «Ekonominin gelişmesini beş yıllık plâna göre başarıyla uygulaması» bazı çevrelerce iyi karşılanmamıştı... Dolayısıyle Adalet Partisi'nin başarılı olması demek, bir seçim dönemi dört yıl iktidarda kalması demekti. Bu sebeple gençlik eylemleri ile sokağın çalışmasından fayda gören siyasi parti ve liderleri de maalesef bulunuyordu...

1965-1966 yılları bu şekilde Solcu gençlik derneklerinin propagandalarına yön vermeleriyle geçti. Bu arada Türkiye İşçi Partisi ile aralarında eylem birliği yapan sol kuruluşlar, daha örgütlü çalışmalarla organize olarak gelişmelerini sürdürüyorlardı.

2 — Marksist - Leninist İdeolojinin «Propaganda ve Ajitasyon» Çalışmaları

1967 yılında gençlik eylemleri daha belirli şekilde sosyalist görüş altında örgütlü olarak düzenlenmektedir. Üniversite, Akademi ve Yüksek Öğrenim gençliğinin çok

(24) Caddelerde ve Sokaklarda yazılan yazılar ilgi çekmiş ve bu konunun basında yer alması sağlanmıştı. Bu propaganda türünden devamlı istifade edilmiştir.

küçük bir kısmını temsil eden SOLCU gençlik dernekleri, çok iyi örgütlendikleri için, anma töenlerinde veya yürüyüşlerde tarafsız öğrenci kesimini de aralarına almak istemektedirler.

1967 yılının en hareketli örgütleri; İstanbul Teknik Üniversitesi Talebe Birliği, İstanbul Yüksek Teknik Okullar Talebe Birliği, İstanbul Teknik Üniversite Teknik Okullar Talebe Birliği ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği (Ankara) idi.

«Bu örgütler kendi aralarında sürekli bir birlik kurarak, birçok konuda beraber tavır almışlar, birlikte eyleme girmişlerdir.» (25)

1965 yılında kurularak çalışmalarını Bilimsel Sosyalizm'ın yani Marksist-Leninist felsefenin kurallarına göre düzenleyen, «Türkiye Fikir Kulüpleri Federasyonu» 1967 yılında daha da güçlenmişti. Marksist ve Leninist ideolojinin «Propaganda ve Ajitasyon» konusunu işleyen ve Türkiye'de eylem birliği yapan derneklerin yöneticilerine, bu tür eğitimi veren Fikir Kulüpleri Federasyonu, kendi tabirleriyle «BİLİNÇLENDİRME» faaliyetlerini başarıyla sürdürdüler.

1967 yılının en önde gelen örgütlerinden biri olan İstanbul Teknik Üniversite Talebe Birliği, Başkanları Hasan Yalçın tarafından yapılan açıklamada: «Gençlik tamamen sosyalilst sınıf kavramı ve Marsist-Leninist ideoloji içinde değerlendirilmişti» deniyordu.

İ.T.Ü.T.B.'nin 21. dönem çalışma raporunda Yalçın: (26) «Üniversite gençliğinin işçi ve köylü sınıflarıyle yanyana olduğunu, birlikte döğüşmelerinin zorunlu bulunduğunu ve gençlik örgütlerinin de sosyalist olmalarının mecburi şart olduğunu öne sürmekteydi. Dolayısıyle

(25) Harun Karadeniz a.g.e. S. 62.
(26) İ.T.Ü.T.B. 21. dönem çalışma Raporundan.

gençliğin «devrimci sınıfların yanında bulunması ve sosyalist savaşa katılması gerekliliğini» savunarak «Türkiye'nin gençlik örgütleri, sosyalist savaş içindeki işçiler ve köylüler, yanındaki yerlerini alacaklar», veya halkla, öğrenci kitleleriyle olan zıtlaşmaları yüzünden yıkılıp gideceklerdir» demekteydi.

Açıkça sınıf çatışmasının vazgeçilmez şart olduğunu öne süren İ.T.Ü.T.B. Başkanı, Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun uyguladığı eğitimden nasibini alarak, hareket ve konuşmalarını o paralellilkte sürdürmüştür. Diğer gençlik kuruluşları da aynı Sol fikirler paralelinde eylemlerine devam etmişlerdir.

3 — Amerikan 6. Filo'nun Protesto Edilmesi Gösterileri

23 Haziran 1967'de Amerikan 6. filosu İstanbul limanına gelmişti. 6. Filonun İstanbul Limanına gelişi ile Solcu gençlik örgütleri eyleme başladılar.

İstanbul Teknik Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı ve diğer solcu öğrenci cemiyet başkanları, 6. Filo Komutanlığı'nın Taksim Cumhuriyet Anıtına koydukları çelengin yerinden alınarak yakılmasına karar vermişlerdi. «Türkiye Milli Talebe Federasyonu Başkanı Faruk Yalnız ve diğer solcu birlik başkanları tarafından Taksim Cumhuriyet anıtındaki çelenk alınarak yakılmıştı» (27) Bunun yerine aynı gençler kendi yaptırdıkları ve üstünde «Emperyalizmin Kanlı Eli Kırılacaktır» yazılı bir çelengi koydular. Bu çelenk güvenlik kuvvetlerince kaldırılınca, yeniden aynı yazılı bir başka çelenk konuldu.

24 Haziran'da solcu örgütler 6. Filoyu protesto için Beyazıt'tan Taksime yürüyüş düzenlediler. Yol boyunca

(27) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 66.

sloganlarla sürdürülen yürüyüş ile İstanbul Trafiği tamamen alt üst olmuştu. Solcu gençliğin bu tür eylemleri gençliğin tamamen halktan kopmalarına neden oluyordu. Şehrin huzuru ve sükûnu kaçmış, olaylara bir anlam veremeyen ve niçin yapıldığını anlamayan halk, eylemci gençlere nefretle bakmaya başlamıştı.

24 Haziran yürüyüşü sonunda bir miting yapıldı. Solcu gençlik liderleri ateşli konuşmalarla mitingin gençlik üzerinde daha etkili olmasına çalışmışlardı.

1967'nin Ekim ayında 6. Filo tekrar İstanbul'a geldi. NATO'ya bağlı askerlerin bu tür ziyaretleri bu kesim için, tam anlamıyla istismar konusu yapılıyordu. Amerikalı askerlerin şapkaları bu gençler tarafından zorla alındı, kafalarına yumurtalar atıldı. Bu hareketlerden esas amaç, çatışma yaratmak ve böylelikle olayların anlamını değiştirerek, geniş kitlelerin olaylara iştirak etmesini sağlamaktı. Amerikan askerleri her türlü hakarete ve hırpalanmalarına rağmen solcu gençlere karşı çıkmadılar. Gençliğin amaçladığı ve beklediği çatışma ortamı gerçekleşmedi.

V — EVRENSEL BARIŞ ŞENLİĞİ VE GENÇLİK ŞÖLENLERİ İLE SOLCU ÖRGÜTLERİN BİRLİK VE DAYANIŞMA EĞİTİMİ

1968 yılının Mayıs ayına gelinceye kadar sol gençlik örgütleri tam bir dayanışma içinde hazırlanmışlar ve eğitilmişlerdi. İdeolojik eğitimin kuralları gereğince yapılan eğlence gösterileri, folklor gösterileri ve konferanslar, birlik ve dayanışmanın esaslı olarak temin edilmesi maksadıyle düşünülmüştü. Bunlardan en önemlisi ve dikkat çekicisi «Evrensel Barış Şenliği» adıyle düzenlenen olmuştur.

Şenliğe katılan gruplar 9 Ağustos 1967'de Aksaray'-

dan Taksim'e yürüyüş yapmışlar böylece «Barış Şenliği» başlatılmıştı. İstanbul Açık Hava Tiyatrosunda T.M.T.F. başkanlarından Faruk Yalnız'ın konuşmasıyle gösterilere açılan şenlik tam bir komünizm propagandası ile sürdürülmüştü. (28) Konuşmacılar özellikle şu sloganları vurgulamışlardı :

Faruk Yalnız; «Faşistlere karşı savaş açan dünya gençliğini selâmlıyorum.»

Yazar Aziz Nesin; «İç ve dış faşistlere karşı savaş açmış bulunuyoruz. Emperyalistler ve onların işbirlikçileri bu savaşta mağlup olacaklardır.»

Barış Şenliği adı verilen fakat barıştan çok savaş konuşmaları ile savaşın (29) desteklendiği şenlikte, Sovyet Rusya'nın halk dansları topluluğu tarafından folklor gösterileri, düzenlenmişti. Dormen tiyatrosunda Yugoslav Sevos Kud Scena grubu «İsa'dan sonra 1967 ve Biz» adlı oyun ile İtalyan Breacutni Tiyatrosu «Karanlık-Aydınlık-Karanlık» adlı oyunu temsil ediyorlardı. (30)

Açıkça Silâhlı kuvvetler aleyhine fikirler ile sol devrimcilik görüşleri sergilenmişti. Ertesi günlerde bu tür tiyatro oyunları ve konferanslar sürdürülmüş ve propaganda amacına uygun olarak yapılmaya çalışılmıştı.

Yazar Kemal Tahir'in ideolojik savaşçılığı teşvik eden konferansı, Erdinç Dinçer'in !Kırmızı Beyaz» adlı oyunu ve Aşık İhsani'nin okuduğu «Balta» şiiri tam anlamıyle İhtilâlci Komünizmi teşvik edici ve sınıf kavgasını zorunlu gösterici fikir ve görüşleri aksettiriyordu. (31)

18 Ağustos 1967 günü şenliğin kapanış gününde ise,

---

(28) «Evrensel Barış Şenliğinin İçyüzü» İstanbul 1968 S. 19.

(29) Marksist-Leninist İdeolojik savaş.

(30) Evrensel Barış Şenliğinin İçyüzü a.g.e. S. 19.

(31) Evrensel Barış Şenliği, a.g.e. S. 25.

yabancı ülkelerin temsilcileri özetle şu konuşmaları yapmışlardı: (32).

Yugoslav Temsilcisi : «Barış içinde yaşama problemi yarının komünist dünyasında tamamen halledilmiş olacaktır. Bunun yanında daha bir çok dertlerin yine komünist dünyasında çözüleceğine inanıyorum. Türkiye'nin Dışişleri Bakanı kimdir? bilmiyorum. Esasen önemli de olmasa gerek, çünkü ben Türkiye hakkında ondan çok daha önemli şeyleri biliyorum. Ben şahsen Allah'a değil insanlara inanıyorum. Çünkü insan gücünün yapamıyacağı şey yoktur...»

Polonya Temsilcisi : «Dünya barışını temine çalışan iki unsur vardır. 1 — Her ülkede mevcut olan geniş çaptaki ilerici kitlelerin gayreti, 2 — Sosyalist yani Komünist ülkelerin çalışmaları... Görüyoruz ki ilerici güçler bugün memleketlerindeki yöneticileri oldukça baskıları altında tutmaktadırlar. Yalnız şunu da belirtmek isterim ki, emperyalizme ve koloniyalizme karşı olmak yeterli değildir. Bu konularda eyleme girişmek lâzımdır...»

Barış şenliğinde bu konuşmalar yapılırken, T.M.T.F. başkanı Faruk Yalnız tekrar ettiği bir konuşmada (33) «Bu festival barışı temin hususunda savaşa çağrı olarak düzenlenmektedir...» diyordu.

Festival sırasında Bulgarlar ise komünizm propagandası yapan muhtelif kitaplar ile Lenin ve Georgi Dimitrov'a ait rozetleri bol miktarda dağıtmayı ihmal etmemişlerdi. Evrensel Barış Şenliği'nin sonuçlanmasından sonra 20 Ağustos 1967 günü Bizim Radyo, (34) Türkiye'de İstanbul'da yapılan Evrensel Barış Şenliği'ni övüyor ve bu festivalin tamamen komünizme hizmet ettiğini belir-

(32) a.g.e. ss. 21-22.

(33) a.g.e. S. 22.

(34) Bizim Radyo, Evrensel Barış Şenliği'ni överken, Marksist-Leninist ideolojinin yayıldığını da iddia ediyordu.

tiyordu. Bizim Radyo'nun yayınında özetle şunlar da anlatılıyordu: (35) Evrensel Barış Şenliklerine katılan gençler, folklor oyunlarını gösterirken ne kadar çocukcasına genç iseler, dünya ve ülkeler sorunlarını tartışırken de o kadar olgundular... Sömürü düzenine karşı çıkan dünya gençlerini İstanbul halkı, bir daha unutmamak üzere bağrına bastı...»

T.M.T.F. çatısı altında toplanan solcu gençliği, ilerici olarak niteleyen «Bizim Radyo» yayını, festivali düzenleyenleri tarihi bir görev yapmış gibi methediyordu. O dönemin sol Gazetesi Akşam'da ise, Barış Şenliği ve T.M.T.F.'nin çalışmaları övülüyordu. (36)

Evrensel Barış Şenliği'nin İç Yüzü adlı kitapta «Evrensel Barış Şenliği'nin amaçları şöyle sıralanmıştı: (37)

«1 — Türkiye'de aşırı solcuları ve aşırı sol hareketleri meşru hale getirmek.»

«2 — Türkiye'deki sol faaliyetlerin, yabancılar ve bilhassa komünist devletler tarafından desteklenmesini sağlamak.»

«3 — Solcuların cüretini arttırmak suretiyle sosyalist mücadeleyi fikir alanından aksiyon alanına geçiştirmek ve hızlandırmak.»

«4 — Komünistlerin rahatça propaganda faaliyetinde bulunabilecekleri bir serbest kürsü tesis etmek.»

«5 — Barış ve emperyalizmle mücadele maskesi altında komünist blokun tezlerini desteklemek.»

«6 — Şenliği vesile ederek yabancı sefaretlerle temasa geçmek ve para almak gibi işlere münasip bir kılıf bulmak.»

---

(35) Bizim Radyo, 20 Ağustos 1967.
(36) Akşam, 22 Ağustos 1967.
(37) Evrensel Barış Şenliğinin İşyüzü a.g.e. S. 29.

VI — BARIŞ İÇİN ARI ŞÖLENİ VE NATO'YA HAYIR KAMPANYASI

a) Barış İçin Arı Şöleni

Sol öğrenci örgütleri ile aşırı sol'un yazarları ve sempatizan savunucularının birlikte düzenledikleri Evrensel Barış Şenliği'nden sonra, «Sol Kesimi» birleştiren ve eyleme sevkeden bir çok gösteriler yapılmıştı.

Bunların en önemlisi Teknik Üniversite Talebe Birliği'nin yine sol gençlik örgütleriyle işbirliği yaparak düzenlediği «Barış İçin Arı Şöleni» olmuştu.

21 Nisan 1968'de başlayan ve sol gençliğin birbirleriyle tam dayanışmasını sağlıyan şölen, üç gün üç gece devam ettirildi. Bu defada aşırı sol propagandanın organize olarak yapıldığı ve o günden itibaren de birlikte karar alınmasının daha geçerli olacağı görüşlerine yer verilerek «Şölen» amacına ulaştırılıyordu.

Bu şölen Beşiktaş'tan Taksim'e yapılan bir yürüyüşle başlatıldı. Şölene iştirak eden gençler bilhassa, değişik bölgelere ait folklor gösterileri düzenlemişler, dolayısıyla daha etkili olmak istemişlerdi. Açık oturumlar, filim gösterileri, karagöz eğlenceleri ve sulukule oyun ekibi ile tamamiyle çeşitli gençlik kesimlerine hitap edilmek istenmiş, fakat yine belirli sol propagandanın dışına çıkılamadığı için, diğer gençlik kesimlerinin ilgisi çekilememişti.

b) NATO'ya Hayır Kampanyası

Tamamen birlik, beraberlik ve dayanışma içinde bulunan sol dernekler, Nato'ya hayır kampanyası'nı 14 Ma-

yıs 1968'de (*) başlatıyorlardı. «NATO'ya HAYIR HAFTASI» adıyle başlatılan Nato'ya karşı yapılan ilk kampanya bu olmuş, diğer kampanyalar bunu izlemiştir.

Bir hafta sürdürülen Nato'ya Hayır Kampanyası 14 Mayıs'ta, İstanbul Taksim'de yapılan basın toplantısı ve Taşlıtarla Dörtyol Yıldırım sinemasında konuşmalar, folklor gösterileri ve halk ozanlarının katılmasıyle başlatılmıştı. Tamamen aşırı sol fikirli yazarların ve Türkiye İşçi Partili kişilerin İstanbul'un muhtelif semtlerinde yaptıkları konuşmalarla ve yedi gün boyunca yapılan çeşitli folklor gösterileriyle devam ettirilmişti.

Bu kampanya'da Amerika düşmanlığı ile birlikte Nato'nun tamamen kötü ve savaşçı bir kuruluş olduğu fikri işlenmiş, Aziz Nesin, Doç. Çetin Özek, Selâhattin Hilâv ve T.İ.P.'li temsilciler konuşmalar yapmışlardı.

Nato'ya Hayır Kampanyasına şu sol örgütler katılmıştı: (63) İstanbul Teknik Üniversite Öğrenci Birliği (İ.T.Ü.Ö.B.), Türkiye Öğretmenler Sendikası İstanbul Şubesi (T.Ö.S.İ.Ş.), İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğrenci Cemiyeti (İ.Ü.İ.F.Ö.C.), İstanbul Yüksek Teknik-er okulu Talebe Birliği (İ.Y.T.O.T.B.), Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Öğrenci Birliği (E.Ü.F.F.Ö.B.), Orta Doğu Teknik Üniversitesi İdari İlimler Fakültesi Öğrenci Derneği (O.D.T.Ü.İ.İ.F.Ö.D.), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Makina Mühendislik Öğrenci Derneği (O.D.T.Ü.M.M.Ö.D)

(*) Sol Derneklerin 14 Mayıs gününü NATO'ya Hayır Haftası'nın başlangıç günü olarak seçmeleri tamamen maksatlı ve bilinçliydi. Zira Türk Milleti için bu günün çok büyük önemi ve anlamı vardı. 14 Mayıs 1950 Türk Halkının hür olarak genel seçimlere katılarak Milli İradesini kullanması ve «ÇOK PARTİLİ DEMOKRATİK DÖNEM»i başlatması idi. Marksist-Leninist ideolojiye sahip olanlar tarafından bu günün seçilmesi, çatışma ortamının hazırlanması ve Demokrasiye karşı olunduğunu göstermesi yönlerinden ilgi çekicidir.

İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okullar Talebe Birliği (İ.T.Ü.T.O.T.B.), Fikir Kulüpleri Federasyonu (F.K.F.) İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti (İ.Ü.O.F.T.C.), İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğrenci Cemiyeti (İ.Ü.C.T.F.Ö.C.), İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Talebe Cemiyeti (İ.Ü.D. H.T.C.), Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği (S.B.F.Ö.D.), Halk Ozanları Derneği (H.O.D.).

Bu kampanyadan sonra yukarıda adını verdiğimiz dernekler, her toplantıda ortak karar vermişler, birlikte aynı demeci yayınlamışlardır.

TÜSTAV

SEKİZİNCİ BÖLÜM

FİKİR KULÜPLERİ FEDERASYONU VE MARKSİST-LENİNİST TEORİNİN PRATİĞE GEÇİRİLMESİ

I — F.K.F. VE 1967 TÜRKİYESİ'NDE DEVRİMCİ EYLEM

Türkiye'de 1968 yılına kadar, Marksist-Leninist Teori «Bilimsel Sosyalizm» daha doğru deyişle komünizmin yerleşmesi için militanların ne şekilde mücadele edeceği, profesyonel olarak çalışma metodları, patlayıcı maddelerin imal ve kullanma şekilleri bütün ayrıntılarıyle gerçek militanlara öğretilmiş ve plânlanmıştı.

Bu tarihlerde, Türkiye'de ihtilâlci sol fikirlerin pratiğe geçmesini sağlayabilecek kuruluşlar; TİP, FKF ve bunlara bağlı öğrenci ve işçi teşekkülleri idi. Bu fikirleri destekleyen dergiler ise; Forum, Türk Solu ve Ant dergileriydi. Kısa süre içinde bu yayınlara: Aydınlık, Yeni Türk Solu, İleri dergileri ile Devrim, İşçi ve Köylü Gazetesi katılmışlardı. Bu arada sol kitaplar ise birbiri üstüne çok bol miktarda yayınlanıyordu.

Eylemlerin pratiğe geçiriliş tarihi olarak, 1967 yılı Aralık ayında, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde verilen bir konferansı tesbit etmek mümkündür. Bu konferans, eski solculardan Mihri Belli tarafından verilmiştir. Konusu «1967 Türkiyesi'nde devrimci eylem nedir.» Şeklinde tesbit edilmiştir. Bu konuşmada devrimci eylemin, devrimi gerçekleştirmek uğrunda eylem olduğu, devrimin bir üretim tarzından, daha ileri bir üretim tarzına geçiş olarak tanımlanabileceği belirtilmiş daha sonra üretim şe-

killerinin tarihi açıklaması yapılmıştır. (1) Şimdi bu konferansı ele alalım :

İnsanlar tarih boyunca değişik üretim tarzlarından geçmişlerdir. İnsan yaşantısını sürdürmek için, gerekli ihtiyaçlarını doğadan elde ederken değişik araçlara baş vurmuş, değişik teknik bilgilerden yararlanarak değişik ilişkiler kurmuştur. Üretim şekilleri ve bunların belirlediği sosyal ilişkiler beş safhada tetkik edilebilir.: 1 — İlkel Kominal Toplum, 2 — Kölelik Düzeni, 3 — Feodalite, 4 — Kapitalizm, 5 — Sosyalizm. Her safhadan diğer safhaya geçiş, bilimsel açıdan devrimdir. Bu safhaların mutlaka tek tek aşılması gerekmez. İlkel Komünal toplumdan, doğruca sanayi topluma Rusya'da geçilmiştir. Devrimin bilimsel anlamı, üretim tarzında değişiklik yapmaktır. Devrim yeni üretim tarzını kurmakta çıkarı olan sınıfın, ya da sınıfların eski üretim tarzını muhafaza etmekte çıkarı olan sınıflara karşı galebesidir. Devrim kavramını tarih açısından ortaya koyduk. Bundaki amacımız, kendi eylemimiz için sonuç çıkartmaktır. Eyleme geçecek olan teoridir. Çağdaş tarihte, iki cins devrim görüyoruz. 1 — Burjuva demokratik devrimi, 2 — Sosyalist devrim.

Burjuva demokratik devrimi, bir ulusun siyasî bakımdan (İktisadî değil) eşit vatandaşlar topluluğu olarak, ulusun varlığına engel olan feodal kalıntı, dış emperyalist müdahalesi gibi unsurların yok edilmesi demektir. Milli bağımsızlık dâvası, burjuva demokratik devriminin bir görevidir. Sosyalizm bağımsız bir ülkede olur. Burjuva demokratik devrimi, devrimi sosyalizme hazırlayacak olan bir aşamadır. Burjuva demokratik devrimi yapılma-

(1) Mahmut İhsan Özgen, Basın Yayın Organizasyon ve Halkla İlişkiler Arşivi, «Gençlik Hareketleri Dosyası 1923 - 1980 - ss. 171-182 Dev-Genç Dosyası, a.g.e. ss. 87 - 117.

dan, sosyalizm aşamasına geçilemez. Ancak Millî Demokratik Devrimle birlikte, sosyalizmin propagandası da yapılacaktır. Toprak reformu ile köylü, küçük burjuva haline getirilecek ve devrimci adımı atabilmek için, şehir ve köy küçük burjuvazisi, şehir ve köy proleteryası ile aynı cephede mütalâa edilecektir. Küçük burjuva bürokrasisi, yarım milyonluk çok etkin bir kitledir. Devrimci çizgimizi tayin ederken, mutlaka hesaba katılması gerekir. Bu kitle, devrimci ve milliyetçi bir potansiyele sahiptir. Sosyalist devrim, kapitalist üretim tarzını ortadan kaldırmaktadır. Üretimdeki kollektif nitelikle, özel mülkiyet arasındaki çelişkiyi ortadan kaldırmaktadır. Esas itibariyle bu dâva, şehir ve köy emekçilerinin dâvasıdır. Burjuva demokratik devrimin sonuna vardığımız tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi kurduğumuz anda, sosyalist devrimin sınırına varılacaktır. Sosyalizmden yana olmayan güçler, devrimi ta oraya kadar vardırmak istemeyeceklerdir. Burjuva demokratik devrimini gerçekleştirmek demek, sosyalizmin eşiğine ayak basmak demektir. Örgüt küçümsenemez. Emekçilerin adına lâyık bir sosyalist örgütün kurulması gereklidir. İşçi Partisi çok sınırlı bir örgüttür. Emekçi dâvasını kucaklama imkânları sınırlıdır. İşçi Partisi'ne imkânları olanlar girmeli ve gerçekten sosyalist örgüt haline getirmek için, olanca çabası ile çalışmalı, sosyalizmin teorisini, bilimini yapmaya uğraşmalı, kitle hareketlerine, grevlere katılmalıdır. İşçi bu şekilde bilinçlenir. Rusya'daki 1917 Ekim ihtilâli, bir burjuva devrimidir. Sosyalizme ancak 1928 yılında geçilmiştir. Temel şiar, sosyalizmin teorisini yapmak, sosyalist teoriyi benimseyen kadrolar yetiştirmektir. Feodal kalıntıların temizlenmesi gerekir. Sosyalist, her türlü mücadeleden yararlanmak zorundadır. Parlementer mücadele, eylemin yüzde onudur. Yüzde doksanı, emekçi halk kitlelerini bilinçlendirmek,

örgütlendirmektir. İcabında sokağa dökülüp, anayasanın sağladığı toplantı ve gösteri haklarını kullanmak gerekir.»

Mihri Belli'nin bu konferansta sözünü ettiği sosyalizm bilimi nedir? Bu konuda Lenin «Marks sosyalizmin bilimini yaratmıştır. Sosyalizm bütün pratik eylemlerin rehberidir. Kendinizi sosyalist yapmak için eğitmelisiniz.» Engels ise, «Bir bilim haline geldiğine göre sosyalizmin, bir bilim gibi ele alınması, yani öğrenilmesi gerekir. Bize sosyalizmin bilgisi gerekir» demektedirler. Sosyalizm biliminden kastedilen, Marksist-Leninist teori, kısaca komünizmdir.

a) Tam Bağımsız Türkiye ve Karşı Devrim

Mihri Belli bu konuşmasından bir yıl sonra, yine aynı fakültede bu defa «Karşı devrim» konulu ikinci bir konferans vermiştir. Başlangıç sözleri önemlidir. Salonda yazılı «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye» sözlerine temasla «Ben çok isterim ki bu slogan, Sosyalist Türkiye» sloganı olsun. Fakat bu sloganı almak için, buna hak kazanmak gerekir. Önce Türkiye'nin Amerikan emperyalizmi ile onun iktidara sahip çıkan işbirlikçilerinden temizlenmesi gerekir. Bu sebeple ilk hedef, Türkiye'nin tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülke haline getirilmesidir. Devrimci ödev ve proğram gözönünde tutulduğunda, son ödevi ilk plâna alma hatası işlenmemelidir. Sosyalizm bilimi böyle davranmayı emreder. Bir asgarî, bir azamî program vardır. Stratejide temel slogan, asgarî proğramın emrettiği slogandır. Asgari proğram ise, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi kurmak ve millî demokratik devrimdir» dedikten sonra Türkiye'de karşı devrimi şöyle anlatmıştır: (2)

(2) a.g.a. s. 175.

«Kurtuluş savaşından sonra Türkiye'de kurulan düzen; asker, sivil, aydın zümre hegomanyası altında, bir millî burjuva yaratma ve milllî demokratik devrimi gerçekleştirme amacını güden bir düzendir. Bu düzende de üretim tarzı, kapitalisttir. Ancak komprador teşvik görmüyordu. Asker, sivil, aydın, küçük burjuva bürokrasini temsil eden, az çok toprağı olan ve bir kısım istihsal vasıtalarına sahip olanlar ise, proleter değil küçük burjuvadır. Küçük burjuvanın bir emekçi, yani, bir de üretim araçlarına sahip olmak yanı vardır. Bu sebeple, tutarlı bir ideolojisi olmamıştır. Duruma göre sağa ve sola sapmalar yapar.

Bağımsızlık savaşımız; asker-sivil aydın zümre öncülüğünde; işçi, köylü ve ulus adına lâyık, bütün memleket halkı ile bir avuç işbirlikçi komprador, işbirlikçi, feodal yobaz ve bunların arkasındaki emperyalizme karşı yapılmıştır. Türk burjuvazisi adına hareket eden asker - sivil, aydın zümre tutarsızdır. Ama emperyalizme karşı daima anti emperyalist görüşü benimsemiştir. Bu sebeple, bugünün sorusu: Tam bağımsız Türkiye'den, millî bağımsızlıktan yana mısın sorusudur. Sosyalizme inanıyor musun, inanmıyor musun sorusu, sonraki sorudur. Dış ülkelere çıktığında, bu ülkelerin emperyalizmini görerek ezilen bir ülkenin çocuğu olmak sıfatiyle, bir kurtuluş yolu arıyorsun, müttefik arıyorsun ve ancak dünya işçilerinin hareketleriyle, senin bağımsızlık hareketinin birleştiği anda anlıyorsun. Küçük burjuvazinin tutarlı bir ideolojisi olmamasına mukabil, işbirlikçi sermaye ve feodal ağa takımının ideolojisi, emperyalizme teslim olmaktır. Varlık vergisi, karşı devrimin yapılmasında önemli rol oynamıştır. Vurgunculuk, fiat yüselişleri, vurguncu sermayeyi ve sonra da işbirlikçi sermayeyi yaratmıştır. Bu suretle Türkiye'de karşı bir devrim olmuştur. «27 Mayıs bu karşı devrime dur diyebilmiş bir harekettir. Fa-

kat Demirel iktidarı ile birlikte, emperyalizmin etkisi yeniden kendisini göstermiştir.»

Bu konferansta kendilerini devrimci sayan güçlere; karşı bir devrimin Türkiye'de yapılmış olduğu açıklanarak, savaşılacak hedefler gösterilmiştir.

b) NATO Düşmanlığı ve FKF'nin Gizli Amacı

Fikir Kulüpleri Federasyonu 1968-1969 yıllarında, yukarıdaki fikirlere uygun olarak faaliyetlerini yürütmüş tür. Fikir Kulüpleri Federasyonu tüzüğünün gaye ve nitelikleri bölümünde «Fikir Kulüpleri Federasyonu, bilimsel düşünme ve davranma yeteneğine ulaşmış, yüksek öğrenim gençlerinin aralarındaki dayanışmaya, karşılıklı eğitime, iş ve eylem birliğine dayanan örgüttür. Gençlik, yurt ve dünya olaylarını bir bütün olarak ele alır. Gençlerin mutluluğunu, insanın kendini yetiştirebileceği olanakların varolduğu bir düzende görür. Bu ileri düzene ulaşabilmek için, gençlere ödevler düştüğü kanısındadır. Gençlerin ödevlerini yerine getirebilecek olgunluğa erişmesi, bilinçlenmesi, eşgüdümlü ve örgütlü eylemlere girişerek, yurda ve dünyaya yön verebilmesini amaçlar. Amacına varmak için toplantılar, yarışmalar düzenler. Sergiler açar. Yasalarca yasaklanmayan her türlü, eğitim ve sanat çalışmaları yapar» denmektedir. Derneğin kanunen muteber olabilmesi için gösterilen gaye budur. Fakat, Fikir Kulüpleri Federasyonunun çalışmaları hangi yönde olmuştur? Bunları mevcut çalışma raporları, bildiriler ve yapılan eylemlerle açıklamaya çalışacağız.

Fikir Kulüpleri Federasyonu 1968 tarihinden itibaren, gizli gayesi Türkiye'de komünizmi yerleştirmek olan bir örgüt şeklinde çalışmalarını sürdürmüştür. 7 Temmuz 1968 ile 4 Ocak 1969 tarihleri arasındaki Fikir Kulüpleri Federasyonu, üçüncü dönem çalışmalarını gösterir ra-

por «Devrimci kardeşler» hitabı ile başlamaktadır. İlk kısımda «Ulusal kurtuluş savaşları hızla gelişiyor. Zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri olmayan mazlum dünya halkları, ağır ve nasırlı ellerini toprağa basıp, usul usul doğruluyorlar. Emperyalizm geriliyor. Duvarlar çatlıyor ve sömürü saltanatının milyonların cesetleri üzerinde yükselen sarayından, hesap devrimcilere intihar çığlıkları cevap veriyor. Mazlum halklar kahraman bir sabahı karşılamaya hazırlanıyorlar. Emperyalizm toptan bir çöküşe doğru yol alırken, emekçiler yanıp yaratan, yorgun ve yaralı dünyayı, alınteri ile namusla yoğurarak, yeniden onarıyorlar. Emperyalizmin kanını, iliğini emdiği topraklardan, sosyalizm boy vermiş yükseliyor. Artık sosyalist düzenin gücü ve kudreti gittikçe artmakta ve uluslararası etkisi, gündengüne büyümektedir. Diğer yandan, kendi ölümünü karnında büyüten kapitalist ülkelerdeki sınıf kavgaları kesinleşmekte ve yerini, insanın insanı sömürmediği; alınterinin, emeğin en yüce değer bilindiği sosyalizme terk edildiği günleri beklemektedir. Bu günler sayılı ve yakındır» denildikten sonra, emperyalizm anlatılmaktadır: «Sömürü düzeni, kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizm tarafından sürdürülmektedir. Emperyalizmin yaşayabilmesi için, ham maddeleri ucuz ve üreticilerin düşük olduğu alanları bulması gerekir. Bunlar ancak, az gelişmiş ülkelerden sağlanabilir. Emperyalizmin bu ülkelerde egemenliğini sürdürebilmesi için, o ülkede işbirlikçiler bulunması, bir sermaye örgütü kurarak, bu örgütün politik ve ekonomik düzeyi elinde tutmasını sağlaması gerekir. Emperyalizmin saldırganlığının temsilcisi, Amerika Birleşik Devletleridir. Vietnam halkı, Amerika'ya karşı bir kurtuluş savaşı vermektedir. Dünyada ilk milllî kurtuluş savaşı veren Türkiye'nin, Vietnam halkının kurtuluş mücadelesini desteklemesi gerekir. Emperyalizme karşı, yalnız Or-

ta Doğu'da, Vietnam'da değil, Afrika ve Lâtin Amerika'da da halk savaşları devam etmektedir. Bu ülkelerden bir kısmı sömürgelikten kurtulmakta, fakat halkın henüz bilinçlenmemiş ve uyanmamış olması sebebiyle, devlet kapitalizmi ile sosyalizme gidecek yol arasında bocalamaktadırlar.

Bu ülkelerdeki bağımsızlık savaşlarında önemli ve dikkat edilmesi gerekli husus; öncülüğü burjuvaziye kaptırmadan, bağımsızlık savaşının rotasını, sosyalist doğrultuda geliştirmek olmalıdır. Emperyalist ülkeler, az gelişmiş ülkelerin iç işlerine müdahalede her zaman birleşebilirler. Buna rağmen, üçüncü dünya hareketleri ezilememektedir. Türkiye'nin yeri ve geleceği, üçüncü dünya devletleri yanındadır. Emekçi sınıf ve tabakaları örgütleyip bilinçlendirerek, kendi siyasî ve ekonomik bağımsızlığımızı kazanma yolunda attığımız adımlar, bizlere ülkemiz halkının ve diğer mazlum halkların kurtuluşunu müjdelemektedir. Sosyalist kampta, Sovyet Rusya ile Çin arasında anlaşmazlık vardır. Ancak bu anlaşmazlık, her iki ülkenin temel davranışları arasında farklılık yaratmamaktadır. Sosyalist ülkeler arasındaki çelişmenin, uzlaşmaz bir çelişki olmadığını bilen sosyalist gençler olarak, az gelişmiş ülkelerin girişmiş oldukları mücadelenin, bütün sosyalist ülkeler ve sosyalist güçler tarafından desteklenmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Az gelişmiş ülkelerdeki millî kurtuluş savaşlarının sonuna kadar desteklenmesi ve gerekirse, silâhlı mücadeleye baş vurulması hakkında inancımızı belirtiriz. Çekoslavakya'da meydana gelen ve Rusya'nın müdahalesi ile sonuçlanan olaylar, Çekoslovakya'da liberalleşme ve özgürlük adı altında, rejime karşı yapılan ve Rusya tarafından önlenmeyen karşı devrimin bir sonucudur. Sovyet Rusya'nın Çekoslavakya'yı işgal etmesi olayının, sosyalizme karşı aleyhte propaganda vesilesi yaratması sebebiyle kınan-

ması gerekir. Nato içimizdeki düşmandır. Nato'ya girmek nedeni dolayısiyle ileri sürülen, Sovyet saldırısı iddiası inandırıcı bir delil değildir. Nato ittifakı dolayısiyle Türkiye, Amerika ile 54 gizli anlaşma imzalayarak, Amerika'ya bağımlı duruma getirilmiştir. Ortak pazara girmek, yerli küçük sanayimizi ortadan kaldırır. Halk yığınlarının insafsızca sömürülmesine yol açar. Türkiye'nin bağımlı durumdan kurtulması, emperyalizmin bütün unsurları ile ülkemizden defolup gitmesine bağlıdır. Batı modeli demokrasi, emekçi yığınlarının uyanışını engellemek ve halkı sömürmek için egemen sınıfların elinde bir oyuncaktır. Bu düzenin değişmesi, işçi sınıfının ve ezilen halk tabakalarının bilinçlenip, örgütlenmesi ve iktidara sahip çıkması ile mümkündür. TİP, emekçi halk yığınlarının gerçek sesi ve biricik ümit kaynağı olup, ümit verici gelilşmeler kaydetmiş, sosyalist hareket emekçi halk yığınlarının bağrında kök salıp, kök vermeğe başlamıştır. Son zamanlarda, TİP Genel Başkanı'nın bilimsel sosyalizme ters beyan ve demeçleri sebebiyle, yönetici kadro arasında ihtilâf meydana gelmiştir. Genel Başkan'ın «Hürriyetçi sosyalizm, güler yüzlü sosyalizm, tarih hürriyet kavgalarından ibarettir. Sosyalist ülkelerin maskelerini düşüreceğiz» gibi garip lâflar etmesi, bilimsel sosyalizmin evrensel nitelik taşıyan kuralları üzerinde şüpheler uyandıracak şekilde konuşması, gerçekten ümidini sosyalizme bağlayan genç militanları ciddi olarak endişeye düşürmüştür. Gençlik sosyal bir sınıf ve sosyal bir tabaka değildir. Bu yönden, verdiği kavganın hedefi iktidar olmayacaktır. Ülke sorunlarının çözümü ise, politiktir. Bu sebeple iktidarı hedef almak gerekir. Bunun için de, bu sorunların çözümü için kavga veren ve burjuva iktidarını, demokratik yoldan devirmeyi amaçlayan emekçi sınıfların hareketini, gençlik desteklemek zorundadır. Gençler bu amaç etrafında birleşerek, miting ve yürüyüşlerde

«Sosyalist Türkiye» «Emekçi Türkiye» gibi sloganlar atarak hareketlerini, emperyalizme karşı sosyalizm için mücadele, olarak tayin etmişlerdir. F.K.F. sosyalist gençlik örgütü olarak, örgütü yapma, güçlendirme, diğer örgütleri etki altına alma, eğitim, bilim, yayın ve eylem olarak bir takım faaliyetlerde bulunmuştur. Eylem olarak, 17 Temmuz 1968 de altıncı Filo'nun gelişi protesto edilmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde oturma grevine başlanmıştır. Bu hareket dolayısiyle yakalanan gençlerin yargılanması sırasında, Atalay S a v a ş, polis tarafından öldürülmüştür. İzmir'de yapılan Altıncı Filo'yu protesto olaylarına bildiri dağıtmak suretiyle iştirak edilmiş, keza 7 Eylül de İzmir'de yapılan mitinge F.K.F. militanları katılmıştır» dendikten sonra rapor «Yaşasın emperyalizme karşı savaşan dünya halkları, yaşasın emekçi Türkiye halkı, yaşasın sosyalizm» sözleriyle bitirilmiştir.

Bu rapordan F.K.F.'nin 1968 yılında tamamen komünist bir örgüt olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. İlk gaye, kapitalizmin son aşaması olan emperyalizmle mücadele olarak gösterilmektedir. Bunun için de, halkı bilinçlendirmek ve örgütlendirmek gerekmektedir. Bu gayeleri tahakkuk ettirmek için, bilimsel sosyalizmin, yani komünizmin gereklerine uygun olarak hareket edilecektir. Emperyalizme karşı geri kalmış ülkelerdeki —Bu arada Türkiye'deki— millî kurtuluş savaşları sonuna kadar desteklenecek ve gerekirse silâhlı mücadeleye başvurulacaktır. Sosyalist, yani komünist ülkeler, bir bütün teşkil etmeli ve birbirlerini desteklemelidirler. Batı modeli demokrasi, ancak emperyalizmin sömürü düzenini sürdürmesine yaramaktadır. Şu halde bu tip demokrasiye karşı mücadele edilecek ve sosyalist «Komünist» ülkelerdeki rejimin adı olan halk demokrasisi, az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'de de kurulacaktır.

Rapor hazırlanırken bir çok kısımları komünist Ma-

nifesto'da yer alan sözler tekrar edilmiştir.

1969 yılı Ocak ayında yapılan F.K.F. Kurultayı'nda, Genel Yönetim Kuruluna: Yusuf Küpeli, Mehmet Demir, İbrahim Tunç, Çetin Özkara, Münir Aktolga, Çağatay Anadol, Tuncer Eşsizhan, Ruhi Koç, Mustafa Ulusoy ve Süleyman Çoşkun seçilmişler, Genel Yönetim Kurulu toplantısında, Genel Başkanlığa Yusuf Küpeli getirilmiştir. 1969 yılı Ocak ayı başında, Amerika'nın Türkiye Büyük Elçisi Comer, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörü'nü ziyarete gelmiş ve bu ziyaret sırasında kendisinin C.İ.A. ajanı olduğu gerekçesiyle, kullandığı araç öğrenciler tarafından yakılmıştır. Bu olay ileride ikinci kurtuluş savaşının başlangıcı ve meşalesi olarak gösterilecektir.

II — F.K.F. VE BİLİMSEL SOSYALİZM

1969 Yılı Ocak ayında yapılan genel yönetim kurulunda kabul edilen karar, Aydınlık dergisi birinci ciltte yayınlanmıştır. (Sahife 268) «F.K.F., Bilimsel sosyalizmi, kendisine eylem kılavuzu edinmiş gençlerin örgütüdür. Sosyalist gençliğin örgütü olarak F.K.F. Bilimsel Sosyalizmin Türkiye gibi yarı bağımlı, yarı feodal ülkeler için öngördüğü emperyalizmin ve onun yerli işbirlikçilerine karşı bağımsızlık ve demokrasi yolunda mücadeleyi görev bilmiştir.»

20 Ocak 1969 tarihinde, Fikir Kulüpleri Federasyonu bülteni ve basın bülteni olarak yayınlanan bildirilerde, diyalektik esaslara uygun olarak Türkiye'deki hâkim sınıflar ve bunların arasındaki çelişki ortaya konmuş: Hâkim çelişkinin Amerikan emperyalizmi ile işbirlikçileri ve feodal kalıntılarla proleterya ve diğer millici gruplar arasındaki çelişki olduğu, diğer millici gruplar arasında da çelişkinin bulunduğu, ancak bu çelişkinin ana çeliş-

ki yanında zayıf ve öncelikle çözümlenmesi gerekmeyen bir çelişki olduğu, bu durumda en üretken ve en çok ezilen sınıf olması nedeniyle proleteryanın, nihaî hedefini, yani sosyalizm hedefini bilerek, ön aşama olan Amerika emperyalizmi ve işbirlikçileri ile feodal kalıntıların temizlenmesi yolunda, diğer bütün millici sınıf ve tabakaları bir araya getirip, tarihi önderliğini yapmak zorunda olduğu, proleteryanın bu önderlik görevini, eksiksiz olarak yerine getirebilmesi için, bütün proleter unsurların bir örgüt içinde birleştirilip, kendilerine bilimsel sosyalizmin öğretisinin derinliğine verilmesi, bu öncülüğe hazırlamaları gerektiği belirtildikten sonra, «Yapılacak olan, ikili eylem biçimini bir arada yürütmektir» denilmekte ve şunlar ilâve edilmektedir.

«Bütün millici sınıf ve tabakalarla organik bağlar kurup, onların Amerikan sömürgeciliğine karşı olan devrimci potansiyellerini harekete getirerek cepheyi genişletirken, proleterya örgütünün öncülüğünde, Amerikan sömürgeciliğine karşı kurulmaya çalışılan güç birliği, en geniş anlamı ile sıcak savaşın en sert olduğu devrede ortaya çıkacaktır.

Bütün bunları bilerek, önümüzdeki millî demokratik devrim aşaması yani, Amerikan sömürgeciliği iş birlikçileri ve feodal kalıntıların temizlenmesi yolunda, proleterya örgütünün millici güçleri bir araya toplayarak sistemli devrimci eyleme girişmesi gerekmektedir. Stratejik plânda, millî demokratik devrim aşaması için harekete geçilirken, sosyalist örgütlenme ve bilinçlendirme işleri de hızla yürütülecektir. Amerika'ya karşı yapılan protestolar, hepimizin ortak hareketleridir. O.D.T. Üniversitesi'nde yakılan araba, ikinci kurtuluş savaşımızın ilk meşalesidir. Şimdi yapılacak olan, bu teorist eylemler zincirini durdurup, olayın meyvalarından mümkün olduğu kadar yararlanmak, olayı geniş halk kitlelerine mal et-

mektir. İçinde bulunduğumuz devre sosyalistler için, stratejik teşkilâtlanma devresidir. Yapacağımız eylemlerin, mümkün olduğu kadar kitle eylemleri olmasına dikkat etmemiz gerekir. Sosyalist militanların bunu dikkate alarak, merkezin kontrolünden kopup, kendi başlarına hareket etmemeleri gerekir» **dendikten sonra antiemperyalist kavganın yürütülme ve kitlelere mal edilme esasları aşağıdaki şekilde gösterilmektedir:**

«1. Tam bağımsız Türkiye kurmak için, en kısa zamanda yabancı sermaye ve yerli ortakları ezilmelidir.»

«2. Türk sularında görülen yabancı savaş gemileri, Türkiye'deki yabancıların askerî güçleridir.»

«3. Sömürü düzenini devam ettirebilmek için, siyasî iktidar eğitimi, bir araç olarak kullanmak arzusundadır.»

«4. Siyasî iktidarın, bağımsızlık savaşı yapan devrimci güçlere karşı insafsız tutumu insanlığa aykırı bir davranıştır.»

«5. Devrimci güçlerin kellesi, iktidar koltuğunda değil, gerçekten koltuğunun altındadır.»

a) FKF'nin Komünist Partisi Gibi Çalışması

Görülüyorki F.K.F. bu dönemde dahi bir komünist partisi olarak çalışmasını sürdürme gayretindedir. Bunun için de kitle hareketleri yapılacak, bilimsel sosyalizm derinliğine öğretilecek, merkezden kopuk hareketler yapılmayacak, parti disiplinine riayet edilecek, Marksist-Leninist Teorinin, komünizmin kurulabilmesi için öngördüğü, millî demokratik devrimin yapılması uğrunda çalışılacaktır. Millî demokratik devrim, stratejik plânda önemlidir. Esas olan sosyalist örgütlenme ve bilinçlenmedir. Devrimci güçler bu çalışmalarında, başlarını, vermekten çekinmeyeceklerdir.

1969 yılında, yukarıdaki fikirlerin ışığı altında F.K.F., çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar, her türlü olaydan yararlanarak bildiri dağıtma, vatandaşı devlet meka-

nizması ile karşı karşıya getirme, anarşik bir ortam yaratma hareketlerini destekleme, toprak işgallerine katılma doğrultusunda sürdürülmüştür. Bildiriler genellikle, Türk halkına veya Türk halklarına başlıklarını taşımakta, kışkırtıcı bir tarzda kaleme alınmaktadır. 4 Haziran 1969 tarihli bir bildiri, köylü kardeşler diye başlar. Nasıl sömürüldükleri anlatılarak «Kardeşler fakirlik babalarımızdan bize miras kaldı. Bizler de çocuklarımıza fakirliğimizi miras bırakmak istemiyorsak köylüler, işçiler, gençler olarak birleşelim. Ağalar tefeciler, talancı tüccarlara ve Amerikan gâvuruna karşı dövüşelim. Hak verilmez alınır. Bu kavgada kaybedecek hiç bir şeyimız yok. Aksine kazanılacak güzel bir hayat var önümüzde.» sözleriyle son bulur. Başkan Yusuf Küpeli ve Deniz Gezmiş'in gıyabı tutuklu bulundukları bir sırada, gençlik kurultayına gönderdikleri bir mesajın başlığı, önce kürtçe olarak yazılmış, sonra üzeri çizilerek gençlik kurultayına mesaj olarak düzeltilmiştir. Fikir Kulüpleri Federasyonu komünist bir örgüt olarak, milllet mefhumunu kabul etmemekte, halkların mevcut olduğunu ve esas gayenin dünya işçilerini bir araya getirmek olduğunu, zımnen ileriye sürmektedir. Döğüşen gençliğin hedefleri başlıklı 61 maddelik bildirinin 15 nci maddesinde, bu husus etnik mesele başlığı altında «Çeşitli etnik grup, ana dillerini konuşmakta, ana dilleri ile yayın yapmakta ve kendi kültürlerini geliştirmekte özgür olmalıdırlar» demektedir.

5 Kasım 1969 tarihinde, Ankara Hukuk Fakültesi'nde yapılan açılış ve diploma töreninde dağıtılan F.K.F. başlıklı ve altında Dünya ve Türkiye'de devrimci hareket ve gençliğin hedefleri, yazılı, altı sahifelik bildiride, «20. yüzyılın sosyalist devrimleri çağı olduğu, iktidarın sınıfların ekonomik çıkarlarını korumak için kurumlaşmadan ibaret bulunduğu, devrimin, üretim araçları sahipliğinin, yeni bir sınıfın eline geçmesini ifade ettiği, emperyaliz-

min sömürmek zorunda olduğu, bunun için geri bırakılmış ülkeleri sömürdüğü, bu ülkeleri dost görünerek kontrolü altına aldığı, bu ülkelerde kendi emrine göre şekillenen bir demokrasi kurduğu, ancak halkın uyanması sonucu, millî kurtuluş savaşlarının patlak verdiği, Latin Amerika ve Vietnam'da bu savaşların, emperyalizmin baş temsilcisi olan A.B.D.'ne karşı verildiği, millî demokratik mücadelenin hedefinin emperyalizmin ve onunla ittifak halinde bulunan bütün sınıfların yenilgiye uğratılması, ülkenin milli demokratik bir yönetime kavuşturulması olduğu, bu amacın gerçekleşmesine millî demokratik devrim adının verildiği, Türkiye'de 23 yıldır oynanan demokrasi oyunu ile iktidara, hep emperyalizmin istediği hâkim sınıfların ve emperyalizmin uşaklığını yapan kişilerin geldiği, Türkiye'deki feodal kalıntıların, emperyalizmin müttefiki oldukları, işbirlikçi iktidarın sömürüyü desteklediği, en devrimci sınıfın, işçi sınıfı olduğu ve bu sınıfın grev ve fabrika işgâlleriyle devrimci mücadele verdiği, az topraklı veya topraksız köylülerin de toprak işgâlleriyle bu mücadeleye katıldıkları, millî burjuvazi ve küçük burjuvazinin de, işçi ve topraksız köylünün yanında devrimci mücadeleyi sürdürdüğü, gençlerin olumsuz hayat şartları içinde bulundukları, sömürü düzenine her yerde karşı çıktıkları, gençliğin geri bırakılmış ülkelerde, ezilen ve sömürülen sınıf ve tabakaları devrimci mücadele içine sokmak görevi ile karşı karşıya olduğu, gençliğin devrimci eyleminin halkı sarmasının gerekli olduğu öne sürülmüştü. Ayrıca Türkiye'de gençliğin, devrimci mücadelenin en önünde, en etkili bir güç olarak yeraldığı; önce eğitimle ilgili olarak başlayan hareketlerin, sonradan gerçek devrimci rayına oturdukları, 6. Filo'nun İstanbul'a gelişinin, Komer'in A.B.D.'leri Büyük Elçisi olarak Ankara'ya atanmasının protesto edildiği, Ankara'da Amerikalılara ait Tuslog binasının yakılıp, tahrip edile-

rek böylece hedefin, Amerika ile yerli ortakları olduğunun gösterildiği, Amerika'cı ve gerici çevrelerin, iktidarın polisinin yardımıyla bir genci şehit ettikleri, fabrikaları işgâl eden işçilerin, gençleri yanlarında bulduğu; köylü miting ve işgâllerine de gençlerin katıldığı, sosyalist gençlerin gençliğin en yiğit ve kahraman kesimini temsil ettiği, Bu gençlerin F.K.F. çevresinde kenetlenip, devrimci mücadelelerini sürdürecekleri, bu mücadelenin Amerikan emperyalizmi ile işbirlikçi hainlere karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi olduğu» ifade edilmiştir.

b) Milli Demokratik Devrim'in Propagandası ve Halkın Yasalara Karşı Tahrik Edilmesi

Bu bildiri daha sonra E.T.Y.Ö.O.'lunda devrimci grubun bildirisi olarak yayınlacaktır. Görüldüğü gibi bildiride, emekçi sınıfın yararına yapılacak devrimden bahsedilmekte, devrimin gayesinin üretim sahipliğinin yeni bir sınıfın, yani emekçi sınıfının eline geçmesi olduğu bahsedilmektedir. Bildiriye göre bu devrim, sosyalilst devrim olarak nitelendirilmekte ilk olarak millî demokratik devrimin yapılması zaruretinden bahsedilmektedir. Bu devrim, küçük burjuvazi, topraksız köylü ve işçi tarafından yapılacak, F.K.F. etrafında kenetlenen sosyalilst gençlik, bu devrimin öncülüğünü yapacaktır. Yukarıdan beri açıkladığımız esaslar gözönünde tutulduğunda, millî demokratik devrimin; sosyalist devrimin zaruri bir aşaması olduğunu kabulde zaruret vardır. F.K.F. sosyalist devrime gitmek için bu bildirisiyle, millî demokratik devrimin propagandasını yapmakta ve halkı kanunlara karşı gelmeye tahrik ve teşvik etmektedir.

Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun 9 Ekim 1969 tarihli olağanüstü kurultay çalışma raporu, o tarihte genel sekreter olan Ruhi Koç tarafından hazırlanmıştır. Bu raporda, 5 Ocak 1969 ilâ 9 Ekim 1969 tarihleri arasında ya-

pılan çalışmalar anlatılmıştır. Yönetimi ele aldıktan sonra, merkez yürütme kurulunda bir temizlik yapıldığı, oportünistlerin tasviye edildiği, millî demokratik devrim stratejisinin esas kabul edilerek eylemlere geçildiği, millî cephe politikası gereği olarak Dev-Genç'e katıldıkları, Amerikan emperyalizmine karşı 6. Filo'nun İzmir ve İstanbul'u ziyaretleri sırasında tepki gösterildiği, bunun sonucu olarak Amerikalı istilâcıların Ankara sokaklarında rahatça dolaşamaz oldukları, devrimci mücadele tarihinde dönüm noktası teşkil eden hareketin, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Comer'in arabasının yakılması olayı olduğu, bu olayın emperyalizme karşı bilinçlenmede büyük faydalar sağladığı, 29 Nisan'da yapılan mitingin büyük etkiler meydana getirdiği, Haziran ayında devrimci gençliğin işgâlci Amerikan kuvvetleri lojistik karargâhı olan, Tuslog önünde gösteri yaptıkları, F.K.F. üyelerinin şehirlerde ve gençlik arasında, emperyalizme karşı uyanış ve bilinç götürdükleri, F.K.F.'nin bilinçli millî sınıflara propaganda için «Bağımsız Türkiye» adıyla bir gazete yayınladığı, bu gazetenin yararlı sonuçlar verdiği, daha sonra İşçi - Köylü gazetesinin çıkartıldığı, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, milllî demokratik devrim mücadelesinde işçi sınıfının yeri konusunda kesin fikre sahip olan F.K.F.'nin, daima işçi mücadelelerini desteklediği, Ankara'da Foster Wheler Firmasının iş yerindeki grevde, Amerikalı patrona karşı işçilerle birlikte mücadeleye gidildiği, Nato - İş sendikasının Amerikan iş yerlerindeki grevinin aktif olarak desteklendiği, Sümerbank iş yerlerinde yapılan grevle Basın - İş sendikasının grevlerine aktif olarak katılmış oldukları, büyük şehirlerde de grevlerin F.K.F. tarafından desteklendiği, işçilerden ayrı olarak F.K.F.'nin köylüleri, yer yer demokratik mücadelelere soktuğu, Akhisar ve Ödemiş'te köylü mitingleri, Söke'de bağımsızlık ve toprak reformu mi-

tingi, Malatya'daki haşhaş mitinginin F.K.F. üyeleri tarafından başlatılmış olduğu, Atalan, Göllüce, Yozgat'ın Kayadibi köyleri ile devrimci bağların kurulduğu; Kütahya'nın Değirmenözü köyünde köylülere yapılan baskı üzerine, köylü gençlik dayanışmasının gereklerinin yerine getirildiği, devrimci gençlik hareketlerinin bir çığ gibi büyüdüğü, polisin Orta Doğu Teknik Üniversitesini bastığı, bu terör hareketinin devrimciler üzerinde yılgınlık yaratmadığı belirtiliyordu.

Üniversite olayları üzerine, Dil Tarih Coğrafya Fakültesinde yapılan genel forumdan sonra yürüyüşe geçen ve Tuslog önünde gösteri yapan öğrencilerin, polis tarafından yakalanarak tutuklandıkları, işbirlikçi iktidarın öğrenci hareketlerine karşı yıldırma politikası güderek Mehmet Cantekin ve Taylan Özgür'ün öldürüldüğü, hainlerin çatışmayı şiddetlendirdikleri ölçüde karşılarında daha güçlü, daha vurucu bir kadro bulacakları, F.K.F.'nin başka kuruluşların devrimci hareketlerini bütün gücüyle desteklediği, TÖS'ün hazırladığı büyük öğretmenler yürüyüşüne, büyük hâkimler yürüyüşüne, 19 Mayıs 1969 da yapılan devrimci mitinge katıldıkları, bu hareketlerin proleter, sosyalist kadrolarla, solcu Kemalist devrimciler arasındaki bağları sıklaştırdığı, örgütün sorumluluğunun gerektirdiği teşkilâtlanma düzeyine ulaşmak için, olağanüstü kurultayın toplandığı, ferdi ve sorumsuz davranışların, disiplinsizlik ve başıbozukluk alışkanlıklarının giderilmesi için, gerekli tedbirlerin alınacağı belirtilmiş ve rapor «Yaşasın gençliğin millî demokratik mücadelesinin devrimci örgütü F.K.F.» sözleri ile bitirilmiştir.

c) FKF'nin Esas Amacı ve Hedefi

Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun hangi gayelere hizmet eden bir örgüt olduğunu kesinlikle açıklığa kavuşturmak bakımından, İstanbul Sekreterliğinin 22 Nisan 1969

tarihli istifa gerekçelerini tetkik etmek faydalı olacaktır.

Bu gerekçede F.K.F.'nin yapısı, görevleri, çalışma şekilleri belirtilmiş ve üyeler F.K.F.'nin, Marksizmin ilkelerine tam olarak uymaması sebebiyle istifa ettiklerini açıklamışlardır.

Gerekçede F.K.F.'nin sosyalist bir gençlik örgütü olduğu, bu sebeple demokratik merkeziyetçi bir hiyerarşiye sahip olmak zorunda bulunduğu, fikir birliği ortak tartışma ve denetimin bulunması gerektiği, fakat demokratik olma meselesinde, merkeziyetçiliğin unutulmayarak anarşiye düşülmeyeceği, çeşitli görüşlere saygılı, bununla beraber Marksist temel görüşte tavizsiz, disipline, emir ve kumanda hâkimiyeti kurulacağı, demokratik öz unutulmadan diyalektik bütünlüğün sağlanacağı, F.K.F.'nin sosyalist bir gençlik örgütü olarak iki yanlı görevi olduğu; gençlik örgütü olarak, öğrenci içinde sağlam bağlar kurmak, öğrenci ile organik ilişkisini koparmamak zorunda olup, küçük burjuva ve unsurlarına devrimci hız ve enerji vererek, devrimci harekete daha geniş kitleleri katmak ve böylece devrimci hareketi genişletmek görevini unutmamak, icabettiği, sosyalist gençlik örgütü olarak ikinci görevin, Marksizmin «Proleterya'ya bilinç, dışardan götürülür» kuralı gereğince, şehir ve köy proleteryasına sömürüyü, anti demokratik girişimleri ve emperyalizmi anlatmak olduğu; bunu yapmak için toplumun her sınıf ve katına yayılmak gerektiği, bu yayılmanın tepe noktasının, işçi ve köylüler olduğu, açıklanmıştı.

Kısaca görevlerinin işçi ve köylüye yönelik, ekonomik ve siyasî ajitasyondan ibaret olup, devrim için dinamit fitili görevini yapmak, devrimci kıvılcımı temel güçlere götürmek zorunda oldukları, işçiler ve köylülerin görevlerini gençlikten devir alıncaya kadar, öncülük yapacaklarını, devrimci görevin ölçüsünün işçiye ve köylüye gitmek olduğunu, Mao'nun bu düşünceyi «Gençlik ha-

reketi içinde geniş işçi ve köylü yığınları ile birleşmek istemeyen bir kısım gençler, işçi ve köylü hareketine karşı çıktılar ve gençlik hareketinin akışı içinde bir karşı akım meydana getirdiler. Böyle bir eğilim iyi miydi değil miydi? Değildi. Çünkü işçiler ve köylüler karşı çıkmakla, gerçekte devrime karşı çıkıyorlardı.

Bir yandan devrimci aydınlarla, diğer yanda devrimci olmayan ve karşı devrimci aydınları ayıran çizgi, onların işçi ve köylü yığınları ile tek bir vücut haline gelmeyi isteyip istemedikleri, gerçekten böyle davranıp davranmadıklarında yatar. Burada tek ölçü saydığım bir ölçüyü önerdim. Bir gencin devrimci olup olmadığına karar verirken ölçü ne olmalıdır. Bunun tek ölçüsü vardır, o da şudur. Onun, geniş işçi ve köylü yığınları ile tek bir vücut haline gelmek isteyip istemediğine ve pratikte böyle yapıp yapmadığına bakarız. Böyle yapan kimse devrimcidir. Aksi halde ya devrimci değildir, ya da karşı devrimcidir» dediğini, F.K.F.'nin ilk kurucularından bugüne kadarki yöneticilerinin, yukarda açıklanan görevleri yerine getirmek için samimi çaba harcadıklarını, örgütün, devrime götürecek tek amaç olduğunu, F.K.F.'nin bütün sosyalist militanlarının bunu bildiklerini ve örgüte sıkıca sarıldıklarını, ancak bugün örgütte dağınıklık olduğunu, genel merkezin eylem plânları hazırlanırken, şartları gözönünde tutmadığını öğrenci potansiyelini iyi değerlendirmedikleri; diyalektik esaslara aykırı hareket edildiği, diyalektik eleştiri yerine, yıkıcı bir teknik ve Aristo mantığı kullanıldığı, eylemlerin merkez yönetim kurulu tarafından baltalandığı; proleteryanın dünya görüşü olan sosyalizmin, kapitalizmin bağrından doğacak yeni düzenin adı olup, ezilenlerin ezenlere karşı direnecekleri gerçeği üzerine oturtularak, diğer bütün felsefi, sosyolojik, ekonomik teorilerin yanında, pratikte yol gösterici ilk teori olduğu, sınıf tezatlarının hızlandırılmasında sosyalist-

lere büyük görevler düştüğü, F.K.F. İstanbul Sekreterliği'nin objejktif şartları gözleyerek, yukarıdaki esaslara göre hareket ettiği, ancak merkez yönetim kurulunun objektif şartları gözönünde tutmadan, her harekette bereket var diyerek bütün olaylara katılmayı istediği, halbuki devrimin ferdi cesaretlerle başarılamayacağı, dövüşmenin engelleri yenmek için gerekli olduğu, merkez yönetim kurulunun İzmit eylemi, Gerze tütün mitingi ve boykotları engelleyici faaliyetlerde bulunduğu, ideolojik plânda merkez yönetim kurulunun sapmalar gösterdiği belirtilmişti.

Millî demokratik devrim tezinin Marksizmin stratejik politik plânda, 50 yılı aşkın bir mücadele ve ilmî uygulamasının, dünya sosyalizminin eline verdiği en dinamik ve en etkin bir mücadele silâhı olduğu, bu tezi yanlış kullanmanın hiç kimsenin hakkı olmadığı, halbuki yerli nazariyecilerin bu tezi saptırdıkları, asker-sivil-aydın zümrenin devrimci bir zümre olduğu yargısının ön yargıdan ibaret olduğu, merkez yönetim kurulunun sosyalizm şiarını yasakladığı, yapılan güçbirliğinin aslında, ideolojik ittifak olması gerektiği, anti Marksist örgütlerle güçbirliği değil, işbirliği yapıldığı, sırf kavgaların gözden saklandığı, bu sebeplerle F.K.F. Yürütme Kurulu'ndan istifa ettikleri belirtilmiştir.

III — FİKİR KULÜPLERİ FEDERASYONU'NUN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ İLE BİRLİKTE ÇALIŞMALARI

Bu açıklamalardan da, F.K.F.'nin komünist bir örgüt olduğu, gayesinin Marksizmi yaymak, köylüyü ve işçiyi devrimdeki önderlik görevini yapmak üzere bilinçlendirmek olduğu, anlaşılmaktadır. Üyeler yönetim kurulundan, derneğin Komünist bir teşekkül olması nedeniyle

değil, örgütün düşündükleri Marksist sistemden sapmalar yapması sebebiyle istifa etmişlerdir.

Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun tüzüğündeki amaçlar kısmını bu bölüm içinde belirtmiştik. 1968-69 yıllarındaki çalışmalarını gözönünde tuttuğumuzda, fikir kulüplerinin tamamen amaçlarından ayrılmış bir örgüt olarak faaliyet gösterdiği meydandadır. Fikir Kulüpleri Federasyonu, bilimsel sosyalizmi yani komünizmi benimsemiş fertlerden meydana gelmektedir. Gayeleri, bilimsel sosyalizmin derinliğine halk kitlelerine öğretmek, propaganda, ajitasyon ve örgütleme esasları ile halkı tam bağımsız ve demokratik Türkiye'yi kurmak!.. için teşvik ve tahrik ederek bir ihtilâl ortamı yaratmak, bu ortamdan sonra da işçi diktatörlüğünü kurmaktır. Esasen dernek mensupları da gayelerini aştıklarını fark ederek, 1969 Ekimin'de tüzük tadiline gidecekler ve isim değiştirerek DEV-GENÇ adını alacaklardır.

1968-1969 yıllarında FKF, TİP paralelinde çalışan bir örgüt olarak görülmektedir, 10 Mart 1969 tarihinde TİP üyeleri, Kırıkkale'deki işçi olaylarını incelemek üzere Kırıkkale'ye gitmişler, burada Maden - İş Sendikası yöneticilerinin aktif olmadığını tesbit etmişler, işçinin örgütlenmesi gerektiği konusunda hazırladıkları yazıyı TİP'e ve FKF'ye göndermişlerdir. Üyelerin büyük bir kısmı aynı zamanda TİP'e kayıtlıdırlar.

Yine bu yıllarda FKF'yi Genel Başkan dışında Mihri Belli yönetmektedir. Genel Başkan direktiflerini Mihri Belli'den almaktadır. Bu husus Dev-Genç dosyasında mevcut olan Yusuf Küpeli'nin banta alınmış konuşmaları ile sabittir.

Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun Türkiye'de nasıl bir sistem kurulmasını istediği, dağıtmış olduğu bildirilerle teferruatlı olarak açıklanmıştır. Bu bildiriler dışın-

da FKF gayelerinin gerçekleştirilmesini sağlamak için:

1. İşçi hareketlerini desteklemiş:

a) Ankara'da Foster Wheeler Firmasının iş yerindeki grev,

b) Nato İş Sendikasının, Amerikan İş yerlerindeki grevi,

c) Sümerbank-İş yerlerinde yapılan grev,

ç) Basın-İş sendikası grevlerine fiilen katılmıştır. (3)

2. Köylülerle bağlar kurulması ve köylünün bilinçlendirilmesi yolunda çalışmalar yapmıştır.

a) Akhisar ve Ödemiş'deki tütün mitingleri,

b) Söke'de bağımsızlık ve Toprak Reformu mitingi,

c) Malatya'daki Haşhaş mitingi FKF tarafından başlatılmış, desteklenmiş, Atalan, Göllüce, Kayadibi ve Değirmenözü köylülerinin toprak işgâlleri teşvik edilmiş ve desteklenmiştir.

3. Üniversitede öğrenciler arasında faaliyette bulunmuş, öğrencilerin eğitim reformu istekleri ile başlayan boykot ve işgâlleri, kendi fikirlerine vasıta yaparak, emperyalizme karşı savaş şeklinde sapmalar yaptırmış, Basın Yayın Yüksek Okulu, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ziraat Fakültesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde boykotlar ve işgâller tertip etmiştir. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde 7 Nisan'da başlatılan ve Rektörlüğün işgâli ile sonuçlanan boykotta, patlayıcı madde imali ile birlikte bir çok yeni şeyler öğrenmişler, bu olaydan sonradır ki öğrenci hareketlerinde patlayıcı madde kullanmak normal kabul edilmeye başlanmıştır.

İşgâlden sonra Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde duvarlara ve yollara şu yazıların yazıldığı tesbit edilmiş-

(3) 9 Ekim 1969 tarihli FKF Çalışma raporu.

tir. «Toprak köylünün, fabrika işçinin, yönetim üretenin» «Halk demokrasisi» «Bu düzene hayır» «Yaşasın Devrimler» «Hak alınır» «Devrim yakındır» (Bu yazı önce Çin yakındır olarak yazılmış sonra Çin kelimesi silinerek devrim kelimesi yazılmıştır.)

4. Diğer teşekküllerce yapılan yürüyüş ve gösterilere FKF katılmış TÖS ve hâkimler yürüyüşünü desteklemiş DEV-GÜÇ çağrısında bulunmuştur.

5. Emperyalizmle mücadele adı altında, Amerikan 6. Filosu'nun Türkiye'yi bütün ziyaretleri protesto edilmiş, gösteriler düzenlenmiş, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde «Haziran 1969 tarihinde bir forum yapılmıştır»

Olay tarihinden bir gün önce, FKF tarafından yayınlanan bildiride, İstanbul'da Üniversite sorunları ile ilgili olaylarda 3 öğrencinin öldürüldüğü bildirilmiş ve yapılan çağrı ile öğrencilerin 11 Haziran 1969 tarihinde saat 13.00 de DTC Fakültesi'nde toplanmaya davet edilmişlerdir.

IV — YASADIŞI HAREKETLERE PLANLI YÖN VERİLMESİ VE ŞİDDET EYLEMLERİ

2000 kadar öğrenci fakülte bahçesinde toplanmış, önce Atilla Sarp bir konuşma yaparak «Polisin bir üniversiteyi basması demek, Türkiye'deki bütün üniversiteyi basması demektir. Biz bunu böyle anladığımız için direniyoruz ve kan döken polise karşı en şiddetli eylemde bulunacağız. Üniversiteler bir bütün halinde düşünülmelidir. Devrimci gençliğe karşı gösterilen kanlı hareketler, Amerikan emperyalizminin uşağı olan iktidarın çelişmeli tutumunun sonucudur» demiştir.

Bundan sonra FKF Genel Başkanı Yusuf Küpeli konuşmuş, «Polisle gençlik çatışmaktadır. 1960 öncesi baskı, yeniden kurulmak isteniyor. Bizler, yine mücadelemize devam edeceğiz, Amerika ve onun işbirlikçileri ile

savaşımıza devam edeceğiz. Ağaya, tefeciye, işbirlikçiye karşıyız. Tam bağımsız Türkiye'yi kuruncaya dek direneceğiz» sözlerini sarf ettikten sonra bağımsızlık andını topluluğa okuyarak tekrarlamak suretiyle topluluğu heyecana getirmiş, «Arkadaşlar bu andı Zafer Meydanı ve Kızılay'da da tekrarlayacağız» diyerek topluluğu Kızılay istikametine yürüyüşe geçirmiştir.

Yürüyüş sırasında «Kahrolsun Amerika» «Bağımsız Türkiye» «Katil polis», «Ya istiklâl ya ölüm» sloganları topluluk tarafından tempo halinde tekrar edilmiş, Kızılay yolunun polis tarafından kesilmesi sebebiyle Ulus Sinemasının önündeki bir Amerikan arabası tahrip edildikten sonra, Mithatpaşa caddesi yoluyla Tuslog binası önüne gelinerek burada da atılan molotof kokteyleriyle Amerikalılara ait araçlar ve bina tahrip edilmiştir.

Topluluğu sevk ve idare edenler arasında, Hukuk Fakültesi öğrencisi Atıl A n t'ın bulunduğu tesbit edilmiştir.

Olaylar sırasında patlayıcı madde attıktan sonra, Yüce Nebi B a y r a m, Mehmet Muammer M e n d e r e s takip edilerek yakalanmışlar, Bumin G ü n e r i'nin yaralanmış olduğu tesbit edilmiştir.

Erkan B e z m e z, Mustafa Ü n s a l, Kamus Ö z t ü r k Tuslog binasına patlayıcı madde ve taş atarken yakalanmışlar, Fikret B a b u ş'un ise yakalandıktan sonra üzerinde yapılan aramada, molotof kokteyli ve bildiriler bulunmuştur.

1969 yılında yapılan eylemlere rağmen bu eylemler, FKF yöneticilerini tatmin etmemektedir. İşin teorisini iyice öğrenmişler, kısmen de pratiğini yapmışlardır. Ancak profesyonel devrimci olmak için, kavganın içine girmek gerekmektedir. 1969 yılı Haziran ayı sonlarında, Genel Başkan Yusuf K ü p e l i gıyabi tutukludur. Türkiye'den en kolay çıkış yolu Güneydoğu sınırlarıdır ve Filistin'de

eğitimlerini görebilecekleri bir gerilla örgütü bulunmaktadır.

Yusuf Küpeli 1969 yılı yaz aylarında, 4 arkadaşı ile birlikte Filistin'de gerilla eğitimini tamamlayarak, Eylül ayı sonlarında tekrar Türkiye'ye döner. Gıyabi tutuklu olması sebebiyle Aydın Karagözoğlu'nun evinde saklanmaktadır. Bu eve gelenler arasında Münir Aktolga, Mustafa Kemal Çamkıran, Bingöl Erdumlu ve Şirin Cemgil bulunmaktadır. Sema Karagözoğlu da evdedir. Yusuf Küpeli uzun bir süre bu evde kalır. Konuşmaları Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından, mahkeme kararı ile banda alınmıştır. Konuşmaları, ileride yapılacak eylemler ve devrim üzerinedir. Hepsinde silâh bulunmaktadır. Ne şekilde genel bir silâhlanmanın mümkün olabileceği konularında tartışırlar. Yusuf Küpeli evden ayrıldıktan hemen sonra, polis tarafından bir baskın yapılmış ve takip edilerek yakalanmıştır. Başlangıçta polis tarafından olay akabinde tesbit edilen ifadelerde Mustafa Kemal Çamkıran ve Bingöl Erdumlu, Yusuf Küpeli'nin, Aydın Karagözoğlu'nun evinde saklandığını kabul etmişlerdir. Sanıklardan Münir Aktolga bandta geçen konuşmaların bir kısmının doğru olduğunu, kabul etmiştir. Bantların tape edilmiş şekilleri tetkik edildiğinde, 1971 yılında ortaya çıkan banka soygunlarının, o zamanlarda düşünülmekte olduğu görülecektir. Gaye para temin etmek, örgütü daha kuvvetli bir hale getirmektir.

FKF Genel Başkanı olması ve esas düşüncelerini aksettirmesi bakımından Yusuf Küpeli'nin mektuplarını tetkik etmekte fayda vardır.

Yusuf Küpeli, 1963 yılında 21 Mayıs olayları dolayısiyle Harp Okulu'ndan atılmış, bir süre tutuklu bulunduktan sonra 1965 yılında, ODTÜ'ye girmiş, daha sonra oradan ayrılarak Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne

kaydını yaptırmıştır. 1967 yılında Fransa'ya gitmiştir. Gayesi Küba'ya geçmek, orada teori ve pratiği öğrenmektir. Paris'ten 16 Temmuz 1967 tarihinde yazdığı mektubun da «İnsanların kurtuluşu, bizlerin emperyalizmin çemberini kırmasına bakıyor. Hem kendimizi, hem de insanlığı kurtaracağız» 24 Ağustos 1967 tarihli 32 sahifelik mektupda «Harbiye'den ayrıldığımda, ağa ve bey kesen bir eşkiya olmayı çok arzu ettim. Kavgayı Anadolu'da Anadolu insanı ile birlikte vereceğiz. Marksizmle ilgili bir ton kitap okumakla bu işler yürümez. Anadolu insanından kendini tecrit ederek ,bir şeyler yapılabileceğini ummak ukalâlık etmektir. »

8 Temmuz 1967 tarihli Mahir'e yazılan mektupda «Biz vurduğumuz zaman, çatıyı bekçileri ile birlikte param parça edeceğiz, teori ve kavganın tekniğini çok iyi öğrenmek gerekiyor. Açık çalışma içerisinde bilimsel çalışmalar yaparak ve kavganın tekniğini öğrenerek, gizlice ateşli kavgaya hazırlanmak zorunda olduğumuza inanıyorum»

2 Temmuz 1968 tarihinde Türkiye'den Fransa'ya yazılan mektupta «Üç aydır bir çok kavgaya girdim. Fakat bunlar yetmiyor, ağır bir balyoz gibi köhnemiş çatının temellerine güm güm vurmak istiyorum» dedikten sonra iki aydır Maden-İş'te çalıştığını, Maden-İş'in Disk'e bağlı bir sendika olduğunu, çivi fabrikasında hadise çıkartıp patronu kovduğunu, aynı zamanda TİP'te de çalıştığını, Fikir Kulüpleri'nde yıktıkları kliğin bu sefer de, partiye çöreklendiğini ve FKF'yi elinde tuttuğunu, tabandan gelen büyük bir baskı olduğunu, Doğu Perinçek ve arkadaşlarının bu tepkiyi kanalize ettiklerini, bu grubun TİP stratejisine karşı olduğunu, Amerikan emperyalizmine karşı, geniş bir cephe kurulması gerektiğinin, ve önce millî demokratik devrim yapılabileceğini söyleyen parti dışı sosyalistlerle ortak hareket ettiklerini,

ancak örgütü ele geçirebilmek için fikirlerini titizlikle gizlediklerini, Doğu'nun FKF'nin yönetimini ele aldığını, önce millî demokratik devrim yapılması gerektiğini, sosyalizmin sonradan geleceğini, Amerikan emperyalizmi ile Türk toplumu arasındaki hakim çelişkiyi çözebilmek için; aralarında çelişki olan bûtün milliyetçi unsurların, bir araya getirilmesinin gerektiği, bunun için de; güçbirliği denen örgütün kurulduğu, 1968 yazında 6. filonun gelişi ile ilgili olarak, Amerikalı'lara ait 30-35 binanın camlarını kırdıkları, etkisi az olunca Kızılay'da, başta Haberler Merkezi olmak üzere 7-8 yere içi siyah boya dolu şişe attıklarını, 1968 yazında Devlet Plânlama dairesinde çalıştığını, Amerikalılara ait yakılacak binaları tesbit ettiğini, diğer yoldaşların başına bir iş getirmemek için, bu niyetinden vazgeçtiğini, 1968 yılı sonlarında yapılan boykotun, fiilen başkanı olduğunu, üniversiteye girmeyenlerin okula alındığını, boykotun idaresinde Mustafa Kemal Çamkıran'ın kendisine yardımcı olduğunu, 1969 yılı başında Filistin'e gitmek üzere hazırlanırken FKF Genel Başkanlığına seçildiğini, belirtir mektuplarda açıkça mevcut devlet nizamını yıkmak ve yerine Marksist-Leninist bir düzen getirmek gayesi ve hedefi bulunmaktadır.

V — KOMÜNİZMİ HALK ARASINDA YAYMAK İÇİN KİTLELERE MARKSİST-LENİNİST TEORİYİ ÖĞRETMEK

Sosyal bir sınıfın, diğer sosyal sınıflar üzerindeki tahakkümünü tesis ve diğer sınıfları ortadan kaldırma gayesini güden sistem, komünist sistemdir. FKF dağıtmış olduğu çeşitli bildirilerde, bu sistemin adı olan bilimsel sosyalizmin derinliğine öğretilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi gerektiğini üyelerine açıklamıştır.

Üçüncü dönem çalışma raporunda, üçüncü dünya

devletlerinin bağımsızlık savaşı anlatılırken «Bu ülkelerde halkın henüz bilinçli olmaması sebebiyle, devlet kapitalizmi ile sosyalizme giden yol arasında bocalamalar olduğu, dikkat edilmesi gereken hususun, öncülüğü burjuvaziye kaptırmadan, bağımsızlık savaşını sosyalist doğrultuda geliştirmek olacağı, Türkiye'nin bağımsızlık savaşı vermekte olan yerinin, üçüncü dünya devletleri arasında olması gerektiği, bağımsızlık savaşlarının gerektiğinde silâhla desteklenecegi» belirtilmişti.

1969 yılı Ocak ayında yayınlanan basın bülteni ile merkez yönetim kurulunun görüşlerinin açıklandığı, FKF bülteninde «Proleteryanın tarihi görevini eksiksiz yerine getirebilmesi için, bütün proleter unsurların bir örgüt içinde birleştirilip, kendilerine bilimsel sosyalizmin öğretisinin derinliğine verilmesi, stratejik plânda millî demokratik devrim için harekete geçilirken, sosyalist örgütlenme ve bilinçlendirme işleminin hızla yürütüleceği yer alıyordu.

Yusuf Küpeli'nin 22 Nisan 1969 tarihli istifa gerekçesinde «FKF'nin sosyalist bir gençlik örgütü olduğu, Marksist temel görüşte tavizsiz disiplinli emir ve kumanda hâkimiyeti kurulması gerektiği, örgütün devrim için kıvılcım görevi yapmak, proleterya'ya bilinç götürmek zorunda olduğu, proleteryanın dünya görüşü olan sosyalizmin, kapitalizmin bağrında boğacak yeni düzenin adı olup, ezilenlerin ezenlere karşı direnecekleri gerçeği üzerine oturtulduğu» ifade edilmişti.

9 Ekim 1969 tarihli çalışma raporunda «19 Mayıs 1969 tarihinde yapılan devrimci mitinge katılmakla, proleter sosyalist kadrolarla, solcu Kemalist devrimciler arasındaki bağların sıklaştırıldığı» 5 Kasım 1969 tarihinde dağıtılan FKF başlıklı ve altında dünya ve Türkiye'de devrimci hareket ve gençliğin hedefleri yazılı bildiride «20. yüzyılın sosyalist devrimler çağı olduğu, iktidarın sınıf-

ların ekonomik çıkarlarını korumak için kurumlaşmadan ibaret bulunduğu; devrimin, üretim araçları sahipliğinin yeni bir sınıfın eline geçmesini ifade ettiği» belirtilmek suretiyle kasıt ve hedefin Türkiye'de Marksist-Leninist düzenin yerleştirilmesi olduğu açıklanmıştır. Bildirilerde komünizm, kelimesinden bahsetmekten kesinlikle kaçınılmıştır. Bilimsel sosyalizm komünist teoridir. Marksist-Leninist teoride aynı anlamı taşımaktadır.

Merkez Yürütme Kurulu üyeleri Mehmet Demir, Ruhi Koç, Münir Aktolga, Çağatay Anadol, İbrahim Tunç, Çetin Özkarar, Süleyman Coşkun Tuncer Eşsizhan ve Mustafa Ulusoy yayınlanan bildirileri tekzip etmişler, keza istifa ederek aynı görüşte olmadıklarını belirtmişlerdir. Merkez Yürütme Kurulu, Marksist-Leninist teoriyi kitlelere maletme gayesinde birleşmişlerdir.

Daha önce açıkladığımız gibi komünist teoriye göre esas gaye, proleterya diktatörlüğüdür. FKF'nin gayesi de bu diktatörlüğe varmaktır. Bildirilerde genellikle, millî demokratik devrimden bahsedilmektedir. Yine belirtilmiş olduğu gibi milllî demokratik devrim, bir aşama, bir stratejidir. Milli demokratik devrimden sonra, proletarya diktatörlüğü gelecektir.

Bildirilerde bu hususlar, açıklıkla belirtilmiştir. «Stratejik plânda, millî demokratik devrim aşaması için harekete geçilirken, sosyalist örgütlenme ve bilinçlendirme işleri de süratle gerçekleştirilecektir» denmektedir.

FKF, bu konularda da faaliyetlerde bulunmuştur. Propaganda, ajitasyon ve bilinçlendirme faaliyetlerinden olarak, köylü mitingleri tertiplemiş, toprak işgalleri ve grevler desteklenmiş, diğer teşekküllerin hazırladıkları yürüyüşlere iştirak edilmiş, Bağımsız Türkiye isimli bir gazete yayınlanmıştır.

Üniversite ve yüksek okullarda boykot ve işgâllerin yapılmasında ve gayelerinden saptırılmasında, Fikir Kulüpleri Federasyonu büyük rol oynamış, bu arada teşkilâtlanma işlemleri tamamlanarak DEV-GENÇ'e geçiş sağlanmıştır.

FKF'nin esas amacı ve hedefi daha önce de açıkladığımız Marksist-Leninist teori'nin (Komünist teori) tatbikatı ile bu diktatörlüğün Türkiye'de kurulması idi. Bildirilerinde genellikle, milli demokratik devrimden bahsedilmektedir. Yine belirtilmiş olduğu gibi milli demokratik devrim, bir aşama, bir stratejidir. Millî demokratik devrimden sonra, proletarya diktatörlüğü gelecektir.

FKF bildirilerinde bu hususlar açıklıkla belirtilmiştir. «Stratejik plânda, milli demokratik devrim aşaması için harekete geçilirken, sosyalist örgütlenme ve bilinçlendirme işleri de süratle gerçekleştirilecektir» denmektedir.

FKF, propaganda, ajitasyon ve bilinçlendirme faaliyetlerinden olarak, köylü mitingleri tertiplemiş, toprak işgalleri ve grevleri desteklemiş, diğer teşekküllerin hazırladıkları yürüyüşlere iştirak etmiş, Bağımsız Türkiye adlı bir gazete yayınlamıştır.

Üniversite ve yüksek okullarda boykot ve işgallerin yapılmasında ve bunların tam bir tedhiş gösterisi ve şiddet eylemleri haline gelmesinde FKF büyük rol oynamıştır.

TÜSTAV

DOKUZUNCU BÖLÜM

TÜRKİYE DEVRİMCİ GENÇLİK FEDERASYONU VE MARKSİST-LENİNİST TEORİNİN TATBİKATI

I — MARKSİST-LENİNİST TEORİ TATBİKATININ DEVAM ETTİRİLMESİ

Türkiye'de Marksist-Leninist bir düzenin yerleştirilmesi amacıyle, yüksek okul ve fakülteler bünyesinde kurulmuş bulunan fikir kulüplerinin birleştirilmesi suretiyle, tek merkezden yönetilen Fikir Kulüpleri Federasyonu, (FKF) 10.10.1969'da yapılan kongresinde tüzük tadili ile adını değiştirmiş ve Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu veya kısaca DEV-GENÇ adını almıştır. Böylelikle FKF, bu tarihten itibaren adını DEV-GENÇ olarak kullanarak esas amacı ve hedefi doğrultusunda huzursuzluğun kaynağı olarak çalışmalarını ve eylemlerini yine devam ettirmiştir.

DEV-GENÇ ilk kongresinde oybirliği ile aldığı bir kararla; sosyalist gençliğin düşünce ve eylem örgütü olduğunu ve milli demokratik devrim mücadelesindeki görevlerini şöyle sıralamakta idi:

«1 — Antiemperyalist gençlik hareketlerine öncülük etmek ve bu amaçla Üniversite gençliğini mücadele içinde örgütlemek ve hedefe ulaşmak için devrimci örgütlenmemizi sağlamlaştırmak, devrimci disiplini güçlendirmek ve eylem içinde devrimci ideolojik eğitimimizi sağlamak ve oportünizmle mücadele etmek.»

«2 — Milli demokratik mücadelemizin kesin zafere ulaşması için ve köylü yığınları ile mücadele içinde devrimci bağlar kurarak, işçi-köylü ve gençlik dayanışmasını sağlamlaştırmak.»

«3 — Emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye ve kapitalizm öncesi kalıntılara karşı, bütün milli sınıf ve tabakaların devrimci güç birliğinin gerçekleşmesi için mücadele etmektir.»

DEV-GENÇ Yöneticileri, Türkiye'de Marksist-Leninist teorinin öğrenimini ve tatbikatını üstlenerek, kendi yayın organlarında militanları vasıtasıyle yayınladıkları yazılarda ne şekilde savaştıklarını, mücadele yollarını bütün açıklığıyle anlatmışlardır.

Bu yazılardan birkaç örnekle gerçekleri açıkça gösterelim:

Aydınlık Sosyalist Dergisinin Ocak 1970 tarih ve 15. sayısının 195. sayfasında Mahir Çayan şöyle yazmaktadır: (1) «Mao Zedung, Leninist kesintisiz devrim teorisini, emperyalizmin boyunduruğu altında yarı sömürge bir ülke olan Çin'in somut pratiğine uygulayarak milli demokratik devrim teorisini formüle etmiştir. Milli demokratik devrim ancak, proleteryanın devrim öncülüğünde söz konusu olabilir. İşçi sınıfının öncü role sahip olması, hemen devrimi yapabilecek güçte olması demek değildir. İşçi sınıfı, müttefikleri ile birlikte düşmana karşı sürekli bir mücadele içinde olacaktır. Demokratik devrimin zaferini temsil eden devrimci iktidarı bir düzen örgütü değil, bir savaş örgütü olarak görmek gerekir. İster politik iktidarı ele geçirmiş olsun, ister geçirmiş olmasın, her dönemde işçi sınıfı yoğun bir savaşın içinde olacaktır. Demokratik devrimin zaferinden sonra işçi sınıfı, sosyalizme geçişi bir kaç aylık bir hareket değil yıllarca sürecek bir savaştır. Demokratik devrim ile sosyalist devrim arasında bir Çin seddi yoktur. Stalin'in deyişi ile, burjuva demokratik devrim ile sosyalist devri-

(1) Mahir Çayan, Aydınlık Sosyalist, Ocak 1970, sayı: 15 s. 195.

min bir tek zincirin iki halkası olarak ve bir tablo olarak görmek gerekir».

Aydınlık Sosyalist dergisinin Haziran 1970 tarihli 20. sayısında yine Mahir Çayan bir yazısında (2) Biz, bütün sömürge ve yarı sömürge ülkeler için tek devrimci çizginin milli demokratik devrim çizgisi olduğunu defalarca belirttik» denilerek, Castro, Guavera ve Küba üzerine izahatlar verilmiş ve Mao'nun Leninizm'e katkıları ve yeni oportünizm başlığı altında diğer bir konu işlenerek Mao'nun yeni Demokratik Devrim Teorisi'nin başlıca unsurları şu şekilde gösterilmiştir: 1 — Milli demokratik devrim, özünde köylü devrimidir. 2 — Milli demokratik devrimde halk savaşı zorunlu bir duraktır. 3 — İdeolojik öncülük esastır. 4 — Milli demokratik devrim teorisi proletaryanın hegemonyasını içinde taşır. Bu cümleden olarak halk savaşının, bir köylü savaşı olması gerçeğinin kırlardaki mücadeleyi ön plâna çıkartacağı, yani milli demokratik devrim mücadelesinin ağırlığı noktasının kırlar olduğu ve emperyalizmin denetiminin son derece zayıf olduğu kırlarda halk savaşının başlıca dört aşamadan geçeceği ve bu aşamaların da: 1 — Gerilla savaşı, elde olanı koruma aşaması, 2 — Gerilla üsleri kurma aşaması, 3 — Düzenli ordu savaşı, karşı saldırıya geçiş aşaması ve sonuç alma olarak gösterilmiştir.

DEV-GENÇ başkanı Atilla Sarp, örgütlerinin yayın organlarından İleri dergisinin I. sayısında «Proleter Devrimci Hareket ve Gençlik» başlıklı yazısında: (3) «Proleter devrimci hareket içinde gençliğin yeri ve görevleri temel meselelerimizden birisidir. Örgüt ve onun militan-

(2) Mahir Çayan, «Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine», Aydınlık Sosyalist, Haziran 1970 ss. 127-159.

(3) Atilla Sarp, «Proleter Devrimci Hareket ve Gençlik», İleri dergisi, Mart 1970 sayı: 1.

ları olarak görev ve yerimizi kavramak önümüzdeki eylemlerde doğru tavır takınmamızı sağlayacaktır. Böylece gençlik örgütlerinin sağlamlaşmasını ve dinamizmini küçümseyen, milli demokratik devrim doğrultusundaki gençlik eylemlerine dil uzatan, küçük burjuva pasifizminin de saflarımızda kök salmasına engel olabiliriz. İşçi sınıfının bilimsel ideolojisi olan sosyalizmi savunan bizler, önümüzdeki milli demokratik devrim mücadelesinde bir yan örgüt olarak yer almak durumundayız. Bu yüzden, bizi bekleyen devrimci mücadele, halkımızın milli demokratik devrim mücadelesine gereken katkıda bulunmak, devrimci militanlar yetiştirmek ve örgütümüzün işçi ve köylü gençlik kitleleri arasında, gereken propaganda ve örgütlenmeyi sağlama yolunda çaba harcamasıdır. Bu görevleri başarabilmemiz için, devrimci mücadeleye katılabilecek, devrim uğruna gerekli ödevleri başarabilecek, militanları seferber etmemiz gerekmektedir. Bu çetin görevi başarabilmek için gerekli olan şey, gençlik saflarında büyük ölçüde sağlanan ideolojik formasyonun, devrimci pratik içinde sağlamlaştırılmasıdır. Gerçek bir proleter devrimci olmak isteyen genç, bu mücadeleyi tek meselesi haline getirerek amatör devrimcilikten, profesyonelliğe geçmek zorundadır... Bu yüzden bir işçi sınıfı örgütü değil, işçi sınıfı ideolojisini benimsemiş gençliğin kitlevî teşkilâtı olduğumuzu bilmeliyiz. Emperyalizmin boyunduruğu altındaki ülkelerin milli demokratik devrimlerinde, bu ülkelerin proleter devrimci kadrolarının ilk öncülerinin gençliğin arasından çıktığı objektif bir gerçektir... Lenin «biz geleceğin partisiyiz. Yenilikçilerin peşinden ise gençlik seve seve yürür, biz köhne dünya ile fedakârca savaş partisiyiz. Fedakârca savaşa her zaman önde gençlik gider» derken bu gerçeği ifade ediyordu. Gençliğin içinden çıkan öncü kadrolar, devrim savaşında proleteryanın devrimci kavgasına katılırlar. Milli demok-

ratik devrim mücadelesinde, gençliğin genel politikası; örgütlenme, hareketi halk kitlelerine yayma, mücadelenin her biçimine hazırlanma şeklinde özetlenebilir. Bunu başarabilmek için de görevimiz işçi sınıfı ideolojisini benimsemiş gençliğin kitle örgütlerini, halkımızın milli demokratik eylemlerine katmak, antiemperyalist ve antifeodal eylemlerin her biçimini uygulamak ve gençliği bu mücadele içinde deney sahibi kılmaktır.»

İleri Dergisinin yine birinci sayısında Lenin'in Gençlik Birliklerinin Görevleri» başlıklı yazısında: (4) «...Sosyalist toplumun yaratılması esastır... Gençlik, sosyalizme doğru ilerlemek için sosyalizmi öğrenmelidir. Sosyalist gençlik, adına gerçekten lâyık olmak istiyorlarsa, sosyalizmi öğrenmek dendiği zaman doğal olarak ilk akla gelen, sosyalist el kitaplarında, broşürlerde toplanmış bilgilerin tümünü iyice hazmetmektir... Eylem olmadan, kavga verilmeden, sosyalist broşürlerden ve eserlerden edinilmiş kitap bilgileri kesinlikle değersizdir. Çünkü bu, kuram ile pratiğin, eskiden olduğu gibi birbirinden ayrılması demektir. Marksizm, sosyalizmin insan bilgisinin tümünden ortaya çıktığını gösteren bir örnektir. Marks, sosyalizmin bilimini yaratmıştır. Öğrenci, elde ettiği bilgileri hazmetmeyecek olursa, sosyalizm anlamsız bir sözcük olarak kalır. Sosyalist kişi de bir palavracı olmaktan öteye gidemez... Kendinizi sosyalist yapmak için eğitmelisiniz... Sosyalist olmak demek, bütün genç kuşağı örgütlemek ve birleştirmek ve bu kavgadan bir yetişme ve disiplin örneği almak demektir... Gençlik birliğinin üyesi olmak demek, emeğini ve çabalarını ortak davaya adamak demektir. Sosyalist eğitimin anlamı budur.»

İleri dergisi'nin üçüncü sayısında, «Proleter Devrimci Mücadelemiz ve Politik Ajitasyon Üzerine» başlıklı ya-

(4) İleri, Mart 1970 Sayı: I s. 16.

zıda (5) «...Verilen proleter devrimci kavga, doğru statejiye yaslı, doğru taktikler güden ve çok boyutlu bir kavga olma niteliğini korumak, yayılırken derinleşmek zorundadır. Bizim, propaganda ve ajitasyondan giderek, tüm çalışmalardan beklediklerimizi belirleyen de, bir kelimeyle çizgimiz olabilir. Bugün, atmakta olduğumuz adım nedir? Devrimin var olan objektif koşulları içinde, devrimci güçleri hazırlama, devrim sürecine proleter ideoloji ile silâhlanmış, politik bilince ulaşmış, örgütlü güçler olarak sokma, hareketin kök salması ve yeni bir toplumun hazırlanması... Bütün imkânları kullanmak toprak işgalleri ve yine yoksul köylülerin benzeri demokratik hareketleriyle, işçilerin ekonomik mücadeleleri, bizim görev alanımızı hiç bir şekilde sınırlamamalıdır. Bu hareketlerin herbiri, önemli katolizörler olarak her ajitatöre ve propagandacıya acil görevler yükler. Fakat görev alanını çizemez. Evet, nerede kendiliğinden nitelikli bir hareket görülürse, ajitatörler, yörel militanlarla birlikte orada biteceklerdir. Yalnız gazete satmak için değil, yalnız sohbet etmek için değil, yalnız belli bir öfke ve duyarlık içine sokmak için değil ve yalnız hareketin ekonomik çizgi demokratik niteliği içinde, bel kemiği olmak için değil, hareketi araç olarak kullanıp, siyasi doğrultuya kanalize edebilmek, proleterleri ve yandaşlarını örgütlemek ve yeni, daha güçlü hareketlerin tohumlarını ekmek için örgütlenmeyi «siyasi bir doğrultuda» ilerlemeye yönelik bir çizgide, ilişkileri bütün savaş gücü ve düzeni olarak kavradığımızda, örgütlemenin sendika, kooperatif biçimindeki görüntüsü, bir anlamda önemini yitirir. Görüntü mesleki de olsa, özün ,siyasi özle doldurulması önemlidir...»

(5) Proleter Devrimci Mücadelemiz ve Politik Ajitasyon üzerine, İleri, sayı: 3 1.6.1970.

Aynı derginin 31. sayfasında Deniz Gezmiş, Cihan Alptekin, Ömer Güven, İbrahim Öztaş ve Rıfkı Ertuğrul imzalı «Ne yapmalıyız» yazısında: (6) «1 — Militan örgütlenmeye önem ve hız vermeliyiz. 2 — Karşı devrimcilerin silâhlı saldırganlıklarını etkisiz bırakmalı, mücadelenin her biçimine hazırlıklı olmalıyız. 3 — Emperyalizme karşı dövüşen dünya halkları ile bağlarımızı daha da sıklaştırmalıyız. Bu bağ, en güçlü, en sağlam biçimde, ülkemizde emperyalizme karşı mücadele ile kurulacaktır. 4 — Saflarımızda bozguncu, pasifist ve küçük burjuva entellektörelleri açığa çıkarıp etkisiz hâle getirmeliyiz. 5 — İşçi köylü yığınlarının kendiliğinden gelen hareketlerinin örgütleyicisi olmak ve proleter devrimci politik düzeye, Marksist odur ki, mücadelenin her safhasında devrimci öfkesini, pratiği ile birleştirendir. Her devrimcinin görevi Devrim yapmaktır.»

Aydınlık Sosyalist dergisi'nin 20. sayısında Mahir Çayan (7) «Biz dünyayı değiştirmek için, dünyanın Türkiye'sinde devrim yapmak için Marksizm'i öğreniyoruz... Bizim partimiz, ne milli cephe partisidir, ne de bizim partimizin komutanlığı küçük burjuva radikallerine aittir. Biz sosyalistlerin partisi, Marksist bir partidir. Ve partimizin de eylemi Kemalizm değil, bilimsel sosyalizmdir. Ve bu parti, milli cephenin ve halk ordusunun komutanı olduğu an, işçi sınıfının hegemonyası fiilen gerçekleşmiş olacaktır. İşçi sınıfının ideolojik-politik örgütsel ve askeri hegemonyası işte budur» demektedir.

Aynı derginin Eylül 1970 tarihli 23. sayısında Hüseyin Cevahir şunları yazmıştı: (8) «Çünkü diyalektik materyalizmin bilgi teorisi, pratiğe ilk yeri verir. Ve insan

(6) a.g.d. s. 31.
(7) Mahir Çayan, Aydınlık Sosyalist, Haziran 1970 sayı: 20.
(8) Hüseyin Cevahir, a.g.d. Eylül 1970 sayı: 23.

bilgisinin pratikle hiç ayrılmayacağına inanır... Proleter devrimciler yeni bir güçtür, kitlelerin onlara inanması daha kolaydır. Kaldı ki proleter devrimcilerin elinde, Marksizm-Leninizm gibi şaşmaz bir eylem kılavuzu vardır. Proleter devrimcilerin Türkiye'de bir pratikleri vardır. Ve de doğrunun tek ölçüsü sosyal pratiktir. Pratik diyalektik materyalizmin bilgi teorisinde ana noktadır.»

II — SENDİKALAR VE DİĞER GENÇLİK ÖRGÜTLERİYLE İRTİBAT VE İLİŞKİLER

Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu'nun kendi deyimleriyle diğer ilerici teşekkül ve müesseselerle irtibat ve münasebeti olmuş; eylemlerde, mitinglerde, yapılan her türlü hareketlerde diğer teşekküllerden destek görmüş veya diğer teşekküller tarafından hareketleri desteklenmiştir.

Sosyalist Aydınlık Derginin 1970 Aralık tarihli 26. sayısında (9) «Yapı İşçileri Sendikasının proleter devrimci bir sendika olduğu, TDGF'ye bağlı olarak kurulan mahalli gençlik örgütleri ve bağımsız derneklerin Anadolu'nun çeşitli yerlerinde işçi ve köylü yığınları arasındaki çalışmalarının örgütleme bakımından mahallî örgütlerin bulunmadığı yerlerde faaliyet gösterdikleri, ancak YİS'in kurulması ile gerçek demokratik sendikacılığın başladığı» zikredilmektedir ki, bu beyanlar YİS'in kurulduğu bölgelerde TDGF'nin bir kısım yükünün bu sendikaya bırakıldığı anlaşılmaktadır. Aynı dergide, «mahalli örgütlerin hiç birinin kurulmadığı yerlerde, Anadolu'nun kırsal bölgelerinde, devrimcilerin kendilerini TÖS içinde örgütlemeye çalıştıkları» belirtilmiştir.

(9) Aydınlık, Aralık 1970 sayı: 26 ss. 118-119.

Aynı dergide 29-30 Ekim toplantısı ve parti sorunu hususundaki görüşler izah olunduktan sonra, 30 Ekim günü yapılan toplantıda neşredilen bildiri verilmekte ve bu bildiride, «proleter devrimci hareketin siyasî platform tasarısını en kısa zamanda hazırlamaları ve hareketimiz içindeki ilke birliği, demokratik merkeziyetçilik ilkesine uygun olarak son şeklini alacak olan bu platform çerçevesinde gerçekleştirilmelidir... Ülkenin çeşitli bölgelerindeki proleter devrimci çevreler arasında irtibatı sağlamak ve hazırlamak amacıyla proleter devrimci hareketin ideolojik organı Aydınlık Dergisi yazı kurulunun görevlendirildiği belirtilerek,» toplantıya katılanların, Sırrı Öztürk, İhsan Memoğlu, Halil Özmen, Hüseyin Kaya, Veli Kasımoğlu, Ertuğrul Kürkçü ve Ziya Yılmazoğlu olduğu anlaşılmaktadır.

Aydınlık Sosyalist Derginin Mart-Nisan 1971 tarihli 29-30 sayılı nüshasında proleter devrimci hareketin proğram taslağı mevcuttur. Bunda «Sosyalist devrim, kapitalist üretim ilişkilerine son verir. Sosyalist devrim, üretim araçlarının özel mülkiyeti ile, üretimin kollektif niteliği arasındaki çelişkiyi, üretim araçlarının mülkiyetini kollektif niteliğe oluşturarak çözüme bağlar... Türkiye halkı gerçek mutluluğu ancak sosyalist toplumda tadacaktır. Ülkeyi sosyalist devrimin eşiğine ulaştırabilecek millî demokratik devrimdir. Millî demokratik devrim, sosyalist devrimin gerçekleşme şartlarını hazırlayan devrimdir» denilmekte ve yukarıda zikredildiği üzere 29-30 Ekim kurultayında alınan karar icabı, Aydınlık nezdinde toplanan proleter devrimci hareket irtibat komitesinin bu program taslağını hazırladıkları belirtilmekte olduğundan, proleter devrimci hareketin proğram taslağının di-

(10) Aydınlık, Mart Nisan 1971 sayı: 29-30.

ğer teşekküllerle birlikte yapıldığı ve benimsendiği neticesine varılmaktadır.

Proleter Devrimci Aydınlık Gazetesinin 33. sayısında köy çalışmalarında revizyonizmin kendini gösterdiği, bunun mitinglerde de ortaya çıktığı, en belirgin örneği olarak da Dev-Genç, YİS, İPSD ve Devrimci Kadınlar Birliği tarafından ortaklaşa bir bildiri yayınlandığı belirtilmekle, bu teşekküllerin birlikte hareket ettikleri anlaşılmaktadır.

a) SDDF, DİSK GİBİ ÖRGÜTLERLE İŞBİRLİĞİ

İşçi-Köylü gazetesinin 1 Ekim 1970 gün ve 23. sayısında devrimci güç birliği altında İzmir'de devrimcilerin bildiri yayınladıkları haber olarak bildirilmekte ve yayınlanan bldiri metni verilmektedir. Bildirinin son kısmında «Biz aşağıda imzası bulunan örgütler ulusal ve demokratik savaşımıza bütün saldırı-baskı ve oyunlara rağmen güçbirliği içinde devam edeceğiz. Yaşasın Devrimci Güçbirliği, DİSK, YİS, TÖS, İPSD, Dev-Genç, UNAS, Genç Kemalistler, SDDF, EÜ, BİR, EÜ, Ziraat F. T.C. İzmir Devrimci Kadınlar Birliği, SÜ, Müh. Bir., T.C. Fen F.T.C. zikredilmekle bu teşekküllerin müşterek çalıştıkları görülmektedir.

Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu'nun 1 Aralık 1969 Tarihli ve 21 sayılı genelgesinde (11) tüm yan örgütlere başlıklı yazıda, TÖS boykotu hakkında «Sizler de çevrenizdeki öğretmen kardeşlerinizle bu 4 günlük boykot sırasında organik ilişkilerinizi pekleştiriniz. Sürekli temas kurunuz, tüm gücünüzle eylemin içine girerek başarılı bir şekilde uygulanmasını sağlayınız. Bu konudaki çalışmalarınızı raporlar şeklinde merkezimize ile-

(11) Mahmut İhsan Özgen, «Gençlik Hareketleri Dosyası», a.g.a. 183-192, Dev-Genç Dosyası, a.g.e. s. 227.

tiniz» denilmektedir. Keza Federasyon Genel Sekreteri İrfan Uçar'ın imzası ile TÖS genel başkanlığına yazılan 26 Kasım 1969 gün ve 16 sayılı yazıda; (12) TDGF'nun 1-10 Aralık tarihleri arasında yerli malı haftası ile ilgili bir kampanya açtıkları, devrimci bir örgüt olan TÖS'ü de bu kampanyaya davet ederek gerekli dayanışmayı sağlamalarını rica ettikleri görülmektedir.

Atila Sarp imzalı 14 sayılı telgraf metninde, (13) TÖS Tarsus ilçe başkanlığına telgraf çekildiği ve bu telgrafta «Derneği kendinize bağlamadaki başarınızı kutlar, devrimci öğrencilerle öğretmenlerin dayanışmasına örnek olmanızı dileriin» denilmekle, TÖS'e bağlı öğretmenlerle öğrenciler arasındaki dayanışmadan bahsedilmektedir.

Trabzon, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fikir Kulübü eylem raporundan (14) 6. Filonun İstanbul'a gelişi ile başlayan protesto hareketlerinin aynı günler Trabzon'da da başlatıldığı ve 21 Şubat'da diğer kuruluşlarla bir miting düzenlendiği, 17 Nisan'da Köy Enstitüleri'nin kuruluş yıl dönümünde TÖS ve İLK-SEN'le, 17 Nisan Köy Enstitüleri gecesi düzenlendiği, eylem alanını genişletmek üzere fikir kulübünün kente inmesi uygun görülüp TÖS ve İLK-SEN'le ilişki kurulduğu, köylerle olan ilişkileri arttırarak yakın bir köy öğretmeninin daveti üzerine gidip çalışıldığı anlaşılmaktadır.

İleri Dergisi'nin Ocak 1971 tarihli 6. sayısındaki Şahinbey hareketi ile ilgili haberden, Gaziantep Dev-Genç'in, TÖS, Gıda İş, Turizm-İş ile ortaklaşa 25 Aralık 1970 günü Şahinbey yürüyüşü düzenlendiği anlaşılmaktadır. Aynı dergide «Bağımsızlık haftası» başlıklı yazıda, 7 Ara-

(12) a.g.e. s. 228.
(13) a.g.e. s. 228.
(14) a.g.e. s. 228.

lık günü Dev-Genç tarafından ilân edilen bağımsızlık haftasına diğer demokratik güçlerin de katıldığı, bildiri, afiş, forum, açık oturum ve konferanslarla haftanın sürdürüldüğü, hafta boyunca da Wagon-Lits, Shell, Mobil, Pan-Am vesair; İstanbul da, Hilton, Philips, IBM vesair gibi yabancı sermaye kuruluşlarına karşı hareketler olduğu belirtilmektedir.

b) Diğer Kuruluşlarla İrtibat ve Güç Birliği

Federasyon Genel Başkanı Atila Sarp'ın 15 Haziran 1970 günlü Türk Hukuk Kurumu Başkanı Muammer Aksoy'a yazdığı yazıda; (15) «Türk Hukuk Kurumu Başkanlığına, TDGF'nun istek ve tekliflerini kapsayan bildirimidir» sözleriyle başlamakta ve devamla «Türk Hukuk Kurumu yöneticileriyle yapmış olduğumuz toplantıdaki dilek ve önerilerimizi bir belge haline getirmeyi gerekli gördük. Bir gençlik örgütü olarak, Türkiye'mizin bugünkü bulunduğu aşamada halkımızın kurtulması ve bağımsızlığımız için mücadele eden tüm örgütlerin dayanışma içine girmesini gerekli görmekteyiz. Kuruluşlar ya millî saflarda, ya da, gayrî-millî saflarda yer tutmak ve bu yerini de açık seçik ortaya koymak durumundadır. Biz, TDGF olarak Türk Hukuk Kurumunu, vermiş olduğu mücadelesi ile, millî saflarda görmekteyiz... özel olarak, TDGF çatısı altında görevini yapan, devrimci gençliğin eylemlerini yargı organı olarak değerlendirmede, devrimci gençlik hareketini uyarmada mücadelenin hukukî niteliğini kamu oyuna anlatmada Türk Hukuk Kurumu'ndan devrimci dayanışma beklemekteyiz. TÖS, İLKSEN, Halkevleri, 27 Mayıs Millî Devrim Derneği, Devrimci Kadınlar Derneği, Devrimci Özü Olan İşçi Sendikaları ve tüm diğer devrimci kuruluşlarla, kurulacak olan

(15) a.g.e. s. 229.

ortak ilişkilerin, ortak mücadelenin giderek toplumumuzun tek kurtuluşu millî sınıf ve tabakalar arasındaki devrimci güçbirliğini kurmak doğrultusunda, Türk Hukuk Kurumu'nun etkinliğini koyması, devrimci kuruluşları bu konuda uyarması, Türk Hukuk Kurumu adına yapılan konuşmalarda broşür ve bildirilerde devrimci güç birliğinin gerektiğinin belirtilmesinde yarar görmekteyiz» denilmektedir.

Federasyon hukuk bürosu adına Tuncay Çelen'in Türk Hukuk Kurumu başkanlığına yazdığı 20 Ekim 1969 günlü yazıda «Hukukî meselelerimizi görüşmek, bu konudaki güçlüklerimizin giderilmesi yolunda görüşlerinizden yararlanmak ve devrimci hukukçularla ilişkilerimizi geliştirmek, amacıyla kurumumuz yetkilileri ile bir toplantı yapmak dileğindeyiz. Gereğinin düşünülmesini ve sizce uygun bir toplantı yer ve saatinin bildirilmesini» denilmektedir.

Federasyon başkanı Atilâ Sarp'ın imzası ile (16) «Devrimci kardeşlerimize duyuru» başlıklı bir bildiri ile Amerikan Emperyalizmi ve işbirlikçilerine karşı devrimci eylemlerinden dolayı, cezaevinde yatmakta olan, 25 arkadaşları için devrimci dayanışma kampanyası açıldığı, yardım etmenin görevleri olduğu belirtilerek, bir bankanın şubesi ve hesap numarası verilerek bağış miktarı ve harcamaların ilân edileceği belirtilmekte ve bu kampanya münasebetiyle, 13 tabiî senatörün evlerinin adresi tesbit edilerek, bu adreslere görevli Dev-Genç elemanları gönderilerek, kampanyaya katılmaları bildirilmiş, yine bu kampanyaya katılmaları hususunda 18 devrimci avukat ismi verilerek bu avukatların adresleri çıkarılmış ve kampanya bu şahıslara da duyurulmuş, ayrıca sendikalar olarak Tös, İlk-Sen, Basın-İş, Türkiye-İş, Ges-İş, Demir

(16) a.g.e. s. 230.

Yolları işçi sendikaları, Genel-İş sendikalarına, Ankara Üniversitesi, ODTÜ'si, Hacettepe Üniversitesi öğretim üyelerine, Tiyatrolardan ABS, AST ve Halk Oyuncularına gidilmiş, kampanya bu teşekküllere bildirilmiş, bunlardan bir kısmının kampanyaya katıldığı bir kısmının katılmak istemedikleri görülmüştür.

TÖS Genel Başkan Yardımcısı Dursun Akçam'ın ve Genel Sekreter Osman Korkut Akol'un davetleri ile, 31 Ağustos 1970 ve 12 Eylül 1970 tarihlerinde iki defa TÖS Genel Merkezinde, diğer kuruluşlar ile birlikte TÖS ve Dev-Genç yöneticilerinin toplandıkları, müşterek devrimci dayanışma ve teşkilât hususunda konuşmalar yapıldığı, bu görüşmeleri müteakip «Amerikan emperyalizminin ve iktidarın zulmü yıkılacaktır» başlıklı bildirinin yayınlandığı ve diğer taraftan Dev-Genç tarafından yayınlanan muhtelif bildiriler, ezcümle: (17)

«Türkiye halkına» başlıklı bildiride; Tös, 27 Mayıs Millî Devrim Derneği, Devrimci Avukatlar Derneği; «Amerikan emperyalizmi ve iktidarın zulmü yıkılacaktır» başlıklı bildiride; Türkiye Yapı İşçileri Sendikaları Federasyonu, Sağlık Personeli Sendikaları, Türkiye Temizlik İşçileri Sendikaları, Teknik Personel Sendikaları, Tös, Ün-As, Yapı-İş Sendikası; «Halkımıza» başlıklı bildiride; Türkiye Millî Gençlik Teşkilâtı, Tös, İlk-Sen, 27 Mayıs Millî Devrim Derneği, Ün-As, Devrimci Avukatlar Derneği, Halkevleri Ankara şubesi; «6 ncı Filo Defol» başlıklı bildiride; Tös, İlk-Sen, Devrimci Avukatlar Derneği, Ün-As, Disk Ankara Temsilciliği; «Lise mezunu arkadaş» başlıklı bildiride; Tös ve Ün-As; «Devrimci arkadaş» başlıklı bildiride; Devrimci Kadınlar Derneği; «Halkımıza» başlıklı bildiride; Tös, Maden-İs, Yapı İşçileri, Türkiye İş, Hizmet-İş, Sağlık Kurumları Personeli, Tür-

(17) a.g..e. ss. 231-232.

kiye Teknikerleri Sendikaları, Elektrik Mühendisleri Odası, Devrimci Avukatlar Derneği ile müştereken çalıştıkları ve aynı görüşlerde oldukları, bu teşekkül ve kuruluşlar dışında AÜ'si Öğrenci Birliği, HÜ'si Öğrenci Birliği, ODTÜ'si Öğrenci Birliği, İstanbul Ü. Öğrenci Birliği ile müştereken çalıştıkları ve Dev-Genç tarafından neşredilen bildirilere bu üniversitelerin öğrenci birliklerinin de dahil bulunduğu görülmektedir. Diğer taraftan, yurdun muhtelif bölgelerinde giriştikleri kanunsuz eylemler sebebiyle tutuklanan Dev-Genç militanlarının avukatlığını, TÖS avukatları para almaksızın yapmaktalar, TÖS Genel Merkezi bu avukatları görevlendirmektedir.

Bütün bu kuruluş ve teşekküllerle ve kendi deyimleri ile «millî sınıflarla temas ve ilişkilerin maksadı, millî demokratik devrim mücadelesinin ve onu müteakip sosyalist devrimin gerçekleştirilmesi hususunda, millî cephenin güçlendirilmesi, İşçi-Köylü ittifakının kurulması, millî güçlerin Dev-Güç esası üzerinde birleştirilmesidir.» Bu maksatla, «millî demokratik devrim mücadelesini yönetecek işçi sınıfının öncü müfrezesi olan siyasî partisine kavuşması, sosyalist partinin örgütlü ve bilinçli müfrezesinin meydana getirilmesidir.» Amaç aynıdır; millî demokratik devrim ve sosyalist devrimin gerçekleştirilmesi...

III — DEV-GENÇ'İN YASADIŞI FAALİYETLERİ

a) Üniversiteye Yönelik Çalışmalar ve Eylemler

Türkiye'de öğrenci hareketleri başlangıçta öğrenim sorunları ve öğrencilerin kendi sorunları öne sürülerek meydana getirilmiş, daha sonra bu hareketler işgal ve boykotlara dönüştürülerek anarşik olaylar mahiyetini almıştır. Bunda da en büyük âmil, fakülte ve yüksek okullardaki fikir kulüplerinin ve devrimci gençlik dernekleri-

nin faaliyetleri olmuştur. Bu faaliyetler fakültelerde yapılan forumlarda ele alınmış, işgal ve boykotlara bu forumlarda alınan kararlar neticesinde gidilmiştir. Forumları düzenleyen, tertip ve idare edenler olarak, Fikir Kulüpleri yöneticileri ve Dev-Genç yöneticileri görülmektedir. Bu boykot ve işgallerin yanı sıra Dev-Genç yöneticileri ve militanları, kendi ideolojilerinde bulunmayan karşı gruplara mensup öğrenciler üzerinde baskı kurmuşlar, fakülte ve yüksek okullara sokmamışlar, birer öğretim ve eğitim yeri olan ilim yuvalarını kendi emelleri uğrunda kullanmışlar, bunları karargâhları haline getirmişlerdir. Okullarda yapılan aramalarda bulunan bol miktarda patlayıcı maddeler, tabancalar, ve mermiler, Dev-Genç militanları tarafından fakültelere sokulmuş ve icab ettiğinde polise ve karşı gruplara karşı kullanılmış, kullanılmaya hazır bulundurulmuş, fakülte ve yüksek okullarda yapılan öğrenci derneği seçimlerini kazanabilmek için şiddet ve terör havası yaratılmış, militanları vasıtasıyla sandık başları tutulmuş, zora ve şiddete dayanan hareketlerle öğrenci derneği seçimlerini kazanmışlar ve öğrenci dernekleri vasıtasıyla hakimiyetlerini bütün yüksek okul ve fakültelerde devam ettirmişlerdir. Öğrenci derneklerinin gelirleri, kendi ideolojileri yönünde harcanmış, hesapsız ve kontrolsuz bir şekilde ödemelerde bulunulmuştur.

Kurtuluş yayınlarından olan, «1965-1971 Türkiye Devrimci Mücadele ve Dev-Genç» adlı broşürde, sosyalist gençlerin en devrimci tavırla faşistlerin(*) fakültelerdeki panolarını kaldırdıkları, onlara fakültelerde hayat hakkı tanınmadığı, açıkça belirtilmektedir. Yine aynı broşürde, 16 Mart günü İstanbul Üniversitesi'nde yapılan bir

(*) Solcular, Marksist-Leninist devrimci olmayan herkese Faşist adını vermektedirler.

forumda, İstanbul TDGF sekreterliğinin bağımsızlık haftası ilân ederek, hafta boyunca yürüyüşler ve forumlar düzenlendiği belirtilmektedir.

İleri Dergisi'nin 3. sayısında, (18) «Yönetimi eleştirme ve merkez yürütme kurulunun cevapları» başlıklı yazıda, okul içinde tavrın, üniversitelerde gerici grupların liderleri ile tabanları arasındaki bağı koparmak, bu yöneticileri öğrenci kitlesi ile birlikte tabanlarından koparıp tecrit etmek gerektiği ve öğrenci kitlesi ile ilişkilerini bağlarını koparmadan, üniversitelerdeki anti-faşist mücadeleyi yürütmek, yani öğrenci kitlesini bu mücadeleye sokmak olduğu belirtilmektedir. Aynı yazıda üniversitelerin devrimci gençliğin kaleleri olduğu, hakimiyetin daha da güçlendirilmesi, öğrenci kitlelerinin öncülüğünü sürdürmek görevinde oldukları zikredilmektedir.

Sosyalist Aydınlık Dergisi'nin 26. sayısında, 29-30 Ekim toplantısı ile ilgili yazıda, TDGF'nun proleter hareketin örgütlü tek gücü olduğu, öğrenci gençlik hareketlerinde bulunduğu, «TDGF ve kitle hareketleri» başlıklı yazıda da ülkemizde proleter devrimcilerin çalışma alanlarından birinin de, öğrenci gençliğin devrimci hareketi olduğu belirtilmektedir.

Sosyalist Aydınlık Dergisi'nin 26. sayısında, 29-30 Ekim toplantısı ile ilgili yazıda, TDGF'nun proleter hareketin örgütlü tek gücü olduğu, öğrenci gençlik hareketlerinde bulunduğu, «TDGF ve kitle hareketleri» başlıklı yazıda da ülkemizde proleter devrimcilerin çalışma alanlarından birinin de, öğrenci gençliğin devrimci hareketi olduğu belirtilmektedir.

Lenin'in «Öncü Kadroların Yetiştirilmesi» hususundaki öğütü gereğince, öncü kadroların gençlik içinden ve özellikle yüksek okul ve fakülte gençliği içinden ye-

(18) a.g.e. s. 235.

tiştirilmesine çalışılmış ve gençliği bir öncü kadro olarak yetiştirmişlerdir. Atila Sarp bir yazısında TDGF'nin gençliğin kitlevî örgütü olduğunu söylerken. Bu gençliğin, üniversite gençliği olduğunu belirtmektedir. Atila Sarp amatör devrimcilikten profesyonel devrimciliğe geçilmesi emrini üniversite gençliğine vermektedir. Üniversite gençliği maksat ve ideolojileri için bulunmaz bir kaynak, üniversiteler de çalışmaları hususunda en elverişli birer mahal olmuştur. Tüzüğün ikinci maddesinde belirtilen sosyalist gençliğin düşünce ve eyleminin geliştirilmesi faaliyeti, fakülte ve yüksek okullarda yapılmıştır. Fakülte ve yüksek okullarda devrimci gençlik yöneticileri tarafından, devrim mücadelesinde yetiştirilen ve kendilerine bilimsel sosyalizmi eylem kılavuzu edinen sosyalist gençler, işçi ve köylü içine girerek onları bilinçlendirmiş, teşkilâtlandırmış ve faaliyetlerine yön ve istikamet vermişlerdir. Mahalli mitingleri, köy çalışmalarını, mahallî yürüyüşleri yapanlar ve idare edenler Dev-Genç yöneticilerinin emir ve direktif verdikleri sosyalist ve devrimci gençlerdir.

Dev-Genç'in üniversiteye yönelen faaliyetlerinde, Gazi Eğitim Enstitüsü'nde barış gönüllülerine karşı direnişe geçilmiş ve barış gönüllülerinin Gazi Eğitim Enstitüsü'ne sokulmamasına karar verilerek bu kararın uygulanmasını (İleri Dergi 1. sayı, sayfa 9) 11 ve 14 Haziran 1969 tarihlerinde Ankara Tıp Fakültesi merkez binasının işgal olayını, 28.10.1970 tarihinde aynı fakültede, mezunlar için yapılan diploma töreninin 30-35 kişilik Dev-Genç militanı tarafından basılması olayını, 17.12.1970 tarihinde Tıp Fakültesi personelini direnişe geçirmek için yapılan çalışmaları, yürüyüşleri, 14.12.1970 tarihinde yapılan öğretim üyelerinin yemekhanesinin işgali olayını, 28.1.1971 tarihinde Tıp Fakültesi merkez binası kantininde meydana gelen silahlı çatışma olayını (Tıp Fakül-

tesi Dekanlığının hazırladığı rapor dosyası).

14.3.1970 tarihinde DTCF önünde yapılan forumu, 10.11.1969 tarihinde Hacettepe Üniversitesi bahçesinde yapılan forumu, muhtelif tarihlerde Siyasal Bilgiler Fakültesi anfisi'nde yapılan forumları.

9.11.1970 tarihinde Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nün işgali olayını,

6.12.1970 tarihinde Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nda fiili durum yaratılarak hürriyeti tahdit ve tehdit olunması olaylarını,

17.2.1971 tarihinde Hacettepe Hastanesi'nde personel ve müstahdemlerin idareye karşı tahrik ve teşvik edilerek, hastanede fiilî durum yaratılmasını, idare kısmının işgalini, eşyaların tahrip edilmesi ve bu hadiseler üzerine rektörlükçe üniversiteye çağrılan emniyet kuvvetlerine karşı çarpışılması olayını,

14.12.1970 tarihinde DTCF önünde toplanarak bilahare Kızılay istikametine kanunsuz yürüyüş yapılması,

24.1.1971 günü Siyasal Bilgiler Yurdu'nda emniyet kuvvetlerine karşı mukavemet gösterilerek, silah ve patlayıcı maddeler kullanılmasını,

10.6.1969 tarihinde, Ziraat Fakültesi'nin işgali olaylarını.

22.2.1971 tarihinde, Ziraat Fakültesi Kültür Teknik binası içinde meydana gelen silahlı çatışma olayını,

5.3.1971 tarihinde, ODTÜ'sinde emniyet kuvvetleri ile öğrencilerin çatışmasını ve aynı gün Gazi Eğitim öğrencilerinin Konya yolunu emniyet kuvvetlerine ve trafiğe kapatmaları olayını,

26.4.1971 tarihinde, DTCF'nin açılışı sırasında meydana gelen silahlı çatışma olaylarını örnek gösterebiliriz.

Bütün bu hareketlerin nedenleri aynı olup, sosyalizmin ve Lenin'in istediği şekilde devrimci ve militan gençler yetiştirilmesi, fakültelerde diğer öğrencilere öğrenme

imkânı verilmemesi ,onların fakültelere sokulmaması, memlekette anarşik bir ortam yaratılarak devrim buhranı yaratılması ve yapılmasına çalıştıkları millî demokratik ve bunun arkasından sosyalist devrimin yapılmasına ve gerçekleşmesine çalışılmasıdır.

b) Köye Yöneltilen Çalışmalar ve Eylemler

Dev-Genç yöneticileri ve militanları, millî demokratik devrimin gerçekleştirilmesi yolunda köylüleri teşkilâtlandırma, köy birlikleri kurma, köylerde mitingler ve toprak işgallerinde bulunma faaliyetlerine girmiştir. Millî Demokratik Devrim stratejisinde köylüyü temel güç olarak kabul ettiklerinden, herşeyden evvel köylüyü bilinçlendirmeyi, devrim yolunda hazırlamayı, kendilerine amaç edinmişlerdir. Verilecek olan devrim mücadelesinin, işçi-köylü kesimine dayanarak verileceği iddiasıyla en fazla bu sınıflar üzerinde durmuşlar ve faaliyetlerini kırsal alanlara teksif etmişlerdir. Bu faaliyetler ve hareketler cümlesinden olarak:

İleri Dergisi'nin 5. sayısında «Dev-Genç'in Köy Eylemleri ve Köylü Birlikleri» başlıklı yazıda, yurdun muhtelif yerlerinde köy çalışmalarında bulunulduğu, Kars'da 9-25 Haziran tarihleri arasında köylerde çalışmalar yapıldığı, Çorum'da, Amasya ve Tokat bölgelerinde bir ekip tarafından ön çalışmalar yapıldığı, bölgede haşhaşla ilgili 14 bin bildirinin köylülere dağıtıldığı ve Çorum'da da bir haşhaş mitingi düzenlendiği, Malatya'da haşhaş mitingi yapıldığı, Çivril'de haşhaş sorunu ile ilgili olarak bir Dev-Genç ekibinin köylere giderek, köylülerle temas kurulduğu, birlikte çalışıldığı, bir grup devrimci gencin yani, Dev-Genç'linin Gülşehir köylerinde 15 gün müddetle çalıştığı, Anamur köylerinde köy çalışmalarına gidildiği belirtilmektedir.

Aydınlık Sosyalist Dergisi'nin 29-30 sayılı nüshasın-

da «Köylü Hareketleri» başlıklı yazıda, yurdun muhtelif yerlerinde mitingler düzenlendiği, toprak işgallerine girişildiği, yürüyüşler yapıldığı, aynı derginin 23. sayısında «Devrimci gençlerin mücadelesi» başlıklı yazıda, devrimci gençlerin, mahallî devrimcilerle ve devrimci örgütlerle sıkı bağlar kurarak, geniş köy çalışmaları içine girdikleri, bu çalışmalar içinde Dev-Genç'li militanların yeni yeni deneyler kazandıkları, proleter devrimcilerin yurdun en ücra köşelerine kadar seslerini duyurdukları ve kitle hareketleri düzenledikleri, Ege ve Karadeniz'de tütün üreticilerinin başlattığı mücadelede mitinglerin yapıldığı ve buralarda devrimci gençlerin bulunduğu, Karadeniz'de fındık üreticilerinin mücadelelerinin devam ettiği günlerde, başka bir grup Dev-Genç militanlarının Ege Bölgesi'nde köy çalışmaları yaptıkları, Söke'de, Ayvalık'da, Salihli'de düzenlenen gösteri ve yürüyüşlere ve köylü eylemlerine Dev-Genç üyelerinin katıldıkları, Çarşamba'da, Çorlu'da, Ödemiş'de, Mersin'de, Turhal'da yapılan işsizliği, pahalılığı, zamları protesto gösterilerine ve mitinglerine Dev-Genç militanlarının katılarak, aktif görevler aldıkları, kitlelere siyasî hedefler göstermeye çalıştıkları, yeni deneyler kazandıkları, belirtilmektedir.

İleri Dergisi'nin 1. sayısında, devrimci gençlerin Alaçam tütün mitingine ve daha evvelce de köylüleri mitinge hazırlamak maksadıyla gruplar halinde köylere giderek köy çalışmalarında bulundukları, ayrıca TDGF'nun, Akhisar ve Ödemiş'de tütün mitingi yaptığı ve bütün TDGF'lu militanların tek tek her köyde görevlerini başarı ile yürüttükleri, gençlik-köylü ittifakının gerçekleştirildiği, köylüye siyasî bilinç götürüldüğü, açıklanmaktadır.

İleri Dergisi'nin 6. sayısında, Dev-Genç'in Köy Gıda-İş Turizm-İş ile ortaklaşa olarak Şahinbey yürüyüşünü düzenlediği, Dev-Genç tarafından duvarlara afişler

yapıştırıldığı, Akhisar ve Ödemiş'de yapılan mitinglere, Dev-Genç militanlarının 15 gün evvelden bildirilerle, afişlerle köyleri taramaları ile hazırlanıldığı, miting ve yürüyüşlere, üreticilerin yanında İzmir'den gelen yüzlerce devrimci gencin katıldığı belirtilmekte, gerek bu yayınlardan edinilen bilgilere ve gerekse yaptığımız tahkikata nazaran Dev-Genç'in sevk ve idare ettiği, katıldığı, tertip ettiği, desteklediği köylü hareketlerini, mitingleri, toprak işgallerini ve yürüyüşleri kısaca şöyle sıralayabiliriz:

Ayvalık'da: 4.12.1970 tarihinde cadde ve duvarlara, «Halkımızı tehdit eden Amerikan filosunu kovalım» «Halkımız devrimcilere yapılan zulmün hesabını soracaktır», afiş ve broşürleri asılmış, 9.12.1970 tarihinde «Ağalığa, tefeciliğe, sömürüye paydos» «Ya İstiklâl Ya ölüm» - «Bağımsız Türkiye», «Devrim için Dev-Genç» - «Devrimciler ölür devrimler yaşar», afişleri yapıştırılmış 11.1.1971 ve 15.12.1971 tarihlerinde de beyanname ve el ilanları dağıtılmış, afişler asılmıştır.

Alaçam'da: 28.2.1970 tarihinde gruplar halinde Ankara'dan Dev-Genç militanları Alaçam köylerine giderek köylüyü bilinçlendirme ve tütün sorunu hakkında yapılacak mitinge hazırlamak maksadıyla köyleri dolaşarak, köy çalışmalarında bulunmuşlar bu arada «Tütün Ekici Arkadaş Birleş, Diren» yazılı afişleri dağıtmışlar tütün sorunu hususunda köylüyü bilinçlendirdiklerine ve bir miting yapılmasına inandıklarından, 18.3.1970 tarihinde tütün mitingi yapmışlar ve bildiri dağıtmışlar, mitingde Dev-Genç yönetici ve militanları konuşmuşlardır. Ayrıca 30.12.1970 tarihinde tütün sorunu ile ilgili bildiriler dağıtmış, 22.3.1971 tarihinde ve 4.4.1971 tarihinde tütün yürüyüşü tertip etmişler ve 24.3.1971 tarihinde de Tekel Müdürlüğü binasını işgal etmişlerdir.

Polatlı'da: 6.6.1970 tarihinde, 30 kadar köyün katıl-

dığı miting ve yürüyüşün yapılması, 18.1.1971 tarihinde, Müslim köyünde toprak işgali için köylülerin köy zenginleri üzerine kışkırtılması, tahrik ve teşvik edilmesi, 17.3.1971 tarihinde kazanın muhtelif köyleri dolaşılmış, devrim mücadelesinde köylülerin bilinçlendirilmesi için propaganda yapılmış ve köylüler toprak ağalarına karşı tahrik ve teşvik edilmiştir.

Çivril'de: 13.8.1970 tarihinde afyon ekiminin hükümetçe tahdit edilmesini protesto maksadiyle toplantı ve kanunsuz yürüyüş yapılmış, 20.8.1970 tarihinde de haşhaş mitingi tertip edilmiş, bu mitingde Mehmet Demir mitinge katılanlara mücadele yemini ettirmiştir. Bu mitingden evvel bir Dev-Genç ekibi köylere giderek köylülerle ilişki kurmuşlar ve köylüleri bilinçlendirme ve mitinge hazırlama faaliyetinde bulunmuşlardır.

Çorum'da : 19.8.1970 tarihinde haşhaş gösteri yürüyüşü ve mitingi tertip edilmiş, mitingden evvel köyler militanlar tarafından dolaşılmış, haşhaşla ilgili bildiriler dağıtmışlardır.

Tire'de: 7.6.1970 tarihinde Kızılcahavlu köyünde, 13.12.1970 tarihinde Yenioba köyünde ve 14.3.1971 tarihinde de Hisarcık köyünde toprak mitingleri yapılmış, bu mitinglere Dev-Genç'li militanlar katılmış köylüleri tahrik ve teşvik etmişlerdir.

Merzifon'da: 2.8.1970 tarihinde haşhaş üreticileri başlıklı bildiriler dağıtılmış, gençler köyleri dolaşarak köylüleri bilinçlendirmişler, mitingler hazırlamışlar ve 10.8.1970 tarihinde Dev-Genç Başkanı Atila Sarp'ın bulunduğu ve konuşma yaptığı haşhaş mitingi yapılmıştır.

Tokat'da : 5.8.1970 tarihinde Erman köylülerini mevcut düzen aleyhinde kışkırtmak maksadiyle gösteri yürüyüşü tertip edilmiş, orman köylüleri adına bildiriler dağıtılmıştır.

Turhal'da: 5.8.1970 tarihinde orman köylüleri için

yürüyüş tertip edilmiştir.

Karaman'da: 4.8.1970 tarihinde Karaman Gençlik Birliği kurulmuş ve Birlik vasıtası ile yürüyüşler tertip edilmiş, bildiri ve afişler dağıtılmıştır.

Eşme'de: 6.8.1970 tarihinde Sinan Bora Yücel başkanlığındaki grup tütün sorunu ile ilgili olarak köylülerle bir toplantı yapmışlar ve 12.8.1970 tarihinde Güney köyünde Levent Eren tütün sendikalarının kurulması çalışmasında bulunmuş ve tütün üreticilerini tahrik ve teşvik eden konuşmalar yapmış, 20.1.1971 tarihinde tütün mitingi yapılmış, mitingde beyannameler dağıtılmış, konuşmalar yapılmıştır.

Amasya'da: 6.8.1970 tarihinde bir ekip Amasya'da ve köylerinde çalışmalarda bulunmuşlar. Köylülerin bilinçlendirilmesine çalışmışlardır.

Germencik'de: Turanlar köyünde meydana gelen toprak işgali olayına ekipler halinde gidilmiş, toprak işgalinde köylüler tahrik ve teşvik edilmişlerdir.

Gülşehir'de: Üzüm mitingi hazırlıkları ve köylüleri üzüm mitingine hazırlamak, köylüleri tahrik ve teşvik etmek maksadıyle bir grup 29.8.1970 tarihinde Gülşehir köylerine ve bu arada Yeniyaylacık köyüne giderek köy çalışmalarında bulunmuşlar, bu çalışmalar neticesi 6.9.1970 tarihinde Gülşehir'de üzüm mitingi yapılmış, 25.11.1970 tarihinde yine bir ekip Eskiyaylacık köyüne giderek köy çalışmalarında bulunmuşlardır.

Boğazlıyan'da: 6 Ekiple Boğazlıyan'a gidilmiş, muhtelif köyler dolaşılmış, beyanname ve bildiriler dağıtılmış, köylüler yapılmak istenen bir pancar mitingine hazırlanmak istenilmiş, tahrik ve teşvik edilmişlerdir.

Ödemiş'de: 10.2.1969 tarihinde Atila Sarp ve Yusuf Küpeli'nin de bulunduğu tütün mitingi, 2.2.1970 tarihinde Gün Zileli, Atila Sarp, Ali Karşılıyan'ın da bulunup konuşma yaptıkları tütün mitingi yapılmış, 5.6.1970 tari-

hinde Kaymakçı bucağında zamları ve vergileri protesto mitingi ve 2.1.1971 tarihinde de yine tütün mitingi yapılmış bu mitingde yapılan bir konuşmada «İşçilerin ve köylülerin iktidarı kurulmadıkça soygun düzeninde kurtulamayız» şeklinde beyanda bulunulmuştur. Bu mitinge Ankara ve İzmir'den üçyüze yakın Dev-Genç militanı katılmıştır.

Antalya'da : Bildiri ve beyannameler dağıtılmış anket yapılmak suretiyle çevrenin durumu anlaşılmak istenilmiştir.

Çorlu'da : Değirmenköye bağlı Esece çiftliğinin köylüler tarafından işgalinde Dev-Gençli militanlar da bulunmuşlar köylüleri tahrik ve teşvik etmişler, kazaya bağlı köyleri dolaşarak halkı bilinçlendirmeye çalışmışlardır.

Salihli'de: 5.8.1970 tarihinden evvel üzüm ve pamuk üreticilerinin dertlerini dile getirmek için gruplar halinde köy köy dolaşmışlar, köy çalışmalarında bulunmuşlar, 5.8.1970 tarihinde yürüyüş izni istenmiş, verilmemiş kanunsuz olarak toplantı ve yürüyüş yapılmış, ayrıca 12.8.1970 tarihinde de üzüm üreticilerinin durumları ile ilgili toplantı ve yürüyüş yapılmiş Üzümcü Arkadaş başlıklı bildiriler dağıtılmış, bu yürüyüşde Gün Zileli, Ahmet Oflu, Ali Karşılayan ve Muzaffer Doyum da hazır bulunmuşlardır.

Diyarbakır'da: 21.3.1970 tarihinde Diyarbakır Devrimci Gençlik Derneği kurulmuş faaliyetlerini bu dernek vasıtası ile yapmışlar bu meyanda şehrin muhtelif semtlerine «Ya Ölüm, Ya Kalım-Proleterya İçin» Yazıları yazılmış, 4.1.1971 günü Harbecin köylüleri toprak işgali için tahrik ve teşvik edilmiş, köylülerin toprak işgallerine Devrimci Gençlik Derneği fiilen katılmıştır.

Giresun'da: Bir grup Dev-Genç mensubu genç, Giresun'un köylerini dolaşarak halkı bilinçlendirme faaliyet-

lerinde bulunmuşlar ve 26.5.1970 tarihinde yapılan fındık mitingini kontrolları altına almışlardır.

Balıkesir'de: 4.3.1970 tarihinde Savaştepe ilçesinde tütün ekicilerinin toplantı ve yürüyüşünü Tös tertip etmiş, Dev-Genç militanları da bulunarak konuşma yapmışlardır. Muhtelif tarihlerde muhtelif bildiriler dağıtılmış bu arada halkımıza başlıklı bildiri de dağıtılmıştır.

Rize'de: Çay kampanyasının açılması sırasında içlerinde Mustafa Ulusoy ve Münir Aktolga'nın da bulunduğu bir grup Dev-Genç militanı 20.4.1970 tarihinde çay üreticilerini kışkırtmışlar, tahrik etmişler, «Çay Üretici Arkadaş» başlıklı bildirileri dağıtmışlardır.

İçel'de: 19.8.1970 günü Mersin il merkezinde işsizliği ve hayat pahalılığını protesto yürüyüş ve mitingi tertip edilmiş, Gülnar ilçesinde, 2.10.1970 ve 4.9.1970 tarihlerinde içlerinde Oral Çalışlar'ın da bulunduğu üzüm sömürüsünü, protesto yürüyüş ve mitingleri yapılmıştır.

Akhisar'da: 30.2.1970 tarihinde tütün mitingi yapılmış, mitingden evvel İzmir Bölge Yürütme Kurulu üyeleri dolaşmışlar, köylüleri mitinge hazırlamışlar, bildiri dağıtmışlar, mitingde de TDGF'nu, Hüseyin Yavuz temsil etmiştir. 26.1.1970 günü İzmir'de, Ege ekici tütün piyasasının açılışından evvel, Dev-Genç mensupları gruplar halinde Akhisar köylerini dolaşmışlar, bildiriler dağıtmışlar, yapılacak tütün mitingine köylüleri hazırlamışlar ve 28.1.1970 tarihinde de tütün mitingi yapılmıştır.

Gaziantep'de: 12.5.1970 tarihinde Gaziantep Devrimci Gençlik Derneği kurulmuş, derneğin aldığı 30.9.1970 tarihli 13 Nolu kararla, adı geçen derneğin TDGF'na bağlandığı, köy işgali için köylülerle irtibat kurulduğu belirtilmiştir. Adı geçen dernek, muhtelif bildiriler ve afişler çıkarmış, dağıtmış, köy çalışmaları anketi hazırlamış ve yayınladığı İstanbul'da yapılan 15-16 Haziran olaylarıyla ilgili «Türkiye Halkına» başlıklı bildiride,

açıkça işçi sınıfının zaferi için çalışıldığını belirtmiş ve slogan olarak da «Yaşasın İşçi Sınıfının Zaferi» ibaresini kullanmıştır.

18.7.1970 tarihinde, üzüm-fıstık mitinginin hazırlığını gözden geçirmek üzere, federasyon genel başkanı Atila Sarp Gaziantep'e gelmiş, bu arada fakülte öğrencileri ekipler halinde köyleri dolaşarak miting ve yürüyüş propagandası yapmışlar, 5.8.1970 tarihinde de üzüm ve fıstık mitingi yapılmış, bu mitingde Atila Sarp ve Erhan Erdoğmuş konuşma yaparak hükümetin tutumunu yermişlerdir.

28.8.1970 tarihinde, dernek mensuplarının tahrik ve teşvikleri ile Osmanoğlan köyünde, köylüler zorla arazi işgaline teşebbüs etmişlerdir. Yine dernek yöneticileri, köylüleri Kuzuyatağı köyünde toprak işgali yapmaları hususunda teşvik etmişlerdir.

28.11.1970 tarihinde, «Kahrolsun İşçi Sınıfının Düşmanları» başlıklı ve altında, Gaziantep Devrimci Gençlik Derneği (Dev-Genç) yazılı bildiri neşredilerek dağıtılmış, bu bildiride ezcümle «Haklarını almak için işçiler fabrikaları işgal edecek, bu hareketi silahlı baskınlarla bastırmak isteyenler şunu hiç unutmasınlar ki, uyanış ve ayağa kalkış kasırgası bir gün mutlaka gerçekleşecek ve yurtseverlerin akıtılan kanlarında vatan hainleri er geç boğulacaktır. İşçiler fabrikaları işgal edecek, köylüler ağa topraklarını işgal edecek ve halkımız Amerikan emperyalizmi ile onun yerli uşaklarını da yurdumuzdan kovacaktır. Yaşasın işçilerin birliği ve halkın mücadelesi» cümleleri yer almaktadır.

Dernek yöneticileri tarafından 25.12.1970 tarihinde Şahinbey yürüyüşü yapılmıştır. 6.1.1970 tarihinde içlerinde Ahmet Bozkurt'un da bulunduğu dernek mensupları halkı zabıta aleyhine tahrik etmişler, halk ile zabıta arasında çatışmaya sebebiyet vermişlerdir. 7.2.1971 tarihin-

de Vatandaş adlı temsil verilmiş, temsil sonunda sokaklarda rejim aleyhinde bağırarak yürüyüşe geçilmiştir.

19.2.1971 gecesi Genç Ülkücüler Derneği'ne ve Çınarlı Camii'ne dinamit atılmış, dernek yöneticileri yakalandıktan sonra bildiri neşredilmiş bu bildiride «Bu kavga işçilerin, yoksul köylülerin, tüm yurtsever ve idareci güçlerin emekten yana iktidarı kurulana dek devam edecektir» denilmiştir.

24.2.1971 tarihinde dernek mensupları, Dev-Genç genel merkezince çıkarılan «İşçiler, Köylüler, Öğretmenler, Yurtsever Askerler, Tüm Devrimciler, Halkımız» başlıklı ve münderecatında «İşçiler, köylüler, öğretmenler, yurtsever askerler, devrimci gençler birleşin, düşmanın üstüne varın, zalimleri yere vurun, işçiler fabrikalarda, köylüler tarlalarda, devrimciler her yerde, bütün halk omuz omuza birleşelim» beyanları bulunan bildiriyi dağıtmışlardır.

24.2.1971 tarihinde, Dev-Genç binasında emniyetçe yapılan aramada dinamit lokumları, dinamit fitilleri, bol miktarda demir çubuk ve muhtelif afişler bulunmuştur.

1.3.1971 tarihinde, Tös ve İlk-Sen ile birlikte müştereken işsizliği, pahalılığı, haksızlığı protesto mitingi yapılmıştır.

26.3.1971 tarihinde neşredilen ve dağıtılan Halkımıza başlıklı ve altında Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu, Gaziantep Yürütme Kurulu imzalı bildiride «Yaşasın Halk Savaşının Zaferi» sloganı yer almakta halk savaşı övülmektedir.

Nallıhan'da: 1970 yılı Mart ayında, Nallıdere köyünde köylülerin 15 bin dönümlük mer'ayı ele geçirmek için miting düzenlemeleri olayında, Dev-Genç militanları aktif görev almışlar ve köylüleri tahrik ve teşvik etmişlerdir.

Alaşehir'de: Üzüm ve pamuk üreticilerinin protesto yürüyüşü ve mitinginde bulunulmuş faal rol oynamıştır.

Yukarıda zikrolunan olaylara mütenazır yurdun muhtelif yerlerinde bölgenin hususiyetine göre mitingler, yürüyüşler tertip edilmiş, halk tahrik ve teşvik olunmuş, işçi ve köylüler anarşik olaylar çıkarılabilmesi amacıyle tahrik edilerek kışkırtılmış DEV-GENÇ'in tabiriyle bilinçlendirilmiştir.

Aydınlık Sosyalist Dergisi'nin 29-30 sayılı nüshasında, köylü hareketleri sıralandıktan sonra «Köylü hareketlerinin ancak işçi sınıfının ideolojik ve örgütsel önderliği altında politik bir öze kavuşabileceği için bu hareketlerin siyasî bir düzeyde örgütleme görevinin de yine proleter devrimcilere düştüğü» belirtilmektedir. Yukarıda sayılan bütün bu hadiselerin içine, Dev-Genç yöneticileri ve militanları girmiş, köylü hareketlerini geliştirmişler ve bu hareketleri sevk ve idare etmişlerdir.

Bu eylemler dışında, ayrıca köylülerin ideolojik bilinç düzeylerinin artırılmasına çalışılmış, Kurtuluş Yayınları, İleri Dergileri, İşçi-Köylü Gazeteleri köylere kadar götürülerek köylüler tarafından okunmasına ve ideolojik yönde bilinçlendirilmelerine çalışılmıştır.

c) İşçiye Yöneltilen Çalışmalar ve Eylemler

Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu tüzüğünün ikinci maddesinde gösterilen, Millî Demokratik Devrim amacına ulaşabilmek için, işçi kitleleri ile yakın ilişkiler kurmuş işçileri bilinçlendirme ve eğitme faaliyetlerine girişmiş, işçilerin fabrikaları işgal ve işlerindeki boykot olaylarında tahrik ve teşvik ederek, bu faaliyetlerin yurt çapında yayılmasına ve gelişmesine çaba sarfetmiş bulunmaktadır. Ayrıca işçileri ideolojik yönden eğitmek ve teorik bilgilerini geliştirmek maksadıyla kendi yayın organlarını, bu arada İşçi-Köylü ve Kurtuluş Gazetelerinin

işçi kesiminde dağıtılması ve satılmasını temin etmiştir.

Fabrika boykot ve işgallerinde, Dev-Genç yönetici ve mensuplarının bulunduklarını, Kurtuluş yayınlarından olan 1965-1971 «Türkiye'de Devrimci Mücadele ve Dev-Genç» adlı broşürde de görmekteyiz. Bu broşürde, «1970 Nisan ayı içinde İstanbul'da altı un fabrikasında ve İzsal Döküm Fabrikası'nda grevler olduğu, Balçova'da soğuk hava depoları ve çelik eşya sanayiinde işçilerin işgal eylemlerine giriştikleri, Zonguldak kömür havzasındaki Karadon bölgesi ile bu bölgeye bağlı Gemlik ve Kilimli bölgelerinde çalışan 10.000 işçinin direnişe geçtikleri, Rize'de işçilerin çay fabrikalarını işgal ettikleri, TDGF üyesi gençlerin bütün bu hareketlerde ilişkiler kurmaya ve işçilere destek olmaya çalıştıkları» belirtilmekte ve ilâveten Sıkıyönetimin ilânını icap ettirecek derecede vahim olayların meydana geldiği, yüzbin civarında işçinin tahrik ve teşvik olunarak fabrikaları işgal ederek büyük hasarlara yol açtığı ve tarihimizde 15-16 Haziran olayları adı ile geçen olaylara değinilerek 15-16 Haziran tarihlerinde İstanbul ve İzmit bölgelerinde büyük işçi direnişi adı ile anılan hareketin yapıldığı, devrimci gençlerin bu hareketler boyunca, işçilerle omuz omuza dövüştükleri zikredilmektedir.

15 - 16 Haziran olaylarını tahrik ve teşvik eden ve ekipler halinde bu harekete Dev-Genç militanlarının katıldıkları, verilmekte olan devrim mücadelesinde hareketin başlatıldığına dair muhtelif yayın organlarında çıkan yazılardan da, Dev-Genç Federasyonunun bu hareketlerde faal rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, İstanbul ve İzmit'de meydana gelen işçi hareketine benzer bir hareketin, Ankara'da büyük sanayii çarşısında da meydana getirilebilmesi için büyük çaba sarf edilmiş, bu maksatla 16.6.1970 günü içlerinde Tuncay Çelen, Enis Sakılı, Münir Aktolga, Hüseyin Onur

ve Cengiz Çandar'ın da bulunduğu büyük bir öğrenci topluluğu sanayi çarşısına giderek, işçileri tahrik ve teşvik edip kanunsuz yürüyüşe ve iş yerlerinin tahrip ve zarar hareketlerine geçilmesi için faaliyette bulunmuşlar, ancak muvaffak olamadan yakalanmışlardı.

Yukarıdaki adı geçen broşürde, ayrıca ortaya konulan bütün işçi hareketleri, tek tek belirtilmekte, bu olaylarda Dev-Genç mensup ve militanlarının aktif rol oynadıkları zikredilmektedir.

Aydınlık Sosyalist Dergisi'nin 26. sayısında, Türkiye çapında işçi ve köylü kitleleri ile bağ kurmanın, onları bilinçlendirmenin, Türkiye çapında kitle hareketleri düzenlemenin, meslekî iktisadî, kitle örgütleri kurmanın, TDGF'nun görevleri içerisinde olduğu ve ayrıca Anadolu'daki sosyalist unsurlarla da bağ kurmak görevini yüklendiği belirtilmektedir.

İleri Dergisi'nin 1. sayısında, ODTÜ'nde işçi ve öğrenci dayanışmasının sağlandığı ve bu dayanışmanın ve ilişkilerin, işçilerin köyleri ile olan sürekli ilişkileri dolayısıyle köylere kadar ulaştığı zikredilmektedir.

Dev-Genç Federasyonu işçi kesiminde yaptığı faaliyetleri daha rasyonel bir açıdan değerlendirebilmek ve ne gibi hareketlerin ne zaman yapılacağını önceden planlamak maksadıyla, işçiler arasında işçi anketleri ve fabrika anketleri yapmıştır.

Yurdun neresinde bir işçi hareketi görülmüşse, içinde mutlaka Dev-Genç yönetici ve militanları görülmüş, verilmekte olan devrim mücadelesi yolunda işçilerle beraber olmuşlar, işçileri tahrik ve teşvik etmişlerdir. Kendi beyan ve ifadelerine nazaran verilecek olan devrim mücadelesinde önder güç, işçi sınıfı ve kurulacak olan yeni düzende işçi diktatöryasına dayanan bir düzen olacağına göre işçilerle beraber bulunmaları ve işçileri patronlar

aleyhine tahrik ve teşvik etmeleri pek yadırganacak bir husus olmasa gerekir.

Dünyanın neresinde ihtilâlci sosyalist bir hareket görülmüşse, orada mutlaka işçi ayaklanmaları, işçilerin fabrikaları işgal olayları görülmüş, proleterya diktatörlüğüne dayanan bir iktidar peşinde koşanlar, bu iktidarda işçilerin yönetimde en fazla söz sahibi olacağı vaadinde bulunmuşlar ancak yine de söz işçilerin olmayıp, kurulan sosyalist partilerin olmuştur. İşçilerin gerçekten hakimiyetleri hayalden öteye gidememiştir. Marks işçilere «Zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri» olmadığını söylemişt. Ancak bugün de komünist ülkelerde işçilerin, yine zincirlerinden başka kaybedecek herhangi bir şeyleri olmadığı açıkça görülmektedir.

d) Silâhlanma, Militan Yetiştirme ve Yıkıcı Plânlar

Dev-Genç maksadına vasıl olabilmek için, militan yetiştirme ve silâhlanma üzerinde durmuş, millî demokratik devrimin zafere erişebilmesi ve işçi-köylü iktidarının gerçekleşebilmesi bakımından emperyalizme, işbirlikçilerine ve feodal kalıntılara karşı verilen mücadelenin ancak öncü kadro, militan yetiştirerek ve silâhlanma ile olacağını kabul ederek faaliyetlerini bu yönde hızlandırmıştır. Dev-Genç yöneticileri, geri kalmış ve gelişmemiş bir ülkeden, emperyalizmin kendiliğinden rızası ile çıkabileceğini kabul etmediklerinden ve buna inanmadıklarından emperyalizmin, ancak ve ancak silahlı mücadele ile ve bir kurtuluş savaşı verilerek çıkarılacağına inandıklarından, herşeyden evvel silahlanmanın gerektiğine ve icap ettiğine, kendi beyanları ile sıcak savaş verileceğine inanmaktadırlar.

Gerek Aydınlık ve gerekse İleri dergilerinde, işçi-köylü hareketlerinin maksada yönelebilmesi bakımından, Dev-Genç örgütü içinde militan yetiştirilmesi husu-

sunda önemle durulduğu görülmektedir. Diğer taraftan, gerek işçi-köylü hareketlerinde ve gerekse üniversite işgal ve boykot ve olaylarında birinci derecede rol oynayanların Dev-Genç'li militanlar oldukları bilinen bir gerçekti.

Bu militanlardan bir kısmı, silahlı eylemlerde daha aktif rol alabilmek ve eğitim görmek maksadıyla El - Fetih, teşkilâtına gitmektedir. El - Fetih teşkilâtında gerilla usullerini öğrenmekte ve eğitimlerini tamamladıktan sonra yurda dönerek çeşitli anarşik olaylara katılmaktadırlar. Bunlardan bir kısmı Türkiye'ye döndüklerinde, Diyarbakır'da yakalanıp tutuklandıklarında, Ankara'dan devrimci bir kurulun Diyarbakır'a giderek çeşitli ilişkilerde bulundukları ve bu kurulun içinde bulunan Dev-Genç genel başkanı Atila Sarp'ın El-Fetih'den dönerken yakalananlar için; «Onlar can kardaşımızdı. Yiğit savaşçılardı, maddi gücümüz yeterli değil ama yüreklerimiz onlarla, eylemlerimiz işbirlikçi hainlerin ve yıkılmaya tutsak olan Amerikan emperyalizmi'nin üzerine ilerliyor» şeklinde İleri Dergisine beyanatta bulunması, TDGF'nun El-Fetih teşkilâtına giden militanları himaye ettiği ve onlarla işbirliğinde bulunduğunu göstermekteydi. Esasen El-Fetih teşkilâtına gidenlerin hemen hepsi, Fikir Kulüplerinde veya Devrimci Öğrenci Derneklerinde üye olup Dev-Genç mensubudurlar.

Diğer taraftan, yapılan tahkikatlarda fakülte ve yüksek okullardaki Dev-Genç militanlarının ekserisinde silah bulunduğu, okullarda silahlı mücadele ve saldırıya giriştikleri, görülüp anlaşılmaktadır. Devrimin, silahlı bir mücadele ile yapılacağı çeşitli vesilelerle ifade ve beyan edildiğinden ve kendilerine lider olarak kabul ettikleri Mao'nun «İktidar silâhın namlusundadır» sözünü de kendilerine rehber ittihaz ettiklerinden ve Aydınlık Sosyalist Dergiye açık mektup adlı broşürde de açıkça

beyan edildiği gibi, barış örgütünden yana olmayıp, savaş örgütünden yana olduklarından, silahlanma ve militan yetiştirme hususunda azami gayret sarfetmişler ve silahlanmışlardır.

Ayrıca, 16.10.1970 tarihinde yapılan genel aramada, Ruhi Koç'un evinde bulunan ve radarlar için bir baskın planı olduğu anlaşılan dosyanın 109/3 dizisinde mevcut bir plânda, silahlı bir hareketin plânı yapılmış, bu plâna nazaran gerekli malzeme olarak 5 tabanca, iki mitralyöz, saatli bomba, araba, dürbün, tel keseceği, harita ve pusula gösterilmiş olmakla, yapılan hareketin, silahlı bir hareket olduğundan şüphe edilmemektedir. Esasen, son anarşik olayların meydana gelmesine sebep olan, bankaların soyulması, adam kaçırma ve öldürülmesi gibi olaylarda ele geçirilenlerin hemen hepsi Dev-Genç mensubu ve militanıdırlar.

17.10.1970 tarihli, kurultayda okunmak üzere hazırlanan federasyon çalışma raporunda, yanlış ve bir çok oportünist görüş ve tezlerin mahkûm edildiği belirtilerek, emperyalizme karşı yürütülen silahlı mücadeleleri küçümseyip, bunları küçük burjuva devrimciliği ve maceracılıkla suçlandırarak, aslında ülkemiz devrimcilerini pasifize etmeyi amaçlayan provakasyonları ve yanlış görüşleri ile proleter devrimci unsurları, dergicilik ve entellüktüel gevezeliklerle dar mücadele alanları içine hapseden yanlış çalışma tarzları ve pratik mücadele önerilerinin mahkûm edildiği belirtilmekle, kendilerinin, yani TDGF'na hâkim olan çevrenin, silahlı mücadeleyi desteklediği ve bu mücadeleye taraftar olduğu, bunu küçümseyenlerin ise oportünistlikle itham edildikleri görülmektedir. Yine aynı raporun sonuç kısmında «Örgütümüzün bu durumunu, TDGF militanları olarak daha da güçlendirelim ve üzerine düşen görevleri önümüzdeki dönemde de lâyıkiyle yerine getirilmesi için var gücümüzle çalı-

şalım» sözleriyle TDGF'nun militan yetiştirdiği ve bunlar vasıtasıyla hareketlere giriştikleri açıkça ifade olunmaktadır.

Atila Sarp, bir yazısında profesyonel devrimci kadrolar üzerinde durarak, amatörcülükten profesyonel devrimciliğe geçilmesi gerektiğini beyan ederken, bu gerçeği yansıtmaktadır. Maksat, eylemlere katılacak silahlı profesyonel devrimci yetiştirmektir. TDGF bu faaliyetinde de kısmen muvaffak olmuştur, yetiştirdiği profesyonel devrimcilerle faaliyetleri organize etmiş, çeşitli eylemler koymuştur. Esasen, Dev-Genç genel başkanı Ertuğrul Kürkçü, Bayram Gazetesine verdiği demeçte ve televizyonda yaptığı konuşmasında TDGF teşkilâtı olarak silâhları bırakmayacaklarını ve bu memlekette sosyalizm kuruluncaya kadar silâhları bırakmayacaklarını açıkça ifade etmiş ve militanlarının silâhlanmaları için emir ve direktif vermiştir.

17.3.1971 günü, SBF'de yapılan bir toplantıda konuşn genel başkan Ertuğrul Kürkçü «Devrimci teorinin, devrimci eylemden sonra gelmesi gerekir. Hareketimizin Leninizme aykırı olduğu söyleniyor. Castrist ve Guaverist hareketler Leninizme ne kadar aykırı ise, bizim hareketlerimiz de o kadar aykırıdır .Dev-Genç, Deniz Gezmiş'in bıraktığı yerden devrimci hareketi devam ettirecektir» sözleriyle Castro ve Guavara'nın yolunda olduklarını, Deniz Gezmiş'in silâhlı mücadelesini devam ettireceklerini açıkça ifade etmektedir. Yine genel başkan Ertuğrul Kürkçü 29.1.1971 günü Hukuk Fakültesinde yaptığı bir konuşmasında «Emperyalizme ve Faşizme karşı uyanık bulunmak lâzımdır. Biz aramızdaki bütün ayrılıklara rağmen son SBF yurdunun basılması olayında hep beraber bulunarak sosyalist mücadelenin bir örneğini verdik. Kızlarımız ve erkeklerimiz aslanlar gibi savaştılar. Bugün Türkiye'de gerçek Marksist-Leninist bir örgüt

yoktur. Fakat Dev-Genç bir parti varmış gibi vurucu gücü meydana getirmektedir. Mücadelemiz aslında şehirlerden başlayacak, kırlara yayılacak, kırlarda bir devrim konaklaması geçirdikten sonra ikinci etapta kırlardan şehirler zapdedilecektir» sözleriyle mücadelenin silahlı bir mücadele olduğunu belirtmektedir.

29.11.1970 günü SBF'de yapılan bir toplantıda konuşan Dev-Genç saymanı Zafer Kutlu «Bugüne kadar dinlenme ve durgunluk dönemi geçirmekteydik. Bugünden itibaren bu döneme nihayet verilmiştir. Bundan sonra faal bir duruma, karşı saldırıya dönmüş bulunuyoruz. Bütün arkadaşlardan bu yeni dönem için hazır olmalarını istiyoruz» şeklindeki beyanı ile saldırıya geçme zamanının geldiğini bütün üyelerin bu saldırı için hazır olmalarını emretmektedir.

Dev-Genç yönetici ve militanlarının emniyet makamlarınca yakalanmalarını müteakip gerek yakalandıkları mahallerde ve gerekse üzerlerinde yapılan aramalarda bol miktarda silâh, mermi ve dinamit lokumlarının bulunması hususu da bu örgütün silahlı bir örgüt olduğunu teyit etmektedir.

e) Amerika Aleyhine Çalışmalar ve Eylemler

Federasyon tüzüğünün ikinci maddesinde, verilen millî demokratik devrim mücadelesinin emperyalizme karşı olduğu belirtilmiş ve Dev-Genç tarafından Türkiye'deki emperyalizmin Amerikan emperyalizmi olduğu halk yığınlarına iletilmiş ve bu maksatla Amerika, bir emperyalist ülke olarak Türkiye'yi sömüren bir devlet halinde gösterilmeye çalışılmıştır. Bu bakımdan Amerika'ya karşı fiili eylemlere girişilmiş ve bunlar da 6. filoya karşı girişilen eylemler Ankara'daki ve İstanbul'daki Amerikalılara ait işyerlerinin işgali, tahribi ve bu işyerlerinde sabotaj şeklinde kendisini göstermiştir.

8.12.1969 gün ve 19 sayılı Fikir Kulüplerine yazılan genelgede 6. filonun gelişi ile ilgili hazırlıkları görüşmek üzere TDGF'da hazır bulunulması hususu bildirilmiştir.

7.12.1969 günlü ve 18 sayılı bütün örgüt başkanlıklarına başlıklı genelgede Amerikan emperyalizmine karşı yerli malı haftası kampanyasının yapıldığı bütün örgüt başkanlarının bu hafta ile ilgili faaliyet raporlarını genel olarak ve münasip bir şekilde bir rapor halinde bizzat Genel Sekretere vermeleri gerektiği 6. filonun gelişi ile ilgili olarak bol sayıda boya, fırça ve tutkal stokunun yapılmasının lâzım geldiği belirtilmektedir.

Diğer taraftan 6. filonun İzmir'e gelmesi ile ilgili olarak gidecek ekiplerin teşkil edildiği ve ekiplere para toplandığı, 6. filoyu protesto hareketlerinin Dev-Genç tarafından düzenlendiği para toplanması hususundaki yazı ve listelerden, Özgün Nas'ın ifadelerinde ve 1971/136 sayılı tahkikat dosyasındaki bildiri aslından anlaşılmaktadır. (18)

Amerika aleyhinde yapılan diğer hareketleri şöylece sıralayabiliriz.

1 — 28.4.1970 tarihinde Balgat yolu üzerindeki Amerikalılara ait AİD teşkilâtının malzeme deposuna vakî silahlı baskın ve sabotaj olayı.

2 — 6.3.1970 tarihinde Cemal Gürsel meydanında bozuk düzeni ve pahalılığı protesto mitingi yapılmasına bidayette karar verilmiş ancak bunda mutabakata varılamadığından, başlarında Atila Sarp, Ruhi Koç, Ergun Aydınoğlu, Behzat Usta, Gün Zileli, Çelik Cesur, Mehmet Demir, Atıl And'ın bulunduğu Dev-Genç'li militanlar Kızılay'a geçmişler ve Amerikan Haberler Merkezine baskın yaparak bir müddet burasını işgal etmişlerdir.

---

(18) a.g.e. s. 258.

3 — 10.11.1969 tarihinde TDGF da düzenlenen forumdan sonra Sıhhiye istikametinde kanunsuz yürüyüş ve nümayiş yapılarak Amerikan Haberler Merkezi, Amerikan Türk Ticaret Bankası ve Pan-Amerikan Hava Yolları terminaline tecavüz edilerek camlarının kırılması ve bu olayda, Yusuf Küpeli, Atila Sarp, Atıl Ant gibi yönetici kadrodan olanları bulunması.

4 — 10.11.1970 tarihinde Pan Amerikan Hava yolları terminalinin basılarak tahrip edilmesi olayı.

5 — 5.12.1969 tarihinde yerli malları haftası düzenlenmesi sebebiyle Dev-Genç militanlarının geceleri şehrin muhtelif yerlerinde yabancı şirketlerin (Pepsi-Coco Cola-Mobil Oil-Shell) işyerlerini ve reklâm tabelâlarını tahrip etmeleri).

6 — 29.1.1971 tarihinde Mithatpaşa caddesindeki Amerikalılara ait Tuslog binasına patlayıcı madde atılması olayı.

7 — Çankaya'daki Amerikan Subay kulübüne ve Maltepe'deki Amerikan pazarlarına karşı aktif hareketlere girişilmesi.

8 — 22.5.1970 tarihinde Zafer anıtında yapılan törenden sonra Amerikan Hava Kuvvetlerine ait bir arabanın ters çevrilerek yakılması olayı.

9 — 21.10.1970 tarihinde Hacettepe Üniversitesinde Amerikalılara ait bir aracın yakılması olayı.

10 — 27.11.1970 tarihinde Çankaya'daki Amerikan Subay kulübüne patlayıcı madde atılması.

11 — 25.9.1970 tarihinde Atatürk Bulvarındaki Amerikalılara ait binaların ambarına dinamit lokumu koymaya teşebbüs edilmesi olayı.

12 — 13.2.1969 tarihinde Amerikan sinemasının camlarının kırılması ve aynı tarihte Tuslog camlarının kırılması olayı,

13 — 13.4.1970 tarihinde Pan-Amerikan hava yollarının camlarının kırılması olayı,

14 — Amerikan Hava eri Finley'in kaçırılması olayı,

15 — 4 Amerikalı çavuşun kaçırılarak rehine alınması ve fidye istenmesi olayı,

Dev-Genç yöneticileri mahkemelerde verdikleri ifadelerinde Amerikalılara karşı girişilen bütün bu hareketlerin, millî demokratik devrim mücadelesinde emperyalizme karşı verilen mücadelenin birer parçası olduğunu açıkça beyan etmişlerdi.

f) Anarşik Ortamın Devamlı Olması Amacıyle yapılan Çalışmalar.

Dev-Genç, idealleri olan rejim değişikliğini gerçekleştirmek, millî demokratik devrimi zafere eriştirmek maksadıyle bir buhran havası meydana getirerek memlekette anarşi yaratmak, halkta mevcut rejime karşı bir memnuniyetsizlik yaratmak ve gayelerinin tahakkuku için kitleleri kendilerine sempati duyan bir toplum olarak, desteklerini sağlamak maksadıyla çalışmalarda bulunmuştur. Bu cümleden olarak fakültelerde ve yüksek okullarda görülen işgal ve boykotların yanında yine bu ilim yuvalarında ve büyük kentlerde sağ sol çatışması şeklinde tecelli eden silâhlı çatışmalara, banka soygunlarına ve adam kaçırma olaylarına katılmışlardır. Bu hareketlere katılanlar Fikir Kulüpleri veya Devrimci Gençlik Derneği gibi Dev-Genç'e bağlı kuruluşların elemanları olup Dev-Genç militanlarıdırlar.

Dev-Genç, haberleşmenin zor olduğu büyük şehirlerde olayların derhal başlatılabilmesi için bu şehirleri bölgelere ayırmış ve her bölgenin başına sorumlu birer lider getirerek o bölgedeki işlerin aksamadan yürütülmesini temine çalışmıştır. Merkez Yürütme Kurulu 21.10.

1970 tarihinde bir toplantıda Ankara'yı beş bölgeye ayırmış ve bu bölgelere birer lider tayin etmiştir. ODTÜ bölgesi ve sorumlu liderliğine Cemal Salman Pakoğlu, Dışkapı bölgesi sorumlu liderliğine Fevzi Bal, Beşevler bölgesi liderliğine Hüdai Arıkan, Hacettepe bölgesi sorumlu liderliğine Levent Eren ve SBF Hukuk bölgesi sorumlu liderliğine Şaban İba getirilmiştir. Aynı toplantıda önümüzdeki dönemdeki mücadelenin silâhlı olacağı göz önüne alınarak silâhların tek elden toplanmasını ve bunların temin ve tevziinden belirli kişilerin sorumlu bulunmasını kararlaştırarak bu iş için Şaban İba ve Hüdai Arıkan'ı görevlendirmiştir.

Diğer taraftan İstanbul bölge yürütme kurulu da İstanbul bölgesini beş bölgeye ayırmış bölgelere birer lider tayin etmiştir.

1 — 15.12.1969 - 18.12.1969 tarihleri arasında başlayan ve öğretmenlerin katıldığı ve adına ihtar boykotu denilen boykotu TÖS nezdinde sürdürülmesi ve desteklenmesi, bu hususta federasyon genel merkezi tüm yan örgütlere başlıklı 12.12.1969 tarih ve 21 sayılı bir genelge neşrederek bu dört günlük boykot sırasında öğretmenlerle organik ilişkilerin pekleştirilmesi, boykot içine girilecek eylemin sürdürülmesi istenmektedir. Ayrıca Federasyon 20 sayılı ve basına verdiği bildiri ile de öğretmenlerin giriştikleri boykotu destekledikleri ve övdüklerini bildirmişlerdir.

2 — Dev-Genç diğer öğrenci kuruluşları ile birlikte Ankara belediyesi ile aralarında paso verilmesi sebebiyle çıkan ihtilâf üzerine 5.1.1970 tarihinde Ankara belediyesine ait otobüslere el konulmuş, otobüsler seferden men edilerek fakülte bahçelerine çekilmiştir.

3 — 23.4.1970 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin eski binası işgal edilerek, devrimci gençler tarafından toplantı yapılmış ve akabinde bir bildiri neşredilerek

«Amerikan emperyalistlerinin, işbirlikçilerinin ve toprak ağalarının halkımızın baş düşmanı oldukları, halkımızın ve gençliğin hiç bir siyasî partiye güveni olmadıkları, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi kurmak için, bütün Amerikan askerî üstlerinden ve tesislerinden, Amerikan askerlerinden, sivil uzmanlarından memleketin temizlenmesi, yer altı ve yer üstü servetlerimizi sömüren yabancı şirketlere ve yabancılarla işbirliği yapan zenginlerin malına el konulması, Nato ve Cento'dan çıkılması yolunda karar alınması ön görülmektedir.» (19)

4 — 23.9.1970 günü içlerinde Ruhi Koç, Ahmet Bozkurt, Uçman Sungur ve Cem Oluz'un da bulunduğu militanların Ürdün Elçilik binasına saldırarak binayı bir müddet işgal etmeleri, zabıtaya mukavemet ve patlayıcı madde kullanmaları olayı. (20)

5 — 7.12.1970 tarihinde Bağımsızlık Haftası içinde bildiri, afiş, forum, açık oturum ve konferanslar ile haftanın sürdürülmesi, hafta boyunca yabancı sermaye kuruluşlarına karşı eylemlere geçilmesi. (21)

6 — 28.12.1970 tarihinde Kurtuluş meydanındaki Atatürk panosunun kırılması ve yerine Ya İstiklâl, Ya Ölüm panosunun asılmak istenmesi olayı. (22)

7 — 4.12.1970 tarihinde DTCF önünde toplanarak Kızılay istikametine kanunsuz yürüyüş ve gösteri yapılması olayı.

8 — Mustafa Kuseyri'nin kendi arkadaşı tarafından öldürülmesini müteakip faşistlerin öldürdüğünün ileri sürülerek Zafer meydanına ve Kızılay'a doğru yürüyüş tertip edilmesi ve Zafer anıtında yapılan törenden son-

(19) İleri, Nisan 1970, Sayı: 2, s. 3.
(20) a.g.d. Haziran 1970 sayı: 4, s. 8.
(21) a.g.d. sayı: 6, s. 47.
(22) a.g.d. sayı: 6, s. 15.

ra Kızılay'da nümayiş ve Amerikan iş yerlerine karşı eylemlere geçilmesi. (23)

9 — 9.4.1969 tarihinde Karşıyaka semtindeki gecekonduların yıkılışı sebebiyle Yenimahalle Kaymakamlık binasının işgali olayı.

10 — 20.2.1971 günü Atatürk bulvarındaki Odalar Birliği binası önünde dinamit patlatılması olayı.

11 — 22.2.1971 günü Amerikan Elçiliği karşısındaki polis noktasına patlayıcı madde atılması olayı.

12 — 22.2.1971 günü Ziraat Fakültesinde silâhlı müsademe olayı.

13 — 10.11.1969 tarihinde Mustafa Kemal'e saygı yürüyüşü tertip edilerek yürüyüşü müteakip forum tertip edilmesi olayı. Bu forumda Atila Sarp bir konuşma yaparak Amerikan emperyalizmine karşı bütün baskı, şiddet ve tehditlere rağmen direnişlerine sonuna kadar devam edeceklerini belirtmiştir.

14 — 19.5.1969 tarihinde Anayasa'yı koruma ve Anayasa dışı davranışları protesto mitinginin sonunda kanunsuz yürüyüşe geçilerek polise fiili mukavemette bulunulması.

15 — 14.3.1970 tarihinde DTCF önünde yapılan forumdan sonra Kızılay istikametinde yürüyüşe geçilmesi ve olayların yaratılması.

16 — 26.4.1971 tarihinde DTCF açılışı sırasında silâhla çatışmaların meydana gelmesi.

17 — 20.2.1971 tarihinde Eskişehir yolunun trafiğe kapatılması olayı.

18 — 5.3.1971 tarihinde Gazi Eğitim öğrencilerinin, Devrimci Gençlik Derneği yöneticileri tarafından kışkırtılması neticesi Konya yolunun trafiğe kapatılarak polisle öğrencilerin çatışmasına sebebiyet verilmesi.

---

(23) a.g.d. sayı: 3, s. 2.

19 — 11.1.1971 tarihinde Emek İş Bankasının soygun olayı.

20 — Küçükesat Ziraat Bankası soygun olayı.

21 — 21.4.1971 tarihinde Kavaklıdere Osmanlı Bankası soygun olayı.

Dev-Genç yöneticileri ve militanları tarafından meydana getirilen eylemlerde Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin mesuliyetleri bakımından İleri Dergisinin 3. sayısında Merkez Yürütme Kurulunun cevapları başlığı altındaki yazı bir delil mahiyetindedir. Zira bu yazıda Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin sürekli eylem içinde oldukları, ikrar edilerek miting, yürüyüş ve diğer çalışmaların yanında topluca hareket etmek hususunda en önemli konunun gerici saldırılara karşı tutum olduğu, gericilere karşı stratejik alanda saldırı, taktik alanda savunma durumunda oldukları belirtilmektedir. Bu yazıdan da açıkça Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin devamlı olarak eylemlere katıldıkları, miting, yürüyüş ve diğer eylemlerin federasyonca tertip edildiği, bu hareketleri tasvip ettiği ve yapılması gerektiği yolunda emir verdiği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan 17.10.1970 tarihinde hazırlandığı anlaşılan federasyon çalışma raporunda «...TDGF içinde teorik eğitim çalışmalarının plânlı bir şekilde yürütülmesi şüphesiz sosyalist gençlik hareketi açısından daha yararlı olacaktır. Ancak pratik mücadelenin yoğunluğu nedeniyle bu konuda merkezî bir çalışma yapılamamıştır» ibaresi yer almaktadır ki bundan da Merkez Yürütme Kurulunda ve merkez teşkilâtında olanların bizzat mücadelenin içinde bulundukları anlaşılmaktadır.

IV — DEV-GENÇ'İN EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Federasyon tüzüğünün ikinci maddesinde amacına ulaşmak için gerekli eğitim ve propaganda çalışmaların-

da bulunacağı, toplantılar, gösteriler düzenleyeceği, yayın yapacağı ve sergiler açacağı kabul edilmiş bulunduğundan, bu maksatla federasyon bu sahalara inhisar eden çalışmalarda da bulunmuştur. Bu faaliyetlerinden bazılarını burada zikredebiliriz:

1 — Federasyonun yayın organı olan İleri'ye abone olunması bütün üyelerden istenilmiş ve bu suretle İleri Dergisi'nin devamlı surette okunması sağlanmıştır. (24)

2 — Yurdun muhtelif yerlerine ve Fikir Kulübü başkanlıklarına Aydınlık Dergilerinin gönderilmesi ve bu suretle üyelerinin teorik bilgilerinin geliştirilmesi. (25)

3 — Teorik eğitimin ele alınması ve yapılması hususundaki çalışmalar: Üyelerin gruplara bölünerek grup teşkili suretiyle eğitim çalışmalarının yapılması, örgüt içinde daha yüksek teorik ve pratik formasyona ulaşmış, politik çalışmada daha tecrübeli olan üyelerin toplantıları yönetmelerinin kendilerine görev olarak kabulü, toplantılarda tartışma-eleştiri-özeleştirinin hakim kılınması, sosyalizmin biliminin öğrenilmesi alışkanlığının toplantılar aracılığı ile hızlandırılması, üyelerin teorik yeteneğinin kazanılması ile pratik çalışmalar içinde karar verici unsurlar olabilmelerini sağlayacak şekilde doğru bilgilerle teçhizatlanmasını, örgütün her alandaki günlük çalışmalarından haberdar olarak bunların içinde aktif görev almaları, Marksist diyalektik yönetimin incelenilmesi, Marksist felsefî materyalizmin incelenmesi, tarihi materyalizm, devletin ve ulusun materyalist teorisinin incelenmesi ve işlenmesi hususlarında direktif verilmesi. (26)

4 — Devrimci teorik eğitim toplantılarının merkezî

(24) Genel Sekreter Ruhi Koç'un 16.2.1970 tarihli genelgesi.
(25) Aynı genelgeden.
(26) İleri, sayı: 6, s. 19.

denetimi, toplantılarda ele alınarak konular üzerinde genel ilke birliğini sağlamak ve merkezi siyasî, ideolojik görüşler etrafında yoğunlaştırmak amacıyla eğitim toplantılarının alt organlar, yönetim kurulları ve Dev-Genç içinde de merkez yürütme kurulu tarafından desteklenmesi. (27)

5 — Listeler halinde ve bölümlere ayrılarak Marksist, Leninist ve Maoist kitapların okunmasının temin edilmesi ve bu yönde direktif verilmesi. (28)

6 — Marksist-Leninist teoriyi işleyen İşçi-Köylü Gazetesi'nin satışlarını Dev-Genç mensup ve militanlarının yapması.

7 — Mahalli devrimci derneklerden, fikir kulüplerinden İleri ve diğer devrimci yayınların istenilmesi üzerine buralara bu kitapların ve dergilerin gönderilmesi.

8 — Bölge yürütme kurullarının merkezî bir teorik eğitim sağlaması ve bunun için en kısa zamanda çalışmaya başlanılması, İşçi-Köylü Gazetesi'nin satışının bölge yürütme kurulu tarafından organize edilmesi hususlarında genel merkezin bölge yürütme kurullarına direktif vermesi. (29)

9 — Fikir Kulübü başkanlıklarına yazılan bir yazı ile kulüp içinde bilimsel sosyalizmi öğretici bir eğitim çalışmasının yapılması hususunda direktif verilmesi. (30)

10 — Muhtelif fakülte ve yüksek okullarda ve fikir kulüplerinde Marksist-Leninist ve Maoist fikirleri işleyen kitapların üyeler tarafından işlenmesi ve diğer üyelere okunması, izah edilmesi, eleştirisinin yapılması ve bu münasebetle çalışma günlerinin tesbit olunarak üyelere

(27) İleri, aynı sayı s. 20.
(28) İleri, Sayı: 5 s. 22 ve sayı: 6 s. 21.
(29) 18.10.1969 gün ve 3 numaralı genelge.
(30) 27.15.1969 gün ve 6 sayılı genelge.

duyurulması.

11 — Üyelerin ve İşçi-Köylünün bilinçlendirilmesi husundaki çalışmalar.

12 — Seminer çalışmalarının yapılması. (Kars örgütü ile ilgili).

13 — Merkezî eğitim çalışmalarının merkezden yürütülmesi, gün ve yer tayin edilerek işlenecek konunun üyelere duyurulması. (31)

14 — İleri-Kurtuluş-Aydınlık-Proleter Devrimci Aydınlık-İşçi-Köylü Gazetesi-Türkiye Solu mecmuasının çıkarılması, bunlardan İleri Dergisinin resmi organı ve diğerlerinin de demokratik hareketin propaganda ve eylem silâhları olduğu yolundaki 10.10.1969 tarihli kurultayda alınan karar.

15 — Bildiriler neşredilmesi, afişler çıkarılması, forumlar düzenlenmesini de bu grup plânlayarak organize etmiştir.

a) Yayınlanan ve Ele Geçen Bildiriler

Dev-Genç'in yayınladığı ve elde olunan bildirilerden başlıcaları:

1 — İşçi, köylülere, Türkiye halklarına başlıklı bildiride «İşçiler Amerikan emperyalistlerine ve hain AP iktidarına karşı duruyorlar. Halkımızın ve halkın öncüsü işçi sınıfının kurtuluş mücadelesi durdurulamaz. Çünkü tarih işçi sınıfının ve halkların zaferine doğru ilerlemektedir. Halkımızın gelişen mücadelesi Amerikan emperyalistlerini ve onların uşağı gerici meclisleri, onların iktidarı hain AP iktidarını yok edecektir. Yaşasın işçi sınıfının devrimci mücadelesi, yaşasın Türkiye halklarının devrimci mücadelesi - yaşasın tam bağımsız ve ger-

(31) Proleter Devrimci Aydınlık Gazetesi, 1970 sayı: 38 s. 3.

çekten demokratik Türkiye, kahrolsun Amerikan emperyalistleri ve onların işbirlikçileri.»

2 — Halkımıza başlıklı bildiride «Bütün çırpınışlar boşunadır. Zulüm ve baskı halkımızın kurtuluşunu önleyemeyecek, mücadelemizi bastıramayacaktır. İşçisi, köylüsü, memuru, öğretmeni, öğrencisi ile tüm yoksul halkımız bütün yurtseverler bir olup bir avuç soyguncuyu alt edeceğiz, Amerikan emperyalizmini kovacağız. İşsizliğin, pahalılığın olmadığı bağımsız Türkiye'mizi kuracağız.»

3 — Devrimci gençlik olarak yurtsever ve devrimci bütün kuruluşları, bütün grupları ve bütün kişileri ortaklaşa eyleme ve devrimci güçbirliğini sağlam bir şekilde kurmaya çağırıyoruz başlıklı bildiride; «Eğer biz emperyalizmi ve onun doğal müttefiki, gericiliği Türkiye tarihinden silmek istiyorsak bilelim ki, bu kendiliğinden olmayacaktır. Onu silecek olan sömürü ve tahakkümünü kıracak olan halkımızın bilinçli ve örgütlü mücadelesidir... Dünya halklarının boyunduruktan kurtulduğu, zaferin emperyalizmde ve bütün gericilerde olmayıp dünya halklarında olduğu, Türkiye'nin geleceği karanlık değil aydınlık olacaktır... Şimdiye kadar yapılan bütün ortaklaşa eylemleri ve kurulan bütün ortaklaşa örgütleri yeniden birleştirmeye ve yıkılmayacak bir devrimci güçbirliği adımını atmaya davet ediyoruz.»

4 — Türkiye halkına başlıklı bildiride «Amerikan işbirlikçisi iktidar Kıbrıs konusunda millî çıkarlarımız açısından eli kolu bağlı bir iktidardır... Bugünkü işbirlikçi iktidar da, parlâmentodaki muhalefet de Kıbrıs'daki Türk yönetimi de bu mücadeleyi yapmaktan acizdir... Yaşasın dünya halklarının bağımsızlık mücadelesi.»

5 — Millî kurtuluşçu ilk Büyük Millet Meclisinden halkımıza duyuru başlık 14.3.1970 günlü bildiride, «Biz Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin egemenliğindeki bir gerici parlâmentoyu değil, işçi-köylü-asker ve

gençliği ile tüm ulusumuzu temsil eden devrimci ve demokratik bir parlâmentoyu özlüyoruz. Biz devrimci gençlik olarak Amerikan uşaklarının para ile satın alınan mebusların, halkımızın, sırtından milyonlar vuranların at oynattığı bir parlâmentoyu tanımıyoruz. Yaşasın işçi-köylü-asker ve gençliğin devrimci dayanışması, yaşasın Mustafa Kemal'in millî onurlu parlâmentosu.»

6 — Öğretmenler boykutunu destekliyoruz başlıklı bildiride «Onların istedikleri iktidar ve Amerikan emperyalizmi kasdedilmektedir. Öğretmenin, öğrencinin işçinin, köylünün askerin yaratıcı-geliştirici yurtseverlik görevini körletip işbirlikçi hainlerin yönetimi, Amerikan emperyalizminin denetimi altında bugünkü namussuzluğa halkımızın baş kaldırmasını önlemektir... Yaşasın öğretmen-gençlik dayanışması.»

7 — Yerli mallar haftasında emperyalizme karşı ikinci millî kurtuluş savaşını hızlandıralım başlıklı bildiride: «Bundan böyle bu haftayı emperyalizmle savaşmak için bir araç olarak kullanmalıyız. Bütün yurtseverler, yabancı şirketleri, yabancı malları ve rakamlarını gördükçe emperyalizme karşı ikinci bir millî kurtuluş savaşı vermenin gereğini kavramalı ve Amerikan emperyalizmi ile yerli ortaklarına karşı mücadeleye hız vermelidir.»

8 — Devrimci arkadaş başlıklı bildiride «Bütün Anadolu ile ilişki kuracak militan ekiplerinin yurt çapında görevlendirilmesi, her gün devrimci mücadelemizi daha çok maddî olanaklar bulmaya zorlamaktadır.»

9 — Lise mezunu arkadaş başlıklı bildiride, liseyi bitirip üniversiteye girmek için gelen gençlere seslenilmekte ve «Bütün lise mezunlarının üniversiteye girmesi, sınavların öğrencinin yeteneklerini doğru tesbit eder hale getirilmesi, özel okulların devletleştirilmesi, okuma ve fırsat eşitliğinin sağlanması, eğitim sisteminin millî de-

mokratik, çağdaş ve halktan yana olması için mücadelenin tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi için verilen mücadelenin bir parçası olduğu bunun için mücadele edilmesi gerektiği» belirtilmektedir.

10 — Halkımıza başlıklı bildiride, 29 Nisan 1960 da yapılan devrimin seneyi devriyesi olarak halka seslenilip bağımlı bir ülkenin yurt severleri olarak bağımsızlıktan ve demokrasiden yana olanların Amerikan emperyalizmine ve yerli işbirlikçilerine karşı bir tek yumruk halinde birleşilmesi çağrısında bulunulmaktadır.

11 — Haşhaş üreticilerine başlıklı bildiride «Türkiye Amerikan sömürüsü altında bağımlı bir ülkedir. Amerikan emperyalistleri, Türkiye'yi askerleri, ajanları, petrol, maden ve fabrika şirketleri ile işgal etmişlerdir. Bugünkü iktidar Amerikanın emrinde işbirlikçi bir iktidardır... Tüm haşhaş üreticileri birlik olup, köylerde, ilçelerde, şehirlerde direniş komiteleri kurulmalıdır. Devrimci gençlikle bağ kurulup birlik olunmalıdır. Zamanı geldiğinde yurt çapında her yerde protesto gösterilerine başlanılmalıdır. Haşhaş ekiminin tekrar yapılması için mücadele Türkiye halkının kurtuluş mücadelesinin bir parçasıdır.»

12 — Mahkûm aileleri başlıklı bildiride «Bütün mahkûmların affedilmesini çocukların ana ve babalarına, kadınların kocalarına kavuşmasını istiyoruz... Daima haklının yanında olan devrimci gençlik genel af istiyor... Siz hırsızlık yaptıysanız, suç sizi aç bırakanlardadır. Siz adam öldürdüyseniz, suç sizi buna zorlayan bu düzendedir. Sizi bu hale, hapishane kapılarına düşüren bozuk düzendir. Suçlu olan mahkûmlar değildir. Asıl suçlu olan zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapan insanlığı, kardeşliği, sevgiyi ortadan kaldıran bu bozuk düzendir... Yürüyüşe katılın, sesinizi duyurun, hakkınızı isteyin, unutmayın, hak verilmez alınır.»

13 — Amerikan emperyalizmi ve iktidarın zulmü yıkılacaktır başlıklı bildiride «Bütün baskılar Amerika'nın çıkarları içindir, Amerikan hükümetinin emrinde, ağaların, tefecilerin, vurguncuların sömürülerini devam ettirmeye çalışan AP iktidarı içindir. Orta-Doğu'da Arap devletleri Amerika'ya ve onun kuklası İsrail'e karşı yiğitçe bir savaş veriyorlar, kahraman Vietnamlı'lar her gün binlerce ölü vermelerine rağmen Amerikan emperyalizmini bataklığa gömüyorlar. Yoksul ve ezilen halkların savaşı hızlanıyor ve her geçen gün zafere yaklaşıyor. Amerikan emperyalizminin koltuğu altındaki parlâmentodaki bütün partiler... Büyük paralarla seçilen ve tamamen kendi zamları ve kendi çıkarları peşinde koşanların halk yararına çalışacakları düşünülemez. Kardeşler, ezilen halkımızın kurtuluşu, ülkemizin bağımsızlığı için satılmışlara ve Amerikan gavuruna karşı sıkılmış bir yumruk gibi olalım, bu yumruğu bir balyoz gibi ağaların, tefecilerin, işbirlikçilerin ve Amerikan emperyalizminin tepesine bütün gücümüzle indirelim, önümüzdeki günler zor ve çetin günler olacaktır. Devrimci demokratik işçi-köylü hareketleri hızlanacak, işçinin, köylünün, esnafın, öğretmenin, memurun, gençliğin güçbirliği emperyalizmi yıkacaktır. Ve işçilerin, köylülerin, tüm yurt severlerin iktidarı kurulacaktır. Yaşasın devrimci savaşımız ve savaşçılarımız.»

14 — Halkımıza başlıklı bildiride «İkinci millî kurtuluş savaşımızın bir parçası olan millî ilâç sanayiini gerçekleştirme mücadelesini başlatıyoruz. Biz devrimci gençlik olarak işçimizle, köylümüzle, tüm yurtseverimizle yan yana omuz omuza seni sömüren emperyalizme ve onun satılmış işbirlikçilerine karşı ikinci millî kurtuluş savaşımızda kanımızın son damlasına kadar savaşmaya azimliyiz. Bu savaş senin savaşın, ezilenlerin, hor görülenlerin savaşı.»

15 — Halkımıza, başlıklı bildiride «Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi iktidarın, polisin, tüm gericilerin saldırısı, tüm yurtseverlere yöneltilmiştir. Bütün yurtseverler, bağımsızlıktan yana olanlar Amerikan emperyalizminin, işbirlikçi iktidarın ve onların desteklediği faşist gericilerin saldırısına birlikte karşı koyalım. Ve işlenen cinayetlerin hesabını birlikte soralım.»

16 — Kardeşler başlıklı bildiride «Forumlarla, toplu direnişlerle tüm devrimci gençliğin birliğini, gücünü ortaya koyalım, üniversite özerkliğini savunmak için öğrenci-öğretim üyesi birlikte direnelim, gerici parlâmentarizmin Amerikan iktidarının zorba kuvvetlerinin üniversite özerkliğini hiçe sayarak fakültelere girmesini protesto etmek için yürüyelim.»

17 — Yurtseverlere başlıklı bildiride «Birleşelim, halk düşmanı faşist AP iktidarına, onların köpeği gerici milislerine, Amerikan emperyalizminin sömürü çarkı ortak pazara, Amerikan emperyalizminin askerî zinciri Nato-Cento'ya, Seato'ya karşı duralım, halkın gücü emperyalizmin silâhlı gücünü yok edecektir. Halkın mücadelesine devrimci gençlerle birlikte katılalım.»

18 — TDGF, Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyalist Fikir Kulübü'nün Eylem adlı broşürünün 16.3.1970 gün ve 5. sayısında «Emperyalizmi kovduktan sonra tekrar emperyalizmin ağına düşmemenin tek garantisi kitleleri bilinçlendirip örgütlemektir. Bunun için de sağlam bir dönüş, tutarlı bir teori gerekmektedir. İşte bu teori bilimsel sosyalizmdir. Bu demektir ki bilimsel sosyalizmin eylem kılavuzu olarak, işçi sınıfının öncülüğünde işçi-köylü temel ittifakı üzerine bütün millîci ve demokratik sınıf ve tabakaların güçbirliğine dayanan bir cephe politikası yürütmek zorundayız. Halkımızın kurtuluşunu ülkemizin bağımsızlığını sağlayacak tek yol budur. Bu halkımızın emperyalizme, işbirlikçilere, feodal kalıntılara karşı sa-

vaşıdır. Ve devrimciyim, emperyalizme karşıyım diyen herkes bugün hangi durumda olursa olsun, yarın bu mücadelenin adamıdır. Ona kendini bugünden hazırlamak ve kavgaya girmek durumundadır.»

19 — Aynı eylem broşürünün 26.3.1970 gün ve 2 sayılı nüshasında «Gençliğin devrimci kavgası Türkiye halkının MDD mücadelesinin bir parçası olarak günden güne güçlenerek gençlik ve halk kitlelerine yayılmaktadır... Devrimci gençler hareketi asıl sahiplerine, kitlelere, gerçek devrimci sınıf olan işçi sınıfına ve onun temel müttefiki köylülere ulaştırılması yönünden mücadelesini sürdüreceklerdir.»

20 — A.Ü. Fen Fakültesi Fikir Kulübü'nce çıkarılan Savaşımız başlıklı bildiride «Yaşasın emperyalizme karşı dövüşen dünya halkları. Güzelim bir dünya kuracaklardır.»

21 — TDGF Sosyalist Fikir Kulübü'nün 15.12.1969 günlü bülteninde «Dünya halklarının katili Amerika, yurdumuzun her yanına el atan, üsler kuran, Ülkemizi bir ileri karakol gibi kullanan, halkımızı insafsızca sömüren Amerika 6. Filosunu askerlerinin boşalması için gönderiyor limanlarımıza... Ülkemiz Amerikan emperyalizminin hakimiyeti altındadır... Mücadelemiz millî kurtuluş mücadelesidir. Bu mücaddele her geçen gün biraz daha güçlenmektedir. Türkiye'nin bütün işçileri, köylüleri, emekçileri, gençliği ve Mustafa Kemal ülküsüne bağlı aydınları Amerikan emperyalizmine karşı direniş hareketini geliştiriyorlar. Bu mücadelenin dışında kalmayalım.»

22 — AZF Dev-Genç rumuzu, «Faşizm ve sosyal demokrasi» başlıklı bildiride «Proleter devrimcilere karşı antikomünizm silâhını kullanmayan millî kurtuluşçu sosyal demokratları bizimle birlikte, faşizme karşı mücadeleye çağırıyoruz. Kahrolsun ezilen dünya halklarının baş düşmanı Amerikan emperyalizmi.»

23 — Kars Devrimci gençlik örgütünün, «Valiye ve emniyet müdürüne son ihtarımızdır» başlıklı bildirisi, Eskişehir Devrimci Gençlik Örgütünün «Kardeşler» başlıklı bildirisi, Eskişehir Devrimci Gençlik Örgütünün «Ezilen Kardeşler,» başlıklı bildirisi, Hatay Gençlik Derneğinin «Hatay Halkına» başlıklı bildirileri, H.Ü. si Dev-Genç rumuzlu, «Kardeşler» başlıklı bildirisi, Devrimci Liseliler rumuzlu, «Kardeşler» başlıklı bildiri, Devrimci Sanat Okulu öğrencilerinin «Kardeşler» başlıklı bildirisi , Malatya Devrimci Gençlik Derneğinin «Türkiye Halkına» başlıklı bildirisi, Malatya Devrimci Gençlik Derneğinin «Türkiye Halkına» başlıklı bildirisi, Eskişehir Devrimci Gençlik Örgütünün «Neden Devrim, İşçi Kardeşler» başlıklı bildiriler, Balıkesir Devrimci Gençlik Derneği «Dev-Genç'den Balıkesir Halkına» başlıklı bildirisi, İTİA Devrimci Akademililer örgütünün (Dev-Genç) «Arkadaşlar» başlıklı bildirisi, Devrimciler rumuzlu «Devrimci arkadaşlar» başlıklı bildiri, İTİA Devrimci Akademililer Fikir Kulübünün «Arkadaş» başlıklı bildirisi, Eskişehir Devrimci Gençlik Örgütünün «Kardeşler» başlıklı bildirisi, Sındırgı Devrimci Orman Köylüleri ve Balıkesir Devrimci Gençlik Derneğinin «Halkımıza» başlıklı bildirisi, Direnen Akademiler rumuzlu «Kardeşler» başlıklı bildiri, Direnen Orman Köylülerinin «Halkımıza» başlıklı bildirisi, Üzüm Üreticileri Komitesinin «Üzüm Üreticilerine» başlıklı bildirisi, Ankara Liselileri rumuzlu, «Kardeşler» başlıklı bildiri H.Ü. si Öğrenci Birliğinin «Kardeşler» başlıklı bildirisi, Balıkesir Halk Devrimcilerinin, «Halktan Halka Duyuru» başlıklı bildirisi, Dev-Genç Bölge Yürütme Kurulu, İşsizlik ve Pahalılıkla Savaş Derneği Gültepe Devrimci İşçileri, İşçi Köylü Gazetesi, YİS, Karşıyaka TİP İlçesi, Bornova Devrimcileri rumuzlu, «Sosyalist Arkadaşlar» başlıklı bildiri.

24 — Bütün bu bildirilerde, yukarıda Dev-Genç Fe-

derasyonu tarafından yayınlandığı anlaşılan bildirilerin fikir muhteviyatı işlenmekte, emperyalizme yerli işbirlikçilerine ve feodal mütegallibeye karşı çıkıldığı, devrim mücadelesinden yana olunduğu belirtilmektedir.

25 — «6. Filo Defol» başlıklı bildiride: «6. filo emperyalizmin silâhlı bekçisi Nato'nun bir saldırı aracıdır. 6. filo Arap halklarının kurtuluş mücadelesine karşı, emperyalizmin Akdeniz'de bekçiliğini yapmaktadır. Ve bu filo katil filodur... 6. Filoya karşı çıkmak bir yurt severlik görevidir... Direnelim olanca gücümüzle, Amerikan emperyalizmi ve yerli ortakları defolup gidene dek her türlü şartlar altında mücadelemizi sürdürelim.»

b) Yayınlanan ve Ele Geçen Afişler

Dev-Genç Federasyonu ve mahalli devrimci gençlik örgütleri tarafından çıkarılıp elde olunan bildirilerden bazılarının muhteviyatı şu şekildeydi.

Trabzon'da bulunan afişler :

1 — Bütün lise mezunlarının üniversiteye girebilmesi için direnelim - Devrimci liseliler,

2 — Halk çocukları üniversiteye - Devrimci liseliler,

3 — Beyaz zemin üzerine sıkılmış dört sol yumruk kırmızı renkte,

4 — Yaşasın emperyalizme ve siyonizme karşı yürütülen Filistin kurtuluş savaşı. Dev-Genç (Elinde tüfek Filistin komandosu resmi ve yüzü peçeli),

5 — Amerika'ya, faşist Yunan cuntası ve işbirlikçi iktidara karşı mücadele TDGF (Bir insan topluluğu ve sol eller sıkılmış kırmızı zemin),

6 — Aydınlık sosyalist dergi devrimci mücadelenin ideolojik silâhı,

7 — İleri-Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu yayın Organı - İleri,

8 — Kahrolsun faizciler, kahrolsun tüccarlar, yaşasın fındık üreticileri birliği,

9 — Bağımsızlık için omuz omuza (Elinde kitap bir öğrenci, elinde buji anahtarı bir işçi, elinde kazma bir çiftçi, omuzunda tüfek, fişeklik, miğfer bir asker resmi),

10 — 6. filoya karşı diren, kahrolsun Amerika (Toplu olarak eller sıkılmış halk topluluğu resmi),

11 — Arkadaş, Millî demokratik devrim mücadelesini güçlendirelim, hedef 10.000.

12 — İlâç sömürüsüne paydos (Sol elin yumruk edilmiş resmi),

13 — Devrimci Grup (Sol el yumruk edilmiş - İleri dergisi 1. sayısı kapağındaki resim),

14 — Kahrolsun emperyalizm ve işbirlikçileri (Sol el sıkılmış İleri dergisindeki 1. sayısı kapağı resmi),

Adana'da bulunan afişler: (Adana TÖS şubesinde yapılan aramada)

1 — Arap halkına ölüm saçan Amerikan üslerine hayır-Dev-Genç (Elinde silâhı yüzü peçeli Arap gerillası resmi),

2 — Halk düşmanlarına karşı işçi sınıfının öncülüğünde savaşacağız (Elinde buji anahtarı işçi, elinde tırpan ve yabası olan köylü, elinde çekiç işçi ve elinde Türk bayrağı olan bir şahıs resmi),

3 — Bütün lise mensuplarının üniversiteye girebilmesi için direnelim,

4 — Halk çocukları üniversiteye. Dev - Liseli,

5 — Amerikan emperyalizmini ,işbirlikçi burjuvaziyi, toprak ağalarını yıkacağız. (Elinde buji anahtarı işçi, elinde tırpan ve yaba olan köylü, elinde çekiç işçi ve elinde bayrak olan bir şahıs resmi),

6 — Köylü birlik olunca Ağa dediğin ne ki... (İşçi köylü gazetesi ve adresi yazısı, bayrak, yaba, bel ve sıkılmış eller olan köylü resimleri).

Diyarbakır'da bulunan afişler: (Devrimci Gençlik Derneği'nde yapılan aramada).

1 — Savaşın halk savaşı (İleri dergisi 1. sayısının kapak resmi),

2 — Yaşasın emperyalizme ve siyonizme karşı yürütülen Filistin kurtuluş savaşı. Dev-Genç (Elinde silâhı, Arap komandosu resmi),

3 — Türkiye halkı için - Amerikancı iktidarın soygununa karşı direniş kampanyası. Devrimci örgütler. (Vergi, zam, adaletsiz personel kanununa hayır).

4 — Üniversiteye girmek için direnelim Dev-Liseli,

5 — Kardeşler üniversiteye girmek için direnelim (Altında sol eller sıkılmış gençlerin resimleri),

6 — İşçi ve köylünün devrimci iktidarı kuruluncaya kadar uğraşımız devam edecektir. Kahrolsun emperyalizm, yaşasın ulusal kurtuluş savaşları,

7 — Bağımsız Türkiye-Dev-Genç. (Bayrak ve sol el sıkılı şahıslar topluluğu),

8 — Yaşasın halk savaşı-Devrimciler. (Dört sol yumruk sıkılı),

9 — Ölenlerin öcünü alacağız. (Çekiç tutan bir el resmi),

10 — Kanlı pazar. Birinci yıl. (Kahrolsun Amerikan emperyalizmi ve irtica - (TDGF).

11 — Yaşasın işçilerin köylülerin mücadelesi. Kurtuluş gazetesi. (İşçi, köylü ve tekerlek resmi),

12 — Kahrolsun toprak ağaları. (Elinde yaba tutan bir köylünün resmi),

13 — Yaşasın halk savaşı. (Sol elde tüfek olan bir şahıs resmi).

Kars Devrimci Gençlik Derneği'nde Bulunan Afişler:

1 — Köylüler toprak reformunu kendi elleri ile yapacak,

2 — Toprak davamızda birleşelim. Dev-Genç,

3 — Kahrolsun toprak ağaları, Dev-Genç,

4 — Bütün emperyalistler ve gericiler, kâğıttan kaplanlardır. (Altında Mao Zedung yazılı, üzeri kâğıtla kapatılmış ve yerine Dev-Genç yazılmış),

5 — Kahrolsun süt ağaları (İnek ve ağa resmi),

6 — Yaşasın halk savaşının zaferi. Dev-Genç,

7 — Che'nin ölüm sözü ve altında Che yazılı,

8 — Devrimciler ölür-Devrimler sürer,

9 — Devrimci grup. (Sol eller sıkılmış resimler),

10 — İşbirlikçi iktidarın katil polisi gene kan döktü-TDGF (Elinde cobu, bir toplum polisi resmi),

11 — Devrimciler ölür, silâhı beraber gömülmez,

12 — Taylan Özgür, emperyalizme karşı dövüştü, Dev-Genç,

13 — İşsizliğe, pahalılığa paydos,

14 — İlâç sömürüsüne paydos.

Ankara Dev-Genç Merkezinde Yapılan Aramada Elde Edilen Afişler :

1 — Bizim de devrimci insanlarımız vardır. (Yazısı altında Che'nin resmi ve Che yazısı),

2 — Orta-Doğu bir bütündür, Arap halklarının savaşı halkımızın da savaşıdır. Dev-Genç. (Silâhlı arap gerillası resmi),

3 — Yaşasın İşçilerin Köylülerin mücadelesi. Kurtuluş gazetesi. (İşçi, köylü ve tekerlek resmi),

4 — Faşist baskı ve zulme karşı birleşelim, savaşalım. (Dev-Genç),

5 — Birleşelim, zalimlerin zulüm kanunlarını yere çalalım. Dev-Genç (Sol eller kaldırılmış bir topluluk resmi),

6 — Dev-Genç genel af istiyor. (Eller yumruk yapılmış ve kelepçe takılmış),

7 — 6. filoya karşı diren. (Bir topluluk resmi),

8 — İleri TDGF yayın organı,

9 — Tütün ekici arkadaş birleş ,diren. (Sol eller yumruk yapılmış ve kaldırılmış),

10 — İlâç sömürüsüne paydos. (Sol el kaldırılmış el yumruk yapılmış),

11 — Üslerden arınmış bağımsız, demokratik, federatif Kıbrıs için mücadele. (TDGF),

12 — Haşhaş mitingine katıl. Dev-Genç, (7 Eylül Pazartesi saat 10.00 da hükümet meydanında yazısı, elde çekiç, yaba olan işçi köylü ve sol eli kalkmış öğrenci resmi),

13 — Haşhaş ekimini yasaklayan Amerikaya karşı birleş. Dev-Genç,

14 — İşkenceye dayağa hayır, Dev-Genç. (Polis resmi),

15 — Bağımsız Türkiye. (Elde çekiç, yaba ve sol kol kalkmış işçi, köylü, öğrenci resmi),

16 — İşçi-Köylü elele, millî cephede. (Yaba ve buji anahtarı tutan eller),

17 — İşsizlik ve pahalılığa karşı birleş. (Sıkılmış yumruklar),

18 — Yürüyüşlerde kullanılan ve aynı mahiyette sözler taşıyan pankartlar.

VI — DEV-GENÇ'İN ŞİDDET EYLEMLERİNDE KULLANDIĞI SLOGANLAR

a) Temel Sloganlar

Gerek bildirilerde, gerek afişlerde gerekse sair yazı ve pankartlarda Dev-Genç tarafından kullanılan sloganlar, önce demokratik devrim, sonra sosyalist devrim görüşünü benimsemiş, aşırı solun uygulama safhasına koyduğu millî demokratik devrim stratejisine uygun şekil-

de seçilmiş, Mao, Lenin, Marks ve Che'nin sözlerinden alınmış parçaları ve onların fikirlerini işliyen sloganlar olup bu sloganlar etrafında halkın birleşerek eyleme geçmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.

Dev-Genç ve onun çevresinin ortaya attığı temel sloganlardan dikkati çekenlerden bazıları şunlardır:

— Cici demokrasiye paydos,
— Devrimciler elele, millî cephede,
— Fabrika işçinin - Toprak köylünün,
— Gerici parlâmenterizme hayır,
— Hak sahibinin eliyle alınır,
— İşçi-Köylü-Gençlik-Ordu elele,
— İşçiler birleşiniz,
— Kahrolsun Amerikan emperyalizmi ve yerli işbirlikçileri,
— Kahrolsun halkımıza zulüm eden toprak ağaları,
— Millî ordu,
— Millî sanayii,
— Millî iktidar,
— Nato'ya hayır,
— Ne Amerika, ne Rusya, tam bağımsız Türkiye,
— Parlâmento dışı muhalefet,
— Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye,
— Toprak işleyenin, su kullananın,
— Yaşasın halk savaşı,
— Yaşasın işçi ve emekçilerin devrimci iktidarı,
— Yaşasın dünya halklarının zaferi,
— Yaşasın işçi sınıfının devrimci mücadelesi, yaşasın Türkiye halklarının devrimci mücadelesi,
— Yaşasın halk savaşının zaferi,
— Yaşasın ezilen halkımızın emperyalizme karşı vereceği savaş,
— Bağımsız Türkiye'yi kuracağız,
— Yaşasın işçi-köylü-asker ve gençliğin devrimci da-

yanışması,

— Kahrolsun petrol sahalarını kapatan yabancı petrol şirketleri,

— Yaşasın Amerikan emperyalizmine ve yerli ortaklarına karşı savaşan tüm Türkiye halkı,

— Ya bağımsızlık, ya ölüm,

— Yaşasın bağımsızlık ve demokrasi savaşçıları,

— Halkın mücadelesine devrimci gençlerle birlikte katılalım,

— Kahrolsun katil Amerikan filosu,

— 6. filo defol, 6. filoya karşı diren,

— Yaşasın emperyalizme karşı dövüşen dünya halkları,

— Yaşasın işçilerin devrimci eylemleri,

— Dünya halkları güzelim bir dünya kuracaklardır,

— Yaşasın ikinci millî kurtuluş savaşımız,

— Devrimci kavgada saf tutalım,

— İşsizliğe ve pahalılığa karşı birleş,

— İşçi köylü elele millî cephede,

— Devrimciler ölür, devrimler yaşar,

— Devrimciler ölür, silâhı beraber gömülmez,

— Birleşelim zalimlerin zulüm kanunlarını yere çalalım,

— Millî demokratik devrim mücadelesini güçlendirelim.

b) Sloganların Mahiyeti ve Açıklamaları

Yukarıda Dev-Genç tarafından kullanılan sloganların bir kısmının gerçek anlamlarını ve bunlarda ne kast edilmek istenildiği hususunu açıklamağa çalışalım;

Cici Demokrasiye Paydos

Kapitalist ülkelerdeki demokrasi burjuva demokrasisidir. Ve hakim sınıflardan yanadır. Çalışan ve sömü-

rülen halkın menfaatlerini gözönüne alamaz. Kapitalist üretim ilişkileri herkesin eşit olması, insana her yönde fırsat eşitliği tanınması, insanca yaşanmasına imkân sağlamaz. Gerçek demokrasi sınıfsız toplumlarda yani sosyalist toplumda vardır. Böyle bir demokrasiye ulaşmak için bugünkü hâkim sınıflardan yana olan demokrasi ve müesseseleri ile mücadele edilmelidir. Bu sloganla kast edilen manâ bu olup mevcut demokratik düzenin kötü olduğu fikri empoze edilmeye çalışılmakta, en iyi rejimin sosyalizm olduğu görüşü benimsetilmek istenilmektedir.

Devrimciler Elele Millî Cephede

Burada devrimden yana olan sosyal güçler mücadele için bir safta toplanmaya davet edilmekte, emperyalizme karşı verilen bu mücadeleye millîlik vasfı verilerek kamu oyu nezdinde güç kazanılması istenmekte olup, mücadelenin asıl amacı saklanmakta ve halkın millî duyguları istismar edilerek kanalize edilmeye çalışılmaktadır. Bu husus Marksist-Leninistlerin cephe politikasının bir uygulamasından başka bir şey değildir.

Fabrika İşçinin, Toprak Köylünün

İşçinin çalıştığı fabrikaya, köylünün işlediği toprağa sahip çıkması kast edilerek, işçi ve köylüyü kanunsuz eylemlere iterek mücadeleye bir halk niteliği kazandırılmak istenmektedir. Esasen demokratik devrimin amacı da budur.

Gerici Parlamenterizme Hayır

Türkiye Amerika tarafından sömürülmektedir. Bu sömürü ülkede sömürüden çıkarı olan hakîm sınıflar aracılığı ile yürütülmektedir. Parlâmento hakim sınıfların elindedir, bu nedenle halktan yana değil, sömürüden ya-

nadır. Bu sebeple ilerici değil, gericidir. Parlâmentonun emekçilerin haklarını savunur bir hale getirilmesi için mücadele edilmelidir. Aslında bilindiği üzere Marksist-Leninistler devlet müessesesine ve parlâmenter sisteme karşıdırlar. Onlara göre, her kapitalist ülkede olduğu gibi Türkiyede de devlet ve onun tabiî bir gereği olan parlâmento, hakim burjuva sınıfının, çalışan işçi sınıfı üzerinde baskı aracıdır. Bu sloganla seçim yolu ile iktidara gelen siyasî kuruluş veya kuruluşlardan meydana gelen hükümetlerce yürütülen iktidara ve parlâmenter sisteme hücum edilerek yıpratılmak istenmektedir.

Hak Sahibinin Eliyle Alınır

Kapitalist ülkelerde sistemin faaliyeti icabı işçi sınıfı sömürülmektedir. İşçiye emeğin karşılığı ödenmediği gibi kendisinin sırtından geçinen bir hakim sınıf vardır. İşçinin hakkının verileceğini umması ve beklemesi boşunadır. İşçi sınıfı emeğinin karşılığı olan hakkını kendisi almalıdır. İşçi ve diğer çalışanların haklarını kanunsuz yollarla almaları için harekete girişmeleri gerekir. Ve böylece işçi sınıfı eylemlere itilerek mücadeleye bir halk savaşı niteliği kazandırılmak istenmektedir.

İşçi-Köylü-Gençlik Elele

Türkiye bağımlı bir ülkedir. Ve sömürülmektedir. Bağımsızlığına kavuşmak dış ve iç sömürüden kurtulmak için işçi-köylü-gençlik ve ordu yan yana mücadele etmelidir, kurtuluş yolu budur. Gerçekte ise bu slogan ile kasdedilmek istenen husus, millî demokratik devrim, müşterek cephe veya birleşik cephe politikasını zorunlu kıldığından devrimin gereği icabı dayanışmaya davet edilmekte, bu arada özetle ordunun kanalize edilmesi ve bu olmadığı takdirde hiç olmazsa pasifize edilmesine gayret edilmekte ve birleşik cepheye katılan veya katılmayan

sosyal güçlere ordunun da kendileri ile beraber olduğu fikri empoze edilmeye çalışılmaktadır.

İşçiler Birleşiniz

Kapitalist toplumlarda iki ana sınıf vardır, bunlardan birisi sömüren, diğeri de sömürülen sınıftır. İşçi sınıfı her kapitalist ülkede olduğu gibi Türkiyede de sömürülen sınıftır. Sömürüden kurtulmanın tek çıkar yolu işçilerin birleşerek hareket etmeleri, eylemlere geçmeleri ve sosyalizmi gerçekleştirmeleridir. Marks'da işçilere aynı emri vermişti.

Kahrolsun Amerikan Emperyalizmi ve Yerli İşbirlikçileri

Amerika emperyalizmin baş temsilcidir. Bugünkü güçlü durumunun nedeni bütün geri kalmış ülkeleri çeşitli şekillerde sömürmesidir. Amerika'nın güçlü oluşu sömürüye dayanır. Türkiye de bu sömürü alanına giren ülkelerden biridir. Ve Amerika tarafından sömürülmektedir. Bu durum devam ettiği sürece Amerika, emperyalizmin sömürüsünü devam ettirebilmek için geri kalmış ülkelerde kendine yerli işbirlikçileri bulur ve sömürüsünü bunlar aracılığı ile yürütür. Bu işbirlikçiler de sömürüden çıkarı olan ülkedeki hakim sınıflardır. Bu bakımdan gerek dış ve gerek iç sömürücülere karşı mücadele vermelidir. Bu sloganın gerçekte belirtmek istediği husus, sosyalist teoriye göre, sosyalizmin kapitalizmden sonraki üretim biçimidir. Kapitalizm, mahiyeti itibariyle sömürüye dayanır. Bu nedenle yıkılmaya mahkûm olup mutlaka sosyalizmin yerleşeceği inancı vardır. Bu görüşe göre sosyalizmin gerçekleşmesi ancak kapitalizmin yıkılması ile mümkün olacaktır. Halbuki kapitalizm doğduğu günden bu yana güçlenmekte ve yapısındaki çelişkiler azalmaktadır. Amerika'nın kapitalist sis-

temin baş temsilcisi olması, Amerika'nın marksistlerce hedef alınmasının yegâne sebebidir. Gerçekte hücumlar ve saldırılar Amerika'ya değil, kapitalist sisteme karşıdır.

Kahrolsun Halkımıza Zulüm Eden Toprak Ağaları

Geri kalmış ülkelerde halkı emperyalizm, yerli işbirlikçileri ve feodal mütegallibe üçlüsü sömürmektedir. Toprak ağaları da feodal mütegallibe takımındandır. Bu sebeple fakir ve topraksız köylü büyük toprak sahibi ağalar tarafından sömürülmektedir. Bu nedenle toprak ağaları, bu bozuk düzenin devamından çıkarı olan, emperyalizme hizmet eden kimselerdir. Emperyalizmin diğer yerli işbirlikçileri gibi bunlarla da mücadele edilmelidir. Aslında bu sloganla feodal mütegallibeye karşı verilen demokratik devrim mücadelesi aşamasına geçilmesi ve bu devrimin yapılabilmesi için köylü ile toprak ağalarını, karşı karşıya getirmek ve aralarında bir çatışmanın yaratılması, köylünün toprak sahiplerine karşı baş kaldırması, anarşik ortamın yaratılmak istenmesidir. Bu suretle meydana gelecek eylemlerden millî demokratik devrim mücadelesi ve onun devamı olan sosyalist devrim yararlanacak ve zafere ulaşacaktır.

Millî Ordu

Batı ülkeleri ile mevcut askerî ilişki ve andlaşmalar ordumuzu bağımlı hale getirmektedir. Askerî gücümüzün büyük bir kısmı Nato'nun emrinde olduğunda Türkiyeyi ordunun müdafaası hususunda yetersiz kılmaktadır. Bu sebeple Nato'daki askerî gücümüz geri çekilmeli, anlaşmalar feshedilmelidir.

Burada istenilen amaç Amerika ile mevcut askerî anlaşma ve münasebetimizin bozulmasının sağlanması, ordumuzun güçlenmesi için gerekli yardımlar hususunda sosyalist ülkelere teveccüh edilmesi ve bu ül-

kelerle ilişkiler kurularak halkımızın komünist devletlere karşı sempati ve yakınlık duyulması teminine çalışılmaktadır. İstenen husus Türkiye'nin batı blokundan tecrit edilerek, bağlarının koparılarak doğu bloku devletleri ile münasebet içine sokmaktır.

Millî İktidar

Bu sloganla istenen husus işçi ve emekçilerin parlâmentoya ağırlığını koymaları, işçi ve köylü kesiminden gelen parlâmenterlerin ekseriyette olmaları böyle bir iktidarın ancak millilik vasfında bulunabileceği, aslında hükümetin ülkeyi bağımlı kıldığı, bu durumun düzeltilebilmesi için işçi sınıfının iktidara gelmesinin gerekli olduğu fikri empoze edilmektedir.

NATO'ya Hayır

Bu sloganlar işlenen fikir Nato'nun, Amerika tarafından sosyalist ülkelere karşı kurulmuş askerî bir blok olduğu, amacının Amerika'nın sömürüsünü sürdürmeye matuf bulunduğu, Amerika'nın Rusya ile girişeceği bir savaşta stratejik nedenlerle Türkiye'nin ilk hedeflerden biri olacağı ve büyük kayıplara uğrayacağı Türk halkını bu kadar büyük tehlikeye atmaya hiç kimsenin hakkı olmadığı Türkiyenin Nato'dan ayrılması ve buna bağlı olarak yapılan andlaşmaların bozulması isteğidir.

Nato bilindiği gibi batılı hür devletlerin emperyalist Rusya'nın muhtemel saldırılarına karşı koymak amacıyla kurdukları bir askerî kuruluştur. Nato ayakta durduğu ve mevcudiyetini devam ettirdiği müddetçe Rusya'nın dünyaya yayılma arzu ve çabasına set çekecek ve böylece komünizmin yayılmasına büyük bir engel teşkil edecektir. Türkiye'nin Nato'dan çıkmasının istenmesinin temel gayesi Nato'yu parçalamak, Türkiyeyi batı blokun-

dan kopararak sosyalist bloka kazandırmak, Nato'nun güçsüz hale getirilmesine çalışılmak bu suretle de komünizmin yayılmasını sağlamaktır.

Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik Türkiye

Bu slogan millî demokratik devrimin mahiyet ve nihaî amacını dile getirir. Kendilerine göre bugünkü Türkiye bağımsızlığını yitirmiş, Türk halkı Amerika ve onun yerli ortakları tarafından sömürülmektedir. Bağımsızlığın kazanılması Türk halkının insanca yaşama düzeyine çıkarılması için Amerikan emperyalizmi ve onun yerli işbirlikçilerine karşı mücadele edilmesi ile mümkün olacaktır. Ancak bu sloganla güdülen gaye yapılmak istenilen millî demokratik devrim ve sosyalist devrimin gerçekleştirilmesi mücadelesidir.

Yaşasın Halk Savaşı

Kendilerine göre sömürüden kurtulma ve bağımsızlığın kazanılması için verilecek mücadelenin başarıya ulaşabilmesi tüm halkın mücadeleye katılması ve bilinçlendirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu mücadele ve yapılacak savaş halkın zaferi ile sona erecektir. Burada kastedilen amaç işçi - köylü ve millîci çevrelerin sosyalizmin gerçekleşmesi için ayaklanması ve hakim sınıflara karşı savaşmaları ve savaşla ihtilâl yoluyla meşru hükümetlerin düşürülmesi ve verilen mücadele ile sosyalizmin gerçekleştirilmesidir.

Yaşasın İşçi ve Emekçilerin Devrimci İktidarı

Bu sloganla mevcut düzen ve iktidar yerilmekte, işçi sınıfı tarafından kurulacak sosyalist yönetimin en iyi idare tarzı olduğu için mücadele edildiği kastedilmekte olup istenen nihaî hedef gösterilmektedir. İstenen nihâî

hedef ise işçi iktidarına dayanan bir idare tarzı olup proleterya diktatörlüğüdür.

Yaşasın Dünya Hakiarının Savaşı ve Zaferi

Kendilerine göre çağımızda kapitalizm yavaş yavaş hızını kaybetmekte kendi kendini yok etmektedir. Sosyalist üretim biçimine geçilmektedir. Tüm emperyalizm altındaki dünya devletleri bağımsızlığını kazanmak, sömürüden kurtulmak için emperyalizme karşı savaş vermektedir. Dünya halklarının emperyalizme karşı verdikleri bu savaş desteklenmeli ve başarısı paylaşılmalıdır. Emperyalizme karşı savaşan halklar ergeç zafere kavuşmuş olacaktır.

Aslında bu sloganla belirtilmek istenen husus, komünist sistemin bir enternasyonalist karakter taşıması sebebiyle bütün dünya halklarının kardeşliği ve bütün işçilerin komünizmin yerleşmesi uğruna mücadele ettiği prensibine dayanır. Bu deyimle nerede olursa olsun komünizmin teessüsü için girişilen mücadelenin diğer bütün ülkeler komünistlerince desteklenmesinin gerektiği ve bu çabaya katkıda bulunması hususu savunulmaktadır. Gaye komünizmi tek ülkede değil bütün dünyada gerçekleştirmek ve bunun için mücadele etmektir.

VII — DEV-GENÇ'İN DİĞER ÇALIŞMALARI

Dev-Genç Federasyonu tarafından bastırılıp üyelerine dağıtılan kimlik kartı oldukça enteresandır. Bu kartın ön yüzünde «T.D.G.F. Kimlik kartı» ibaresi, üyenin adı, soyadı, bağlı olduğu örgütteki görev ve kan grubu yazıldıktan sonra Vietnamlı bir gencin sol kolu yukarı kalkmış ve eli yumruk haline getirilmiş bir resmi ve kartın arka yüzünde de Che Guevara'nın «Ölüm nereden ve nasıl gelirse gelsin savaş sloganlarımız kulaktan ku-

lağa yayılacaksa ve silâhlarımız elden ele geçecekse ve başkaları mitralyöz sesleri ile ve de savaş ve zafer naralariyle cenazelerimize ağıtlar yakacaksa, ölüm hoş geldi safa geldi» sözü yazılmıştır. Bu sözle de Devrimci Gençlik Federasyonu'nun kendisine Che Guevara'yı önder kabul ettiği ve onun yolunda yürüdükleri anlaşılmaktadır.

Aynı şekilde Diyarbakır Devrimci Gençlik Derneği üye kimlik kartının arka yüzünde de «Yaşasın emperyalizme ve kapitalizme karşı çıkanlar - Yaşasın ezilen halkların devrimci mücadelesi - Devrimciler ölür, devrimler yaşar» sloganları yer almaktadır.

Dev-Genç, vermekte olduğu mücadeleyi yansıtan kendisine bir de marş yazmış ve bütün forumlarda, işgal ve boykotlarda ve tüm eylemlerde bu marş, militanları tarafından söylenmiştir. Bu marşta «Savaş vaktinin yaklaştığı, emperyalizme karşı silâhın ele alınması zamanının geldiği, işçi-köylü, gençlik ve ordunun devrim için öleceği, kendilerinin güçlü devrimciler oldukları ve birgün mutlaka galip gelecekleri devrimcilerin öldüğü ancak devrimlerin durmadan süreceği» belirtilmektedir.

İleri Dergisi'nin 4. sayısında «Ekim devrimi 53 yaşında» başlıklı yazı da «Ekim devrimine düşmanlık, sosyalistten vazgeçtik, azıcık millî duygusu olan bir Türk'e yakışmaz» sözleriyle başlamakta ve «Ekim devriminden sonra kurulan iktidarın kurtuluş savaşımızda biricik kara gün dostumuz olduğu» zikredilmektedir.

İşçi-Köylü Gazetesi'nin 8.1.1971 tarihli nüshasında «Askerler, subaylar, polisler zalimlerin emrini dinlemeyin, halkla birleşin» emri verilmiştir. Bu ibarelerle emniyet kuvvetleri itaatsizliğe sevk edilmekte, halkla birlikte birleşerek istenilen mücadele içine girmeleri belirtilmektedir.

Proleter Devrimci Aydınlık dergisinin Ekim 1970 tarihli 10-24 sayılı nüshasında Çin Komünist Partisi 9.

merkez komitesinin 2. genel toplantısının 6.10.1970 tarihli bildirisi aynen verilmektedir. Bu bildiride Çin Komünist Partisinin direktifleri ve ezcümle «Başkan Mao'nun daha büyük zaferler kazanmak için birleşin çağrısına uyarak ve onun proleterya diktatörlüğü altında devrimi sürdürme teorisinin izinde, bütün parti, bütün ordu ve ülkenin bütün milliyetçileri 9. parti kongresinin gösterdiği görevleri uygulayarak büyük başarılar kazanmışlardır... Mücadele-eleştiri-görüşüm görevlerini bilinçli bir şekilde yerine getirmek... Devrimi kavrayıp, üretimi ve diğer işleri ve harbe karşı hazırlığı hızlandırın politikasını bütün yönleriyle uygulamaya devam etmek» sözlerini aynen aldıkları ve bu suretle bildiri muhteviyatını benimsedikleri görülmektedir.

Aynı derginin, 451.-461. sayfalarında yer alan Vatan Partisi tüzük ve proğramının eleştirisi başlıklı ve proğram çalışma komitesi imzalı yazıda «30.12.1957 tarihinde faaliyetten men edilen Vatan Partisinin tüzüğünün ele alınarak eleştirildiği tüzükteki bölümlerin açıklandığı ve tüzük üzerinde leh ve aleyhte eleştirme yapıldığı ve tüzüğün esas itibariyle yerinde olduğu ancak bazı açıklıklar bulunduğu» beyan edilerek ayrıca «Vatan Partisi programını bugünkü görüş ve ilkelerimizle karşılaştırırken 1954 şartları ile 1970 şartları arasındaki farklar bir an bile gözden kaçırılmamalıdır. Bugün yığın hareketleri her geçen gün hızlanmakta ve yoğunlaşmaktadır. Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesi, dünya çapında ve ülkemizde hızla yayılmaktadır. Bütün dünyada devrim dalgası kabarmaktadır» denilmektedir. 458. sayfasında, «Proleteryanın, proleterya partisinin önderliğinde gelişen mücadeleler ise zafere ulaştılar. Proleterya partisi halkın yaratıcı gücünü harekete geçirerek emperyalizmi ve yerli hâkim sınıfları ve sosyalizmin kurulmasına engel teşkil eden bütün şartları tasfiye eder.

Devrimci siyasî iktidar altında, sosyalizmin ön şartlarını hazırlaması ve sosyalizmin inşaası, mücadeleleri hızla yürütülür. Proleteryanın önderliğini yaptığı ve köylüyü, özellikle yoksul köylüyü temel güç olarak halk savaşı yoluyla başardığı devrim yerli demokratik devrim veya millî demokratik devrimdir» denilmek suretiyle devrimin gerçek anlamı ve proleterya partisinin önderliğinde gelişen mücadeleler izah olunmaktadır.

Ayrıca aynı derginin dış sahifesinde, Mao Zedung'un «Marksizm-Leninizm gerçeğine karşı durulmaz. Halk yığınları eninde sonunda devrim için ayaklanacaktır. Dünya devrimi mutlaka zafere ulaşacaktır» sözü aynen alınmıştır.

İşçi-Köylü Gazetesi'nin 14.8.1970 tarihli 22 sayılı nüshasında «Safları çelikleştirelim» başlıklı yazıda «Doğu'da Kürt halkına baskı ve zulüm yapıldığı ve ordunun sömürücülerin emrinde ve hizmetinde hareket ettiği» iddia olunmakta ve Doğu'da bir kürt halkı bulunduğu, buradaki halkın Türk olmadığı kastedilmek istenmektedir.

Aynı gazetenin 1.10.1970 gün ve 23 sayılı nüshasında «Halk savaşı uzun ve çetin bir mücadeledir. Filistin ihtilâline selâm-bir halk, kurtuluş için silâhâ sarılmaya cesaret etmeye görsün artık önünde kimse duramaz» başlıklı yazıda Ürdün'deki iç olaylar ele alınıp Filistin halkının İsrail saldırganlarının gaspettiği topraklarını kurtarmak için silâha sarıldığı açıklandıktan sonra «Savaş ne kadar uzun sürerse sürsün zaferi alnının teri ile ve kanı ile kazanacaktır». Bütün dünya halkları, bütün ülkelerin devrimcileri, büyük Filistin halkını destekliyor. Filistin halkının dâvası halkımızın da dâvasıdır. Çünkü düşmanımız aynıdır; Amerikan emperyalizmi ve sömürücü sınıflar. Dostlarımız aynıdır: Bütün dünya halkları, bütün ülkelerin işçileri, bütün ülkelerin devrimcileri bizim dostumuzdur. Arap halklarının mücadelesini

canla başla destekleyen Çin Halk Cumhuriyeti, Arnavutluk, Vietnam Demokratik Cumhuriyeti, Demokratik Kore Halk Cumhuriyeti gibi sosyalist ülkeler, Filistin halkının ve bizim dostumuzdur... Yabancı sömürücüyü yenmek için içerdeki uşaklarını da ezmeliyiz» denilmektedir.

Aynı gazetenin 1. sayfasında yer alan «Sömürülen Yiğitler-Ayağa kalkın, Amerikan sömürücülüğü ile onların uşaklarını ezelim» başlıklı yazıda «10 binlerce çocuk şimdi onbinlerce gelin, onbinlerce delikanlı sömürücülere ve zulme karşı kinle yaşıyor, ölüm yüzlerce bebeği götürüyor. Halk iki şeyi seçmek zorunda kalmıştır. Ya zulüm altında ölmek, çoluk çocuğu karanlığa terketmek, ya da kurtuluş için savaşmaktır... Bütün halka diyeceğimiz odur ki sömürücüler her şeyimizi aldılar. Sadece altımızdaki hasır kaldı, bir gün onu da alacaklar, kükreyen halkın ateşi dalga dalga ülkenin her yanını saracaktır. Birleşelim. Elele verelim, düşmanı yere serelim, o zaman bütün sömürücüler kaçacak delik arayacaklar... Milyonlarca işçi-köylü dalga dalga onların kalelerini zaptedeceklerdir... Zincirlerini koparmış milyonlarca işçi, köylü ölümden korkmaz. Ustaca dövüşür, gerekirse ölümün üstüne saldırır... Son sözümüz şu ki savaş günleri yakındır. Kırlarda uyanış hızla yayılıyor. Amerikan sömürgecilerinin ellerindeki silâhlar başlarına belâ olacaktır. Uşaklarını daha fazla ayakta tutamayacaklardır. Her iki halde de kazançlı çıkacağız. Yenersek kurtuluş bütün halkı kucaklayacaktır. Yenilirsek kavgamız sorunlarımıza örnek olacaktır» denilmekte olup «200 topraksız Kars köylü ve tarım işçisi adına» yazıldığı görülmektedir.

Aynı gazetenin 4. sahifesinde «15-16 Haziran büyük işçi hareketinin tecrübesi halkımızın mücadelesini çelikleştirdi» başlıklı yazıda «Bu tecrübe yarınki mücadele-

mize ışık tutsun, Amerikan emperyalizmi, işbirlikçileri, toprak ağaları ve tefecileri halkımızın düşmanlarıdır. Onların iktidarını yıkmadan halkımızı kurtuluşa ulaştıramayız. Hakim sınıfların iktidarı ancak devrimle yıkılabilir. Devrimi İşçi - köylü, bütün emekçi halkımızın bilinçli ve teşkilâtlı gücü zafere ulaştırılabilir... Zalimlerin zorbalığını, halkımızın devrimci mücadelesi yok edecekti. 15-16 Haziran hareketi ve dünyadaki bütün devrimci hareketler halkın devrimci gücü karşısında hiç bir kuvvetin duramayacağını göstermektedir. Bütün arkadaşlara ve halkımıza bu gerçekleri kavratmalı, kurtuluşun devrimle olacağını, devrim yapma bilinç ve cesaretini yaymalıyız» denilmekte ve devamla «Tek kurtuluş yolu siyasî iktidar» başlıklı parağrafta «15-16 Haziran hareketi ve işçilerin kullandıkları sloganlar işçi sınıfının en devrimci sınıf olduğunu ve bütün halkımızın menfaatleri için savaştığını ortaya koymuştur». «Kurtuluş yolunu bilimsel sosyalizm gösteriyor ki» başlıklı parağrafta ise, «İşçi sınıfının dünya görüşü bilimsel sosyalizmdir. Bilimsel sosyalizmin kılavuzluğu olmadan devrimi zafere ulaştıramayız. Devrimci eğitime ve devrimci fikirleri yaymaya büyük önem vermeliyiz. Bilimsel sosyalizmi öğrenmek ve öğretmek ve onu devrimci mücadelemizde bir silâh haline getirmek ödevimizdir. Onun için fabrikalarda ve köylerde her yerde İşçi-Köylü Komiteleri kuralım çalışmalarımıza hız verelim. Bilimsel sosyalizmi mücadelemizin her kesimine uygulayalım. Onu gerçek bir mücadele kılavuzu yapalım» denilmekte ve «Halkımızın Devrim Silâhı İşçi Sınıfı Partisidir» parağraf başlıklı yazıda «Bilimsel sosyalizmi klavuz edinmiş işçi sınıfı örgütünün önderliği olmadan devrim yapılamaz. Onun için, işçi sınıfı partisini kurmak için mücadele etmeliyiz. Yurdun her yerinde Sosyalist Kurultayı için çalışmalı, onun gerçekleşmesini sağlamalıyız», denilmekte

ve devamla «Bütün dünya halkları ve işçilerinin kardeş oldukları belirtilerek bütün sömürücüleri emperyalizmi ve uşaklarını yok etmek, iş birlikçilerin iktidarını yıkıp işçi-köylü iktidarını kurmak için bütün gücümüzle savaşalım» denilmektedir.

Aynı gazetenin son sayfasında askerlerle işçiler arasındaki olaylara ait resimlerin altında «Askerler, yurt severler, subaylar, yeriniz halkın devrimci saflarıdır. Amerikancı patronların ve onların iktidarının Anayasaya aykırı emirlerini dinlemeyin, zulme karşı halkımızla birleşin» denilerek askerlerin kanunlara karşı itaatsizliğe sevk edildiği görülmektedir.

İşçi Köylü Gazetesi'nin 18.7.1970 gün ve 20 sayılı nüshasında «İşlerinden atılan 140 Sungurlar işçisinden Türkiye Halkına» başlıklı yazıda «Yiğit Türkiye halkları bizi destekleyin, zafer işçilerin ve halkımızın olacaktır.» denilerek Türk Milletinin bir çok halklardan meydana geldiği ima edilmektedir.

Aynı gazetede «Zulme karşı birleşelim» başlıklı yazıda 15-16 Haziran olaylarındaki işçi hareketlerinin övüldüğü, cemiyetin muhtelif sınıflarının yek diğerine karşı tehlikeli şekilde kin ve adalete tahrik edildiği ve son kısmında da «Halkımıza, işçi sınıfının önderliğinde büyük sermaye ve büyük toprak sahiplerinin diktatörlüğünü yerle bir ederek, kendi devrimci iktidarını gerçekleştirecektir» denilmek suretiyle sosyal bir sınıfın diğer bir sınıf üzerindeki tahakkümünü tesise yönelen hareket övülmektedir.

Aynı gazetenin 25.6.1970 gün ve 19 sayılı nüshasında «Amerikancı iktidar Sıkıyönetim ilân etti, çünkü işçiden ve halktan korkuyor, yiğitler döner mi er meydanından, er meydanı, Amerikan sömürücülerine, toprak ağalarına, tefecilere ve bunların iktidarına karşı savaş meydanıdır» denilerek İstanbul'daki işçi olayları ele alı-

nıp bu olaylar tamamen tasvip edilip yiğitçe bir hareket olduğu ifade edildikten sonra işçiler ihtilâle ve ayaklanmaya tahrik ve teşvik olunmuşlardır.

Yine aynı gazetede 1. ve son sayfasındaki 3 adet temsili resimde de işçiler ve köylüler resimlerin mahiyeti itibariyle isyana teşvik edilmektedir.

Aydınlık Sosyalist Dergi'nin Ocak 1970 tarihli 27. sayısında Mihri Belli'nin 29-30 Ekim Kurultay toplantısında «Kürt meselesinin kendilerince önemli bir mesele olduğu Türkiye'de aşağı yukarı 4 milyon Kürt'ün yaşadığı, bu Kürt ile Türk'lerin kardeş oldukları ve Türk-Kürt kardeşliğinden söz edildiği, bugünkü Türkiye'nin millî dâvalarının en tutarlı savunucularının proleter devrimciler oldukları, Kürt halkına eşit haklar tanınması, onun varlığının tanınması, bu halka ana dilinin kullanma hakkının tanınması ve bu halkın gönül rızası ile Türkiye Cumhuriyeti içinde kardeş Türk halkı ile birlikte yaşamayı isteğinin sağlanması, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü bu şartlara bağladıkları» belirtilerek Türk-Kürt ayırımı yapılmakta ve «Bunların Türkiye Cumhuriyeti içinde gönül rızası ile yaşamayı istemelerini» söylemektedirler. Kürtler için muhtariyet istenilmektedir.

İşçi Köylü Gazetesi'nin 19.3.1971 gün ve 30 sayılı nüshasında «Bütün Gerici İktidarlar Yıkılmağa Mahkûmdur» başlığı altında halka isyan ve ihtilâl için gerekli emir ve direktifler verilmektedir. Ayrıca tek kurtuluş yolunun devrim olduğu aynı gazetenin baş yazısında başlık olarak verilmekte ve baş makalenin son kısmında «Şimdi ne yapmalıyız devrimci safları sıklaştırmak ve çelikleştirmek için mücadeleye bir kat daha hız vermeliyiz» denilmektedir.

Aynı gazetenin 12.12.1971 günlü 26 sayılı nüshasında «Sömürü ve zulme boyun eğmeyen halkımızı ezmek için kahpe tuzaklar hazırlanıyor, Amerikancı patronla-

rın ve toprak ağalarının en azgınlarıyla, Amerikancı generaller faşist bir diktatörlük hevesindedir. İşçileri, köylüleri ve bütün halkı topla tüfekle ezmek istiyorlar. Halkın mücadelesini bastırmak istiyorlar. Halkın gücü zulmün topunu tüfeğini yerle bir eder - İşçiler köylüler-gençler-askerler, devrimci subaylar, aydınlar faşist diktatörlük teşebbüslerine karşı silâha sarılmaya hazır olalım... İşçi sınıfımızın 15-16 Haziran'da verdiği şanlı mücadele halkın çelik gücünü gösterdi. İşçi sınıfımız faşizme karşı daha nice kahramanlık destanları yazmaya hazır olsun» denilmektedir ki bununla halkı silâhlı isyana teşvik etmekte ve mücadelenin silâhla yapıldığını belirtmektedirler.

Aynı gazetenin 8.1.1971 gün ve 27 sayılı nüshasında, «Birleşelim» başlıklı yazıda «Askerler, subaylar, polisler, zalimlerin emrini dinlemeyin, şiş göbekli para babalarına hizmet etmeyin, Amerikancı iktidara boyun eymeyin. Milyonlarca işçi ve köylü ile, milyonlarca halkla birleşin» emri verilmektedir.

Aynı gazetenin «Doğuda açlık, hastalık ve zulüm» başlıklı yazısında «Kalkın yürüyelim, sömürücünün üstüne» denilerek Doğu'daki halk isyana teşvik olunmaktadır.

Türk Solu Gazetesi'nin 4.11.1969 gün ve 103 sayılı nüshasında «O.D.T.Ü. sinde devrimci cephe kuruldu» başlıklı ve ODTÜ Öğrenci Birliği'nin sosyal demokrat başkanı Erhan Erdoğmuş ile genel kurul başkanı Münir Aktolga'nın ortak imzası ile yayınlanan bildiride «...Türkiye bugün, Amerikan emperyalizminin baskısı altında, yarı bağımlı ve yarı sömürü bir ülkedir. Toplumsal yapımızda yarı feodal ilişkiler halâ yer almaktadır ve emperyalizmin yurdumuzda uydusu durumunda olan işbirlikçi burjuvazi vardır. İşte bu güçlü ittifak halkımızın karşısında yer alan baş düşmanımızdır... Ortak düşmana

karşı ortak mücadele, devrimciler güçbirliğinin temel ilkesidir... O.T.D.Ü. gençliği olarak tüm ileri güçleri Amerikan emperyalizmine, toprak ağalarına ve işbirlikçi takımına karşı millî cephe bayrağı altında toplanmaya çağırıyoruz... Mücadelemiz millî demokratik devrim mücadelesidir. Millîdir, çünkü emperyalizme karşıdır. Demokratiktir, çünkü toprak ağalığını tasfiyeyi hedef almaktadır. Zafer millî kurtuluşçularındır. Yaşasın halkımızın millî demokratik devrim mücadelesi ve onun mücadelecileri» denilmek suretiyle mücadelenin M.D.D. olduğu açıkça ifade edilmektedir.

Dev-Genç'in fikir yapısı, ideolojisi ve eylemleri izah edilmeye çalışıldığında Aydınlık Sosyalist Dergi-İleri Dergisi, İşçi-Köylü Gazetesi, Kurtuluş yayınları ve Proleter Devrimci Aydınlık dergisi ve Türk Solu ele alınmış bu dergi ve gazetelerdeki yazılardan örnekler verilmiştir.

9-10 Ekim 1969 tarihlerinde toplanan T.D.G. Kurultayının oybirliği ile aldığı kararda Türk Solu, Aydınlık ve İşçi-Köylü gazetelerinin millî demokratik devrim hareketinin propaganda ve eylem silâhları oldukları belirtilmiştir.

İleri Dergisi esasen Dev-Genç'in aylık yayın organı olup sahipliğini de Dev-Genç genel başkanları Atila Sarp ve Ertuğrul Kürkçü yapmışlar, Ersen Olgaç'da sorumlu yazı işleri müdürlüğünü deruhte etmiştir.

Kurtuluş Gazetesi'nin proleter devrimci hareketin yayın organı olduğu ve abone olunması, abone bulunması hususları İleri Dergisinin 6. sayısında belirtilmiştir. Keza Kurtuluş yayınlarının da Dev-Genç Federasyonunun yayın organlarından olduğu açıklanmaktadır.

Aydınlık Sosyalist Dergi'nin Şubat 1970 tarihli ve 16 sayılı sayısında «Aydınlıkta Dünya ve Türkiye» başlıklı yazıda «20.1.1970 tarihinde Siyasal Bilgiler Fakültesinde Aydınlık dergisi temsilcilerinin T.D.G.F. başka-

nının ve Aydınlık Dergisi'nden ayrılan grup temsilcilerinin katıldığı bir açık oturumun yapıldığı ve bu açık oturumda öncülük konusunda, örgüt sorununda, sol sapma konusunda, sağ-sol, Kemalizm konusunda görüş birliğine varıldığı ve aynı görüşte oldukları» anlaşılmaktadır.

Aydınlık Sosyalist Dergi'nin Aralık 1970 tarihli 26 sayılı nüshasında 29-30 Ekim toplantısı ve parti sorunu» başlıklı yazıda «Aydınlık Dergisinin proleter devrimci hareketinin ideolojik organı olduğu» 30 Ekim günü yapılan toplantıda yayınlanan bildiride belirtilmektedir.

Proleter Devrimci Aydınlık Dergisi'nin kurucuları ise Gün Zileli, Atıl Ant, Ömer Özer Turgut yazı işleri müdürü ise Cengiz Çandar olup bilahare sorumlu yazı işleri müdürlüğünü Ömer Özel Turgut deruhte etmiştir. Adı geçen bu şahıslar Dev-Genç merkez yürütme kurulunda görev almış kişilerdir.

İşçi-Köylü Gazetesi'nin halkın devrimci mücadelesinin bayrağı olduğu bu yayınlar arasında sık sık zikredilmiş olup, ayrıca bu gazetenin ismi altında da «millî demokratik devrim mücadelesinde omuz omuza başlığı» yer almaktadır. Diğer taraftan Türk Solu'nun da proleter devrimci hareketinin haftalık yayın organı olduğu aşikârdır.

TÜSTAV

ONUNCU BÖLÜM

MARKSİST-LENİNİST İDEOLOJİNİN GENÇLİK ÖRGÜTLERİNE HAKİMİYETİ VE ŞİDDET EYLEMLERİ

I — MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM

1968-1970 yılları gençlik eylemlerinin açıklıkla Marksist-Leninist ihtilâlci bir görüş altında organize edildiği bir dönem olmuştu. 1963'lerde başlayıp 1968'e kadar devam ettirilen gençlik eylemleri bütünüyle Marksist-Leninist ihtilalci bir görüş altında organize edilememişti. Zira sol gençlik örgütleri sosyalist görüşü benimsediği halde tamamiyle ihtilâlci metodları uygulayamamışlardı. Fakat 1968 ve 1970 yıllarında ise, gençlik örgütlerini ele geçiren görüş tam anlamıyle devrimci (ihtilâlci) bir görüştü ve adı «Milli Demokratik Devrim» idi.

Milli Demokratik Devrim açıkça anarşist nitelikte hareketlerle «Sol Cunta»ya yer veren ve Asker, Sivil, Aydın zümreyle birlikte iktidarı ele geçirmek fikrinden kaynaklanıyordu.

Bu «İhtilâl ile İktidar» fikrinin geliştirilmesiyle, «1969-1970 yılları öğrenci hareketleriyle oluşturulan şiddet eylemlerinin teröre varan sonuçları, Sol'un bölünmeye başlamasına» yol açmıştı. Bu dönemde Marksizm ve Leninizm üstünde yapılan tartışmaları ve bilhassa gençlik örgütlerini ihtilâlci sol, Marksist-leninistler ve Maoistler ellerine geçirmişlerdi.

Sol'un bölünmesi, Marksist-Leninist ve Maoist olarak ayrı gruplarda oluşuyordu. 1970 sonrasında aşırı sol

fraksiyonlar birbirleri arasında (1) iktidar mücadelesine girmişler sonra asıl eylemlerine dönmüşlerdi.

Türkiye'de Silâhlı Şiddet Eylemleri'nin 1970 sonrasında bütün şiddetiyle devam etmesi, 1968-1970 döneminin gerekçeleriyle ilgilidir. 1970'den sonra bütün şiddetiyle «Türkiye'de sürdürülen silâhlı organize şiddet eylemleri, Türkiye Cumhuriyetini ve demokrasiyi yıkmak, yerine Marksist-Leninist bir komünist dikta rejimi getirmek fikrinden kaynaklanmıştır.»

Türkiye'de 1970 sonrası, organize çatışmaların ve silâhlı şiddet eylemlerinin açıkça görüldüğü bir dönem olmuştur. Şimdi bu dönemi hazırlayan 1968-1970 devresi İhtilâlci Sol'un eylemlerini ve siyasi olaylarını araştırmamız ile ilgili yönlerinden ele alarak inceleyelim.

a) Millî Demokratik Devrimcilerin Gençlik Örgütlerini Ele Geçirmesi

«Milli Demokratik Devrim» komünist partilerin, toplumların kapitalist dönemden sosyalizme geçişinde uyguladıkları bir strateji, dikkat edilmesi zorunlu bir aşama (2) olarak kabul edilmektedir. Bu strateji'yi bütün komünist partilerinde, V. İ. Lenin'in «İki Taktik» (3) isimli kitabında sistemleştirdiği «Milli Demokratik Devrim» tezi, özellikle Stalin'in ölümünden sonra bazı gruplaşmalara sebep olmuştur. Meselâ, S.S.C.B. Komünist Partisi'nin 20. Kongresinden sonra, Uluslararası Komünizm ikiye ayrılmış, Kızıl Çin ve Sovyet Rusya karşı karşıya gelmişti.

Milli Demokratik Devrim aslında komünizmin klâsik bir «Cephe» strateji'sidir. Literatürde «Geniş Cephe»

(1) Marksist-Leninist İhtilâlci Sol'un önemli taktiği.

(2) Aclan Sayılgan, «Yeni Kavga», «Milli Demokratik Devrim Nedir», Kardeş Matbaası Ankara 1970 s. 9.

(3) V. İ. Lenin, «İki Taktik», Sol Yayınları Ankara 1968.

olarak geçen Milli Demokratik Devrim (M.D.D.) İkinci Dünya Savaşı öncesinde Batı Avrupa'da Faşizm aleyhtarı eylemlerle şekillenmiş, savaş içinde geliştirilmiş (4) Stalin'in ölümünden sonra da, Sovyetler tarafından Kuzey Afrika, Orta-Doğu ve Uzak-Doğu ülkeleri için plânlanmıştır.

Kızıl Çin'de M.D.D. hareketini aynen almış ve kendi ülkesinde kullanmıştır. Sloganların ve örgütlerin farklı nitelikler taşıması, gözlemcileri yanıltmak için kullanılmış, temelde aynen uygulanmıştır.

Türk solunun ileri gelen Dergilerinden Aydınlık'a göre; «Milli Demokratik Devrim Teorisi, Marksist-Leninist Kesintisiz Devrim Teorisi» demektir. (5)

Aşırı Sol'un bilinen isimlerinden Mihri Belli, «hangi siyasi örgütün temsilcisi ve lideri olduğunu «Milliyet Gazetesi'nin muhabirine şöyle açıklamaktadır: (6) «Bakınız biz neciyiz, kimiz. Neyi temsil ediyoruz? Ben bu son defa hapishanedeyken sabahları traş etmeye koğuşa berber geliyordu. Berber konuşkan bir adam, bir gün «abi sizin partiniz varmı, Millet Meclisinde Mebusunuz var mı? dedi. «Yok» dedim. «Ne partimiz var ne de Millet Vekilimiz». Bu sırada cinayetten yatan bir çocuk atıldı. Berbere; «Hemşerim» dedi, «Türkiye'de bir parti var. Komer'i (7) kovan bu partidir. 6. Filo'nun ziyaretlerine son veren bu partidir... Meselâ bir grev varsa, onun yanında yer alan bu partidir. Nerede bir köylü toprak için mücadele etmişse, işgal yapmışsa bu partinin adamları giderler köylüye yardımcı olurlar. Bu partidir son bir yıl-

(4) Aclan Sayılgan, a.g.e. S. 9

(5) Aydınlık, Ocak 1970 Sayı: 15 S. 193.

(6) Yılmaz Çetiner, Sol'un Görünmeyen Adamı Mihri Belli İle Konuştu, Röportaj 11 Ekim 1969 S. 1-11.

(7) Türk Solu Dergisi, Biz Milli Demokratik Devrimciler Degiliz, Sayı: 89, 29 Temmuz 1969 S. 3.

dır Türkiye'nin tarihini yazan... Ama bu partinin ne adı, ne sanı vardır. Ne de milletvekili vardır. İşte Mihri abi bu partidendir. Ben de bu partidenim...» Şimdi mesele budur... Türkiye'de bir güç vardır. Parlamento dışı bir güç vardır. Devrimci güç. Bu devrimci gücün kendi öz örgütüne sahip bulunmaması toplumsal hayatımızda büyük bir boşluktur. Bu küçümsenecek bir güç değildir. Türkiye'de gerçek proleter devrimciliğini temsil eden akımdır bu... Ben bu akımın içinde naçiz bir askerim.»

Mihri Belli, Gazeteci Yılmaz Çetiner'e röportaj sırasında yaptığı açıklamalarda hapishane sakinlerinden birinin ağzıyle mensup olduğu partiyi bir kısım eylemleriyle tanıtmaktadır. Mihri Belli; «Bizim devrimciliğimiz... Türkiye proleteryasının devrimciliğidir. Onun için biz proleter devrimcileriyiz» demektedir.

Mihri Belli bir konuşmasında özellikle, Türk Ordusuna büyük ölçüde değinmiş ve subayları ele alarak, bir askeri «Darbe»nin olumlu olmasını şöyle izah etmiştir: (8) «... Stratejinin konusu, devrimin belirli bir aşamasını temel kabul ederek devrimci sınıfın ya da sınıfların darbesinin doğrultusunu tespit etmektedir. Devrimci kuvvetlerin, başlıca yedek kuvvetlerin, ikinci kuvvetlerin, doğru tasarrufun plânını hazırlamak, devrimin belirli aşaması boyunca bu plânın gerçekleştirilmesi için mücadele etmektir. Türk toplumunda pek önemli bir yeri olan küçük burjuva bürokrasisi, yani çoğunluğu küçük burjuva kökten gelme asker-sivil aydın zümre de... küçük burjuvazi içinde ele alınmalıdır... Asker-sivil aydın zümre ile işbirlikçi sermaye-feodal ağa ortaklığı arasında, tam bir uzlaşma olabilir mi?..»

Mihri Belli yine aynı konuşmada şöyle devam etmektedir: «Lenin, proletaryanın burjuva demokra-

(8) a.g.d. 16 Ocak 1968 S. 4—5.

tik devriminin gerçekleşmesinde burjuvaziden çok çıkarı vardır» der ve onun partisinin stratejik hedefi 1903'ten 1917 Şubatına kadar yani Çarlığın, otokratik düzenin yıkılmasına ve burjuva demokratik devrimin gerçekleşmesine kadar, burjuva demokratik devrimi sonuna kadar yapmaktı...»

Mihri Belli şu şekilde konuşmasını toparlamaktadır: «Teori olmaksızın eylem olmaz. Eylem çarksa teori şudur. Okuyalım. Anayasa'nın sağladığı haklara son kertesine kadar sahip çıkalım. Devrimci mücadelenin her şeklini hiç birini ihmal etmeden hepsini... Öyle bir ortam yaratalım ki halk bilsin... Bir devrimci parti, parlamenter mücadelesini sonuna kadar kullanmalıdır, ama parlamenter mücadele yüzde ondur, yüzde doksan eylemin emekçi halk kitlelerini bilinçlendirme, örgütlendirmektir. Gidip icabında sokağa dökülecekseın ve Anayasa'nın sana tanıdığı toplantı ve gösteri haklarını kullanacaksın...»

b) T.K.P., Milli Demokratik Devrim ve T.İ.P.

Gizli Türkiye Komünist Partisi yayınladığı «Milli Demokratik Devrim ve İçyüzü» adlı broşürünün ilk sayfasında şöyle denilmektedir: (9) «Komünist Partisinin, onun bağlı bulunduğu ideolojiyi savunmanın şiddetle yasak olduğu bir memlekette, işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının haklarını savunan herhangi bir legal partinin «Bilimsel Sosyalizmi» kılavuz edinebileceği ve tam olarak uygulayabileceği düşünülemez..»

Bu broşürde gerçek devrimci ve legal parti olarak Türkiye İşçi Partisi belirtilmekte ve «T.İ.P., memleketimizde emekçilerin haklarını savunan, emperyalizme kar-

(9) Milli Demokratik Devrim ve İçyüzü, T.K.P.'nin yayınladığı broşür, 1969 S. 49.

şı savaşan tek legal partidir» (10) denilmektedir.

Yine aynı broşür T.İ.P.'sinin görevini şöyle işaret etmektedir: (11) «Türkiye'de bilimsel sosyalizme, Marksizme - Leninizme gerçekten bağlı bir partinin başlıca ödevi, ancak işçi sınıfını kendi öz ideolojisi ile beslemek, teşkilâtça kuvvetlendirmek, köylüyle bağlarını pekiştirmek...»

Türkiye'de Sol'un ihtilâlci mücadelesini destekleyen ve tutumunu açıklayan dergilerden «Aydınlık»ta şu satırlar yer almaktadır: (12) «Milli Demokratik Devrim mücadelesi birkaç aylık bir hareket değil, yıllarca sürecek olan bir savaştır. Demokratik devrim ile sosyalist devrim arasında bir Çin seddi yoktur. Stalin'in deyişiyle, burjuva demokratik devrim ile sosyalist devrim «bir tek zincirin iki halkası olarak ve bir tek tablo olarak» görmek gerekir.»

Milli Demokratik Devrim görüşü gençlik arasında 1966 yılında ortaya çıkıyordu. M.D.D. görüşünü ilk kabul eden örgüt «Devrimci Hukukçular» olmuştur. (13) Sonradan «Devrimci Öğrenciler Birliği» kurulmuş ve kısa süre içinde şiddet eylemlerine ve çatışmaya yönelik bir taktik izlemeye başlamıştır. 1968 yılından itibaren M.D.D. görüşü gençlik örgütleri içinde yayılmaya başlamış 1969' da ise hemen bütün sol dernekler aynı paralelde çalışma düzenine girmişlerdir.

Fikir Kulüpleri Federasyonu'da (F.K.F.) Milli Demokratik Devrim (M.D.D.) çizgisinde birleşmiş önce Devrimci Güç'ün (Dev-Güç) kuruluşu yapılmış ve daha sonra 1969 Ekim ayında, Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Kurulu olağanüstü toplanmış F.K.F.'nin adını

(10) a.g.b. S. 49.
(11) a.g.b. S. 18.
(12) Aydınlık, Ocak 1970 Sayı: 15 S. 195.
(13) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 177.

«DEVRİMCİ GENÇLİK» (DEV-GENÇ) olarak değiştirmiştir. Bu arada Türkiye İşçi Partisi'de aynı tarihlerde Milli Demokratik Devrimci'lerin ellerine geçmiş ve bu görüş parti tarafından kabul edilmiştir.

II — SOLCU ÖĞRENCİ DERNEKLERİNİN ORGANİZE ŞİDDET HAREKETLERİNİ BAŞLATMASI

a) Üniversite, Akademi ve Yüksek Öğrenim Kurumlarının İşgali

1968 yılından itibaren Milli Demokratik Devrim (M.D.D.) görüşüyle hareket eden solcu gençlik örgütleri, İstanbul ve Ankara'da yüksek öğrenim kurumlarında boykotlara başlamışlardı.

İstanbul Üniversitesinde ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nde derslere girmeyerek boykot ve eylem'de birleşenler, derslere girmek isteyen öğrencileri de zorla boykota sevkediyorlardı. Üniversite ve Yüksek öğrenim gençliğinin büyük çoğunluğu Atatürk ilkelerine bağlı ve ideolojisi olmayan gençlerden meydana geliyordu. Bu seseple solcu gençlerin organize olmaları ve yüksek öğrenim yuvalarındaki dernekleri kolaylıkla ellerine geçirmeleri çoğunluğu tedirgin etmişti. Fakat «solcu öğrenciler gibi örgütlü olmayan büyük öğrenci kitlesi birlik ve beraberlik teessüs ettiremiyordu. Dolayısıyle Üniversitelere ve diğer yüksek öğrenim kurumlarına solcu öğrenci grupları hakim oldular.»

İlk olarak Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesinde «Üniversite Yönetimine karşı» «Öğrenci Yönetime Katılmalıdır» sloganı ile başlayan direniş, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde de uygulanıyordu. Aynı anda İstanbul Üniversitesi'nde ve İstanbul'daki Akademilere ve diğer yüksek öğrenim kurumlarına da Milli Demokratik Devrimcilerce bu direnişler sıçratılıyordu.

1968 yılı Haziran ayında Üniversite Akademi ve Yüksek Okullarda yapılan boykot ve işgallerin, Marksist - Leninist «Fikir Kulüpleri Federasyonu» ve «Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu»nun organizatörlüğü altında düzenlendiği anlaşılmıştı. O sırada Ankara Üniversite ve Yüksek Okullarındaki boykot ve işgal eylemlerinin liderleri arasında Celâl Kargılı (14) adında yaşlı bir öğrenci bulunuyordu. «Celâl Kargılı Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu üyesi idi ve 1969 yılında da Mersin'den C.H.P. Milletvekili olarak parlamentoya girmiştir.»

İstanbul'da ise direniş ve eylemler Deniz Gezmiş (15) ve «Devrimci Öğrenci Birliği» (D.Ö.B.) üyeleri tarafından organize olarak yürütülüyordu. (16) 12 Haziran 1968'de İstanbul Üniversitesi'nin işgali, Basının ilgisiyle kamuoyu'nda günün konusu haline gelmişti. Zira o güne kadar ilk defa Üniversite işgal ediliyordu.

Sol dernek yöneticileri, İstanbul Üniversitesi'nin işgali sırasında devrimci sloganların fazla kullanılması yoluna gitmediler. Zira bu işgal ile kamuoyu desteği kazanılmak istenmişti... Ancak kamuoyu'nun ümit edilen desteğinin kazanılamaması nedeniyle, 1969 yılından itibaren sürdürülen bütün boykot ve işgallerde «Devrimci Sol Sloganlar» tam anlamıyle rahatça kullanılmıştır. Mademki «Kamu Oyu aşırı solu desteklemiyor ve tutmuyor, o halde bizi kuvvetli görsün ve korksun daha yeter-

(14) Süreyya Koç, a.g.e. S. 13.

(15) Deniz Gezmiş; Yasadışı kurulan Türk Halk Kurtuluş Ordusu mensubu olarak 12 Mart 1971 dönemindeki Terör ve Silâhlı Şiddet Eylemlerine karışmış, daha sonra güvenlik kuvvetleri tarafından yakalanmış, mahkeme tarafından suçlu görülerek idam edilmiştir.

(16) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 92.

lidir» fikrinden hareket eden sol örgütlerin liderleri, eylemlerini de bu paralelde devam ettirmişlerdir.

İstanbul'da yapılan bütün Üniversite ve Yüksek Öğrenim kurumlarındaki işgallerin liderleri Deniz Gezmiş, Bozkurt Nuhoğlu ve Kemal Bingöllü idi. (17)

İstanbul Üniversitesi'nin işgalinden sonra, Türkiye'nin birçok yerindeki Üniversite ve Yüksek Okullar «Eğitimde Devrim» sloganı ile işgal edilmiş ve öğrenim özgürlüğü, «İhtilâlci Sol» görüşü paylaşan örgütlerce kısıtlanmıştır. 12 Haziran 1968'de DEV-GENÇ (DEVRİMCİ GENÇLİK) grubu, İstanbul Üniversitesi'nin bir çok fakültesini işgal etmiş ve imtihanlara girmek isteyen öğrencilere mani olmuşlardı. Bu işgal, diğer yüksek öğrenim kurumlarının işgaline de yol açan ilk işgal hareketi olmuştu. Bu sırada yapılan işgal, boykot ve mitinglerde «DEV-GENÇ» marşı olarak şu mısralar söyleniyordu: (18)

«Ey Dev-Genç'li, Ey Dev-Genç'li Savaş Vakti Yaklaştı,
Al Silâhını Eline emperyalizme karşı,
İşçi, köylü, gençlik, ordu devrim için ölürüz,
Biz güçlü devrimcileriz, bir gün mutlaka yeneriz.
İşçi, köylü elele Kan'la iktidara gelecektir..
Yaşasın Halk Savaşı...»

Bütün Üniversite, Akademi ve Yüksek Okullarda işgal konseyleri kurulmuş, bildiriler demeçler birbirini izlemişti. 1961 Anayasası'nın solcular tarafından açıkça istismar edildiği bu dönemde, Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun 21 Haziran 1968'de verdiği basın bildirisinde, İstanbul Üniversitesi senatosuna şöyle seslenilmektey-

(17) a.g.e. S. 93.
(18) Beyaz Kitap «Türkiye Gerçekleri ve Terörizm» Ankara 1973 ss. 21—22.

di: (19) «Anayasamızın başlangıç kısmını bir kez daha okusunlar... Haksız yönetime karşı direnmenin meşruluğu orada yazmaktadır...»

b) Fabrika İşgalleri

Üniversite ve Yüksek Öğrenim kurumlarının işgali sırasında, bazı fabrikalarda işçiler grev halindeydi. Önceden beri grevci işçi liderleriyle temas kurarak, onları greve teşvik eden sol öğrenci örgüt liderleri, bu defa fabrika işgallerinin de başlaması için çalışmışlardı. Derby Plâstik Fabrikasında grev halinde olan işçilerin lider pozisyonunda bulunanları, «Dev-Genç» eğiticileri tarafından yetiştirildiler.

1968'in Temmuz başında ilk olarak Derby Plâstik Fabrikası işgal ediliyor ve sol öğrenci dernek temsilcileri tarafından «Eylemin Haklı Olduğu ve Desteklendiği» öne sürülüyordu. İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği başkanı Harun Karadeniz tarafından şu açıklama yapılıyordu: (20)

«Öğrencilerin Üniversite işgalleri, işçilerin de fabrika işgaline yönelmeleri için bir adım olmuştu... 1968'in Temmuz başında Derby işgal edildi. Biz öğrenciler olarak, kalkıp gittik ve yapılan eylemin haklı olduğunu ve bütün öğrencilerle desteklendiğini belirten konuşmalar yaptık...»

Derby Plâstik Fabrikasının işgalinden sonra, Demir-Döküm, Hisar Çelik gibi fabrikalarda işgal edilmeye başlamış ve bu tür hareketler daha yayılmıştı. Sol Basın, öğrenci eylemlerini ve hatta Üniversite işgallerini bile haklı göstermek için yazılar yayınlıyor ve 1968'in öğren-

(19) Fikir Kulüpleri Federasyonu Basın Bildirisi, Gazeteler 21 Haziran 1968.

(20) Harun Karadeniz a.g.e. S. 106.

ci eylemlerine «MASUM ÖĞRENCİ HAREKETLERİ» adını yakıştırıyordu. 1968'de tam anlamıyle Marksist - Leninist ve Maoist ideolojik fikir doğrultusunda «Örgütlü ve Organize» olarak başlatılan öğrenci eylemleri; bazı siyasi partilerce, bazı öğretim üyelerince, bazı gazeteci ve yazarlarca «MASUM ÖĞRENCİ HAREKETLERİ» olarak değerlendirilmeye devam ediliyordu. Dolayısıyle eylemler ve olaylar karşısında gerekli tedbirleri almak isteyen o dönemin hükümetleri, muhalefetin ve basının tenkitlerine maruz kalmış ve «hükümet tarafından olayların önlenmesi için teklif edilen kanunlar, meclislerden geçirilememiştir.» (21)

T.R.T. Programcısı, Gazeteci - Yazar ve 1974'de Cumhurbaşkanı tarafından Kontenjan Senatörlüğü'ne atanan Hüsamettin Çelebi, «Masum Öğrenci Hareketleri» adı verilen önemli olaylar konusunda «Türkiye'de Anarşi» konulu bir açık oturumda şunları söylüyordu: (22) «Türkiye 1967'den bu yana neyle karşı karşıyadır? Başlangıçta hepimiz «Masum Gençlik Olayları» dedik, Nutuk söyledik, yazı yazdık, program yaptık. Ben de onlardan biriyim. Zaman içinde öyle olmadığı, meselenin masum gençlik hareketleri kapsamı ve kavramının dışında yönlerinin bulunduğu anlaşıldı. Tuttuk, buna gene çok kolay bir terimle «ANARŞİ» deyip çıktık. Son zamanlarda da bir «Terör» terimiyle konuyu anlatmaya çalıştık. Fakat bütün bu terimlerin sokakta karşılaşılan olayın eylemsel yönünü anlattığını, gözle görüleni anlattığını, olayın yöneldiği niyetler yönünü yeterince anlatamadığını görmedik.»

(21) 12 Mart döneminde «Partiler Üstü» adı verilen Nihat Erim Hükümeti tarafından 1961 Anayasasında gerekli değişiklikler yapılabilmiştir.

(22) Türkiye'de Anarşi, Aydınlık Gazetesi'nin düzenlediği açık oturum, Aydınlık Yayınları, İstanbul Şubat 1979 ss. 42-43.

III — AMERİKA DÜŞMANLIĞI ve ŞİDDET HAREKETLERİ

a) Amerikan 6. Filo'ya Karşı Protesto ve 1968 Temmuz Olayları

Amerikan 6. Filo'nun İstanbul'a gelişi Haziran 1968 Üniversite İşgallerinden bir hafta sonraya rastlıyordu. İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Derneği, (İ.T.Ü. Ö.D.) İstanbul Üniversitesi'nin Devrimci Öğrenci Birliği İÜDÖB ve diğer Milli Demokratik Devrimci (M.D.D.) öğrenci dernekleri 6. Filo'yu protesto etmek için aralarında karar almışlardı.

İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Derneği sertlikten yana değildi. Fakat İstanbul Üniversitesi'ndeki Devrimci Öğrenci Birliği ve Milli Demokratik Devrimci diğer öğrenci dernekleri sert eylem taraftarı idiler. Onlar için çatışma çıkması programlarına daha uygun gelmekteydi.

Milli Demokratik Devrimci dernekleri ve İstanbul Üniversitesi Devrimci Öğrenci Birliği'nin «ORGANİZE ÇATIŞMA»ya yönelik hareketlerinin en önemli kaynağı «Devrimci Bir Cunta» ümidinden kaynaklanmaktaydı. (23) Bunlara göre her fırsatta «Polisle çatışma çıkacak ve asker, sivil, aydın zümre 27 Mayıs'taki gibi iktidara el koyacaktı.»

6. Filo askerleri Dolmabahçe'de karaya çıktıktan sonra, aşırı sol gençlerin tecavüzkâr hareketleriyle karşılaşıyorlardı. Gençler programlandıkları organize çatışmayı gerçekleştirmek amacıyle; «Amerikalı askerleri tartaklamışlar, Amerikan askerlerini ve bir otomobili denize atmışlardı.» (24)

(23) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 113.
(24) a.g.e. S. 115.

Bu olaylardan sonra sol öğrenci dernekleri de aralarında bölünmelere başlıyordu. Fakat bu bölünme daha ziyade, yapılması istenen ve programlanan «Organize Çatışmalar» ve «Şiddet Eylemleri»nin hangi sertlikte olması gerektiği kararı konusundaydı. Aslında solcu gençlik dernekleri tam bir dayanışma ve beraberlik anlayışı içinde, bütün eylemleri ve organize çatışmaları önceden plânlıyarak gerçekleştiriyorlardı. Bu konuda o günlerin eylemcilerinden ve gençlik liderlerinden İstanbul Teknik Üniversitesi öğrenci Birliği Başkanı Harun Karadeniz şu satırları yazmıştı: (25) «Biz o günlerde büyük insiyatif sahibiydik. Ancak bütün olayları gençlik örgütleri olarak plânlıyor ve yürütüyorduk. Hem de 76 örgütün imza yetkisi elimizdeydi. (26) Bu örgütler arasında Anadolu'daki birçok devrimci kuruluştan tutun da, bizim üst kuruluşlarımıza ve bazı sendikalara kadar bir çok örgüt vardı. Bütün bu imzaları kullanma yetkisi elimizdeydi.»

(25) a.g.e. S. 182.

(26) Bu 76 örgütün hepsi sol'cu idi ve şunlardı: 1 — İstanbul Üniversitesi Öğrenci Birliği, 2 — İstanbul Teknik Üniversitesi Teknik Okullar Talebe Birliği, 3 — İstanbul Yüksek Teknik Okullar Talebe Birliği, 4 — Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, 5 — Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği, 6 — Fikir Kulüpleri Federasyonu, 7 — Robert Kolej Öğrenci Birliği, 8 — İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti, 9 — İstanbul Üniversitesi Dişçilik Fakültesi Talebe Cemiyeti, 10 — İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Talebe Cemiyeti, 11 — İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Talebe Cemiyeti, 12 — İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Talebe Cemiyeti, 13 — İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Talebe Cemiyeti, 14 — İstanbul Üniversitesi Kimya Fakültesi Talebe Cemiyeti, 15 — İstanbul Üniversitesi Jeoloji Fakültesi Talebe Cemiyeti, 16 — İstanbul Üniversitesitesi Edebiyat Fakültesi Talebe Cemiyeti, 17 — Devrimci Öğrenci Birliği, 18 — Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler

→

Fakültesi Öğrenci Derneği, 19 — Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Öğrenci Derneği, 20 — Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Öğrenci Derneği, 21 — Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Tabbii İlimler Talebe Cemiyeti, 22 — Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği, 233 — Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Talebe Cemiyeti, 24 — Ankara Üniversitesi Kimya Fakültesi Talebe Cemiyeti, 25 — Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği, 26 — Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Öğrenci Derneği, 27 — Karadeniz Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Talebe Cemiyeti, 28 — Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Talebe Cemiyeti, 29 — Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Talebe Cemiyeti, 30 — İzmir İktisadi ve Ticari İlimler Özel Yüksek Okullar Talebe Cemiyeti, 31 — İzmir Yakın Doğu Kimya Mühendislik Talebe Cemiyeti, 32 — İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Talebe Cemiyeti, 33 — İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Talebe Cemiyeti, 34 — İstanbul T. Ü. Elektrik Fakültesi Talebe Cemiyeti, 35 — İstanbul Teknik Üniversitesi Makina Fakültesi Talebe Cemiyeti, 36 — İ.T.Ü. Maden Fakültesi Talebe Cemiyeti, 37 — İ.T.Ü. Kimya Fakültesi Talebe Cemiyeti, 38 — İ.T.Ü. Teknik Okullar Kimya Şubesi Talebe Cemiyeti, 39 — İ.T.Ü. Teknik Okullar Mimarlık Şubesi Talebe Cemiyeti, 40 — İ.T.Ü. Maden Şubesi Talebe Cemiyeti, 41 — İ.T.Ü. Makina Şubesi Talebe Cemiyeti, 42 — İ.T.Ü. İnşaat Şubesi Talebe Cemiyeti, 43 — İ.T.Ü. Elektrik Şubesi Talebe Cemiyeti, 44 — İ.T.Ü. Teknik Okullar Elektrik Şubesi Fikir Kulübü, 45 — Orta Doğu Teknik Üniversitesi Makina Fakültesi Mühendislik Öğrenci Derneği, 46 — Karabük Akşam Teknik Okul Öğrenci Derneği, 47 — Bandırma Devrimci Gençler Derneği, 48 — Zonguldak Fikir Kulübü, 49 — Erzurum Atatürk Üniversitesi Fikir Kulübü, 50 — Elâzığ Fikir Kulübü, 51 — Anadoluhisarı Fikir Kulübü, 52 — Konya Ereğlisi Kültür ve Tes. Cemiyeti, 53 — Sivas Devrimci Yüksek Okul Öğrenci Derneği, 54 — Ordu İli Yüksek Öğrenim ve Kal. Derneği İstanbul Şubesi, 55 — Ordu Atatürkçü Fikir Derneği, 56 — Diyarbakır Öğrenci Derneği, 57 — Elâzığ İlerici Toplumu Kalkındırma Derneği. 58 — İstanbul Yüksek Tekniker Okulu Talebe Cemiyeti, 59 — Siverek Yüksek Tahsil Genç-

→

Açıkça görüldüğü gibi, bütün bu dernekler aynı doğrultuda kurulan ve faaliyetlerini birlikte yürüten ve Kamu Oyuna karşı çok geniş gençlik kesimini temsil ettikleri intibaını vermek maksadıyle her bildiride adlarını geçirmekteydiler..

Harun Karadeniz, gençlik eylemlerinin nasıl içinde olduğunu sonradan eylemlerin ne şekilde hüviyet değiştirdiğini, sol bir cunta kurularak iktidara yönelindiğini ve bu nedenlerle farklı görüşler içinde olduğundan nasıl ayrılmak zorunda kaldığını, yine kitabında şöyle anlatmaktadır: (27) «...1960 yılından 1970 yılına kadar bir çok gençlik olayına karıştım. Bazı olaylarda coşkuyla yürüdüm, bazı olaylarda bilinçle. Bazı olaylarda ise hem coşku hem bilinçle yürüdüm. Bazı olayların düzenlenmesinde görev aldım, sorumlu kişilerden biri oldum. Kavgalara katıldım, çatışmalarda taraf oldum. 1970'te ise gençlik eylemlerinin vardığı noktada çoğunluğa ters düştüm ve biraz da sıhhi sebeplerle olaylardan çekildim... 1969 yılında Türkiye'de gençlik kuruluşlarına hakim olan bir ölçüde de T.İ.P.'i (Türkiye İşçi Partisi) ele geçi-

---

lik Derneği, 60 — 19 Mayıs Fikir Kulübü, 61 — Zonguldak Yüksek Tahsil Öğrenci Yurdu, 62 — Fikir Kulüpleri Federasyonu stanbul Sekreterliği, 63 — İ.T.Ü. Fikir Kulübü, 64 — Devrimci İşçi Sendikaları, 65 — Tİ-SEN, 66 — İstanbul Yüksek Teknik Okullar Harita ve Kadastro Talebe Cemiyeti, 67 — Y.T.O. Mimarlık Talebe Cemiyeti, 68 — İ.Y.T.O. Makina Talebe Cemiyeti, 69 — İ.Y.T.D. Elektrik Talebe Cemiyeti 70 — İ.Y.T.O. İnşaat Talebe Cemiyeti, 71 — İstanbul Akşam Yüksek Teknik Okullar Talebe Birliği, 72 — İstanbul Akşam Yüksek Teknik Okulu Elektrik Talebe Cemiyeti, 75 — İstanbul Akşam Yüksek Teknik Okulu Makina Talebe Cemiyeti, 74 — İstanbul Akşam Yüksek Teknik Okulu İnşaat Talebe Cemiyeti, 75 — Elbistan Kültür Derneği, 76 — Karadeniz Teknik Üniversitesi Fikir Kulübü.

(27) Harun Karadeniz, a.g.e. ss. 185 — 186.

ren görüş, bu akımın temsilcilerince doğru «Devrimci Görüştü» ve adı «MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM» idi. Buna göre ise, anarşist nitelikte hareketlerle son tahlilde cuntaya oynayan ve eylemin öncülüğünde «Asker, Sivil, Aydın Zümreye» fazla yer veren ve işçi sınıfını bilinçlendirmek yerine onun adına «Asker, Sivil, Aydın Zümreyle» birlikte iktidarı ele geçirmeye yönelik ve gerçek M.D.D. (Milli Demokratik Devrim) ile ilgisiz bir hareketti. Bu nedenlerle harekete katılmadım. Özellikle DEV-GÜÇ olayında olduğu gibi bu harekete karşı çıktım. Karşı çıkışlarımın sonucunda «Oportünist, Pasifist ve Hain» ilân edildim. 1969'da öğrenci eylemlerinin ve Türkiye'nin geldiği nokta özellikle, öğrencilerin ve bizim gücümüzü çoktan aşmıştı. Bu ana kadar güçlü olduğum İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği'nde de Milli Demokratik Devrimciler (M.D.D.) yönetimi ele geçirdiler. Ve ben biraz da zorunlu olarak ayrıldım. Çünkü artık geri dönmemiz imkânsızdı...»

b) Devrimci Gençlik Derneği'nin Samsun Ankara Yürüyüşü

Milli Demokratik Devrimcilerden Devrimci Öğrenci Birliği ve Dev-Güç (28) Samsun'dan Ankara'ya yürüyüş düzenlemişti. 30 Ekim 1968'de Samsun Atatürk anıtının önünde başlayan yürüyüş, 10 Kasım 1968'de Ankara'da Anıtkabir'de bitirilmesi programlanmıştı. Dolayısıyle Atatürk'e sahip çıkılmış görülerek, geniş kitlelerin ilgisi çekilecek ve bilhassa kamu oyu oluşturulmuş olacaktı. Fakat yürüyüşe katılan gruplar Ankara'ya gelmeden Mamak yakınında «Slogan Söylemek Yüzünden» birbirleriyle çatıştılar. Böylelikle solcuların aralarında anlaşmaz-

(28) Dev-Güç, sonradan Devrimci Gençlik Derneği (DEV-GENÇ) içinde yer almıştır.

lıklar çıkıyor ve 8 Kasım 1968'de yürüyüş fiyaskoyla sonuçlanıyordu.

c) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Olayları

Amerika'nın Türkiye Büyükelçisi değiştirilmiş ve Ankara'ya Robert Kommer tayin olmuştu. Amerikan Büyükelçisi Kommer'in Ankara'ya gelmesiyle İstanbul'da ve Ankara'da sol gençliğin protestoları oldu. Büyükelçi daha Türkiye'ye gelmeden İstanbul'da, 17 Ocak 1969 günü Kommer'in fotoğrafı ve bir Amerikan Bayrağı üstüne gaz dökülerek yakılmıştı. (29)

Bu Türkiye'de yakılan ilk Amerikan bayrağı olmuş ve basının olaya ilgi göstermesiyle de, bundan sonraki bir çok olayda Amerikan bayrağı yakılmasına devam edilmişti. Bu olaylardan 10 gün sonra Kommer Ankara'ya gelerek Büyükelçilik görevine başladı.

Büyükelçi Kommer protokoldan sonra ilk olarak, «Amerikan yardımı ve Öğretim sistemine göre kurulan» Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ni ziyaret etti. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Derneği, tamamen aşırı sol fikir ve görüşler içinde olan ve Milli Demokratik Devrimcilerin elinde bulunuyordu.

Büyükelçi Robert Kommer'in Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörünü ziyareti sırasında, Üniversite'de büyük olaylar patlak veriyor ve öğrenciler Kommer aleyhine gösterilere başlıyorlardı. Tamamen önceden düzenlenen programa göre hareket eden solcu öğrenciler, Büyükelçi Kommer'in makam otomobilini yakmışlardı.. Bu arada olayları önlemek isteyen güvenlik kuvvetleriyle de çatışmalara girmişler ve olayların basında geniş şekilde yer almasını sağlamışlardı.

---

(29) Gazeteler, 18 Ocak 1968.

d). 6. Filo'ya Karşı Düzenlenen Gösteriler ve Çatışmalar

NATO'ya bağlı Amerikan 6. Filo, 10 Şubat 1969 günü İstanbul Boğazında Dolmabahçe önlerine demirlemişti. Aşırı sola mensup Milli Demokratik Devrim fikrine saplanmış gençlik örgütleri «SOSYALİST İHTİLÂL» ideallerine erişmek için bu fırsattan yararlanmak istediler. Programlı bir çalışma içinde, şehirde gençliği ayaklandıracak, halkı kışkırtacak bildiriler dağıtmaya başladılar. Bu bildirilerde bilhassa Türk ve İslâm geleneklerine ters düşen hareketleri Amerikalı askerlerin yaptığı öne sürülüyordu. Meselâ, Amerikalı askerlerin Türk kız ve kadınlarını para yolu ile kandırdıkları, namus'un elden gittiği gibi bildiriler(el İlânları) dağıtmışlardı.

Şehrin en güzel ve görülecek meydanlarına, duvarlara yazılar yazılıyor, afişler, ilânlar asılıyordu. «Kahrolsun Emperyalizm», «6. Filo Defol», «Filo Dışarı» gibi sloganları kapsayan bez panolar asılıyordu.

Bin kişilik bir grup Taksim'den Elmadağ yolu ile Harbiye'ye yürümüş; Hilton Oteli girişi yakınlarında bulunan Mobil Şirketinin bayrağı indirilip yırtılmış, Radyo evinin karşısındaki «Türk Amerikan Dış Ticaret Bankası» taşlanmış ve camları tamamiyle kırılmıştı. Yol boyunca yürüyen gruplar, Harbiye'nin giriş kapısında beraber slogan söylemeye ve bağırmaya başlamış özellikle «Milli Ordu», «Ordu Gençlik Elele», «Bağımsız Türkiye» gibi sloganları tekrarlamışlardı. Bilhassa aşırı sol örgüt liderleri «Sosyalist İhtilâl» için gerekli bir ortamın süratle oluşturulması taraftarı idiler...

Harun Karadeniz şöyle yazıyordu: (30) «Cunta darbesine ortam hazırlayacak kanlı çatışmalar çıkarılmak isteniyordu. Dolayısıyle çıkacak anlamlı çatışmalar so-

(30) Harun Karadeniz, a.g.e. S. 138

nunda iktidarın aczi ve milli sorunlardaki tavrından dolayı «Devrimci Subaylar» iktidara el koyacaklar ve Türkiye anti-emperyalist bir çizgiden başlayarak devrimci yönde ilerleyecekti!..»

Ankara'da Fikir Kulüpleri Federasyonu'na mensup gençler ise zafer alanında A.B.D. bayrağını yakmışlardı. (31)

11 Şubat 1969 günü daha önceki gençlik çatışmalarında yaralanan ve sonra hayatını kaybeden Vedat Demircioğlu'nun resmi bulunan bir bayrak Beyazıt kulesine devrimci gençler tarafından çekiliyordu. Yine devrimci gençlerden oluşan bir grup Beyazıt'tan Taksim'e yürüyerek, Taksimde bir miting düzenlemişlerdi. Yürüyüş ve miting'e katılanlar bu defa İstiklâl Caddesine (Beyoğlu'na) izinsiz yürümek istemiş, polis barikatını zorlamışlar, güvenlik kuvvetleriyle aralarında çatışmalar çıkmış, altmışa yakın devrimci genç tutuklanmış, gençlerden ve polislerden yaralananlar olmuştu. (32)

12 Şubat 1969 günü İstanbul Üniversitesi Merkez binasında toplanan gençler, yine bir gösteri için eylem birliği yaparak İstanbul Adliyesine yürümüşler ve önceki sloganları aynen tekrarlamışlardır.

İzinsiz gösterilerin ısrarla «Devrimci Öğrenci Birliği»nce sürdürülmesi ve yürüyüşün Unkapanı yoluyla Taksim'e doğru yapılmak istenmesine, güvenlik kuvvetleri engel oldular. Devrimci Öğrenci Birliği'ne mensup gençlerin «Bursa Nutku» adı verilen kanunsuzluğu teşvik eden yazıyı okumaları ve polisle çatışmaları, gençlik hareketlerinin «Şiddet Eylemli» karakterde devam edeceğini gösteriyordu.

13 Şubat'ta Çemberlitaş Kız Öğrenci Yurdu, Devrim-

(31) Gazeteler, 11 Şubat 1969.
(32) Gazeteler, 12 Şubat 1969.

ci Öğrenci Birliği'nin organize etmesiyle kısa bir yürüyüş yaptılar ve kendi tabirleriyle «Savaş Andı» içmişlerdi...

14 Şubat'ta Milli Türk Talebe Birliği ve Komünizmle Mücadele Derneği birlikte izinli olarak «BAYRAĞA SAYGI MİTİNGİ» düzenleyerek, aşırı sol öğrencilerin NATO ve Amerikan düşmanlığı yapmalarını kınamışlardı. Böylelikle «ihtilâlci sol, solun da karşısında bir grubun ortaya çıkmasını sevinçle karşılıyordu.. Zira çatışma ortamı ancak bu şekilde tam olarak gerçekleşebilecek, olayların görünümü, asıl niteliğini saklıyabilecekti.»

16 Şubat'ta Devrimci Öğrenci Birliği (Dev-Genç) ve aşırı sol örgütler Kartal'da fabrikalarda çalışan Devrimci işçilerle işbirliği içine girmişlerdi. Onlarla birlikte Miting yapılması için Amerikan düşmanlığı ve İhtilâlci Sosyalizm'e dönük sloganlar hazırladılar. Bu yürüyüş Taksim'e gidilmeden güvenlik kuvvetlerince önlenirken, polisle çarpışmaya girişilmiş ve çatışmalarda polisten ve gençlerden yüze yakın yaralı ve iki ölü meydana gelmişti.

TÜSTAV

ONBİRİNCİ BÖLÜM

1970 - 1971 DÖNEMİ MARKSİST - LENİNİST ŞİDDET EYLEMLERİ VE ÇATIŞMALAR

I — ORGANİZE ŞİDDET VE TEDHİŞ HAREKETLERİ

Aşırı sol basın, bütün şiddetiyle Marksist-Leninist - Maoist ve Güney Amerika Komünist gerilla liderlerinin ihtilâl programlarını yayınlıyarak «Bilinçlendirme - Ajitasyon - Propaganda çalışmalarına devam ediyordu». (Bilhassa bu dönemde ANT ve YÖN dergileri bu görevi başarıyle yerine getirmişlerdir.)

Bu kanunsuzluğu ve ihtilâli teşvik eden yazılar sırasında, sol öğrenci örgütlerinin organize şiddet eylemleri kronolojik sırasıyle şöyle devam ettirilmişti: (1)

a) 1970 Yılı Önemli Olayları

1 — 6.3.1970 Devrimci Gençlik Derneği militanlarının (DEV-GENÇ) Ankara'da Amerikan Haberler Merkezi'ni tahrip etmesi.

---

(1) İç İşleri Bakanlığı yayınları, Günlük Gazete ve Dergilerin taranması suretiyle elde ettiğimiz bilgilerle kronolojik sıralamasını yaptığımız, «Şiddet Eylemleri ve Tedhiş Olayları tamamen Marksist-Leninist-Maoist ve Güney Amerika Sol Gerilla örgütlerinin benzeri olarak Türkiye'de kurulan örgütlerce düzenlenmektedir. Bu önemli olaylar «Gençlik Hareketleri çerçevesi dışına kaymış dış güçlü gizli kuvvetten kaynaklanmaktadır. «Silâhlı Şiddet Eylemleri» ile Propaganda — Ajitasyon ve «KESİNTİSİZ DEVRİM» metod ve yöntemleri Türkiye'de tatbik edilmektedir.

2 — 28.4.1970 Amerikan deposuna yapılan sabotaj.

3 — 22.5.1970 Ankara'da Üniversite Öğrencisi Mustafa Kuseyri'nin öldürülmesi.. (İleride genişçe yazıldı)

4 — 8.6.1970 Edebiyat Fakültesinde öğrenci Yusuf İmamoğlu'nun öldürülmesi.

5 — 9.6.1970 Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde bomba patlatma olayı.

6 — 15/16 Haziran 1970 Şiddet Eylemleri. (İleride genişçe yazıldı)

7 — 25.9.1970 Amerikalılara ait DET 30 binasına sabotaj girişimi.

8 — 3.10.1970 CENTO ve Amerikan Haberler Merkezine yapılan sabotajlar.

9 — 2.10.1970 İzmir'de Amerikan işyerinde bomba atma olayı.

10 — 8.10.1970 Çorum ve İçel öğrenci yurtlarına yapılan sabotaj.

11 — 22.10.1970 6. Filo'yu protesto için NATO'da görevli bir subayın otomobilinin yakılması.

12 — 22.10.1970 Hacettepe Üniversitesi'nde bir Amerikan otomobilinin yakılması.

13 — 23.11.1970 Yeni Gine'ye asker çıkarılmasını protesto maksadıyle Portekiz Büyükelçiliğine dinamit atılması.

14 — 27.11.1970 İstanbul Kültür Sarayı'nın yakılması.

15 — 5.12.1970 öğrenci Hüseyin Aslantaş'ın öldürülmesi.

16 — 7.12.1970 Wagon-Lits Ankara bürosu, Mobil Genel Müdürlüğü, Shell Bölge Müdürlüğü ve Philips şirketine molotof kokteyli atılması.

17 — 8.12.1970 Ankara'da Amerikalılara ait bir otomobilin tahribi.

TÜSTAV

18 — 24.12.1970 Fransız Büyükelçiliğinin bahçesine dinamit atılması.

19 — 28.12.1970 gecesi sabaha karşı bir polis noktası kurşunlanmış ve 4 polisten biri ağır şekilde yaralanmıştır.

b) 1971 Yılı Önemli Olayları (12 Mart'a kadar)

1 — 6.1.1971 İzmir Ege Üniversitesi matbaasına bomba atılması.

2 — 17.1.1971 İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulunda ve Edirnekapı Vatan öğrenci yurdunda bomba olayları.

3 — 18.1.1971 Ankara Edebiyat Fakültesi binası içinde bomba atılması.

4 — 19.1.1971 Ankara Özel Yükseliş Kolejine dinamit atılması.

5 — 25.1.1971 Ankara'da Maltepe'de Polis lokaline ve yatakhanesine bomba atılması ve Mithatpaşa'daki Türk Yükseltme Cemiyeti'ne (Türk Masonluk Cemiyeti) bomba atılması. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi yurdunda öğrencilerin polisle çatışması.

6 — 26.1.1971 İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulu bahçe duvarına dinamit atılması.

7 — 29.1.1971 Ankara Tuslog binası önünde Amerikalılara ait bir otomobilin dinamitlenmesi. İstanbul Orman Fakültesi öğrenci yurduna dinamit atılması.

8 — 30.1.1971 İstanbul Hilton oteline saatli bomba konulması.

9 — 11.2.1971 Türk Amerikan Derneğine ve Vietnam Büyükelçiliğine bomba atılması.

10 — 12.2.1971 Ankara'da Küçükesat Ziraat Bankası şubesinin soyulması.

11 — 18.2.1971 Ankara Emniyet sarayına bomba konulması.

12 — 19.2.1971 Ankara İş Bankası Cebeci şubesine bomba atılması ve Hacettepe Üniversitesi'nde bombalı çatışma. Hukuk Fakültesinde patlama.

13 — 20.2.1971 Gaziantep'te Genç Ülkücüler Derneği ile Çınarlı Camiine dinamit atılması. Ankara'da Ulucanlar semtinde patlama. Ankara Odalar Birliği binasına molotof kokteyli atılması.

14 — 22.2.1971 İstanbul Meşrutiyet Caddesi Osmanlı Bankası'nda patlama. Kurtuluş'taki Niğde Talebe yurdunda patlamalar. Bahçelievler semtinde patlama. Ankara, Askeri Yargıtay ve Türk ocakları binası arasındaki boşlukta bomba bulunması.

15 — 24.2.1971 Adalet Partisi Gençlik Kolları Genel Merkezine dinamit atılması.

16 — 5.3.1971 Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde güvenlik kuvvetlerinin arama yaptığı sırada, öğrencilerin güvenlik kuvvetleriyle çatışması.

17 — 6.3.1971 İzmir Ege Üniversitesi İktisadi ve Ticari Bilimler Fakültesi'ne dinamit atılması. İzmir-Ankara yolunun trafiğe kapatılarak, dinamitler patlatılması.

18 — 12.3.1971 Trabzon'da bir konser salonuna dinamit atılması.

1 — ÖĞRENCİ MUSTAFA KUSEYRİ'NİN ÖLDÜRÜLMESİ, İSTİSMARI VE GERÇEĞİN ANLAŞILMASI

Mustafa Kuseyri Devrimci Gençlik Derneği üyelerindendi. Bu öğrencinin öldürülmesiyle, sol örgütler birlik ve dayanışma içinde (taktik icabı olarak) demeçler vermiş, bildiriler dağıtmışlar ve eylemler düzenlemişlerdi. Şimdi olayın istismarını ve gerçek yüzünü sergileyelim: Aşırı sol yazarların bulunduğu bazı gazeteler olayı kamu oyu'na şöyle duyurmuşlardı:

«Basın-Yayın Okulu'nda gece bir cinayet işlendi, öğrenciyi öldürenler kaçtı.» (2) Olayları daima devrimci açıdan ele alan ve devrimciliği ihtilâl anlamında kullanan Çetin Altan şöyle yazıyordu. (3) «Bu cinayetler sermaye politikacılarının Türk kamu oyuna yansıtmaya çalıştıkları gibi Üniversitelerdeki bir sol - sağ çatışmasının sonucu değildir. Üniversitelerde bağımsızlıktan, Anayasanın uygulanmasından ve sömürünün sona ermesinden yana olan gençler, sinsi bir plân gereğince katliama tabi tutulmaktadır. Bu sinsi plânı uygulamakta olan örgüt bir yandan CIA ile Aramco'ya bir yandan da sermaye siyasetçilerine dayanmaktadır. 24 saat içinde CIA'dan Aramcoya uzanan çizgide örgütlenmiş olan sinsi cinayet şebekesini ortaya çıkartmak ve bu şebekeye yardımcılık etmiş olanları çok sert şekilde cezalandırmak gerekmektedir.»

Cumhuriyet Gazetesinde İlhan Selçuk, Kuseyri'nin öldürülmesini şöyle ele alıyor ve niteliyordu: (4)

«...Katiller gecenin karanlığına ve iktidarın koltuğu altına sığınmışlar usul usul ilerliyorlardı... Kimse yoktu okulda... Silâh da yoktu okulda... İktidarın polisi bir gün önce arama tarama yapmış katillere cinayet olanağı yaratmıştı.»

Bu cinayeti Devrimci Gençlik Derneği (DEV-GENÇ) yayın organı «İLERİ» dergisi de kendine göre yorumluyarak vermişti: (5) «22 Mayıs 1970 günü akşamı Amerikan emperyalizminin kurşunları DEV-GENÇ üyesi kardeşiniz Mustafa Kuseyri'yi öldürdü. Hainler daha sonra olay yerinden kaçtılar.»

---

(2) Cumhuriyet, 23.5.1970.

(3) Çetin Altan, Akşam Gazetesi 24 Mayıs 1970.

(4) İlhan Selçuk, Cumhuriyet. 24 Mayıs 1970.

(5) İleri Dergisi Mayıs 1970'den naklen, «Türkiye Gerçekleri ve Terörizm a.g.e. S. 147.

Bütün diğer aşırı sol gazete ve dergiler bu olayı istismar ederek, cinayeti sağcıların yaptığını öne sürmüşler, dolayısıyle çatışma ortamını harekete geçirmek istemişlerdi... Bu arada Mustafa Kuseyri'nin öldürülmesinden sonra yoğun gösteriler, yürüyüşler ve mitingler düzenlenmiş çeşitli protestolar yapılmıştı. Bunların en dikkati çekeni Ankara'da bazı öğretim üyelerinin katıldığı «Anayasa'ya Saygı» yürüyüşü olmuştur. Pek tabii her zaman olduğu gibi bu olay ve yürüyüş yine istimar edildi. (6)

Anayasaya Saygı Mitingi DEV-GENÇ tarafından düzenlenmiş, aşırı sol kuruluşlar ve bazı öğretim üyeleride Üniversite kıyafetleriyle (Cüppeleriyle) katılmışlardı... Gösterilerde devamlı sol yumruklar havaya kaldırılmış, sol ihtilâl sloganları ile birlikte gövde gösterisi yapılmıştır. (7)

Bu arada İstanbul'da yayınlanan Sabah Gazetesi, Mustafa Kuseyri'nin kendi arkadaşları Devrimci gençler tarafından öldürüldüğünü öne sürüyor ve «...Bu, komünist metod'da sık rastlanan bir uygulamadır». (8) diyerek bu cinayetlere paralel yabancı ülkelerden örnekler veriyordu.

Bir yıl sonra, cinayete kurban giden Kuseyri'nin ölüm yıldönümü 22 Mayıs 1971'de, gösteriler düzenlenirken, talihsiz öğrenci yine istismar ediliyordu. Bu gösteriler sırasında ve sonrasında olaylar günlerce sürdürülürken, 9 Haziran 1971 günü Ankara'da «Devrimci Gençlik Federasyonu» (Dev-Genç) üyesi Nejat Arun adında bir öğrenci yakalanıyor ve Mustafa Kuseyri'yi kendisinin öl-

(6) 12 Mart Nasıl Getirildik, a.g.e. s. 15.
(7) a.g.e. s. 17.
(8) Sabah, 27 Mayıs 1970.

dürdüğünü itiraf ediyordu: (9) «DEV-GENÇ'in cinayeti maksatlı olarak istismar edebilmesi için ortadan kaybolduğunu ve saklandığını anlatan katil Nejat Arun sözlerine şunları da eklemişti: (10) «DEV-GENÇ bu olayı kendi yönünden kullanmıştır. Ortaya çıkamazdım. Çünkü teslim olmam halinde olayın gerçek yönü aydınlanacak ve DEV-GENÇ'in durumu sarsılacaktı.»

2 — 15/16 HAZİRAN 1970 OLAYLARI VE ÇATIŞMALAR

12 Mart 1971 öncesi dönemin en önemli olaylarından biri, 15 ve 16 Haziran 1970 tarihlerinde İstanbul ve Kocaeli'nde meydana gelen işçi yürüyüşleridir. Türkiye İşçi Partisi'ne (T.İ.P.) bağlı DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) (11) ve Devrimci Gençlik Federasyonu'nun (DEV-GENÇ) birlikte düzenledikleri bir proleter ihtilâli provasıydı.

Büyük çoğunluğu ideolojik fikirlerden uzak olarak yetişen işçiler, DEV-GENÇ'li militanlar tarafından yürüyüş boyunca teşvik ve tahrik edilmişlerdi. Kitle psikolojisinin etkisi altında sürdürülen yürüyüş, şuursuzca saldırganlıkla korkunç bir hal almıştı. Yol boyunca bir çok işyerinin camları, kapıları kırılmış, Kadıköy meydanında Kaymakamlığın ve Emniyet Amirliği'nin camları taşlarla kırılmış kapıları tekmelenmişti.

Devlet Güvenlik Kuvvetleri'nin yürüyüş yapan kitleleri kontrol altında tutmak maksadiyle kurdukları barikatlar, işçiler tarafından yıkılmış ve geçilmişti. Polise

(9) a.g.g. 27.6.1971.
(10) a.g.g. 27.6.1971 ve 12 Mart'a Nasıl Getirildik, a.g.e. s. 15.
(11) DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) 13 Şubat 1967'de Türkiye İşçi Partisi'nin kurucularının çoğunluğu tarafından kurulmuş, Marksist-Leninist düzenleme ile örgütlenmiştir.

ve Askere taş ve sopalarla saldırılmış, Askerlerle işçileri çatıştırmak için provakosyonlar yapılmış, polis araçları devrilmiştir. Askerlerin ellerinden silâhlarının bile alınmak istenmesi ve ağır küfürlerle hakaretlerle tecavüzün had safhada devam ettirilmesi karşısında Subaylar ve Emniyet Amirleri, olayların tam bir çatışma haline dönüşmemesi için büyük gayret sarfetmişlerdi. (12)

Tamamen proleter ihtilâli provası olan olaylar daha da artınca bu bölgede Sıkıyönetim ilân edilerek güvenlik sağlandı. (13) 15/16 Haziran 1970 olaylarının esas kaynaklandığı metod ve program hedefi, olayları organize edenlerce şu sloganlarla ifade ediliyordu: (14)

— «Askerler, Subaylar, Polisler! Zulüm emirlerini dinlemeyin, halkla birleşin...»

«— Halk Savaşı Uzun ve Çetin bir mücadeledir».

«— Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesinin devrimci (İhtilâlci) bayrağını yükseltelim.»

«—Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi işçi sınıfının düşüncesidir.»

«— Devrim (İhtilâl), bir sınıfın bir diğer sınıfı yıktığı, bir isyan, bir şiddet eylemidir.»

«— 1970'de yurdun her yerinde ayaklanan işçiler, köylüler ve gençler kurtuluşun ancak devrimle (İhtilâl'le) olacağını kavrayarak amansız bir mücadeleye atıldılar. Miting, Yürüyüş, toprak işgali olmayan şehir, grev, boykot, işgal olmayan fabrika ve işyeri kalmadı.»

— «Lenin diyor ki; grevler işçi sınıfının kurtuluş uğrunda mücadele yollarından biridir. Fakat tek yolu değildir. İşçiler dikkatlerini diğer mücadele yollarına çe-

(12) Türkiye Gerçekleri ve Terörizm. a.g.e. s. 35.
(13) Gazeteler, 17 Haziran 1970.
(14) «15—16 Haziran Yolunda İleri» kitabından naklen, Türkiye Gerçekleri ve Terörizm a.g.e. ss. 25—36.

virmezlerse, işçi sınıfının gelişmesini ve başarılarını yavaşlatacaklardır... İşçiler hangi şartlar altında olursa olsun sadece grev eylemleriyle ve grev dernekleriyle yetinemezler.»

II — 1. ve 2. ERİM HÜKÜMETİ DEVRESİ YASADIŞI GİZLİ ÖRGÜTLER VE SİLAHLI ŞİDDET EYLEMLERİ

A — Prof. NİHAT ERİM HÜKÜMETİ

12 Mart 1971 Muhtırasından sonra Başbakan Demirel istifa ediyor ve hükümet çekiliyordu... Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Anayasa'nın 102. maddesi uyarınca Kocaeli Milletvekili Prof. Nihat Erim'i yeni hükümeti kurmakla görevlendirmişti.

Başbakan Nihat Erim'in (15) 26.3.1971 günü kurduğu hükümet, 7 Nisan 1971 tarihinde 321 oyla Meclis'ten güven oyu almış ve görevine başlamıştı. 26 Mart 1971 günü hükümet programını hazırlamak için ilk defa toplanan Bakanlar Kurulunda Başbakan Erim şunları söylüyodu: (16) «...Bizim Hükümetimiz Atatürk milliyetçisidir Ve bizim hükümetimiz en başta hızla şu andan itibaren Türkiye'de huzurun yeniden iadesine çalışacaktır. Silâhlı Kuvvetlerin içerisindeki huzursuzluğun giderilmesine çalışılacaktır... Hükümetimiz parlamento ile daima yakın bir işbirliği ve anlaşma zihniyeti içinde çalışmaya üstün önem verecektir.»

Başbakan Erim Silahlı Kuvvetler içindeki huzursuz-

(15) Prof. Nihat Erim, 20 Temmuz 1980 günü İstanbul'da dört solcu militanın açtığı yaylım ateşiyle yanında bulunan koruma polisi ile birlikte feci bir şekilde öldürüldü.

(16) Erim Hükümetlerinin 1. Yılı, Başbakanlık Basın-Yayın Genel Müdürlüğü Ankara 1972 ss. 7-8.

TUSTAV

luğu açıkça belirtmiş ve parlamento ile «Daima Yakın İşbirliği, Anlaşma Zihniyeti» sözleriyle, meclislerin önemini dile getirmişti. Başbakan Nihat Erim konuşmasına şöyle devam etmişti: (17) «Yıllardan beri Türkiye'de aşırı sol bir proletarya diktatöryası, kendi deyimleriyle bir Halk demokrasisi, daha doğrusu proleter diktatoryası kurmak isteyen Milletlerarası Komünizmin komplosu, özellikle gençlerin beyinlerini yıkayarak, bir kızıl ihtilâlin zeminini hazırlamış ve hatta sonunda şehir gerillacılığına yani silahlı terörist anarşist eyleme geçmişti.»

Türkiye'de tehlikenin aşırı soldan geldiğini her tarafsız göz apaçık görüyordu. Zira o dönemin eylem militanları, ait oldukları sol fraksiyonu ve yapmak istediklerini çekinmeden ve saklamadan söylüyorlardı.

23 Nisan 1971 Egemenlik ve Çocuk bayramı münasebetiyle Başbakan Nihat Erim özetle şu mesajı yayınlıyordu: (18) «...Vatandaşlarımızın ana hak ve hürriyetlerini tedhiş, sabotaj, soygunculuk, çocuk ve büyük insan kaçırma yollarından yürüyerek yok etmek isteyenler var. Bunlar, Türkiye'yi adı ne olursa olsun, aslında bir karanlık ve zalim diktatöryanın hükmü altında yaşatmak için örgütlenmişlerdir. Bunların gazeteleri, dergileri ve çeşitli yerlerde sözcüleri vardır. Düşüncelerini serbestçe yayıyorlar. Türkiye'yi nereye götürmek istediklerini artık gizlemek lüzumunu bile duymuyorlar. Bunlardan sizlere örnekler vermeye ihtiyaç hissetmiyorum, bunları siz her gün görüyorsunuz ve okuyorsunuz. Bunların bayrağı Atatürk değildir. Bunlar yabancı ülkeden adamları, Atatürk'ün yerine kendilerine örnek ve önder seçmişlerdir. Bunlar bir süredir Türkiye'de kendi deyimleriyle eyleme de geçmişlerdir. Eylem dedikleri, banka soymak, adam öl-

(17) a.g.e. S. 8.
(18) Gazeteler, 24 Nisan 1971.

dürmek, anne ve babalardan yüzbınlerce lira koparmak, dinamit lokumu patlatmak, molotof kokteyli atmaktır. Kısacası vatandaşları huzursuz ve tedirgin etmek için ellerinden geleni yapıyorlar... Hükümet bu tedhişçi, silâhlı paralı ve kimisi de dışarıdan her türlü teşvik ve yardımı gören örgütlerin fenalıklarına mutlaka son verecektir. Bundan başta eylemciler, hiç kimsenin şüphesi bulunmasın. Türkiye'de huzursuzluk olsun, güvensizlik olsun, Üniversiteler, okullar rahat çalışmasın, Türk gençliği iyi okuyup iyi yetişmesin, ekonomik faaliyetler felce uğrasın, Türk toplumu içinden çürüsün, çöksün, dağılsın, Türkiye parçalansın diye gayret sarfedenlerin ülkemize yapageldikleri kötülükleri önlemek için alamıyacağımız tedbir yoktur... Alınacak tedbirler balyoz gibi hemen kafalarına inecektir.»

Başbakan Nihat Erim devletin en büyük yetkilisi olarak gerçekleri böylece kamu oyu'na duyurmuştu. Erim, 26.3.1971 tarihinde kurduğu hükümetten 3.12.1971 günü istifa ederken I. Erim hükümeti devresi sona eriyordu. Cumhurbaşkanı Sunay, hükümet kurma görevini tekrar Nihat Erim'e vermiş, 11.12.1971 günü Erim yeni hükümetini kurmuş ve bu hükümet'de 17.4.1972'ye kadar görev yapmıştır.

Prof. Nihat Erim'in başkanlığında kurulan hükümetler döneminde «Olağanüstü Tedbirlerin Sayesinde» şiddet eylemlerine karşı çok etkili bir çalışma yapılabilmişti. Şimdi bu dönemde geçen olayları ve şiddet eylemlerini, yasadışı dernekleri de ele alarak izah edelim.

B — TÜRK HALK KURTULUŞ ORDUSU (T.H.K.O.)

12 Mart döneminin en önemli tedhiş ve terör eylemlerini organize eden yasadışı bir örgüt olan, Türk Halk Kurtuluş Ordusu (T.H.K.O.) hakkında aşırı sol'un yayın

organlarından Ant dergisi şöyle söz etmektedir: (19) «... Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Arkadaşlarının «Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu» adına geçen ay giriştikleri eylemler, burjuva devletini kurtarmaya çalışırken esasen rezil olmuş bulunan hakim sınıfların ve burjuva politikacılarının tüm aczlerini kitleler önünde açığa vurmuştur.»

Devlet Kuvvetlerinin acz içine düştüğünü öne süren yazıda, bu hususa örnek olarak gösterilen eylem ve bildiri şöyle açıklanıyordu: (20) «Amerikan emperyalizminin Ankara'da görevli çavuşlarından Sexton, Cholson, Caraszi ve Heavner'i kaçırarak 400 bin dolar fidye isteyen «Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu», bu eylemle birlikte dünya halklarına ve Türkiye halkına bir bildiri yayınlayarak amaçlarını şöyle açıklamıştır:

«1 — T.H.K.O., halkımızın kurtuluşu ve ülkemizin bağımsızlığının silâhlı mücadeleyle kazanılacağına ve bu yolun tek yol olduğuna inanır.»

«2 — T.H.K.O., bütün yurtseverleri bu kutsal mücadele saflarına çağırır ve hainlere karşı giriştiği kavgada, en son savaşçısına kadar devam edeceğini bildirir.»

«3 — Amacımız, Amerika'yı ve bütün yabancı düşmanları temizlemek, hainleri yoketmek ve düşmandan temizlenmiş tam bağımsız Türkiye'yi kurmaktır..»

Bu bildiride çok açık ifade edildiğine göre; tam anlamıyle bir savaşın devlete karşı devam ettirildiği ve devletin ele geçirilmesi için, silâhlı mücadelenin bu savaş kazanılıncaya kadar sürdürüleceği belirtilmekteydi. Bu silâhlı mücadele ve şiddet eylemleri hususunda yine sol bir gazetede şu yazı çıkıyordu: (21) «...Dünya'nın

(19) Ant Sayı: 12 Nisan 1971 S. 6
(20) Ant, a.g.d. Nisan 1971 Sayı 21 S. 6.
(21) İlhan Selçuk, Cumhuriyet, 22.3.1971.

her yanında yürürlükteki bozuk düzenlere başkaldıran ülkücüler görülür. Bunları adi suçlarla bir tutmak mümkün değildir. Deniz Gezmiş ve arkadaşları tuttukları yolu kendileri icad etmediler, Güney Amerika'daki daha önce uygulanmış yöntemleri uyguladılar.»

Aşırı Sol'un en kuvvetli eğitim ve yayın organı, yasadışı sol örgütlerin koruyucusu Ant dergisi, T.H.K.O.'nun kanunsuz eylemlerini şu şekilde övmektedir: (22) «...T.H.K.O.'nun eylemleri, emperyalizmin ve gericilerin kâğıttan kaplanlar olduklarını göstermesi bakımından çok önemlidir. Bu olay, sıcak mücadeleyi seçen yürekli devrimcilere de bir çok objektif dersler vermiştir....»

Yasadışı örgüt T.H.K.O. militanlarının eylemleri Ant dergisinde takdir edilirken, Türkiye'de Aşırı Sol'un ihtilâlci hedef ve amacı apaçık şöyle belirleniyordu: (23)

«... Mücadeleye baş koymuş, canlarını vermeyi göze almış devrimcilere eleştiri yöneltmek, masa başlarında ahkâm kesenlerin değil, mücadelenin en keskin noktalarındaki devrimcilerin hakkıdır. Gerçeğin tek ölçütü pratiktir. Ve bu somut pratik, Türkiye gibi bir ülkede örgütlü her türlü mücadele biçimine hazırlanan kararlı devrimciler için, sosyalist mücadelenin içinde bulunduğumuz durumunu yeniden gözler önüne sermiş, teorik ve pratik açıdan objektif dersler ortaya koymuştur.»

Türk Halk Kurtuluş Ordusu adlı yasadışı örgüt Devlet Güvenlik Kuvvetlerine ve kamu oyu'na karşı, daha geniş ve büyük görünmek maksadıyle Türk Halk Kurtuluş Cephesi (T.H.K.C.) ve Türk Halk Kurtuluş Partisi (T.H.K.P.) adlarıyle yasadışı gruplar kurmuşlardır. Aslında tümü ile birbirlerine paralel çalışmalarla orga-

(22) Ant, a.g.d. S. 7.
(23) a.g.d. S. 7.

nize şiddet eylemleri ve terör faaliyetlerini uygulamışlardır.

a) THKO'nun 12 Mart Öncesi Silâhlı Tedhiş eylemleri (24)

1 — İstanbul'daki Eylemler

15 Ocak 1971'de Philips şirketinden tehdit yoluyle 10.000 TL. alınmıştır.

17 Ocak 1971'de Çapa Yüksek Öğretmen Okuluna dinamit atılmıştır.

5 Şubat 1971'de İstanbul'da bir banka soyulmuştur.

4 Nisan 1971'de İstanbul'da yine bir banka soyulmuştur.

2 — Ankara'daki Eylemler

28 Aralık 1970 gecesi sabaha karşı bir polis noktası kurşunlanmış ve 4 polisten biri ağır yaralanmıştır.

11 Ocak 1971 günü NATO'ya ait bir Amerikalı er kaçırılmış bir süre sonra serbest bırakılmıştır.

27 Şubat 1971 günü Orta Doğu Teknik Üniversitesi Atölyeler şefini bağlayıp otomobilini gaspetmişlerdir.

4 Mart 1971 günü Nato'ya ait 4 Amerikan askeri kaçırılmış ve serbest bırakmak için 400.000 dolar fidye istemişlerdir.

b) T.H.K.O.'nun 12 Mart'tan Sonra Tedhiş Eylemleri

12 Mart 1971'den sonra Malatya'da Akçadağ bölgesindeki mağaralarda T.H.K.O. militanları biraraya gelmiş ve terör programlarını plânlamışlardı. Tamamiyle Güney Amerika sol ihtilâlcilerinin gerilla düzenlerine uygun

(24) T.C. İçişleri Bakanlığı ve 28 Ocak 1970 — 4 Mart 1971 arası gazetelerden alınmıştır.

olarak çalışma sistemlerini tespit etmişler ve Sinan Cemgil liderliğinde faaliyetlerine başlamışlardı.

Toplam 22 kişiden meydana gelen bu örgütün önemli militanları şu isimlerden kurulmuştu: (25) «Sinan Cemgil, Recep Sakın, Sadık Soysetenci, Cengiz Baltacı, Metin Güngörmüş, Semih Orcan, Tuncer Sümer, Osman Arkış, Yusuf Aslan, Ahmet Erdoğan, Mustafa Yalçıner, Kadir Manga, Ercan Öztürk, Osman Bahadır, Metin Yıldırımtürk, Mehmet Asal, Fevzi Bal ve Adem Topal.

Bu gerillaların şiddet eylemlerinde kullandıkları silâh, techizat ve Malzemeler kaçakçı Teslim Töre (26) tarafından getirilmiştir. 22 kişilik gerilla grubundan Mustafa Yalçıner, Atillâ Keskin, Kadir Manga ve Ahmet Erdoğan El-FETİH'te (27) eğitim gördüklerinden gerekli fiziki ve teknik formasyonu elde etmişler, böylelikle arkadaşlarını da aynı usullerle eğitmeleri kolay olmuştu.

Bu örgüt 1. Safhada Kürecik'deki Radar Üssü'nü tahrip etmeye karar vermiş, 2. safhada ise çeşitli Bankalardan Adıyaman'a gönderilen paraların, sevk sırasında silâh kuvvetiyle ele geçirilmesi plânlanmıştır. Bu plânın tatbiki maksadıyle Mehmet Asal, Metin Yıldırımtürk, Yusuf Aslan, Hasan Kırteke, Kürecik'e kadar giderek arazinin tetkikini yapmışlardır. (28)

Sinan Cemgil liderliğindeki tahrip ve imha grubu ise; Mustafa Yalçıner, Ahmet Erdoğan, Hacı Tonak, Kadir Manga, Alpaslan Erdoğan ve Metin Güngörmüş, 28 Nisan 1971 günü İnekli köyün'de köy bekçisi Vakkas Uçan tarafından Jandarma'ya ihbar edilmişlerdi. Bir kaç jan-

(25) Türkiye Gerçekleri, a.g.e. S. 62.

(26) a.g.e. S. 62.

(27) EL-FETİH: Orta - Doğu'da gerilla savaşını yürüten, gerilla yetiştiren ve Türkiye'den giden aşırı solcuların da eğitildiği güçlü bir gerilla okuludur.

(28) Türkiye Gerçekleri, a.g.e. S. 63.

darma eri başlarında komutanlarıyle köye gelmiş ve gerillaları teslim olmaya davet etmişler fakat gerillalar teslim olmayarak güvenlik kuvvetleriyle çarpışmışlar ve bu sırada; Ahmet Erdoğan ve Metin Güngörmüş kaçmış, Hacı Tonak teslim olmuş, Sinan Cemgil, Kadir Manga, Alpaslan Özdoğan ölü olarak, Mustafa Yalçıner yaralı olarak ele geçirilmişti.

Gerilla grubu, inekli köyü cıvarında arkadaşlarının akibetini radyo haberlerinden öğrenmiş ve aralarında anlaşarak üç ayrı hücreye ayrılmışlardı: I. Hücre: Semih Orcan, Ercan Öztürk, Osman Arkış. 2. Hücre: Tuncer Sümer, Sadık Soysetenci, Osman Bahadır, Cengiz Baltacı, Fevzi Bal. 3. Hücre: Yusuf Aslan, Mehmet Asal, Cemal (...), Hasan Kırteke, Metin Yıldırımtürk.

Militanlardan Osman Arkış, Elbistan'da polis tarafından, diğerleri de daha sonra muhtelif yerlerde halkın ihbarları sonucu yakalanmışlardı. Yakalanan militanların biri şunları söylemiştir: (29) «Kır hareketine tevessül etmiş olan Sinan Cemgil ve arkadaşları kıstırılıp öldürülmemiş olsalardı, Güney-Doğu Anadolu'da T.H.K.O. olarak kendimizi kabul ettirecek ve kurtarılmış bir bölgenin sahibi olduğumuzu ispat edecektik. O anda bize en yakın durumda olan devrimci örgütlerden «Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi ile Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nden yardım alınacak ve dolayısıyle işbirliği yapılacaktı.»

1 — Anadolu'daki Silâhlı Tedhiş Eylemleri

Şimdi bu örgütün yakalanmadan önce diğer bölgelerdeki hücrelerin militanları ile yaptıkları eylemlere bakalım. T.H.K.O.'dan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve bir arkadaşı Ankara'da 4 Amerikalıyı kaçırıp elleri kolları

(29) a.g.e. S. 64.

bağlı yanlarına almışlardı. Güvenlik kuvvetlerinin Ankara'yı çok sıkı şekilde aramaya başlamasıyle 15 Mart 1971 gecesi Amerikalıları bırakıp Ankara'dan bir motorsikletle ayrılmışlar, Akçadağ ve Nurhak bölgelerindeki (30) arkadaşlarına katılmaya karar vermişlerdi. (Bu tarihte Kır gerillaları yakalanmamıştı.)

16 Mart 1971 akşam üzeri Şarkışla'da bir pikap (Jip) kiralamışlar ve motorsikleti de bu araca yüklerken durumlarını şüpheli gören bir emniyet görevlisi tarafından karakola davet edilmişlerdi. Önce bu daveti kabul etmiş görülen militanlar, karakola giderken ani olarak polislere ateş açmışlar ve polisle yapılan çatışmada Yusuf Aslan yaralanmış, Deniz Gezmiş ise kaçmıştı. Deniz Gezmiş elinde makineli tabanca olarak önüne ilk gelen bir eve kapının kilidine ateş ederek girmiş, evin sahibi bir assubayın eşini tabanca ile yaralamış, assubayı da silâh tehdidi ile yanına alarak onun otomobiliyle oradan süratle ayrılmıştı. Yolda önlerini kesen güvenlik kuvvetleriyle çatışmaya girişen militan aynı yerde toplanan halk tarafından yakalandı. Nurhak dağlarında köylerdeki gerilla faaliyetini yürütmek için saklanan T.H.K.O.'dan Sinan Cemgil ve hücresini köy muhtarı Mustafa Mordeniz güvenlik kuvvetlerine ihbar etmişti. Bunun üzerine Marksist-Leninist militanlar, halkın gözünü korkutmak ve güvenlik kuvvetlerine ihbarda bulunulmasını önlemek maksadıyle köylü Mustafa Mordeniz'i pusu kurarak feci şekilde öldürdüler.

2 — İstanbul'daki Silâhlı Tedhiş Eylemleri

T.H.K.O. militanları 3 Nisan 1971'de İstanbul'da Dr. Rahmi Duman'ın (31) oğlu Hakan'ı kaçırmış 250 bin li-

(30) a.g.e. S. 159.

(31) İstanbul'da bir özel hastahanenin sahibi bulunmaktaydı.

ralık fidye aldıktan sonra bırakmışlardı. 26 Nisan 1971 tarihinde Türkiye'de 11 ilde Sıkıyönetim ilân edilmişti. Sıkıyönetimle birlikte devlet güvenlik kuvvetleri Marksist-Leninist ve Maoist çetelere karşı daha başarılı hareketlerde bulunuldu.

İstanbul'da Sıkıyönetim Komutanlığı'nca arananlar listesinde bulunan T.H.K.O. kadın militanlarından Gülay Özdeş, bir bankayı dolandırmak istediği sırada yakalanmış ve bu sayede aynı örgüte mensup kırk kişilik bir şebeke de ortaya çıkarılmış ve tutuklanmıştır.

3 — THY Uçağının Bulgaristan'a Kaçırılması

Üst üste yakalanan ve örgütleri dağıtılan T.H.K.O. ve bu paraleldeki yasadışı kuruluşlar, şaşkınlık içinde yeni çareler düşünmüşler ve Türk Hava Yollarına ait bir uçak kaçırmayı plânlamışlardı.

22 Ekim 1972 günü T.H.K.O.'na mensup Hacı Özdemir, Derviş Elmacıoğlu, Ahmet Maden ve Yücel Bozkurt adlı 4 militan tarafından THY'nın Truva adlı uçağı silâh zoruyla Bulgaristan'a kaçırılmış ve Sofya Hava Alanına indirilmişti. Bu olay sırasında kendilerine karşı çıkmak isteyen pilot Aziz Bayraktar ve yolculardan Nihat Coşar'ı militanlar tabancayla yaralamıştı.

Tedhişçiler uçak yolcularıyle mürettebatını 30 saat uçak içinde rehin olarak tutmuşlar ve bu arada; Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan hakkında Türk mahkemelerinin vermiş olduğu idam kararının infazını önlemek maksadıyle Türkiye'ye muhtıra vermişlerdi. Fakat Türk Hükümeti'nce bu talep kabul edilmeyince dört militan Bulgaristan'a iltica etmiş, böylelikle uçakla mürettebat ve yolcular serbest kalmışlardı.

4 — Jandarma Genel Komutanına Yapılan Suikast

5 Mayıs 1972 günü Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Kemalettin Eken'i THKO'nun dört militanı, ka-

çırmak veya bu olmazsa öldürmek kastıyle ateş açmışlardı. Orgeneral Kemalettin Eken, emir subayı ve bir er yaralanmış, bir er de ölmüştü. Bu sırada T.H.K.O.'na mensup militanlardan biri ölü biri yaralı olarak ele geçirilmiş diğer ikisi (Ergun Adaklı ve Hasan Ataol) kaçmıştı. Bu olayın çok büyümeden bastırılması tedhişçilerin moralini tam anlamıyle bozmuştu.

III — YASADIŞI TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ (T.H.K.P.) ve TÜRKİYE HALK KURTULUŞ CEPHESİ (T.H.K.C.) SİLAHLI EYLEMLERİ

a) T.H.K.P. / T.H.K.C. Tüzükleri, Banka Soygunu ve İki İş Adamının Kaçırılarak Fidye Alınması

Türk Halk Kurtuluş Ordusu T.H.K.O. adlı yasadışı örgüt, kamuoyu'nu ve Devlet Güvenlik Kuvvetlerini yanıltmak ve daha büyük görünmek maksadıyle, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi (T.H.K.P.) ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi (T.H.K.C.) adlarıyle yasa dışı gruplar kurmuşlardı... Daha önce de ifade ettiğimiz gibi aslında bütün bu örgütler, birbirlerine paralel organize şiddet eylemlerini ve terör faaliyetlerini birlikte sürdürmüşler ve dış güçler tarafından tek merkezden kumanda edilmişlerdi.

T.H.K.P. ve T.H.K.C. kurucuları; Mahir Çayan, Ertuğrul Kürkçü, Münir Ramazan Aktolga ve Yusuf Küpeli'dir. T.H.K.P.'nin lideri Mahir Çayan, örgütünü 1971 Şubatında kurmuştu.

«T.H.K.P., Marksist-Leninist silâhlı ihtilâl hareketinin politik ve önder gücü olacak T.H.K.C. ise, silâhlı eylemleri yapan vurucu kuvveti teşkil edecekti.» (32) Her iki örgütün asıl lider kadrosu 12 kişi olup, yine araların-

(32) Türkiye Gerçekleri, a.g.e. S. 66.

da hücre faaliyeti ile çalışmalarını düzenlemişlerdi. Parti ve Cephe Ankara'da bir banka'nın şubesini silâhlı baskınla soymuş, fakat kamuoyunda daha etkili olabilmek için bir yabancı ülkenin Türkiye'deki elçisinin kaçırılması plânlanmıştı.

26 Nisan 1971'den sonra devlet güvenlik kuvvetleri tarafından yapılan aramalarda, T.H.K.P. ve T.H.K.C.'nin gizli tüzüğü de ele geçirildi. Bu tüzüğün üye kaydı ile ilgili maddesi şöyleydi: (33) «THKP/THKC'ne üye olabilmek için Marksist-Leninist bir formasyona sahip olunacak ve parti içinde verilen görevler kabul edilecektir.

Tüzüğün 7. maddesi: (34) «THKP bizzat savaşan partizanlardan oluşmaktadır. THKP politik ve askeri liderliğin birliği ilkesini esas almaktadır. THKP'nin önderliğinde yürütülen gerilla savaşı, halkın gerçek ordusunu doğuracaktır. Türkiye ihtilâlinin yolu, partimizin yoludur.»

THKP, tarafından yayınlanan ve birçok adreslere postayla gönderilen «IHTİLÂLİN YOLU» başlıklı, 1 numaralı bültende şöyle denilmekteydi: (35) «İçinde bulunduğumuz bu aşama, başta işçi sınıfımız olmak üzere bütün halk kitlelerinde var olan memnuniyetsizlik ve başkaldırma duygularını güçlendirme, onları silâhlı mücadeleye ajite etme ve partimizin teşkilât yapısını sağlamlaştırma aşamasıdır. Savaşın ikinci aşaması, gerilla savaşının yurt çapında yapılması, şehir gerillası yanında kır gerillasının başlatılması aşamasıdır. Üçüncü ve dördüncü aşamalar, gerilla kuvvetlerinin düzenli orduya dönüşme aşamalarıdır.»

(33) T.H.K.P ve T.H.K.C. tüzüğü 1. maddesi.
(34) a.g.t. 7. maddesi.
(35) «İhtilâlin Yolu» bildirisi 1971 ve a.g.e. S. 67.

Marksist - Leninist ideoloji'nin uygulayıcıları kendi tüzüklerinde belirttikleri gibi, gerilla savaşı ve silâhlı eylemler THKP ve THKC militanları tarafından devam ettirilmiştir.

Ankara'da silâh tehdidiyle soydukları banka şubesinden 48.660 lira elde eden örgüt militanları Ankara'dan İstanbul'a geçmiştir. Örgütün genç kız ve erkek elemanları sahte hüviyetlerle kendilerini karı - koca gibi tanıtarak İstanbul'da muhtelif apartman daireleri kiralamışlardı. Bu dairelerde güvenlik kuvvetlerince aranan militanlar saklanmış ve barınmışlardı. Soygunlarda elde edilen paralarla bu dairelerin kirâ ücretleri rahatlıkla ödenmişti.

İlk banka soygunu faillerinden Mahir Çayan, Hüseyin Cevahir, Kâmil Dede ve Oktay Etiman, Ulaş Bardakçı otomatik silâhlar ile İstanbul'a yerleşmişlerdi. 15 Mart 1971 günü İstanbul Erenköy semtindeki bir banka bu militanlarca soyuluyordu.. 4 Nisan 1971 günü iki iş adamı Talip Aksoy ve Mete Has kaçırıldılar. Ailelerinden 400 bin lira fidye isteyen tedhişçiler fidyeyi aldıktan sonra iş adamlarını serbest bırakmışlardı. Fakat günlerce basının kendilerinden bahsetmesini temin etmişler ve o günün şartlarında önemli bir paranın da sahibi olmuşlardı.

b) İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom'un Kaçırılması ve Öldürülmesi

11 ilde Sıkıyönetimin ilânından 8 gün sonra 4 Mayıs 1971'de İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Efraim Elrom evinden silâh zoru ile alınıp kaçırılıyordu. (36) Günlerce Basın ve Yayın organlarını meşgul eden, en önemli olay olarak gazetelerin baş sayfalarında yer alan Radyo ve

(36) Gazeteler, 5 Mayıs 1971.

Televizyonda ilk haber olarak verilen büyük olay'dan kamuoyu önemli derecede etkilenmişti.

Elrom kaçırıldıktan sonra önceden temin edilen bir eve götürülmüş ve bu arada, bu çok önemli olayın yardımcı militanlarından Necmi Demir ile İlkay Demir tarafından bir ültimatom teksir edilerek muhtelif adreslere postalanmıştı. Bu ültimatomda şu üç şart öne sürülmüştü: (37)

«1) — Tutuklu bulunan bütün Marksist-Leninist militanların serbest bırakılması.»

«2) — THKC'nin 1 numaralı bülteninin üç gün devamlı olarak radyoda okunması.»

«3) — Bu istekler üç gün içinde yerine getirilmediği takdirde Başkonsolos Efraim Elrom'un kurşuna dizileceği.»

Nitekim bu istekler hükümet tarafından kabul edilmeyince 22 Mayıs 1971 günü Efraim Elrom şakağına sıkılan üç kurşunla öldürüldü... (38)

c) THKP/THKC Liderlerinden Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir'in Eylemleri

İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Efraim Elrom'u kaçırıp acımasızca öldürenler, muhtelif yerlere kaçmış ve gizlenmişlerdi. Zira I. Ordu Komutanlığı İstanbul ve çevresinde askeri birliklerle takviye edilmiş güvenlik kuvvetleriyle, çok sıkı bir arama yapmaya başlamış, aşırı sol örgüt hücrelerinin önemli kişilerini de yakalamıştı.

THKP/THKC liderlerinden Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir, bir bayan militanın yardımıyle İstanbul'un Maltepe semtinde bir eve gizlenmek için girerken bir emniyet mensubu tarafından görülmüştü. Emniyet mensubu-

(37) «İhtilâlin Yolu» başlıklı bülten 1971.
(38) Gazeteler, 23 Mayıs 1971.

nun militanları yakalamak istemesi üzerine Mahir Çayan derhal silâhını çekerek bu emniyet mensubunu sırtından ağır şekilde yaraladı.

Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir, kendilerini yakalamak isteyen halka ve görevlilere engel olmak için, otomatik silâhlarıyle havaya ateş ederek civardaki bir eve gelmiş ve zorla içeri girmişlerdi. Silâhlı kuvvetler mensubu bir binbaşıya ait olan bu apartman dairesinde, yalnız bulunan 14 yaşındaki küçük kızını silâh tehtidiyle 30 Mayıs 1971 günü rehine aldılar.

1971 yılının en önemli olaylarından olan ve Basın Yayın organlarının ilgisiyle kamuoyu'nu büyük ölçüde ilgilendiren olay 3 gün devam etmişti. «I. Ordu Komutanı Orgeneral Faik Türün'ün, militanları yakalamak için bizzat olay mahalline gelerek güvenlik kuvvetlerini yönetmesi, harekete daha büyük anlam verirken», güvenlik kuvvetlerinin apartman çevresinde çok sıkı tedbir alması militanların kaçma şansını sıfıra indirmişti.

Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir, güvenlik kuvvetlerinin defalarca tekrarladıkları «teslim olmaları için yapılan çağrıları» kabul etmemişler ve bir saldırı karşısında rehin tuttukları küçük Sibel Erkan'ı öldüreceklerini bildirmişlerdi. (39) Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir, küçük Sibel'i geri vermek için «Can güvenliklerinin temin edilerek, Filistin'e iltica hakkı verilmesi şartını öne sürmüşler» bu yapılmadığı takdirde küçük Sibel'i kesinlikle öldüreceklerini bildirmişler ve otomatik silâhlarla dışarıya ateş etmişlerdi... (40)

Güvenlik kuvvetlerinin, teslim olmaları için yaptıkları çağrılara ve bütün baskılara rağmen militanlar teslim olmayarak Sibel Erkan'ı serbest bırakmamışlardı. Bu-

(39) Gazeteler, 31 Mayıs 1971.
(40) Gazeteler, 31 Mayıs 1971.

nun üzerine, Güvenlik kuvvetleri, Sibel'in sağ olarak kurtarılması ve militanların ele geçirilmesi amacıyle, değişik bir operasyon düzenlediler. Sıkıyönetim Komutanlığı'nda görevli binbaşı Cihangir Erdeniz (41) üçüncü gün olan 1 Haziran 1971 günü tüfek ile dışarıdan ateş ederek Hüseyin Cevahir'i vurmuş aynı anda güvenlik kuvvetleri eve girmiş, Mahir Çayan'ı yaralı olarak ele geçirmişler ve küçük Sibel'i korku içinde bir köşeye büzülmüş halde bularak kurtarmışlardı. Bu sırada diğer semtlerde de bir çok THKP / THKC üyesi lider pozisyonlu militanlar ele geçirilmiş ve olayların üstüne gidilmişti.

IV — THKP/THKC LİDERLERİNİN HAPİSHANEDEN KAÇIRILMALARI

THKP/THKC liderlerinden Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Ziya Yılmaz ve THKO'dan Cihan Alptekin ile Ömer Ayna 29/30 Kasım 1971 gecesi İstanbul Maltepe semtindeki Sıkıyönetim Komutanlığı'na bağlı bir askeri hapishaneden «bir teğmenin yardımı ile kaçmışlardı». (42)

Bir süre sonra bunlardan Ziya Yılmaz ve Ulaş Bardakçı İstanbul'da saklandıkları bir evde güvenlik kuvvetleri tarafından sıkıştırıldılar... Güvenlik kuvvetlerine teslim olmamakta direnen ve silâhlı çatışmaya giren militanlardan Ziya Yılmaz yaralı, Ulaş Bardakçı ise ölü olarak ele geçirilmişti. Askeri hapishaneden kaçanlardan;

(41) Cihangir Erdeniz Yarbay olduktan sonra emekliye ayrılmış ve İstanbul'da Pendik'te bir dükkan açmıştı. 23 Haziran 1978 günü dükkanında «Marksist-Leninist Silâhlı Propaganda Birliği»nin 3 militanı tarafından ani bir baskınla öldürüldü. Bu sırada katiller, dükkânda bulunan çırak Hasan Erdem'i de öldürerek kaçtılar.

(42) Türkiye Gerçekleri, a.g.e. S. 73.

Mahir Çayan, Cihan Alptekin ve Ömer Ayna ise Ankara'da bir araya gelmişler, yeni plânlar uygulamayı tasarlamışlardı.

Sıkıyönetim mahkemelerinde idama mahkûm edilen ve cezası tasdik edilen Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamlarının önlenmesi için «Ortak Pazar üyesi ülkelerden bir dışişleri görevlisinin kaçırılması veya Türk siyasi şahsiyetlerinden birinin rehin alınması» (43) konusu üstünde karar alınmıştı. Fakat aynı günlerde, kendilerinin dışarıyla irtibatını sağlıyan bir başka militanın polisle çatışarak bulundukları ev civarında ölmesi, fikirlerinin tatbik imkânına zaman bırakmıyordu. Zira o bölge de, güvenlik kuvvetlerince aranmaya başlamıştı.

V — THKP/THKC MİLİTANLARININ İKİ İNGİLİZ VE BİR KANADALI TEKNİSYENİ KAÇIRIP ÖLDÜRMELERİ

Yasadışı örgüt militanları Mahir Çayan, Cihan Alptekin ve Ömer Ayna, temin ettikleri bir kamyonla Ankara'dan Ünye'ye gitmişlerdi. Yanlarında önemli miktarda silâh ve mühimmat bulunduruyorlardı. (44) «3 Makineli tabanca, 1 sten, 800 mermi, 3 adet 14'lük browning tabanca, 1 adet 9 mm. lik 3 adet uzun namlulu tabanca ve 26 el bombası».

26 Mart 1972 pazar gecesi, silâhlı ve bombalı beş militan Ünye Radar üssü'nde görevli üç yabancıyı oturdukları apartmandan silâh zoru ile kaçırıyorlardı. (45) Ertesi günkü gazeteler ve yayın organları bu olayı geniş olarak birinci haber halinde verdiler.

Bu kaçırma olayı, haklarında idam cezası verilmiş

(43) a.g.e. S. 73.
(44) M. İhsan Özgen, a.g.a. ve a.g.e. S. 73.
(45) Gazeteler, 27 Mart 1972.

olan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan adlı militanların, Askeri Yargıtay tarafından İade-i Muhakeme isteğinin reddedildiği gün yapılmıştır. THKP / THKC ve THKO Mahir Çayan'ın liderliğinde plânlanan bu önemli eylemin Cihan Alptekin, Ertuğrul Kürkçü, Sinan Kâzım Özüdoğru ve Ömer Ayna'nın gerçekleştirdiği tespit edilmişti. (46)

Bütün güvenlik kuvvetleri alarma geçmiş, her taraf didik didik aranmaya başlanmıştı. 30 Mart 1972 günü saat 05.00 sıralarında Mahir Çayan ve arkadaşları Niksar'ın Kızıldere köyündeki muhtara ait evde kuşatıldılar. Kendilerine saat 13.30'a kadar sürekli olarak teslim olmaları ihtar edildi. Bu arada İngiliz teknisyenlere bir şey yapmamaları istendi. Alınan cevap «TESLİM OLMAYACAĞIZ VE İNGİLİZLERİ ÖLDÜRECEĞİZ (47) biçimindeydi.

Neticede militanlar üç masum teknisyeni öldürmüşmüşlerdi. Güvenlik kuvvetleriyle de çatışmaya girişen 11 militan'dan 10'u öldürülmüş biri ise sağ olarak ele geçirilmişti. (48) «Mahir Çayan, Cihan Alptekin, Kâzım Özüdoğru, Hüdai Arkan, Ömer Ayna, Ahmet Atasoy, Saffet Alp, Ertan Saruhan, Sabahattin Kurt ve Nihat Yılmaz ölmüş, Ertuğrul Kürkçü ise sağ olarak yakalanmıştı.»

Üç yabancı teknisyenin cesetleri hemen ertesi gün bir uçakla Gülhane Askeri Tıp Akademisine nakledilmiş ve dört mütehassıs hekimin iştirakiyle otopsi yapılmıştı. Olayın geçtiği evde, Savcılıkça yapılan tespite ve otopsi raporlarına göre şu hususlar belirlendi: (49)

(46) «Kızıldere Olayı Ne İdi», Hürriyet Gazetesi, 26 Mart 1979.
(47) Gazeteler, 1 Nisan 1972.
(48) Gazeteler, 1 Nisan 1972
(49) 7.4.1972 tarihli Gülhane Askeri Tıp Akademisi Otopsi Raporu ve Türkiye Gerçekleri a.g.e. S. 74.

«1 — İki İngiliz ve bir Kanadalı teknisyene ait cesetlerin, alt katı tamamen hayvanlar için tefrik edilmiş iki katlı binanın salonunda, çatıya çıkan merdivenin dibinde elleri arkadan bağlı olarak yan yana ölü olarak bulundukları ve her üç teknisyende, başta tespit olunan kurşun yaralarının kafatasının aynı nahiyesine isabet ettiği.»

«2 — Üç teknisyenin kafatasında mevcut kurşun deliklerinin seyir istikâmetlerine göre, kafatasına isabet eden atışların, cesetlerin bulundukları yer itibariyle, bina dışından yapılmasının mümkün bulunmadığı, kurşun yaralarının bina dahilinden yapılan atışlarla meydana geldiği kesinlikle anlaşılmıştır.»

Böylece üç teknisyeni de örgüt elemanlarının öldürdüğü kesinlik kazanıyordu. Sağ olarak aynı yerde güvenlik kuvvetlerince yakalanan Ertuğrul Kürkçü, ifadesinde bu durumu açıkça teyid etmiştir. (50)

TÜSTAV

(50) Gazeteler, 2 Nisan 1972 ve a.g.e. S. 74.

ONİKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ŞİDDET EYLEMLERİNİN HAZIRLANMASINDA VE UYGULANMASINDA TAKİP EDİLEN METOD VE YÖNTEMLER

A — MARKSİST-LENİNİST TEDHİŞ ÖRGÜTLERİNİN İŞÇİ VE KÖYLÜ KESİMLERİ ÜSTÜNDE FAALİYETLERİ

1 — İşçi Kesimleri Üstünde Faaliyetler

Öğrenci gençliği, Marksizm-Leninizme göre bir sınıf sayılmıyordu. Dolayısıyle sınıf mücadelesi yapması mümkün değildi. İhtilâlci solcu gençler arasında yapılan otokritik sonucunda bu husus dikkate alınarak kendilerinin de bizzat işçi sınıfına dahil olmaları gerekli oluyordu.

Bunun için militan öğrencilerin, fabrikada işçinin, tarlada köylünün yanında bulunmaları görüşüne varılmıştır. (1) Devrimci öğrenciler, işçi sendikalarının kuruluşunda görevlendirilmişler, hatta fabrika, imalâthane gibi her türlü kuruluşta kendi tabirleriyle «Bilinçlendirici» (Eğitici) olarak bulunmuşlardır.

Marksist-Leninist teori ve bu teorinin pratiğe geçirilmesi konusunda, ihtilâlci militan öğrenciler işçiler üstünde plânlı olarak kullanılmışlardır. (2)

İşçi ve köylü kitleleriyle Türkiye çapında bağ kurulması ve onlara Marksist-Leninist şuur vermenin en

---

(1) Türkiye Gerçekleri ve Terörizm, Ankara 1973 s. 109.

(2) a.g.e. s. 108

önemli şart olduğu, bu görevin DEV-GENÇ'in görevleri arasında bulunduğu, Aydınlık Sosyalist dergisinde ele alınıyordu.

Bu nedenlerle ihtilâlci Türk Marksist-Leninistleri işçi sınıfı üstünde çok yönlü bir şekilde çalışarak «Tahrik ve Kışkırtma» politikalarını sürdürmüşlerdi. Bunun en önemli belirli örnekleri 15-16 Haziran 1970 işçi olaylarında görülmüştür.

Gerçekten bu olaylarla bilhassa Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) bağlı olan işçi kesimi «Kesintisiz Devrim» metoduyla eylemlerde yerini alıyordu.

İstanbul'daki işçi olaylarının ikinci günü olan 16 Haziran 1970'de; Tuncay Çelen, Enis Sakızlı, Münir Ramazan Aktolga, Hüseyin Onur ve Cengiz Çandar gibi DEV-GENÇ yöneticileri Ankara'da sanayi çarşısında İstanbul olaylarına paralel bir ortam hazırlamak istemişlerse de, işçilerin sert tepkisiyle bunda başarılı olamamışlardı.

DEV-GENÇ işçi kesiminde sürdürdüğü organize çalışmasını tamamen metodik olarak uygulamış, faaliyetlerini daha rasyonel bir açıdan değerlendirmek maksadıyle de, ne gibi hareketlerin hangi zamanlarda yapılacağını önceden plânlamak için işçi ve fabrika anketleri yapmıştır. (3)

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde 1 Haziran 1970'de DEV-GENÇ tarafından düzenlenen bir forumda şunlar söylenmişti: (4) «Biz silâha silâhla mücadele etmeye kararlıyız. Bize silâhla karşı çıkanlara biz de karşı çıkmaya devam edeceğiz. Bizim hareketimiz sa-

(3) a.g.e. s. 108

(4) 12 Mart'a Nasıl Getirildik, Ufuk Ajansı Yayınları, Ankara 1971 s. 45.

dece Üniversite içinde kalmamış, her tarafta meydana gelen işçi-köylü hareketlerine arkadaşlarımızı göndererek teorik ve bilinçli bir şekilde yön verilmeye çalışılmıştır. Buna devam edilecektir. Arkadaşlarımızın işçi-köylü hareketlerinin bulunduğu yerlerde uzun müddet kalmaları lâzımdır. Karadeniz'deki çay ve tütün hareketlerine bütün arkadaşlarımız giderek teorik yönü ve bilinci vermişlerdir. Bir Zonguldak, bir Ege'de aynı şeyler yapılmıştır.»

2 — Köylü Kesimleri Üstünde Faaliyetler

12 Mart 1971'den önce ve sonra ve 12 Eylül 1980 öncesine kadar kurulan örgütlerin faaliyetleri tam anlamıyle, Marksist-Leninist ihtilâlci teorinin tatbikatı ile siyasi iktidarı gerçekleştirme hedefine ve maksadına dönük olmuştur.

Sol tedhiş örgütleri aralarında çeşitli fraksiyonlara da bölünmüştü. Bu bölünme daha ziyade; liderlik mücadelesi ve Marksist-Leninist teoriyi pratiğe geçirme zamanlarının tesbit edilmesi sırasında meydana gelmiştir.

Marksist-Leninist ihtilâlci militanların Türk köylüleri üstündeki direkt tahrik ve teşvikleri başarıya ulaşamamıştır. Zira Türk köylüsünün dinine bağlılığı, gelenekleri ve bilhassa Rus düşmanlığı (5) komünizme kesinlikle karşı olmasını sağlıyordu.

Bu sebeplerle ihtilâlci sol örgütler köylülerin karşısına açık hüviyetleriyle çıkmamış, onları başka yollardan kazanma ve istismar etmek metodları ve taktiklerini kul-

(5) Türkler Ruslarla ilişkilerinde daima savaşlarla geçen dönemleri unutmamışlardır. Bu savaşlarda Anadolu'da hemen her aile, şehit vermiş ve acı hatıralarla o günleri hala yaşamaktadırlar. Komünizm rejiminin de Ruslara ait bir politika olduğunu kabul eden Anadolu köylüsü bu rejimi hiçbir zaman sevmemiştir.

lanmışlardır. Ancak bu şekilde köylüleri örgütlendirme, toprak reformu fikirleri çerçevesi etrafında «Köy Birlikleri» kurma, toprak işgallerini teşvik etme ve iktisadi amaçlı mitingler düzenlenmesinde sürekli faaliyetler göstermişlerdir.

Bu ihtilâlci sol örgütler içinde köylerde en önemli çalışmaları yapan DEV-GENÇ olmuştur. 1970 yılında bu örgüt tarafından teşvik ve tahrik edilerek düzenlenen köylü mitinglerinin sayısı 28'dir. «Köylüler bu mitingleri aslında DEV-GENÇ'in ideolojik hesabına ve bilerek yapmamışlardır.» (6)

DEV-GENÇ'in tahrikleriyle yapılan mitingler; Tütün, pamuk, buğday, pancar gibi geniş kitle ziraatine giren mahsullerin piyasaya arzı mevsimlerinde düzenlenmişti.

Kararlarında daima köylü menfaatlerini düşünen Cumhuriyet Hükümetleri, kitle ziraatine giren belirli ürünlerin taban fiyatlarını henüz açıklamadıkları zamanlarda DEV-GENÇ'liler, hükümetin, köylünün malını düşük fiyatla elinden alacağı gibi, asılsız şayialar çıkarmışlar ve bu suretle köylüleri kışkırtarak tahrik etmek yollarını sürdürmüşlerdir.

DEV-GENÇ, 15/16 Haziran işçi olayları ile cesaretlenmiş ve köylüleri de bu tür olayların içine sokmak hevesine düşmüştü. Köylülerle tam bir dayanışma içine girilebilirse, köylüleri kitle hareketlerine ve zamanla yasadışı davranışlara itmenin daha kolay olacağına inanan DEV-GENÇ'liler, onları silâhlandırıp halk savaşına sokmak düşüncesinde idiler. Zira Türkiye'de büyük bir kesimi teşkil eden köylüler, halk savaşına katılmazlarsa, halk ihtilâli ve dolayısıyle sol ihtilâl başarıya ulaşamayacaktı.

1970 yılında köylüleri tahrik etmek için görevlendiri-

(6) a.g.e. s. 193.

len ve İşçi-Köylü gazetesini dağıtırken köylüler tarafından yakalanan bir DEV-GENÇ militanının üstünde yazılı bir talimat ele geçirilmişti. Bu talimat şöyleydi: (7)

«1 — Köyler arasını mutlaka yaya yürüyün.»

«2 — Köye girdiğiniz zaman selâm vererek kahveye uğrayın. İşçi-Köylü gazetesinden geldiğinizi, köyleri incelemek için gezdiğinizi söyleyin. Onlara şunu deyin: «Biz halkın durumunu görmek, kooperatifleri olup olmadığını incelemek için geldik. Topraksız köylülerin durumunu görmek için geldik. Bunun için köyleri geziyoruz.»

«3 — Yemek vakitlerinde mutlaka köyde olun. Yemeğe çağırdıkları zaman çekinmeden gidin.»

«4 — Herkese selâm verin, halini hatırını sorun. Belirli bir yakınlaşmadan sonra gazeteleri bütün kahve halkına dağıtın.»

«5 — Karşı devrimcilerin konuşmalarından korkmayın. Cesaretle köylülerin somut meselelerinden hareket ederek onların çirkin yüzlerini açığa çıkarın. Eğer tecrit edilmek istemiyorsanız mutlaka köylülerin somut meselelerinden hareket edin.»

«6 — Ismarlarlarsa mutlaka çay için. İçtikten sonra teşekkür edin.»

«7 — Engeç saat 5'de kalkın. Bir köyde 3 saat kalmanız yeter. Gece hangi köye rastlarsanız orada kalın Çok konuşmayın, öncelikle köylüleri dinleyin. Yoksul köylülerin davranışlarına dikkat edin. Devrimimize karşı olanlara ajitasyon taktiğini uygulayın.»

«8 — Ağabey, istersen adını ver de arada sırada sana gazete göndereyim diyerek uyanık köylülerin adını alın.»

Proleter Devrimci Aydınlık Dergisinin 23-29 ve 30.

---

(7) Türkiye Gerçekleri ve Terörizm, a.g.e. s. 104-105.

sayılarında şunlar yazılmıştı: (8) «Yurdun muhtelif yerlerinde mitingler düzenlenmiş, toprak işgallerine girişilmiş, yürüyüşler yapılmıştır. Gençler mahalli devrimcilerle ve devrimci örgütlerle sıkı bağlar kurarak geniş köy çalışmaları içine girmişlerdir. Bu çalışmalardan DEV-GENÇ militanları yeni tecrübeler kazanmışlardır. Proleter devrimciler yurdun en ücra köşelerine kadar seslerini duyurmuşlardır. Kitle hareketleri düzenlemişlerdir. Ege ve Karadeniz'de tütün üreticilerinin başlattığı mücadele için mitingler yapılmış ve bu mitinglerde devrimci gençler bulunmuştur. Karadeniz'de Fındık üreticilerinin mücadelelerinin devam ettiği günlerde başka bir grup DEV-GENÇ militanları Ege bölgesinde köy çalışmaları yapmışlardır. Söke'de, Ayvalık'ta, Salihli'de düzenlenen gösteri ve yürüyüşlere ve köylü eylemlerine DEV-GENÇ üyeleri katılmışlardır. Çarşamba'da, Çorlu'da, Ödemiş'te, Mersin'de, Turhal'da yapılan işsizliği pahalılığı, zamları protesto gösterilerine ve mitinglerine de DEV-GENÇ militanları katılarak aktif görevler almışlardır. Kitlelere siyasi hedefler göstermeye çalışmışlar ve yeni yeni tecrübeler kazanmışlardır.»

Köyleri dolaşan DEV-GENÇ militanları «Proleteryanın önderliğinde işçi-köylü ittifakı ve halk savaşı propagandası» yaptıklarını açıkça ilân ediyorlardı. Hatta bir köylü yurtdaşımızın «siz işçi ve köylülerle ihtilâl mi yapmak istiyorsunuz?» sorusuna «Evet ihtilâl yapmak istiyoruz» diye cevcaplandırıyorlar ve bunu açıkça dergilerinde yazıyorlardı. (9)

Yaşadışı Türkiye İhtilâlci İşçi-Köylü Partisi'nin (TİİKP) ele geçen programında köy ve köylülerle ilgili şu hususlara yer verilmişti: (10)

---

(8) a.g.e. s. 106.

(9) Proleter Devrimci Aydınlık, sayı: 27. Ocak 1971

(10) Türkiye Gerçekleri, a.g.e. s. 106.

— «Demokratik Halk İhtilâli, Marksizm-Leninizm - Mao Zetung düşüncesi ile silâhlanmış, proleterya partisinin önderliğinde «Halk Savaşı» yoluyle zafere ulaşır. İhtilâlci savaş, halk yığınlarının savaşıdır. Ancak yığınları seferber ederek ve ancak yığınlara güvenerek yürütülür.»

— «Yarı feodal yarı sömürge toplumumuzda geniş köylü yığınları halkımızın büyük çoğunluğunu ve devrimci temel gücünü meydana getirirler. Feodalizm ile halk yığınları arasındaki çelişmenin özü, geniş köylü yığınlarıyle, toprak ağaları ve tefeciler arasındaki çelişmelerdir. Ancak bu çelişmeyi devrimin esas halkası olarak kavrayıp, geniş işçi-köylü yığınlarını halk ordusu içinde örgütleyebilir. Özü toprak reformu olan halk ihtilâllerini başarır ve emperyalizmin hakimiyetini kırabiliriz.»

— «Ülkemizde halk savaşı esas olarak silâhlı mücadele yoluyle iktidarın köylük alanlarda parça parça kazanılması, devrimci üsler kurulması, şehirlerin köylük alanlardan kuşatılıp, gerici iktidarın ülke çapında yıkılması ve halkın devrimci iktidarının kurulmasıyle zafere ulaşır.»

Yine yasadışı Türkiye İhtilâlci İşçi-Köylü Partisi programında köylülere şöyle vaatlerde bulunuluyordu :

«— Toprak ağalarının topraklarına ve mülklerine tazminatsız el konacak ve bu topraklar «toprak işleyenindir» esasına göre topraksız ve yoksul köylülere dağıtılacak veya köylü komitelerinin denetiminde halk çiftlikleri haline getirilecektir.»

«— Yoksul ve orta köylülerin tefecilere ve bankalara olan borçları, bütün kira ve faiz borçları ve ipotekleri iptal edilecek, senetler imha olunacaktır.»

«— Demokratik halk ihtilâli köylüye makine, alet, kredi, tohumluk gübre, ilâç vererek tarımın gelişmesi için

gerekli imkânları sağlayarak yoksul ve orta köylüyü destekleyecek, işçi-köylü ittifakını sağlamlaştıracaktır»

«— Demokratık halk ihtilâli halkımızın büyük çoğunluğunu meydana getiren işçilere, köylülere, küçük burjuvazi ve orta burjuvazinin devrim safında yer alan kesimine demokrasi sağlayacaktır. Bir avuç işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağasına karşı diktatörlük uygulayacaktır. Eski toplumun bir avuç işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağasının hiçbir siyasi hakkı olamaz. Emekçi halk yığınları ve onların hükümeti eski sömürü ve baskı düzenini geri getirmek isteyen bütün teşebbüsleri şiddetle ezecektir.»

«— Demokratik halk hükümeti, hakim sınıfların muhafızlığını meslek edinmiş orduyu kaldıracak, işçi ve köylülerin genel silâhlandırılmasına dayanan halk ordusunu kuvvetlendirecek ve böylece milli bağımsızlığımız ve yurdumuzun savunmasını gerçek teminatına kavuşturacaktır.»

«— Ordudaki her türlü eşitsizlik, rütbe ve ünvanlar kaldırılacak, komutanların seçiminde askerler söz sahibi olacaktır. Toplanma ve Dernek kurma hürriyeti askerlerin en tabii hakkıdır.»

«— Polis teşkilâtı kaldırılacak ve halkın güvenliği halk milislerince sağlanacaktır.»

«— Eski düzeni getirmek amacıyle halka suç işleyenler ve isyana kalkışanlar dışında idam cezası kaldırılacaktır.»

Yasadışı gizli TİİKP'nin ele geçirilmiş programından alınmış bir kaç maddesi, Türkiye'de sol örgütlerin ihtilâl için gerekli ortamın hazırlanması maksadıyle ne derece sistemli ve organize çalıştıklarını açıkça göstermektedir. Şiddet eylemleri ve tedhiş hareketlerinin diğer propaganda faaliyetleriyle koordineli olarak ne şekilde yürütüldüğü hususunda önemli gerçekler apaçık görülmektedir.

B — SOSYAL DEMOKRASİ DERNEKLERİ FEDERASYONU'NUN TÜRKİYE'Yİ NATO'DAN VE BATI BLOKUNDAN AYIRMA GİRİŞİMLERİ

Uluslararası Komünizmin Türkiye siyasetinde en önemli konusu, NATO'dan ve Batı Blokundan Türkiye'nin ayrılmasının sağlanması idi. Bu nedenle, öğrenci hareketleri «NATO'ya Hayır» sloganıyla da sürdürülmekteydi.

Türk sosyalistleri de bu görüşe paralel olarak diğer bütün konulardan önce, NATO ve Amerika aleyhtarlığı propagandasına ağırlık vermişlerdi. Bu sırada «Tam Bağımsız Türkiye» sloganlarıyla yürüyüşler düzenleyen ve organize işgallere yönelen solcu öğrenci kesimi, kamuoyu'nda büyük güç olduğu imajını da yaratmak istiyordu. Bunun için gövde gösterisine büyük ölçüde önem verilerek, yürüyüşler bu görüş altında yapılıyordu.

Sosyal Demokrat Dernekleri Federasyonu (SDDF) NATO'ya tamamen karşıydı. Zira Marksist-Leninist bir açıdan görüşlerini düzenliyordu. Aşırı solcu şartlandırmayla yoğurulmuş ve Uluslararası Komünizm propagandasına tamamen açık tutulan bazı sosyal demokrat gençler, 1 Nisan 1970'de CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'ye bir «muhtıra» vermişlerdi.

«Kurtuluş savaşımızda ikinci İnönü zaferinin 49. yıldönümü kutlanışı sırasında SDDF yönetim kurulu ve genel başkanları Nail Gürman tarafından, İsmet İnönü'ye evinde bir ziyaret sırasında verilen muhtıra'yı İnönü, paragraf paragraf okuyarak cevaplandırdı. (11)

Bu Muhtırada; a) Türkiye'nin artık bağımsız olmadığı,

b) Amerika tarafından sömürüldüğü,

(11) Ulus Gazetesi, 2 Nisan 1970.

c) NATO'dan çıkılması gerektiği, ileri sürülüyordu.. İsmet İnönü, sosyal demokrat gençlerle konuşmasında;

a) NATO'nun Amerikan emperyalizminin bir aracı olmadığını,

b) Türkiye'nin NATO'da kalmasının büyük faydaları bulunduğunu,

c) Türkiye'nin bağımsızlığını kaybettiği iddialarının tamamen yanlış olduğu ve Amerika tarafından sömürülmediği,

d) NATO'dan çıkmamızı isteyenlerin kesinlikle, Marksist mantığa esir olanlar tarafından öne sürüldüğünü, belirterek sol propagandayı kesmişti.

İsmet İnönü'nün SDDF üyesi gençlerle yaptığı bu konuşma, aşırı solcu çevreleri de öfkelendirmişti. İnönü'ye solcu kesimlerden önemli tenkidler geldi.

«Bizim Radyo» 13 Nisan 1970 tarihli yorumunda, İnönü'yü kötüleme kampanyasına katılmış ve şunları söylemişti: (12) «Halk Partisi Genel Başkanı İnönü'nün, Halk Partisine bağlı Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu yöneticilerine söylediği, Amerikan emperyalistlerine ve NATO'ya bağlı kalmak gerektiği hakkındaki sözlerinin altına, Başbakan Demirel seve seve imzasını atar. İşbirlikçi burjuvazinin muhalefetteki kolunun yani İnönü grubunun sınıfsal çıkarlar endişesi ile, işbirlikçi burjuvazinin iktidardaki kolunu desteklemeye koyulması, Demirel hükümetini ve bizzat Başbakanı yurtsever güçlere saldırılarında cesaretlendirmiştir.»

a) SDDF ve Milletlerarası Komünizm Propagandası İşbirliği

SDDF'nin 19 Mayıs 1970'de 3. Genel Kurul kongre-

(12) Bizim Radyo, 13 Nisan 1970 ve Süreyya Koç, Sosyal Demokrasi ve S.D.D.F. Ankara 1971 s. 35.

sinde, Nail Gürman başkanlıktan düşürülmüş Semih Eryıldız adındaki öğrenci başkanlığa getirilmişti. Semih Eryıldız'ın devresinde, ilk olarak bir bildiri yayınlanmış ve bu bildiriyle özetle: (13) «İhtilâlci yöntemlerin benimsendiği ifade edilmemekle beraber, ihtilâlci sosyalizme açıkça cephe alınmasından kaçınılmakta ve Milletlerarası komünizmin en ziyade önem verdiği bir konu olan NATO'dan çıkma isteği ile ihtilâlci sosyalistlerin görüşüne uyulmaktaydı. Yine ayrıca SDDF'nin de NATO düşmanları arasına katıldığı ilân edilmişti».

Oysa İnönü'nün bu konudaki sözleri henüz 20 gün önce söylenmiş ve tam olarak SDDF'nin görüşüne ters bir tutumdu. CHP'nin yan kuruluşlarından biri olan SDDF'nin yeni genel başkanı da «CHP ile ülkü birliği devam edecektir» dediği halde, bu önemli temel konuda CHP'ye veya bizzat İnönü'ye karşı çıkmış oluyordu.

CHP içinde NATO'ya karşı olanların bulunduğu bir ortamda esasen gençlerin İnönü'yü NATO aleyhtarlığına itme teşebbüsünün de bu gruptan telkin edildiği bilinmekteydi. «Bunda başarılı olamayınca yeni bir devreye girilmesi gereği evvelâ CHP sol yöneticileri tarafından hissedilmiştir».

Nitekim Cihat Baban Cumhuriyet gazetesi'nde bu konuyu işlemekte ve özetle şunları yazmaktaydı: (14) «Açıkça bilindiğine göre Sosyal Demokrasi Dernekleri, Cumhuriyet Halk Partisi paralelinde gençlik örgütleridir. Politik fikirlerde ve eylemlerde sürekliliğe inanan sosyalistler umarlar ki, bu sosyal demokrasi dernekleri, CHP içinde gelişerek ve genişleyerek hürriyetçi sosyalizmi yahut demokratik sosyalizmi, Cumhuriyet Halk Par-

(13) a.g.e. s. 36.
(14) Cihat Baban, Cumhuriyet Gazetesi, 27 Nisan 1970.

tisi'ne kurultayın «Sosyalist Değiliz» demesine rağmen bir gün benimsetecektir.»

SDDF'nin NATO'ya karşı çıkması, yerli yayın organlarının yanısıra, Milletlerarası Komünizmin propaganda merkezleri tarafından da hararetle övülmüştü. Meselâ Sofya Radyosu 26 Nisan 1970 günlü yayınında şöyle demekteydi: (15) «Sosyal Demokrasi Dernekleri üçüncü genel kurul toplantısından sonra yayınlanan bildiride, Türkiye'nin emperyalizmin aracı olan saldırgan NATO'dan çıkmasını istemiştir. Federasyon toplantılarının lehinde bir demeç veren CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit'in, NATO'yu korur şeklinde konuşmasından sonra, federasyonun bildirisinde NATO'dan çıkılmasının istenmesi CHP gençliğinin partinin gelişine karşı olarak yurtseverce davrandığı şeklinde yorumlanmıştır. Bildiriye NATO'dan çıkma isteğinin konması üzerine bazı gençlik yöneticileri buna itiraz etmişlerse de, gençlik kitlesinin baskısı karşısında gerilemişlerdir.»

1970 nisan ayının sonlarına doğru, Ankara'nın en işlek caddelerinde, duvarların üstüne yazılan bazı sloganların altında SDDF imzası vardı. «Kahrolsun Amerika» ve «NATO'ya Hayır» sloganları bütün Ankara duvarları ve kısa bir süre sonra İstanbul duvarlarını da dolduracaktı. SDDF'nin Genel Başkanı Semih Eryıldız bütün bu hareketleri tamamen aşırı solla birleştiren bir tutumu şöyle açıklıyordu: (16) «Ülkemizin çıkarlarına karşı olan her andlaşmaya karşıyız. Bu nedenle Amerikan emperyalizmine karşıyız. NATO'dan, Amerikan çıkarlarının temsilcisi olduğuna inandığımız için bu kuruluşu lânetliyoruz!» CHP Genel Başkanı «NATO'da kalacağız» der-

(15) Sofya Radyosu, 26 Nisan 1970.
(16) a.g.e. s. 39.

ken, SDDF'nu da NATO'yu lânetliyor ve CHP ile ülkü birliğinin sürdürüleceğini söylüyordu.

b) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği ve İhtilâlci Marksist-Leninist Propaganda

1969 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) öğrenci birliği seçimlerini sosyal demokrasi derneği kazandı. Birlik başkanlığına da Erhan Erdoğmuş adındaki öğrenci geçti.

Erdoğmuş, Marksist-Leninist'lerin baskı ve tehditlerine dayanamamış ve aşırı sola kaymıştı. Erhan Erdoğmuş, sosyalistlerle işbirliği yaparken «ulusal kurtuluşçu sosyal demokratlar» diye yeni bir sloganla ortaya çıktı ve sosyal demokrasi derneklerinden topladığı büyük bir grubu aşırı solcuların emrine verdi.

Erdoğmuş, ODTÜ öğrenci birliği başkanlığına seçildikten sonra «Devrimciler Güç Birliği» adı ile bir broşür yayınladı. Bu broşürün tek bir cümlesi bile Batılı anlamda Sosyal Demokrasi anlayışına ve geleneklerine uygun değildi. Marksist-Leninist propagandanın ve sloganlarının tekrarlanmasından ibaret bir broşürdü.

Bu broşür, yalnızca «Devrimci Güç Birliği» adını taşımasına rağmen, hemen bütün konularda ihtilâlci Marksizmin fikir ve sloganlarını aynen ele alarak işlemiştir. «Ulusal Kurtuluşçu Sosyal Demokratlar» deyimi boşlukta bırakılmıştı.

İhtilâlci Marksizm-Leninizmi açıkça ortaya koyan bu broşürün bazı bölümlerini alıyoruz: (17)

«1 — Bugün gençlik olarak yürüyüşle, mitingle, boykotla, işgalle, coplanarak, hapislere düşerek, meydanlarda ölerek verdiğimiz savaş geniş halk yığınlarının sava-

(17) «Devrimci Güç Birliği» adlı broşür, 1970 ve Süreyya Koç, a.g.e. s. 41.

şıdır. Bizi bekleyen devrimci görev, köylü ve işçi yığınlarını bilinçlendirmek ve savaşın onların eline geçmesini sağlamaktır.»

«2 — Meseleyi yalnızca AP iktidarı olarak koymak, halkın ekonomik ve sosyal şartlanmalarını inkâr eden sandık demokrasisini ve onun gerici parlamenterizmini savunmak, bilinçli olarak emperyalizmi gözlerden saklamaktır ve en azından devrimci harekete ihanettir».

«3 — Biz halkımızın ekonomik ve sosyal şartlanmalarını inkâr eden sandık demokrasisini ve onun gerici parlamenterizmini değil, gerçek demokrasiyi biliriz. Parlamentoculuğu reddeden gerçek demokrasi «Marksist-Leninist demokrasidir» daha doğru bir ifade ile komünist diktatörlüğüdür.»

C — MARKSİST-LENİNİST İHTİLALCİ SOSYALİSTLERİN DEVAMLI EYLEM İÇİN EĞİTİLMELERİ

a) Marksist-Leninist Basının Faaliyeti

1970 yılı, aşırı sol'un yeni olayları ile şiddete dönüşmüş, sol yayın faaliyeti hızlandırılmıştı. Sosyalist Teori ve Eylem Dergisi ANT'da yayınlanan bir yazıya göre gerçek apaçık ortaya çıkmakta idi: (18)

«Türkiye bir boydan boya işçi sınıfının yürekli direnişiyle egemen sınıflar diktasının sarsılmasına sahne olmaktadır. Sadece bir ay içerisinde denizyolları işçileri, PTT telefon işçileri, Adana'da Güney Sanayi Fabrikası işçileri, Ali Ağa'da petrol rafinerisi işçileri, Diyarbakır'da otel, lokanta ve eğlence yerleri işçileri, İzmir'de BMC montaj fabrikası işçileri, Eritenel Demir Döküm işyeri işçileri, Terkos Gölü ağaçlandırma işçileri, Eskişehir'de YSE işçileri, Yarımca'da Süperfosfat Fabrikası

(18) ANT, Kasım 1970 s. 3

işçileri, Tütünçiftlikte Anadolu Döküm fabrikası işçileri, Çolakoğlu Demir Döküm Fabrikası işçileri, Eyüp'te Lâstikli Dokuma Fabrikası işçileri, Adana'da temizlik işçileri, Ordu'da Fındık Fabrikası işçileri, Kayseri'de fırın işçileri, Goodyear işçileri, Migros işçileri grev ya da boykota giderek direnişe geçmişlerdir. Türkiye işçi sınıfının direnişi sadece yurt sınırları içinde kalmamış, Almanya'da Ford Fabrikasında yok bahasına sömürülen Türkiye'li işçiler, yüzde onbeş zam için Alman işçileriyle omuz omuza grev mücadelesine girişmişler, grev kırıcılarına karşı en ön safta çarpışarak proleteryanın enternasyonal dayanışmasının somut örneğini vermişlerdir».

1970'in organize direniş hareketlerini aşırı sol dergi açıkça anlatıyor ve haklı olarak nitelediği davanın devam ettirileceğini de belirtiyordu.

Aşırı sol Türkiye İşçi Partisi'nin tamamen desteğinde olup ve CHP'nin de ele geçirilmesi söz konusu oluyordu. 1967 yılında ANT'da yer alan bir yazı oldukça ilgi çekicidir: (19) «...Sağda bir AP, solda bir TİP ve ikisinin ortasında hem solculuktan dem vurup solun oylarını, hem de aşırı sola düşmanlıktan söz edip hakim sınıfların desteğini sağlamaya çalışan bir CHP vardır. TİP ve AP'nin kesin çizgilerine karşılık CHP çizgisi hâlâ zigzaglarla doludur. Ama ard hesapları ne olursa olsun, taze kan aşılanan CHP, faşist teşebbüslere karşı anayasa cephesinde sağlam şekilde saf tuttuğu, emperyalizme ve faşizme karşı emekçi kitlelerinin kavgasını desteklediği sürece, tarihi bir rol oynamış olacaktır».

Demek ki aşırı sol CHP'den çok büyük fayda bekliyor ve bu faydanın kesinlikle CHP'den geleceğine inanıyordu.

---

(19) Doğan Özgüden, ANT, 2.5.1967 s. 18.
Türk Solu dergisinde de bu konuya paralel ilgi çeki-

ci bir yazı vardı: (20) «... Çankaya semtinin ve benzeri semtlerin oylarını Ecevit'e bırakırdık. Çünkü o semtlerin gerçek temsilcisi odur. Nasıl ki, işçinin ve köy emekçisinin gerçek temsilcisi biz isek, eğer sosyalistler bütün millici güçleri, Türkiye'nin bütün sağlam güçlerini bir devrimci güçbirliği içinde toplamakta önayak olacaklarsa, böyle ufak tefek tavizlerde bulunmayı öğrenmelidirler.»

Ecevit o devrede CHP'nin genel sekreteri idi. Demek o yıllarda onun ileride CHP'nin başına geçeceğini ve onun yönetiminde daha rahat olacaklarını tahmin etmişlerdi...

Yine CHP'nin Genel Sekreteri Ecevit'in ortaya çıkarttığı, İnönü'nün de benimsemek zorunda kaldığı «ORTANIN SOLU» konusu o yıllarda aşırı sol tarafından sevinçle karşılanmıştı. Ortanın solu sözünün, CHP'nin sloganı olması, aşırı solcular içinde ileride büyük bir aşama olarak kabul edilmişti. Yine bu konuda Türk Solu dergisinde; (21) «Ortanın Solu, Türk toplumunda önemli bir gücü temsil eden küçük burjuva bürokrasisinin içinde yaşadığımız tarihsel anda politik ifadesidir. Bu zümrenin, dönüşümcü ve milliyetçi niteliğiyle, önümüzdeki emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı Demokratik Devrim hareketinde önemli bir yer işgal etmesi beklenmelidir.»

Türk Solu Dergisi'nde Mihri Belli şunları yazıyordu: (22) «Tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi kurabilmek için, şehir ve köy proleteryasının yarı proleter unsurların, şehir ve köy küçük burjuvazisinin, asker, sivil aydın zümrenin (küçük burjuva bürokrasisi) ittifakını temsil eden, bütün devrimci güçlerin kendi öz

(20) Türk Solu, 15.12.1967.
(21) Türk Solu, 15.12.1967.
(22) Mihri Belli, Türk Solu, 16.I.1968.

örgütleriyle katılacakları Devrimci Güç Birliği'ni zorunlu saymıştır.»

İhtilâlci Marksizmi açıkça savunan ve gerçek şiddet eylemlerinin nasıl yapılması gerektiğinin safhalarını ortaya koyan «Devrimci Güç Birliği» Mihri Belli tarafından 2 Nisan 1968'de kurulmuştu. Bu konuda Belli: (23) «Türk toplumunda emperyalizmin işbirlikçisi sömürücü güçlere karşı duran, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'nin bir gerçek olmasını özleyen ve bu uğurda anayasanın sağladığı hak ve özgürlüklerden son katresine kadar yararlanarak eyleme girişmek azminde olan örgüt, kurum ve çevreleri kucaklayan Devrimci Güç Birliği kurulmuştur. Devrimci Güç Birliği'nin temel ilkeleri, milli demokratik devrimin ilkeleridir.»

1968 yılında Üniversite öğrenci hareketleri olarak başlayan ve masum öğrenci eylemleri olarak adlandırılan gelişmeler bu şekilde organize olarak kaynaklanıyordu. 1970 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrenci olayları sırasında aynı yıl içinde ele geçirilen «Devrimci Güç Birliği» adlı broşür, daha önce İstanbul'da aynı adla kurulan örgütün gerçek fikirlerini yansıtmakta idi.

b) Komünist Darbelerinin Başarı Yöntemi

Türk Solu dergisi'nde yayınlanan bir yazı, gerçek sosyalistlerin ne yapması gerektiği konusunda şunları öne sürüyordu: (24) «...Sosyalist kol, Türkiye'nin şehir ve köy emekçilerinin gerçek özlemini temsil eden akımdır. Gerçek sosyalist, ta başından beri MDD'nin gerçekleşmesi için toplumdaki öteki devrimci güçlere dost elini uzatmaktan geri kalmamıştır. İki devrimci kolun Dev-Güç

(23) Mihri Belli, Türk Solu, 29.4.1968.
(24) Türk Solu, 14.5.1968.

saflarında güçbirliği kurması olayı, çağdaş Türk tarihinde son derece önemli bir gelişmedir.»

Aynı dergide eylemlere yönelme yönünden şu yazı da yer alıyordu: (25) «Seçimlerde davranışımız adayları pasif değil, aktif bir tarzda desteklemek davranışı olmalıdır. Seçim zamanı sosyalist eyleme hız verme zamanıdır...»

ANT dergisi bu konuyu daha da açarak, sosyalist mücadelenin nasıl olması gerektiğini ve sosyalist partinin başarıya ulaşması için nelerin yapılmasını şöyle anlatmaktaydı: (26) «Bir sosyalist partinin başarısı için tek ölçüt, bilimsel sosyalizmin ilkelerine (27) göre çalışır olması, üyelerinin işçi sınıfı ideolojisini ve devrimci teoriyi tam anlamıyle öğrenmiş bulunması ve teoriyi pratiğe geçirebilecek hale gelmesidir...»

Maoist-Leninist ve tam bir komünist örgütlü çalışmayı tek çare olarak gösteren ANT dergisi, yine şu yazıyla kendini şöyle tanıtmaktadır: (28) «1968 yazından itibaren ANT, sosyalist mücadelenin diğer yöntemlerine de, gerek dergide, gerekse yayınladığı kitaplarında dünya devrimci pratiğinden ve halk savaşlarından örnekler göstererek büyük ağırlık vermiş ve parti yönetiminin pasifizmine şiddetle karşı çıkmıştır.»

Gerçekten ANT dergisi, 1917 Sovyet komünist ihtilâli gibi diğer bütün komünist darbelerinin yapılışı sıralarında; gençlik eylemlerinin nasıl yapıldığını, işgallerin, boykotların, anarşi ve terör yaratan hareketlerin nasıl düzenlendiği konusunda geniş bilgiler veren kitaplar broşürler yayınlamıştır. Bu suretle gençliğin en iyi

(25) Mihri Belli, Türk Solu, 14.5.1968.
(26) ANT, 11.6.1968 s. 76.
(27) Marksist-Leninist ihtilâlci teori ve Sürekli Devrim Teorisi..
(28) ANT, Kasım 1970 s. 16.

şekilde organize olmasını sağlamıştır.

Fakat Türkiye İşçi Partisi'nin bilhassa yöneticilerinin pasif çalışmasından şikâyetçi olduklarını da, şu şekilde yazılarla belirtmişlerdir: (29)

«... 6. Filo'ya karşı gençlik direnişi ile, bozuk eğitim düzenine karşı girişilen Üniversite boykot ve işgalleri sırasında, tam anlamıyle pasifist bir tutum takınarak, hatta «aman faşizm gelir» gerekçesiyle boykot ve eylem kırıcılığı yaparak gençlikten tamamen kopmuşlardır. Bu durumdan Genel Başkan Mehmet Ali Aybar kadar, o sırada yönetimde bulunan Genel Sekreter Nihat Sargın, Behice Boran ve özellikle gençlik işlerini yürütmekle görevli Merkez Yürütme Kurulu üyesi Prof. Sadun Aren'in dahil olduğu bütün TİP yöneticileri de sorumludurlar. Parti yöneticilerinin parti disiplini uygulayarak TİP'li gençleri ve TİP'e yandaş FKF (Fikir Kulüpleri Federasyonu) yöneticilerini de pasifizme zorlamaları, birçok militan gencin gençlik eylemlerinin dışına düşmesine sebep olmuştur.»

Görüldüğü gibi gençlik eylemlerinin, dünya devrimci pratiğinden gerektiği ölçüde faydalanılarak yapılmasına TİP'li yöneticilerin engel olduğu ve bazı devrimci dernek ve federasyonların pasifize olunduğundan ANT şikâyetçiydi.

Yine ANT dergisinde sol'un tam birleşmesi ve devrimci mücadelenin yapılarak kavganın tam zamanı olduğu şu sözcüklerle belirtilmektedir: (30) «Kavga artık çok keskin çizgilerle ortaya çıkmıştır. Bir yanda anti-emperyalist ve sosyalist güçler, öte yanda emperyalizmin ücretli uşakları ve onların ümmetçi sloganlarla sokağa sürdüğü aldatılmış kitleler. Savaşçısı ile, polisi ile, zorbası

(29) ANT, Kasım 1970 ss. 16-17.
(30) Doğan Özgüden, ANT, 6.8.1968.

ile hep «Sol»a saldırıyorlar. Hatta bazı solcularımızın umut bağladıkları ortanın solcuları bile... TİP'i ile, çeşitli örgütleri ile, yayın organları ile, bütün solun varlığı üzerine verilen bir ölüm kalım kavgası bu... Sosyalistlerin kısır çekişmelerle kaybedecek zamanı yoktur artık. Zaman emperyalizme ve faşizme karşı omuz omuza kavga zamanıdır artık.»

Devletin savcısına polisine ve kamu hizmeti yapan görevlilerine en ağır ithamlarla hücum ederek, omuz omuza kavga zamanı olduğunu söyleyerek tüm sol düşünüşte olanları, şiddet eylemlerine teşvik edici ve canlı hedef gösteren yazı, Türkiye'de anarşinin ve terörün yaygınlaşmasında önemli yer tutmaktadır.

Emek dergisinde sosyalist devrimin tam başarıya ulaşması şöyle anlatılmaktaydı: (31) «Sosyalist devrim, işçi ve diğer emekçi sınıfların siyasi iktidarı ele geçirmesi demektir... Buda fiiliyatta ancak işçi ve emekçi sınıfların sosyalist siyasi örgütünün (partisinin) iktidara gelmesiyle gerçekleşir. Yoksa devrim, bazılarının sandığı gibi, kapitalist üretim biçiminden sosyalist üretim biçimine geçmek değildir. Çünkü sosyalist üretim biçimine devrim ile, yani bir an içinde değil, fakat devrimden sonra ve bir süreç içinde geçilir...»

c) Doğu Anadolu Bölgesindeki Ayırım ve Bölücülük Çalışmaları

Bu arada Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayan halkın da bölünmesi için, gerekli çalışmaların ne şekilde düzenleneceği ve metodları belirlenmiştir. Yine bu konuda ANT'da yer alan bir yazıda şöyle denilmekte idi: (32)

---

(31) Sadun Aren, Emek, 30.6.1969 s. 5.
(32) Ant, Temmuz, 1970, ss. 34-35.

«Türkiye'de Türk ve Kürt halklarının gerçek kurtuluşu ancak emperyalizme ve ona bağlı bütün unsurlara karşı oluşturulan «Devrimci Halk Cephesi» ile gerçekleştirilecektir. Bu kavgada Türk ve Kürt sosyalistlerinin birliği esastır. Halkların kardeşliği ve eşitliği üzerinde Türk ve Kürt sosyalistleri, emperyalizme ve ona bağlı unsurlara karşı Devrimci Halk Cephesi'ni gerçekleştirip en geniş yığınları harekete sokmalıdırlar. Bu mücadele içinde Türk ve Kürt sosyalistleri, hangi taraftan gelirse gelsin, her türlü küçük burjuva milliyetçisi eğilimlerle, Türklerin yada Kürtlerin yalnız başına kurtulabileceğini savunan yanlış iddialarla, şoven görüşlerle yada halklar nihilizmini ortaya süren görüşlerle kıyasıya mücadele etmelidirler.»

Kurtuluşun ne anlam taşıdığı ve devamlı mücadeleyi teşvik eden yüzlerce bu tür yazının halkı teşvik etmekten uzak, halktan tamamen kopuk olduğu da bir gerçekti. Fakat yine de ısrarla, bu tür anlamsız ideolojik çatışmaların düzenlenmesi yönünden çalışmalar sürdürülüyordu.

D — BİLİMSEL SOSYALİZM «MARKSİST-LENİNİST KESİNTİSİZ DEVRİM» SAVAŞ TAKTİKLERİ

Emek dergisinde Behice Boran şöyle diyordu: (33) «Türkiye'nin şartlarına uygun mücadele yöntem ve biçimlerini tesbit etmek ve tesbit edilen hedeflere ulaşmak için geceli gündüzlü çalışmak gerekir».

Behice Boran'ın işaret ettiği bu çalışmaların nasıl ve ne şekilde yapılması gerektiği ANT dergisinde şöyle anlatılıyordu: (34) «Sosyalist Devrim ilk hedef olarak gös-

(33) Behice Boran, Emek, 30.3.1969 s. 24.
(34) ANT, Kasım 1970 sayı: 7 s. 51.

terilirse, tabii ki Türkiye'de devrimin objektif şartları yoktur ve «sosyalist devrim» fetişizmi yapanlara da bunun için karşı çıkılmaktadır. Marksist-Leninist «Kesintisiz Devrim» süreci içinde sosyalistlerin önünde anti-emperyalist ve demokratik görevler vardır, anti-emperyalist ve demokratik mücadelenin objektif koşulları vardır».

Açık ve seçik olarak mücadeleyi, organize çatışmayı ve şiddet eylemlerini benimsediklerini belirten devrimciler, şu şekilde fikirlerini açıklamaktaydılar: (35) «Türkiye Proleter sosyalistleri, bilimsel sosyalizmin önerdiği Marksist-Leninist Kesintisiz Devrim teorisinin bütün sosyalistlere yüklediği ikili görevi yerine getirmek için savaşmak zorundadırlar».

Kendi tabirleriyle: (36) «Devrimci işçi-köylü iktidarını kurmak amacıyle —kesintisiz devrim süreci içinde— işçi sınıfının mutlak iktidarını gerçekleştirmek ve sosyalizmin kesin zaferini sağlamak mümkün olabilecektir.»

Bunun içinde :

«1 — Proletaryanın siyasi bilinç düzeyini arttırmak, işçi sınıfı içinde proleter ideolojisinin kesin egemenliğini sağlamak, işçi sınıfının örgütlendirilmesini gerçekleştirmek.»

«2 — İşçi sınıfını ve işçi sınıfının dostları olan yarı işçileri, yoksul köylüleri ve toplumda emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileriyle çelişen bütün sınıf ve tabakaları «Devrimci Halk Cephesi»nde toplamak ve bu cephede işçi sınıfının politik ideolojik, örgütsel ve donanmış gücünün önderliğini gerçekleştirmek.»

«Dolayısıyle işçi sınıfının, başta yoksul köylüler olmak üzere ittifak kuracağı sınıf ve tabakalar arasında sürekli çalışarak, ancak işçi sınıfının önderliğinde cep-

(35) Doğan Özgüden, ANT, Nisan 1971 sayı: 12 s. 26.
(36) Doğan Özgüden, a.g.d. s. 26.

he kurarak devrimci halk cephesini gerçekleştirmek ve devrimci işçi-köylü iktidarının kurulması savaşmakla yerine gelebileceğinin inandırıcı biçimde anlatılması, bu sınıf ve tabakaların devrimci saflara kazanılması...»

İşte açıkça belirtildiği gibi sınıflara bölünecek toplumun arasında cephe kurarak «Devrimci İşçi İktidarı» projesini temin için savaşmak ve devrim yapmak açıkça ifade edilmekteydi.

I — BİLİMSEL SOSYALİST TEORİDEKİ AJİTASYON VE PROPAGANDA

İşçi sınıfının örgütlenmesi ve işçi sınıfının önderliğinde «devrimci halk cephesini» kurmak, devrimci işçi-köylü iktidarını gerçekleştirme ve giderek sosyalizmin mutlak zaferine kadar «kesintisiz devrim mücadelesini» sürdürme yolundaki çalışmaları, bilimsel sosyalist teorideki adıyle, Ajitasyon ve Propaganda ile sağlanacağını öne sürüyorlardı. (37)

Bu arada: (38)

«a — Kitlelerle bağ kurulması, mitingler, yürüyüşler grev ve genel grevler gazete, radyo, televizyon, broşür, afiş, bildiri, slogan, filim, tiyatro, sosyalist savunmalar gibi çeşitli imkânlardan yararlanarak yürütülen-Ajitasyon ve Propaganda — çalışmaları, dünya devrimci pratiğinde «Silâhlı Propaganda» ile en vurucu ve etkin biçimini bulmuştur».

«b — Proleter sosyalistlerin elinde propaganda, emekçi kitlelerin bilinçlenmesini örgütlenmesini ve devrimci atılımını sağlayan bir silâhtır.»

«c — Karşı propagandayı sınıf kavgasındaki yerine

(37) a.g.d. s. 27.
(38) a.g.d. s. 27.

oturtmak ve buna karşı mücadele biçimlerini önerebilmek için, her şeyden önce devrimci Ajitasyon ve Propaganda'nın proleter sosyalistler tarafından çok iyi bilinmesi gerekir. Türkiye açısından büyük önem taşıyan böyle bir incelemeye girebilmek ve pratik öneriler sunabilmek ise, daha önce-Ajitasyon ve Propaganda- konusunda dünya devrimci pratiğinden örnekler de vererek teorik bir yaklaşım getirilmesi zorunlu kılmaktadır.»

II — KESİNTİSİZ DEVRİMDE AJİTASYON VE PROPAGANDA

Amaçları bakımından bir bütünlük göstermekle beraber fonksiyonları yönünden Ajitasyon ve Propaganda arasında önemli bir ayırım vardır. (39) Plehanor ve Lenin'in açıklamalarında propaganda; birçok fikrin birden bir yada birkaç kişiye sunulmasıdır. Öyle ki, bu fikirler birbirleriyle bağlantılı bir bütün olarak ancak az sayıda kimseler tarafından anlaşılabilir. Ajitasyon ise, bir yada bir-iki fikrin bir insan yığını önünde ileri sürülüp savunulmasıdır. Dinleyicilerin kolaylıkla anlayabileceği ve iyi bildiği bir gerçek bir örnek üzerinde durarak yığınlar arasında hoşnutsuzluk ve öfke yaratmaktır.»

Tamamen bozgunculuk bölücülük ve huzursuzluk yaratılmasının amaçlandığı Ajitasyon ve Propaganda metodları ise şu şekilde sıralanıyordu: (40)

«a) Propaganda ve Ajitasyon, hiçbir zaman diğer devrimci çalışmalardan soyutlanmamalıdır. Propaganda ve Ajitasyon ile devrimci eğitim ve örgütlenme arasında diyalektik bir bağ vardır.»

«b) Her şeyden önce, sosyalist ajitasyon ve propa-

(39) a.g.d. s. 28.
(40) a.g.d. ss. 28-29

ganda bir beyin yıkama aracı değil, kitlelerin kendi kurtuluşları doğrultusunda, kendi çıkarları için eğitilmesidir ki, bu noktada gerici sınıfların propagandasından yüzde yüz ayrılmaktadır.»

«c) Kesintisiz devrim süreci içerisinde örgütlenme, hiç şüphesiz başlangıçta, bilinç taşıyıcı devrimciler tarafından, gerçekleri ifşa etmek, iktidardaki unsurları açığa çıkartmak ve kitleleri seferber etmek için ajitasyon ve propagandanın başarılı biçimde yürütülmesini gerektirir. Bu propaganda da ajitasyon çalışmaları, aynı zamanda işçi sınıfının «kendisi için sınıf olmasını» sağlayacak ve kesintisiz devrim de onu önder kılacak bir devrimci eğitimi de kapsar.»

«d) Ajitasyon ve Propaganda en etkin biçimine, özellikle proletaryanın ittifak kuracağı sınıf ve tabakalar içinde cephe oluşturulmasını sağlayacak yapıya, ancak bir işçi sınıfı örgütünün elinde ulaşabilir. Ancak bu olgu, hiçbir zaman devrimcileri işçi sınıfı örgütü yoksa, ajitasyon ve propaganda çalışması yapılamayacağı yanılgısına ve pasifizmine sürüklememeli, örgütlenme ile ajitasyon-propaganda arasındaki diyalektik bağ asla ihmal edilmemelidir.»

Kesintisiz devrimde, yani devamlı ihtilâlde; ajitasyon ve propaganda'nın Komünizmin yerleşmesi için ne şekilde yapılması gerektiği ANT dergisinde çok geniş ve açık olarak belirtilirken, neticede aynen şu satırlarla ele alınmaktadır: (41)

«Devrimci çekirdeklerin işçi sınıfını eğitmek yolundaki ilk çalışmaları, fabrikalarda ve sendikalarda sürdürülen çalışmalar, gerilla savaşında ve giderek halk savaşında en etkin ifadesini bulan «Silâhlı Propaganda» kurtarılmış bölgelerde uygulanacak ajitasyon ve propagan-

(41) a.g.d. s. 29

da çalışmaları; kısacası, devrimci işçi-köylü iktidarının gerçekleştirilmesine kadar yürütülen ajitasyon ve propaganda çalışmaları, amaç ve bilim bakımından değişik özellikler gösterir. Ama, bu dönemin ajitasyon ve propaganda çalışmalarının hedefi iktidardaki unsurları açığa çıkarmak ve kitleleri seferber etmek, sosyalist bilinci arttırmak, kadroları Marksist-Leninist düşünce ile donatmaktır.»

Görüldüğü gibi, açıkça şiddet eylemleri teşvik edilmekte «Silâhlı Propaganda», «Kurtarılmış Bölgeler» ve tüm kadroların Marksist-Leninist düşünce ile donatılarak, silâhlı propaganda ve Kurtarılmış Bölgelerin (Komünist militanların egemen olduğu bölgeler) ortaya çıkması, devrimci işçi-köylü iktidarının kurulmasına kadar ajitasyon ve propagandanın yürütülmesi istenmektedir.

Dolayısıyle açıkça, organize şiddet eylemlerinin Marksist-Leninist teorinin gereklerine uygun olarak yapılması teşvik edilmekte, gerilla savaşı ve halk savaşının yapılmasıyle Komünist İhtilâlin gerçekleştirilmesi istenmektedir.

Türkiye'de 12 Mart 1971 öncesi ve sonrasında yukarıdaki şekilde silâhlı propaganda ile bombalarla sabotajlar, silâhlı soygunlar düzenlenmiş, cinayetler işlenmiş ve Marksist-Leninist tatbikat ile, organize şiddet eylemleri yapılmıştır.

1971-1976 arasında da bu tür yaşadışı eylemlere devam edilmiş ve 1977-1980 yıllarında da anarşi, terör ve organize şiddet eylemleri ile birlikte, kurtarılmış bölgeler adıyle, komünist militanların büyük kentlerde bilhassa İstanbul'da küçük gecekondu semtlerinde hakimiyet kurdukları ve hatta Doğu Anadolu bölgesinde bir iki vilâyette aşırı terör hareketleriyle korku ve sindirme taktikleriyle —geçici hakimiyet kurmaya çalıştıkları— maalesef görülmüştür.

İstanbul'da Ümraniye, Çeliktepe gibi şehrin merkezine uzak gecekondu semtlerinde Türk Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) ve Marksist-Leninist Silâhlı Propaganda Partisi (MLSBP) birlikte organize ettikleri şiddet eylemleriyle «Kurtarılmış Bölge» adıyle günlerce polisin giremeyeceği şekilde korkunç tedbirler almışlardır. (42)

Ayrıca, Doğu Anadolu Bölgesinde Elâzığ, Diyarbakır ve Kars'ta halkın korku ile ancak günlük ihtiyacının temini amacıyle sokağa zorluk ile çıktığı günler olmuş ve yine belirli yerlerde komünist militanların kendi tabirleriyle «kurtarılmış bölgeler» (küçük köyler) meydana getirmişlerdir.

a) Marks ve Engels'e Göre Ajitasyon ve Propaganda

Sosyalist teori ve eylem dergisi Ant; (kendi özel adıyle) Marks ve Engels'in Ajitasyon ve Propaganda hakkındaki çalışmalarını anlatmış, Devrimci Ajitasyon ve Propagandanın ilk örneklerini verenlerin, (43) Bilimsel Sosyalizmin kurucuları olan Karl Marks ve Friedrich Engels olduğunu ifade etmiştir.

Bu dergide Marks ve Engels'in yalnız teorisyen olarak kalmadığı aynı zamanda «işçi sınıfı hareketinin iki güçlü savaşçısı, propagandacı ve Ajitatör olarak da güçlü kavgalar verdikleri» kaydedilmiştir.

Devrimci propagandanın en mükemmel örneklerinden olduğu öne sürülen yazıda Komünist Manifesto ve yazarları büyük ölçüde övülmüş bu arada özellikle Engels'in «silâhlı propaganda» konusunda önemli çalışmaları ifade edilmiş, I. Enternasyonal'in tüzüğü'nün ajitasyon ve propaganda ile ilgili 6. maddesinin yorumu yapılmıştır.

---

(42) Gazeteler, 15 Nisan 1979 — 1 Temmuz 1979.

(43) Ant, a.g.s. s. 30.

b) Lenin'e Göre Ajitasyon - Propaganda ve «Silâhlı Propaganda»

Lenin'in 1902'de yazdığı «Ne Yapmalı» adlı kitabından özetler verilerek komünist ihtilâl açıkça teşvik edilmiş propaganda ve ajitasyon çalışmaları izah edilmişti. Lenin Profesyonel devrimcilerin kullanılmasının şart olduğunu öne sürerken; (44) «Ajitör işçinin bütün zamanını siyasi eyleme ayırabilmesi için, eğer tecrübesini arttıracaksa, görüş ufuklarını genişletecekse ve Çar'ın jandarmasına karşı mücadelede hiç değilse birkaç yıl dayanabilecekse, çalıştığı yeri değiştirebilmesi için onun geçimi, partimiz (Komünist Partisi) tarafından sağlanmalıdır... «Böylelikle pratikçi militanlar da yetiştirirler» demektedir.

Ant dergisi Lenin'in, merkezi bir gazetenin militanlar arasında nasıl bağ kurulacağını, örgütlenmeyi nasıl oluşturacağını ve grevlerin en iyi şekilde nasıl sınıf ayırımının ortaya çıkmasına yaradığı, açıklanıyordu. (45)

...Lenin «Silâhlı Propagandayı» en tesirli çare olarak görmekteydi. Silâhlı mücadelenin her türlü biçiminin kullanıldığı 1905 Rus ihtilâlinde başarı yolu silâhlı propaganda ile olmuştu. (46) «Kitle gösterileri, ülke çapındaki genel grevler, barikat kavgaları, orduda ve donanmada isyanlar, köylü ayaklanmaları ve birçok kent ve kasabalarda işçi-köylü ittifakı tarafından yürütülen birleşik isyancı eylemler gibi ajitasyonlar giderek, Lenin tarafından da diğer bolşevik yöneticilerin muhalefetine rağmen desteklenen «gerilla savaşları»na kadar varmış-

(44) Ant, a.g.s. ss. 31—33.

(45) Ant, sayı: 160 20.1.1970 ss. 8—9 «Lenin 1905 Kanlı Pazarını anlatıyor», Ant, Nisan 1971 s. 36.

(46) a.g.d. s. 45 (William J. Pomeray, Gerilla Savaşı ve Marksizm, 1969 ss. 13—14).

tır . Marks ve Engels'in «gerilla savaşı»nı ulusal direniş mücadelesi olarak değerlendirmesine Lenin, bu hareketin içsavaşın ve başkaldırmanın da bir yolu olabileceğini göstermiştir.»

c) Diğer Komünist Liderlere Göre Silâhlı Propaganda

Ant dergisi Stalin'in de silâhlı propagandayı uyguladığını örneklerle anlatmış (47) ayrıca, Çin devrimi'nde silâhlı propaganda (48) bölümleri geniş olarak verilmiştir.

Ho Şi Minh, Bayo, Guevara ve Bravo'nun «Silâhlı Propaganda Birliği» ve silâhlı propagandanın tesirliliği konularında geniş açıklamalar yer almıştır. (49)

III — SİLAHLI PROPAGANDA METODLARI

a) Şehir Gerillası ve Propaganda

Bu konu Ant dergisi'nde Doğan Özgüden'in kaleminden, komünist gerilla liderlerinden örnekler verilerek ele alınmıştı. (50) «Silâhlı propaganda en etkin uygulama biçimine Carlos Marighella'nın geliştirdiği «Şehir Gerillası» ile kavuştuğu öne sürülmüştür. Cephane silâh ve erzak gibi kaynakların çok şayıda ve daha kolay ele geçirilmesi yönünden gerillanın şehirde başlatılması zorunlu olmaktadır» «...Lenin ve Stalin döneminden beri dünya devrimci pratiğinde uygulamaları sık sık görülen soygunlar, baskınlar, işgaller, pusular, adam kaçırmalar, grev ve boykotlar, silâh, cephane ve patlayıcı madde depolarının soyulması, mahkûmların kurtarılması, sabotaj, terör, sinir savaşı, nüfusun ve kaynakların yoğun olduğu

(47) — (48) — (49) Ant, a.g.s. ss. 47—50.
(50) Ant a.g.s. s. 51.

şehirlerde daha sarsıcı şekilde ve dünya kamuoyunda daha büyük yankılar yaratarak uygulanmıştır» denilerek, Brezilya'daki gerilla hareketi şehirlerde sabotajlar, grup eylemleri ve sonunda 1964 Askeri darbesinin meydana geldiğini, böylelikle demokrasinin en küçük bir boşluk kalmamacasına ortadan kaldırıldığı belirtilmektedir. Dolayısıyle, devrimin objektif şartlarını tam anlamıyle oluşturmuş ve devrimin bir numaralı gündem maddesi haline geldiği açıklanmıştır.

Şehir gerillasının komünist bir devrim için en önemli şart olduğu ve şehir gerillasının «silâhlı propagandası» ile, kısa süre içinde Kitle Haberleşme Araçlarında büyük ölçüde etki uyandırdığı belirtilerek; «çok geçmeden gerilla eylemleri tam sayfa fotoğraflar, dergi kapakları, gazete manşetleri, radyo ve televizyon yayınlarıyle bütün ülkeye duyurulmuştur.» (51)

b) Sosyalist Ajitasyon ve Propaganda

Ant dergisinde Doğan Özgüden tarafından komünist ihtilâlin uygulanması konusunda gerekli bilgiler verilirken, silâhlı propaganda hususunda Türkiye'de de nelerin yapılabileceğine işaret edilmiştir. Doğan Özgüden Ant'da yayınlanan inceleme yazısıyla ilgili özetle şunları yazmaktadır: (52)

«Silâhlı Propagandayı hiçbir şekilde sosyalist ajitasyon ve propaganda çalışmalarından soyutlamamak gerekir. Ajitasyon ve Propaganda çalışmaları, dönemden döneme, aşamadan aşamaya, ülkeden ülkeye amaç ve biçim değiştirmektedir. Silâhlı propaganda ayrı bir tür değil, propagandanın bir biçimi, ama en etkin ve vurucu biçimidir. Silâhlı propaganda, gerçekten örgütlenmeyi sağ-

(51) a.g.d. s. 51.
(52) a.g.d. ss. 52—53.

layabilecek veya mevcut örgütleri devrimci mücadeleye aktif olarak sokabilecek başlıca yol olarak görünmektedir. Doğru devrimci çizgi, dünya devrimci pratiğinin çeşitli örneklerle de ispatladığı gibi, daha başlangıçta siyasal ve askeri yönlerin birliği, gerilla-kitle hareketinin birbirinden kopmazlığı, devrimci mücadele için şehir proletaryası ile köylülük arasında devrimci ittifak kurulmasıdır. Silâhlı propaganda, ancak böyle bir çizgide, devrimci nitelik kazanabilmekte ve başarı sağlayabilmektedir.»

Yine Doğan Özgüden Ant dergisinin 13. Mayıs 1971 sayısında, Türkiye'de Komünist ihtilâl için şart olan silâhlı propaganda konusunda şunları yazmaktadır: (53)

«Geçen yazımızda, gerek işçi sınıfını örgütleme gerekse işçi sınıfının önderliğinde «devrimci halk cephesi»ni kurma, «kesintisiz devrim» mücadelesini sonuna kadar sürdürme yolundaki Ajitasyon ve Propaganda çalışmaları üzerine, dünya devrimci pratiğinden örnekler de vererek, teorik bir yaklaşım getirmiş, Marx, Engels, Lenin, Mao'nun bu alandaki görüşlerini ve uygulamalarını tespit etmiş ve nihayet çağımızda devrimi propagandanın en etkin ve vurucu biçimi olan «Silâhlı Propaganda» konusunda yine Marx, Bayo, Bravo, Marighella'nın görüş ve uygulamalarına dayanan açıklamalarda bulunmuştuk.»

c) Devrimci Ajitasyon ve Propaganda

1971 döneminde Türkiye'de şiddet eylemleri ve terörist hareketler, aşırı sola mensup gruplar tarafından yukarıda adı geçen komünist ihtilâlcilerin yöntemlerine uygun olarak sürdürülmekteydi.

Ant dergisinin Mayıs 1971 sayısında (Baskı tarihi

(53) Ant, Mayıs 1971 sayı: 13 s. 48.

25.4.1971 olarak verilmiştir) Doğan Özgüden, Türkiye'de Komünist ihtilâlin gerçekleşmesi amacıyle ne gibi şartların hazırlanılması konusunda uzun bir yazı yayınlamıştır. 12 Mart döneminin şiddet eylemleri sırasında komünist militanlara yol gösterici anlamda olması düşünülerek yayınlanan yazının son kısmında özetle şunlar yer almaktadır: (54)

«a) Türkiye'de bir süreden beri son derece zayıf imkânlarla ve çoğunca örgütsüz olarak sürdürülen devrimci ajitasyon ve propagandanın karşısında emperyalizm ve yerli işbirlikçileri tarafından, beş duygunun hepsine birden hitap eden, tüm hücrelerine kadar işleyen bir karşı-propaganda yürütülmektedir. Proleter sosyalistler, bu çalışmamızı bir ilk yaklaşım kabul ederek karşı-propaganda konusu üzerine daha derinliğine durmalı ve gerek burada zikredilen, gerekse kendilerinin bulabilecekleri örnekler üzerinde en geniş bilgileri toplayarak bunlara karşı mücadele yöntemlerini araştırmalıdırlar.»

«b) İster küçük burjuvaziden ister yoksul köylülükten isterse işçi sınıfından gelsin, kişinin gerici ideolojilerin şartlandırmalarını yıkarak devrimci saflara gelebilmesi, militanlığa adaylığını koymuş olması gerçekten saygı duyulacak bir bilinçlilik, yüreklilik ve feragat örneğidir. Bütün bu şartlandırmalara rağmen, kişi devrimci saflara katılabilmiş ve sürekli karşı-propagandaya direnerek o saflarda kalabilmişse, ayrıntıdaki anlaşmazlıklardan dolayı hiçbir şekilde toptan reddedilmemeli, bilimsel sosyalist teorinin rehberliğinde ideoloji ve örgüt birliğini sağlamak için eleştiri, özeleştiri ve ikna metodları en olumlu ve yapıcı biçimde kullanılmalıdır.»

«c) Asla gözden uzak tutulmamalıdır ki, böylesine körleştiren ve sağırlaştıran bir ortamda, bütün imkân-

(54) Ant, Mayıs 1971 s. 76.

sızlıklara rağmen, «bütün engelleri yıkarak devrimci ajitasyon ve propagandayı kitlelere ulaştırabilmek için, feragatını, yürekliliğini, bilinçliliğini ispatlamış militanlar gerekmektedir. Bu militanlar ise, hiçbir zaman Türkiye dışından gelmeyecek, yine kendi kitlelerimizden kazanılacaktır. Ve öncelikle bugün, çeşitli gruplara bölünmüş olan militanlar, bu tarihi göreve adaydırlar, hatta o görevin uygulanması içindedirler.»

«d) Karşı-Propaganda engelini aşabilmiş tüm proleter sosyalistler, Marksist-Leninist teoriyle ve dünya devrimci pratiğinin tecrübesiyle donanarak, Türkiye koşullarına uygun ajitasyon ve propaganda yöntemleriyle kitlelere gitmelidirler. Karşı-Propagandanın kaleleri birer birer çökertilmelidir.»

Hiçbir kelimesini değiştirmeden aldığımız bu yazı; gençliğin ne feci durumlara ne şekilde ve kimler tarafından sevkedildiğini açıkça göstermektedir. Bu yazının son bölümünde ise; Türkiye'de ihtilâlin tamamen, Marksist-Leninist teoriyle ve dünya devrimci pratiğinin, yani ihtilâlci propagandanın en tesirli ve vurucu biçimi olan «Silâhlı Propaganda» ile gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Dünya devrimci pratiğinin tam karşılığı, yine kendi yazılarında belirtildiği gibi (55) «En tesirli ve vurucu biçimi Silâhlı Propaganda Marx, Engels, Lenin, Mao, Ho Şi Minh, Guevera, Bayo, Bravo, Marighella'nın görüş ve uygulamalarıydı».

Türkiye'de 12 Mart 1971 öncesi ve sonrası sürdürülen şiddet eylemleri organize çatışmaların kaynağı, yukarıdaki satırlar içinde açıkça görülmektedir.

(55) Doğan Özgüden, Ant, Mayıs 1971 s. 48.

IV — MARKSİST-LENİNİST EĞİTİM VE BİLİNÇLENME

a) Kesintisiz Devrim ve Devrimci İşçi-Köylü İktidarı

Şimdi yine Ant dergisinde, Çetin Özek'in (56) Marksist-Leninist eğitim ve bilinçlenmeyle ilgili yazılarından paragraflar alarak örnekler verelim.

a) «...İşçi, köylü, gençlik hareketlerine karşı girişilen hukuk saptırmaları, fiili zorbalık tutumu, burjuva demokratik özgürlüklerini biçimsel plânda dahi kaldırmaya yönelik «düzeni koruma kanun tasarılarını», fiili saldırganlıkları, «kanlı pazarları», emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin en ucuz bir model içinde faşizmi uygulama çabalarının belirtileri olarak sıralayabiliriz. Bildiğimiz gibi, siyasal biçim ne olursa olsun, sınıfsal bir siyasal iktidar değişimine karşı çıkış faşizmdir.» (57)

b) «...Türkiye'nin geri bırakılmışlık koşulları içinde, sosyalizm'e varacak «kesintisiz devrim» süreci içinde «devrimci işçi-köylü iktidarı»na yönelmek «devrimci» davranışın en belirgin niteliğidir. Bu yönelişe sırt çevirip, küçük burjuva aydınlarının devrimciliğine bel bağlamak, işçi sınıfı mücadelesini engellemekten, emperyalizme ve dolayısıyle faşizme yardım etmekten başka bir anlamda ele alınamaz.» (58)

b) Devrimci Halk Cepheleri ve İktidar

a) «Devrimci Halk Cephesi»ni gerçekleştirelim, başlığıyle yazıya şöyle devam ediliyordu: (59) «Faşizme karşı devrimci halk cepheleri kurulacaktır. Üzerinde durul-

(56) Çetin Özek: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Öğretim üyelerindendir.
(57) Çetin Özek Ant, Kasım 1970 s. 75.
(58) Ç. Özek a.g.d. s. 76.
(59) Ç. Özek a.g.d. s. 76.

ması gereken konu, somut koşullar ve yapılar içinde «devrimci halk cephelerinin» kurulma koşullarını saptamak, cephe içindeki sınıfsal güçlerin yapısını bilmek, devrimci yöntemleri araştırarak, «işçi-köylü iktidarının» kurulmasına yönelik «cephe» taktiklerini son amaca yönelik bir biçimde ele almaktır. Dünyadaki örneklemeler bize göstermiştir ki «halk cepheleri» faşizme üstün gelse ve halk iktidarlarına yaklaşsa bile, sosyalist devrim kendiliğinden oluşmamakta ve devrimci gelişim yer yer yüz geri edip «gerici» siyasi düzenlere varabilmektedir. Bunun örneğini kendi Ulusal Kurtuluş Savaşımız açısından, savaş sonrası gelişim ve bugün vardığımız nokta da bulabilmekteyiz...»

b) «... Emperyalizmin ve faşizmin yenik düştüğü bir yapı üzerinde sosyalizmi kurmakla görevli sosyalistler, «halk cephelerini» bu amaç yönünden sistemleştirmek zorundadırlar. Proletaryayı kendi sınıfsal iktidarına yaklaştıracak olan «halk cephesi», devrimci ve öncü proletaryanın, antiemperyalist ve antifaşist kavganın proletarya devrimine yönelişinin bir aracı olarak kabul edilmesi zorunludur. Bu amaca yönelik bir «halk cephesi» uygulamasının öncü gücünün proletarya olması zorunludur. Ancak proletarya, kendi sınıfsal iktidarına yönelik bir eyleme girebilir, proletarya devrimine yönelebilir. Sosyalistler için, «halk cepheleri» yalnız işçi sınıfının değil, bütün halkların, bütün milletlerin başlıca düşmanına karşı geniş ittifakların kaçınılmazlığı gerçeğinin ürünüdür. Fakat demokrasi, ulusal bağımsızlık ve barış için birlikte savaş, ilerleme ve sosyalizm için gerçekleştirilecek genel savaşın ayrılmaz bir parçasıdır ve bu nedenle «halk cephelerinde» işçi sınıfının ve partisinin kesin rol oynaması, zafer için zorunludur...» (60)

(60) Ç. Özek a.g.d. s. 77.

c) «...Amaç «halk yığınlarının devrimci, demokratik eylemiyle iktidarı almaktır.» Demokrasi, barış ve antiemperyalizm uğrunda savaş, sosyalistler için, sosyalizm için savaşa ayrılmaz bir biçimde bağlıdır. Deneyler, bütün demokratik ve antiemperyalist güçlerin ortak cephesi olmadan oligarşinin ve emperyalizmin iktidarını alaşağı etmenin olanağı bulunmadığını göstermiştir....» (61)

Hiçbir satırını değiştirmeden aldığımız ve yalnız ara başlık paragraflarını aktarmakla yetindiğimiz, yukarıdaki ifadelerde açıkça belirtilen hususlar; devrimci halk cephelerinin kurulmasının istenmesiyle, devlete karşı yasadışı bir güç birliği ile, ihtilâl fikrinin prensipleri ve organize çatışmaların, ne şekilde yapılması gerektiği anlatılmaktadır.

Dünyadaki örneklerine göre Türkiye'de kurulması ve yapılması istenen savaş, çok açık bir ifadeyle «Gerilla Savaşı Mücadelesi» olmaktadır ki, bu yasadışı örgütlerin kurulması isteğidir.

Gerçekten Türkiye'de bu tür yasadışı örgütler, Ant dergisi ve bu gibi aşırı sol eğitim veren aynı paraleldeki yayınlarla eğitilmişler, bilinçlendirilmişler ve örgütlü-organize olarak çeşitli adlar altında kurulmuşlardır.

Bu örgütler 12 Mart 1971 döneminde ve daha sonraki yıllarda; Türkiye Cumhuriyeti'ni yıkmak, devleti parçalamak ve Anayasayı Marksist-Leninist, Maoist bir görüşle değiştirmek amacıyle, devletin güvenlik kuvvetleriyle mücadele yapmışlardır.

Meselâ kendilerine «Türk Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) adını vererek, yasadışı örgüt kurup, silâhlı soygunlar yaparak adam kaçıran, fidye alan, çeşitli şiddet eylemlerinde bulunan, acımasızca insan öldüren, yaralayan ve devletin güvenlik kuvvetleriyle çarpışan (kendi

(61) Ç. Özek, Ant, Kasım 1970 s. 77.

tabirleriyle savaşan) örgütler, ideallerini saklamaktan bile çekinmemişlerdir. Zira yaptıkları savaşın ancak organize çatışmalarla, şiddet eylemleriyle, «Gerilla Savaşları» sonucunda başarıya ulaşabileceğine inanmışlardı.

Tam anlamıyle ihtilâli ve terörü savunan görüşlerin etkisiyle; yaptıkları mücadeleye inanan, bu tür fikirlerle şartlanan yasadışı örgüt militanları, yakalandıkları zaman bile aynı fikirleri açıkça mahkemelerde savunmuşlardır.

c) Proletarya Birliği ve Sınıf Partisi

Çetin Özek'in Ant dergisindeki yazılarından küçük paragraflarla tekrar konumuza devam edelim.

a) «Proleter sosyalistler, sosyalist devrimi amaçlayarak katılacakları «devrimci halk cepheleri»ni gerçekleştirme görevi yanında, «proleteryanın birliğini» sağlamak ve işçi sınıfının gerçek sınıfsal partisini kurmak zorundadırlar. Bu zorunluluk, emperyalizme ve faşizme karşı savaş veren bütün ülke sosyalistleri için, her türlü koşul içinde yerine getirilmesi zorunlu acil bir görevdir. İşçi sınıfının partisi her bölgede, her yörede, her fabrikada birleşik cepheyi kurmak, işçi sınıfının eylem birliğini sağlamak ve bu eylem birliğini faşizme karşı bir silâh olarak kullanmak zorundadır...» «...Proletaryanın partisinin gerçekleştirilmesinde, proletaryanın ve partisinin öncülüğüne inanç, kesintisiz devrim süreci içinde sosyalizme ulaşma amacı, faşizme ve emperyalizme karşı savaşta demokratik güçlerle parti dışı ittifakın nitelikleri, oportunizm ve sekterizm ile mücadele konularında sosyalistlerin varacakları ilke birliği en önemli adımın gerçekleştirilmesi anlamını taşıyacaktır.» (62)

b) «Bilimsel sosyalizm ilkelerine dayanacak, bilim-

(62) a.g.d. aynı sayı s. 78.

sel sosyalizmi koruyup geliştirecek, sosyalizmin devrimcilik ilkelerine göre çalışacak, strateji ve örgüt meselelerini çözümleyecek ,parti çizgisini ortaya koyacak, ideoloji, örgüt birliği ve demir disiplini açısından sağlam olacak nitelikte bir işçi sınıfı partisi bugünün Türkiye'sinde mevcut değildir. Bu yokluk, Türkiye'de işçi sınıfının partisi kurulamaz anlamına alınmamak ve bu konuda değişik yanılma ve sapmalara düşmemek gerekir: İşçi sınıfı partisi konusunda düşülen bir yanılgı, Türkiye'de sosyalizme giden mücadelenin «emekçi partisi» elinde başarıya ulaşacağını söyleyerek ortaya çıkmaktadır. Böyle bir görüş sağ sapma olarak belirmektedir. İşçi partisi, sadece işçilere açık parti anlamına gelmez; parti kadroları işçi sınıfı ideolojisini benimsemiş kişilere açıktır. Partinin, değişik sınıf ve tabakaları, sınıf ve tabaka olarak bünyesinde toplaması eğilimleri, partinin «işçi sınıfının örgütlü öncü müfrezesi» olma niteliğini silecek, partiye küçük burjuva eğilimlerini egemen kılacak, tehlikeli bir «yığın particiliğine» yol açacaktır. Bu durumda, proleter sosyalizmin örgüt içinde yayılması ve işçi sınıfının partisinin oluşarak, «işçi, köylü iktidarına ve sosyalist devrime» ulaşması olanakları kalmamaktadır. TİP'in, populizme, pasifizme, parlamentarizme sürüklenmesinde bu sapma geniş ölçüde etken olmuştur. TİP konusunda ikinci bir sapma, TİP'i proletaryanın partisi olarak görmek şeklinde ortaya çıkmaktadır. Parlamentarizmi bir amaç olarak benimsemiş, küçük burjuva ideolojilerinin, revizyonizmin, proleter sosyalistler birliğine karşı tepkinin egemen olduğu, sınıf ve tabakalarla parti içi ittifakların amaçlandığı bir parti, işçi sınıfının partisi olamaz. Kaldı ki uygulamada da, parti, profesyonel devrimcilere dayanmamakta ,yığınlarla ilişki kuramamakta, parti dışı devrimci örgütlenmeleri ideolojik birlik etrafında toplayamamakta, demokratik merkeziyetçilik ilke-

sini uygulayamamaktadır. Her türden teorik ve pratik hastalıkları yapısında toplayan bir partiyi işçi sınıfı partisi olarak takdime kalkışmak, yığınları aldatmak, gerçek bir işçi sınıfı partisine yönelişleri yıpratmak anlamını taşır. Böyle bir aldatmaca, «devrimci halk cephelerinin» kurulmasını, bu cephe içinde proleteryanın partisinin öncülük görevini görmesini ve giderek belirli bir süreçte sosyalist devrime varılmasını engelleyecek veya hiç değilse geciktirecektir. TİP işçi sınıfının partisi değildir ve fakat bu potansiyele halen sahip tek siyasal örgütdür.» (63)

c) «İşçi sınıfının öncülüğü konusunda ileri sürülen bir diğer görüş de, «Türkiye'de bugün proletarya, devrime öncülük edecek objektif ve sübjektif şartlara sahip değildir. Milli demokratik hareketimiz böyle bir partiye kavuşmadıkça Milli Demokratik devrimimiz haline gelemeyecektir» görüşüdür. Böyle bir görüş, işçi sınıfının henüz Türkiye'de emeğinden başka satacak bir şeyi olmayan bir duruma gelmediği, işçi sınıfının kapitalist üretimin yapıldığı sanayi alanlarında toplanmadığı, köylülükle, özel mülkiyetle tüm bağlarının kopmadığı önyargılarına dayanmaktadır. Bu önyargıdan hareket edilince, bu tür düşünce sahipleri, proletaryaya söylenen nitelikleri verecek olan ve «sivil - asker aydın kadrolara» dayanacağı anlaşılan küçük burjuvazinin «milli demokratik» hareketlerine bel bağlamaktadır. Bu tür bir düşüncenin, işçi sınıfı öncülüğünün fiilen küçük burjuvaziye terkedilmesi, işçi sınıfının devrimci eyleme katılmasının sağlanması konusunda işin kolayına kaçılması anlamını taşıdığı ve belirli yanlışları bulunduğu açıktır. Gerçekte

(63) a.g.d. aynı sayı, ss. 78—79.

proletaryanın bilinçlendirilmesini ve devrimci eyleme katılmasını sağlayacak olan da «Parti» dir» (64).

d) «...15 - 16 Haziran olayları, bize hiç değilse, işçi sınıfının devrimci atılımlara gittikçe hazırlandığını, yatkınlaştığını göstermelidir. Ayrı olaylar bize, örgütsüz bir hareketin dağınıklığı, hareketten beklenilen doğal sonuçların elden kaçırılabileceği ve hareketin belirli bir süre için sona erdirilebileceği konusunda da ders vermiş olmalıdır. Proletaryanın bilinçlenmesi konusundaki kendi beceriksizlik, yetersizlik ve yanlışlıklarımızın günahını proletaryaya yükleyerek, proletaryanın öncülüğünü savsaklayan, devrimi küçük burjuva kaypaklığına terkeden davranışlara hakkımız olmasa gerektir...» (65)

15/16 Haziran olayları 1970 yılının ve 12 Mart 1971 öncesinin en önemli olaylarından birisidir. Özek'in öne sürdüğü anlama göre bu hususu şöyle ifade edebiliriz: «Türkiye İşçi Partisi'ne bağlı Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) işçileri tahriki ile birlikte, işçiler arasına katılan ve olayları organize eden DEV - GENÇ militanlarının yaptırdıkları bir miting ve yürüyüştür. Proleter bir ihtilâl haline dönüştürülmek istenen veya bir ihtilâl provası mahiyetinde olan bu yürüyüş, işçilerin Marksist-Leninist fikirlerle tam olarak «bilinçlendirilemediği ve örgütlenemediği» ve bu bakımdan düzensiz bir programla şuursuz saldırganlık halinde sonuçlandığı belirtiliyordu. Bu açıdan eylemlerin neticesi; militan devrimcilerin ve gençlik liderlerinin, işçileri «Sosyalist Devrimin» şartlarına göre gerektiği şekilde bilinçlendirememesi ve yönetememesi büyük hata olarak ele alınmış ve işçilerden ziyade bu militan gençlik kesiminin ve bu kadroların yetersiz olduğu öne sürülmüştür.»

---

(64) a.g.d. aynı sayı, s. 79.
(65) a.g.d. aynı sayı, ss. 79—80.

SONUÇ

TKP, yasadışı ve gizli faaliyetini Mondros Mütarekesi'nden itibaren başlatmış, Millî Mücadele sırasında İstanbul ve Anadolu'da sürdürmüş, fakat başarılı adım atamamıştı. Zira Atatürk'ün komünizme kesinlikle karşı olması ve bu dikta rejimini getirmek isteyenlere, yasalar yoluyle mücadele vermesi, bu yasadışı partinin her faaliyetini anında durdurmuştu. Dolayısıyle çalışmalarını ancak yeraltında sürdürmek zorunda kalan TKP, yasal kuruluşlara sızma ve yerleşme yollarını yıllarca aramış ve yetiştirdiği «Fikir Militanları» aracılığıyle yasal yan örgütler kurulmasına ve güçlendirilmesine çalışmıştır.

Genç Türkiye Cumhuriyeti temelinin kuvvetli olabilmesi, ülkenin bütünlüğü, birlik ve beraberliğinin sağlanması amacıyle getirilmiş bulunan 1924 Anayasası ve diğer ilgili yasalar, Atatürk döneminde ve sonraki devrelerde Cumhuriyet Hükümetleri'nce başarıyla tatbik edilmişti. Böylelikle TKP'nin bütün gizli çalışmaları her defasında ortaya çıkarılmış, Üniversite, Yüksek Öğrenim ve çeşitli kuruluşlara sızma ve yerleşme hareketi önlenmişti. Fakat 1960 hükümet darbesi'nin getirmiş olduğu ortam ve 1961 Anayasası'nın tefsire yol açan maddelerinin devamlı istismarı sonucunda, «devletin kuvveti ve güvenliği için gerekli olan önleyici tedbirlerin ve yasa

hükümlerinin» zamanında getirilememesi, TKP'nin «Fikir Militanları» ve sempatizanlarının 1960'lı yıllarda çeşitli kuruluşlara, belirli siyasi partilere ve Üniversitelere yerleşme imkânlarını hazırlamıştır.

Hakiki hüviyetini saklamak suretiyle bilhassa Üniversite, Akademi ve Yüksek Öğrenim gençliği arasında kurulan dernekler içinde çalışmalarını sürdüren bu yasadışı gizli siyasi parti'nin yönetimi, yurt dışından plânlanmış ve organize edilmiştir.

Türkiye'de, Organize Şiddet Eylemlerini, Marksist - Leninist teorinin metodlarına uygun olarak başlatan SDDF, FKF ve DEV-GENÇ gibi dernekler; Fikir Militanları'nın direktifine paralel olarak, tedhiş hareketlerini, bölücülük ve yıkıcılık esas olmak üzere, ayrı kutuplarda çekişmeler, kavgalar halinde göstermek istemişler, plânlarını buna göre uygulamışlar ve gençliğin büyük enerji potansiyelinden istifade ederek, onları ideolojik emellerinde araç olarak kullanmışlardır.

Bütün resmi ve özel kaynaklar, yayınlar ve gizli kalmış belgelerin ışığında, derinlemesine incelediğimiz TKP, kuruluşundan itibaren Sovyet Rusya'nın emir ve direktifinde «Marksist-Leninist ideoloji doğrultusunda» metodlu ve sistematik çalışmalarla, Türkiye üstünde yıkıcı ve bölücü faaliyetlerine devam etmektedir.

Organize Gençlik Hareketlerinin bilinçli olarak şiddet eylemlerine dönüştürülmesi, belirli parti, dernek ve sendika gibi kuruluşlarla organik bağlar kurulması, işçi ve köylüler arasında kışkırtıcılık yapılması yolları, TKP' nin hazırladığı plâna göre sistemleştirilmiştir.

Türkiye'de halktan ve gençliğin çok büyük bir kesiminden tamamen kopuk olarak, sadece profesyonel militanlar tarafından devam ettirilen olaylar, işlenen cinayetler, sabotajlar ve tedhiş hareketlerinin hakiki yüzü; 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 dönemlerinde açık olarak

ortaya çıkmıştır. Gençlerin kimler tarafından ne şekilde ve hangi ideolojik fikirlerle kullanıldığı belirlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin hürriyetçi demokratik düzenini yıkmak amaç ve hedefinden kaynaklanan bu olaylar, dış güçlerin Türkiye üstünde yıllardanberi tatbik ettikleri oyunlarının bir parçası olup, yıkıcı ve bölücü bir özellik taşımaktadır.

İhtilâlci Türk Marksist-Leninistlerin Türkiye dışındaki yabancı kaynaklarca desteklenmekte olduğu, Türk istihbaratı ve yakalanan teröristlerin kendi açıklamaları ve ele geçirilen belgelerle anlaşılmıştı. Milletlerarası komünizm çerçevesinde dayanışma, gerilla ve sabotaj eğitimi, silâh, malzeme ve para yardımı, organize olarak dışarıdan yapılmıştı. Yurt dışında faaliyetine devam eden ve yurt içinde Marksist-Leninist propagandayı metodik ve sistematik olarak yöneten TKP, bu hususta da çok önemli rol oynamış, yerleştiği ülkedeki mahalli otoritelerin de yardımlarıyle, Türkiye'de ve Türkiye dışında bulunan ihtilâlci solculara büyük yardım yapmıştır.

26 Nisan 1971 ve 20 Ocak 1973 tarihleri arasında devlet güvenlik kuvvetlerinin muhtelif aramalarında ele geçirilen silâh, bomba ve mühimmatın yaklaşık değeri o günkü rayiçle ikiyüz milyon Tl.'sı, bugünkü 1982 yılı değeri ise yaklaşık iki milyar Tl.'sını bulmakta idi. 1980 yılında ele geçirilen silâh, bomba ve mühimmatın yaklaşık değeri ise otuzbeş milyar Tl.'sıdır. Bu kadar büyük değerde ve çok büyük miktarda silâhın bir yabancı ülkenin yardımı olmadan teröristlerce elde edilmesi mümkün değildir. Ele geçirilen ve devamlı surette Türkiye'ye sokulan silâh ve mühimmatın büyük bölümünün Sovyet Rus yapısı olması, diğer bölümünün de Doğu Bloku ülkelerine ait olması gerçekten önemli bir husustur.

Türkiye genelinde organize şiddet eylemlerine karışan ve Marksist-Leninist ideolojiyi Türkiye'de silâh zoru

ile yerleştirmek maksadıyle THKO-THKP/THKC gibi yasadışı örgütler kurarak «SÜREKLİ DEVRİM», «PROPAGANDA ve AJİTASYON», «SİLÂHLI PROPAGANDA» taktikleriyle organize eylemlerde bulunan militanların, bir veya bir kaç yabancı devletten büyük ölçüde destek ve yardım gördükleri, çok açık olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu tür silâhlı eylemlerde gençliği kullananların esas hedefi, Türkiye Cumhuriyeti'ni ve demokratik düzenini yıkmak, yerine komünist bir dikta rejim kurmaktır.

TÜSTAV

KAYNAKLAR

ABADAN, Yavuz: «Türkiye'de Siyasi Partiler ve Tazyik Grupları» Yüzüncü Yıl Armağan'ı, Ankara 1959 ss. 77 - 118.

AĞAOĞLU, Samet: Kuvvay-ı Milliye Ruhu, İstanbul 1964.

AĞAOĞLU, Samet: Sovyet Rusya İmparatorluğu, İstanbul 1967.

AKGÜÇ, Âtıf: Eski ve Yeni Sosyalist Partiler, Ankara 1960.

AKINCI, Ahmet: Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi ve Türkiye'de Kurtuluş Hareketi, Yeni Çağ, Haziran 1967 sayı: 6.

AKÇAY, Phil İlhan — GENCER, Ali İsmet: Neden Komünizme Karşıyız, Türk Devrim Kurumu Yayınları, Ankara 1969.

AKKERMAN, Naki Cevad: Demokrasi ve Türkiye'de Siyasi Partiler Hakkında Kısa Notlar, Ankara 1950.

ALÖÇ, Kâzım: «İfşa Ediyorum», Yeni Gazete, 15/16 Nisan 1967, Nu: 837/838; 20 Nisan 1967, Nu, 842, 24/25 Nisan 1967, Nu. 846/847; 4-8 Mayıs 1967, Nu. 856-860; 12/13 Mayıs 1967, Nu. 864/865; 15 Mayıs 1967, Nu. 867; 19 Mayıs 1967, Nu, 871.

ANADOL, Cemal: (Ne Amerika, ne Rusya) Her şeyin üstünde Türkiye, İstanbul 1970.

ANAYASA Mahkemesi Kararlar Dergisi, Ankara 1972.

ANKARA Garnizon Komutanlığı (2) No.lu Askeri Mahkemesi: Esbâb-ı Mûcibeli Hüküm, K.K.K. Askeri Basımevi, İstanbul 1954.

ARAL, Nâmık Zeki: «Memlekette Sosyalizm» Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 498 18 Kasım 1962.

ARAL, Nâmık Zeki: «Memlekette Sosyalist Cereyan» Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 513, 31 Ocak 1963.

ARAL, Nâmık Zeki: «Günümüzün Dâvası» Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 566, 13 Şubat 1964.

ARAL, Nâmık Zeki: «Maarif Ordumuz ve Toplumcu Cereyan» Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 592, 20 Ağustos 1964.

ARAL, Nâmık Zeki: «Memlekette Komünist Cereyan», Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 604, 12 Kasım 1964.

ARAL, Nâmık Zeki «Toplumumuzda Doktrin Tartışmaları, Ankara 1965

ARAL, Nâzım Zeki: «Yasak Olan Komünizm», Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 622, 25 Mart 1965.

ARAL, Nâmık Zeki: «Bugünkü Marksist Âlem ve Memleketimizde Marksist Cereyan», Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 660 23 Aralık 1965.

ARAL, Nâmık Zeki: «Cemiyetimizi Temelinden Sarsan En Büyük Tehlike», Türkiye İktisat Gazetesi, sayı· 661 30 Aralık 1965.

ARAL, Nâmık Zeki: «Memleketin Başı Ucunda Dolaşan Komünizm Tehlikesi, Türkiye İktisat Gazetesi, sayı: 673, 21 Mart 1966.

ARAS, Tevfik Rüştü: Görüşlerim, İstanbul 1945.

ARIK, Remzi Oğuz · «Türkiye'de Komünizm» Komünizme Karşı Mücadele Dergisi. sayı. 14-17 ve 19, 15 Şubat 1951.

ARIKOĞLU, Damar (Zamir) : Hatıralarım, İstanbul 1961.

ARMAOĞLU, Fahir H.: Sıyasi Tarih, 1789-1960, Ankara 1961.

ARMAOĞLU, Fahir H. : 1920 yılında Milli Mücadele ve Sovyet Rusya, VII. Türk Tarih Kongresi, Cilt II. Ankara 1973.

ATATÜRK, Kemal: Nutuk, 3 Cilt, Cilt II, 1920-1927 6. Baskı İstanbul 1960-1963.

ATATÜRK, Kemal: Nutuk, I. cilt: 1919-1920 13. Baskı, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1973.

ATATÜRK, Kemal: Nutuk, II. cilt: 1920-1927 13. Baskı, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1973.

ATATÜRK, Kemal: Nutuk, III. cilt: Vesikalar, 14. Baskı, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1973.

ATATÜRK, Mustafa Kemal: Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, I. cilt 1919-1938 (Maârif M. İstanbul 1945), II. cilt 1906-1938 (Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1952), III. Cilt 1918-1937 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1954).

ATATÜRK Diyorki: Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1980.

AYBAR, Mehmet Ali : Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm: seçmeler, 1945-1967 İst. 1968.

AYBARS, Ergun: İstiklâl Mahkemeleri, İstanbul 1975.

ARALOV, S. İ.: Bir Sovyet Diplomatının Türkiye Hatıraları, İstanbul 1967.

ATSIZ, Nihâl: Komünist Donkişot'u Proleter-Burjuva Nâzım Hikmetof Yoldaş'a, İstanbul 1935.

AVCIOĞLU, Doğan: Türkiye'nin Düzeni, Bilgi Yayınevi, İstanbul 1968.

AVCIOĞLU, Doğan: «Teoride ve dünya devrimci pratiğine, «Ajitasyon ve Propaganda» Ant dergisi, Nisan 1971, sayı: 12.

AVCIOĞLU, Doğan: «Kesintisiz devrimde Ajitasyon ve Propaganda: II, Dünya'da ve Türkiye'de karşı propaganda», Ant dergisi, Mayıs 1971 sayı: 13.

AYDEMİR, Şevket Süreyya: Tek Adam, 3 cilt, İstanbul 1964-1965.

AYDEMİR, Şevket Süreyya: İnkılâp ve Kadro, Ankara 1932.

AYDEMİR, Şevket Süreyya: Suyu Arayan Adam, İstanbul 1965.

BABANZADE, İsmail Hakkı: Meclis-i Meb'ûsan'da Sosyalizm, Tanin, 26 Nisan 1910, İkinci Sene, Nu. 592.

BALKANLI, Remzi: Mukayeseli Basın ve Propaganda, Ankara 1961.

BANARLI, Nihad Sâmi : Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1948.

BEĞDEŞMEN, Zeki Cemal: Memleketimizdeki Amele Hareketlerinin Tarihi, Meslek dergisi, İstanbul, sayılar: 21, 22, 24 ve 25; 5, 12, 26 Mayıs ve 2 Hazira n1925.

BARRON, John: KGB Sovyet Gizli Casusluk Teşkilâtının İç Yüzü, Nebioğlu Yayınları, 1974.

BABAKURBAN, Ziyaeddin: Dış Türkler ve Türkistan Davası, İstanbul 1962.

BAŞBAKANLIK Basın-Yayın Genel Müdürlüğü, Erim Hükümetlerinin 1. Yılı Ankara 1972.

BAŞBAKANLIK Basın-Yayın Genel Müdürlüğü; Türkiye'de demokrasi saldırı karşısında, Türkiye'de militan kömünist örgütleri ve gençliğimizi aldatma taktikleri, Ankara 1972.

BAŞGİL, Ali Fuat: 27 Mayıs İhtilâli ve Sebepleri, İstanbul 1966.

BAŞGİL, Ali Fuad: Révolution Militaire de 1960 En Turquie, (ses origines): Contribution à l'étude de l'histoire politique intérieure de la Turquie Contemporaine. İmprimerie: Perret-Gentil, Suisse 1963.

BAYAR, Celâl: Ben de Yazdım, Milli Mücadeleye Gidiş, C. I, İstanbul 1965,

BAYAR, Celâl: Ben de Yazdım, Milli Mücadele'ye Gidiş, C. 2, İstanbul 1966.

BAYAR, Celâl: Ben de Yazdım, Milli Mücadele'ye Gidiş, C. 3, İstanbul 1966.

BAYAR, Celâl: Ben de Yazdım, Milli Mücadele'ye Gidiş, C. 4, İstanbul 1967.

BAYAR, Celâl: Ben de Yazdım, Milli Mücadele'ye Giriş, C. 5, İstanbul 1967.

BAYAR, Celâl: Ben de Yazdım, Milli Mücadele'ye Giriş, C. 6, İstanbul 1968.

BAYAR, Celâl: Atatürk'ün Metodolojisi ve Günümüz, Kervan Yayınları, Eylül 1978

İLSTAV

BAYKAL, Bekir Sıtkı: «İzmir'in Yunanlılar Tarafından İşgali ve Bunun Doğu Anadolu'daki Tepkileri», Belleten, sayı: 132 1968.

BELLİ, Mihri: Milli Demokratik Devrim, Ankara 1970.

BERKES, Niyazi: Batıcılık, Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler, Yön yayınları 1965.

BIYIKLIOĞLU, Tevfik: Atatürk Anadolu'da (1919-1921), I. cilt, Ankara 1959.

BİRİNCİ İçtima «Türkiye Komünist Fırkası'nın Birinci Kongresi», Türkiye Komünist Fırkası Neşriyatı, Bakû 1920 (Stanford Universty, Hoover Institution, Account 5952-02 «Middle East», I st Congress of the Communist Party of Turkey.

BİULLETEN, III. Kongressa, No: 23 Moskova, 20 Temmuz 1921.

BİCAN, Mehmet: Devrim İçin Gençlik Hareketleri, Ankara 1970.

BİLGİN, İsmet: Türkiye'de Sağ ve Sol Akımlar ve Tatbikatı byy. 1969.

BLACK, Cyril E. ve THORNTON, Thomas P.: Communism and Revolution, Princeton, New Jersey 1965.

BORAN, Behice: Türkiye ve Sosyalizm Sorunları, İstanbul I. Baskı İstanbul 1968.

BOZKURT, Mahmud Esad: Yeşil Elma, Yeni Gün Gazetesi, Ekim 1920.

BOZKURT, Mahmud Esad: Atatürk İhtilâli, İstanbul 1940.

CARR, Edward H.: A History of Soviet Russia. The Bolsvhevik Revolution 1917-1923, vol. III, New York 1961.

CERRAHOĞLU, A.: İslâmiyet ve Osmanlı Sosyalistleri; İslâmiyet ve Yöncü Sosyalistler, İstanbul 1964.

CEBESOY, Ali Fuad: Milli Mücadele Hatıraları, İstanbul 1953.

CEBESOY, Ali Fuad: Moskova Hatıraları (21.11.1920 — 2.6.1922), İstanbul 1955.

CEM, İsmail: Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi, İstanbul 1970.

CERRAHOĞLU, A.: Türkiye'de Sosyalizm, İstanbul 1966.

ÇEŞİTLİ Ülkelerde Gençlik Sorunları, Panel-Tatışma, T. Üniversiteli Kadınlar Der. bty. Ankara.

ÇORUHLU, Samih: İstiklâl Savaşında Komünizm Faaliyeti, Yeni İstanbul Gazetesi, 4,9 ve 10 Temmuz 1966, Nu: 5936, 4941-42

ÇORUHLU, Samih: İstiklâl Savaşında Komünizm Faaliyeti, Yeni İstanbul 22 Mayıs 1966.

DARENDELİOĞLU, İlhan: Türkiye'de Komünist Hareketleri, I. cilt, I. Baskı İstanbul 1961, 2. Baskı İstanbul 1962.

DARENDELİOĞLU, İlhan: Türkiye'de Komünist Hareketleri, 1. cilt, 5. Baskı İst. 1979.

DELİORMAN, Necmeddin: Ruslar Balkanlarda Ne Yapmak İstiyorlar? İst. 1945.

DEMİRAY, Tahsin: Arkada Bıraktığım Küçük İşaret Taşları, İstanbul 1955.

DEV-GENÇ Dosyası, Uçurumun Kenarındaki Türkiye, Ankara 1973.

EMRE, Ahmed Cevad: 1920 Moskovası'nda Türk Komünistleri, Tarih Dünyası, Aralık 1964 - Şubat 1965, Nu: 636.

ELEVLİ, Avni: Türkiye İşçi Partisi Programı ile Anayasaya Aykırıdır. Kurulmak İstenilen Yeni Düzen Korkunçtur. 1., 2. ve 3. Baskılar, İst. 1968.

ERDOST, Muzaffer: Türkiye Sosyalizmi ve Sosyalizm, Ankara 1969.

ERER, Tekin: Türkiye'de Parti Kavgaları, 2. Baskı, İstanbul 1966.

ERSÖZ, Ali Muzaffer: Milli Strateji Akın Basımevi, Ankara 1965.

ERKİN, Feridun Cemal: Türk Sovyet İlişkileri ve Boğazlar Meselesi, Ankara 1968.

ERKİN, Feridun Cemal: Les Relations Turco-Soviétiques et La Question Des Détroits, Ankara 1968.

EROĞLU, Hamza: Türk Devrim Tarihi, Ankara 1977.

EVLİYAOĞLU, Gökhan: Su Uyur Komünist Uyumaz, İstanbul 1962.

EVLİYAOĞLU, Gökhan: Bilimsel Milliyetçiliğe Giriş, Nerede Duruyoruz, İst. 1971.

EVLİYAOĞLU, Gökhan: Milliyetçiliğimizin Ön Hedefleri, İstanbul 1962.

EVRENSEL Barış Şenliğinin İçyüzü, İstanbul 1968.

EYGİ, Mehmet Şevket: Kızıl Tehlike, İstanbul 1964.

GENEL Kurmay Başkanlığı: Türk İstiklâl Harbi C. III ve C. IV, İstanbul 1965.

GENÇLİKLE İlgili Çalışmalar, UNESCO Raporu 1973.

GESELL, A.: Le Jeune Enfant Dans la Civilisation Modern, Presse Universitaire de France, Paris 1971.

GİRİTLİ, İsmet: 27 Mayıstan İkinci Cumhuriyete, TMGT Yayınları, İstanbul 1961.

GENÇ, Süleyman: 12 Mart'a Nasıl Gelindi: Bir Devin Perde Arkası 1960-1971, Ankara 1971.

GİRİTLİ İ.: Gençlik Hareketleri ve Ötesi İstanbul 1970.

GİRİTLİ İ.: Kemalist Devrim ve İdeolojisi, İ. Ü. Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1974.

GİRİTLİ, İ.: Çağmız ve Komünizm, İstanbul 1966.

GİRİTLİ, İ.: Faşizm Tehlikesi mi? Komünizm Tehlikesi mi?

GOCUL, Basri: Bir Nâra (N. Hikmet'e), İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1936.

GÖKBİLGİN, M. Tayyib: Milli Mücadele Başlarken, Ankara 1959.

GÖLPINARLI, Abdülbaki: 100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatler, İst. 1969.

HARBORD, James G. (Maj. Gen): American Military Mission to Armenia, International Conciliation, V. CLI, June 1920, U.S. Senate Documents, 66 th. Congresse, Vol, XV. Nr. 266 Exhibit C.

HASAN, Rıza bin-i Esad: Sosyalizm —En Mühim ve Herkes İçin Mütalaası Lâzım Bir Mesele-i Hayatiyedir, İstanbul 1336 (1920).

HENRY, Coston : Beynelmilel Sermaye ve İhtilâller, YAMAN Kemal, Meşrutiyet Hareketleri ve Yabancı Tesirler, Otağ Yayınevi, Nisan 1974.

ILICAK, Nazlı: 15 Yıl Sonra 27 Mayıs Yargılanıyor, Cilt 1, Kervan Yayınları, Ocak 1978 İstanbul.

ILICAK, Nazlı: 15 Yıl Sonra 27 Mayıs Yargılanıyor, Cilt 2, Kervan Yayınları, Ocak 1978 İstanbul.

ILICAK, Nazlı: Makaleler, Kervan Yayınları, İstanbul 1980.

ILICAK, Nazlı: Makaleler, Kervan Yayınları, İstanbul 1981.

IŞIKLI, Alpaslan: Sendikacılık ve Siyaset, Ankara 1972.

İNAN, Afet: M. Kemal Atatürk'ten yazdıklarım, Altınok Matbaası, Ankara 1969.

İNAN, Afet: «M. Kemal Atatürk'ün Büyük Nutku'nu Söylediğinin Ellinci Yılı», Türk Dili aylık Dil ve Yazın Dergisi, Kasım 1977 sayı: 314.

İSMAİL, Soysal: Türkiye'nin Dış Münasebetleriyle İlgili Başlıca Siyasi Antlaşmaları, T. İş Bankası Yayınları, Ankara 1965.

İPEKÇİ, Abdi : Liderler Diyor Ki (Röportajlar) İstanbul 1969.

İLERİ, R. N.: Atatürk ve Komünizm, May Yayınları 1970.

JÂSCHKE, Gotthard: Le Role du Communisme dans les Relations Russo-Turques de 1919 à 1922, Orient, Paris 1963, Vol. 7, Nu. 26.

JEUNESSE En Colere, UNESCO 1969.

KABAKLI, Ahmet: Müslüman Türkiye, İstanbul 1970.

KADIR, A.: 1938 Harbokulu Olayı ve Nâzım Hikmet, İstanbul 1966.

KAFESOĞLU, İbrahim: Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri, İstanbul 1970.

KAFLI, Kadircan: Türkiye'nin Kaderi, İstanbul 1965.

KANDEMİR, Feridun: Atatürk'ün Kurduğu Türkiye Komünist Partisi ve Sonrası İstanbul 1966.

KANSU, Mazhar Müfid: Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber, I. Cilt, Ankara 1966.

KARABEKİR, Kâzım: İstiklâl Harbimiz, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1960.

KARABEKİR, Kâzım: İstiklâl Harbi'mizde Enver Paşa ve İttihat Terakki Erkânı, İstanbul 1967.

KARADENİZ, Harun: Olaylı Yıllar ve Gençlik, İstanbul 1979.

KARAOSMANOĞLU, Yakub Kadri: «Bir Şimşek ve Bir Gökgürültüsü, Milliyet Gazetesi, 8 Ağustos 1929 Nu. 1252.

KARPAT, Kemal H.: Turkey's Politics, Princeton — New Jersey 1959.

KISAKÜREK, Necip Fazıl: Türkiye'de Komünizma ve Köy Enstitüleri, İstanbul 1962.

KISAKÜREK, Necip Fazıl: Her Cephesiyle Kominizma, İstanbul 1962.

KIVILCIMLI, Hikmet: Siyasetimiz, İstanbul 1957.

KIVILCIMLI, Hikmet: 27 Mayıs ve Yön Hareketinin Sınıfsal Eleştirisi, İstanbul 1970.

KOÇ, Süreyya: Sosyal Demokrasi ve SDDF, Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu, Ank. 1971.

KORKUD, Refik: Komünistler, Ankara 1966.

KORKUD, Refik: Komünizme Karşı Atatürk, Ankara 1967.

KORKUD, Refik: Sosyalizme Karşı Atatürk, Ankara 1967.

KÖKNEL, Özcan: Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları, İstanbul 1979.

KURAN, Ahmed Bedevi: Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde İnkılâp Hareketleri, İstanbul 1959.

KUTAY, Cemal: «Milli Mücadele'de Yeşilordu Efsanesi, «Tarih Konuşuyor — 5, İst. 1956.

KUTAY, Cemal: Türkiye'de İlk Komünistler, Tarih Konuşuyor, — 6 İstanbul 1956.

KUTAY, Cemal: Ey Türk, Uyan! (Eskişehir Açıklaması), Tarih Sohbetleri, Cilt II, Ağustos 1966, İstanbul.

LANDAU, Jacop M.: Türkiye'de Aşırı Akımlar, 1960 Sonrası Sosyal ve Siyasal Çekişmeler, Ankara 1978.

LAQUEUR, Walter Z.: The Soviet Union and the Middle East, New York 1959.

LAQUEUR, Walter Z.: Communism and Nationalism in the Middle East, Third Edition, London 1961.

LENİN, V. İ.: İki Taktik, Ankara 1968.

MİLLİ Demokratik Devrim ve İçyüzü, TKP'nin Yayınladığı broşür, 1969.

NADİ, Yunus: Ankara'nın İlk Günleri, İstanbul 1955.

12 MART'a Nasıl Getirildik, Ufuk Ajansı Yayınları, Ankara 1971.

OZANKAYA, Özer: Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri, Ankara 1966.

ÖĞRENCİ Hareketlerinin Bilimsel Yönden Araştırması, Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul 1970.

ÖNELÇİN, H. Adnan: Nutuk'un (Söylev'in) içinden, İstanbul 1981.

ÖZGEN, Mahmut İhsan: Ermeni Terörü ve Arkasında Gizlenen Güç, Tercüman Gazetesi, Araştırma, 3-14 Temmuz 1981 İstanbul.

ÖZGEN, Mahmut İhsan: Milli Mücadele Döneminde Anadolu'da Sol Hareketler, Araştırma, İstanbul 1982.

ÖZGEN, Mahmut İhsan: Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Örgütlü Sol Hareketler, Araştırma, İstanbul 1982.

ÖZGEN, Mahmut İhsan: TKP ve Organize Gençlik Hareketleri, Araştırma, Tercüman Gazetesi, 4-9 Şubat 1982 İstanbul.

TÜİSTAV

ÖZGEN, Mahmut İhsan: Basın Hürriyeti ve Rejimleri, İ.İ.T.İ. Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu, İstanbul 1982.

ÖZGEN, Mahmut İhsan: Basın Ahlâkı, İ.İ.T.İ. Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu, İstanbul 1982.

ÖZTÜRKMEN, Kenan: Türkiye İşçi Partisinin İç Yüzü, İstanbul 1965.

ÖZTÜRKMEN, Kenan: Komünizm ve Türkiye, İstanbul 1965.

PARVUS, (Alexander Israel Helphand): Umûmi Harb Neticelerinden; Almanya Galip Gelirse, İstanbul 1330.

PARVUS,: Umûmi Harb Neticelerinden; İngiltere Galip Gelirse, İst. 1330.

PERİNÇEK, Doğu: «Türkiye İşçi Partisi Üyelerinin Sınıf Yapısı», Aydınlık Sosyalist Dergisi, 3 Ocak 1969, ss. 205-226.

PETTOVİCH, Piero: «La vie Politique et les Partis en Turquie» Res Publica (Bruxelles), v (1): 1963, ss. 63-75.

REFİK, Nevzat: Sosyalizm ve Rehber-i Amele, İstanbul 1912.

REFİK, Nevzat: Fırkalar ve Sosyalistler, Teşkilât 1327, Nu. 200.

ROULEAU, Eric: «Les Nouveaux Jeunes Turcs», Etudes Méditerranéennes (Paris), VIII, Nov. 1960, ss. 67-73.

SABLİER, Edouard: De L'Oural A L'Atlantique, le bond Russe en Afrique, Librairie A. Fayard, Paris 1963, pp. 105-127.

SADAK, Necmeddin: «Suç Olan Sağcılık ve Solculuk Nedir?», Akşam Gazetesi, 17 Ocak 1971.

SAFA, Peyami: Doğu-Batı sentezi, İstanbul 1963.

SANÇAR, Nejdet: Türkiye'de Kızıl Teşekküller: 3 (Türkiye Gençler Derneği), Mücadele Dergisi, İzmir 1964/65 Aralık — Ocak, sayı: 10.

SANÇAR, Nejdet: Türk Barışseverler Cemiyeti, Mücadele Dergisi, İzmir, Aralık 1965, sayı: 8 (20)

SANÇAR, Nejdet: Gizli Komünist Belgeleri, Ankara 1966.

SARICA, Murat: Toplumcu Açıdan — Halkçılık-Milliyetçilik-Devrimcilik, İst. 1966.

SAYILGAN, Aclan: İnkâr Fırtınası, İstanbul 1962.

SAYILGAN, Aclan: Yakın Tehlike; Komünizm, Ankara 1963.

SAYILGAN, Aclan: Komünizmin «Tek Cebhe» Çalışmaları: Dünyada ve Türkiye'de, Mücadele Dergisi, İzmir, Nisan 1964, sayı: 2.

SAYILGAN, Aclan: Soldaki Çatlaklar (1927-1966), 2. Baskı, Ankara 1967.

SAYILGAN, Aclan: Solun 94 Yılı (1871-1965), Ankara 1968.

SAYILGAN, Aclan: Yeni Kavga, Milli Demokratik Devrim Nedir? Ank. 1970.

SERTEL, Yıldız: Türkiye'de İlerici Akımlar ve Kalkınma Davamız, İstanbul 1969.

SPECTOR, İvar: The Soviet Union and the Muslim World, 1917-1958, University of Washington Press, Seatle, 1959.

STACKELBERG, G. Von: Bakû'dan Bangdung'a kadar, Dergi, I. Yıl, No 2, Nisan-Haziran 1955.

SUPHİ, Mustafa: Sosyalizm Cereyanları, Hak Gazetesi, 2 Mayıs 1912, Nu: 50

SUPHİ, Mustafa: Tarihi Bir Vazife, 28/29 Kânunusâni 1921, Moskova 1923.

SÜRMEN, Süleyman: Sağ-Sol Kavgası, Ankara 1969.

ŞEREF, Muvaffak: Türkiye ve Sosyalizm, İstanbul 1968.

ŞİŞMANOV, Dimitır: Türkiye'de İşçi ve Sosyalist Hareketi (1908-1965) İstanbul 1978.

T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, Cilt 3 (14.8.1936).

TEVETOĞLU, Fethi: Türkiye'de Sosyalist ve Komünist Faâliyetler (1910-1960), Ankara 1967.

TEVETOĞLU, Fethi: Amansız Bir Komünizm Düşmanı; Atatürk, Mücadele Dergisi, İzmir 1964 Kasım, sayı: 9, Toprak Dergisi, 31.12.1964, sayı: 35-36.

TEVETOĞLU, Fethi: Açıklıyorum (Atatürk'ün Sovyet Politikası) Ankara 1965.

TEVETOĞLU, Fethi: Milli Eğitimde Kızıl Faâliyet, Türk Kültürü, Şubat 1966, Yıl: IV, sayı: 40.

TKP Birinci Sekreteri Yakub Demir Yoldaş'ın Konuşması, Yeni Çağ, Prag, Eylül 1965, sayı: 9

TOKER, Metin: Solda ve Sağda vuruşanlar: Türkiyedeki iki yönlü ihtilâf ortamının Anatomisi, Ankara 1971.

TOYNBEE, Arnold: Türkiye; Bir Devletin Yeniden Doğuşu, Milliyet Yay. 1971.

TONGUÇ, İsmail Hakkı: Eğitim Yolu ile Canlandırılacak Köy, 2. Baskı, İst. 1947.

TÖKİN, Firuzan Husrev: Türkiye'de Siyasi Partiler ve Siyasi Düşüncenin Gelişmesi, (1839-1965) İstanbul 1965.

TUNAYA, Tarık Zafer: Türkiye'de Siyasi Partiler (1859-1952), İst. 1952.

TUNAYA, Tarık Zafer: Türkiye'nın Siyasi Hayatında Batılılaşma Hareketleri, İstanbul 1960

TUNAYA, Tarık Zafer: Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük, İstanbul 1964.

TUNÇAY, Mete: Türkiye'de Sol Akımlar (1908-1925), Ankara 1967 ve 3. Baskı, İstanbul 1978.

TURAN Osman: Türkiye'de Komünizm Kaynakları ve Kültür İhtilâli, İstanbul 1980.

TÜM İktisatçılar Birliği, Türkiye İşçi Sınıfı ve Mücadeleleri Tarihi, Ankara 1976.

TÜRKİYE'DE Siyasi Dernekler, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü Neşriyatından, Ankara 1950.

TÜRKİYE'DE Anarşi, Aydınlık Yayını (Açık Oturum) İst. Şubat 1979.

TÜRKİYE Gerçekleri ve Terörizm, Beyaz Kitap, Ankara 1973.

TÜRKİYE İhtilâlci İşçi-Köylü Partisi Dosyası, Uçurumun Kenarındaki Türkiye, İst. 1973.

TÜSTAV

TÜRKİYE'DE Terör; Abdi İpekçi, Semineri, İst. Gazeteciler Cemiyeti Yayını, Mayıs 1980.

TÜRKİYE'DE Devrimci Mücadele ve Dev-Genç, 1965-1971 Kurtuluş Yay. 1971.

TÜRKİYE Cumhuriyeti Anayasası, İstanbul 1979.

ULUÇ, Fuad: Nâzım Hikmet ve 1938 Harbokulu Olayının Gerçek Yönü, Ankara 1967.

ÜNER, Abdullah ve Gencer, A.N.: Komünizm — Sosyalizm ve İlgili Yargıtay kararları, Ankara 1969.

ÜNÜVAR, Veysel: İstiklâl Harbinde Bolşeviklerle Sekiz Ay 1920-1921, İstanbul 1946.

VÂ-NÛ, (Vâlâ Nureddin): Bu Dünyadan Nâzım Geçti, İstanbul 1965.

VAN Neste, Dominique: «La Turquie et le Problêm d'Intégration», Civilisation (Bruxelles), V (2): 1965, ss. 188-205.

VERNİER, Bernard: Armée et Politique au Moyen Orien, Paris 1966.

VERNİER, Bernard: «L'Armée Turque et la République Néo-Kemalist», Politique Etrangère (Paris) xxx. (3): 1965, ss. 259-279.

YAKUP, Demir ve Halis Okan: Türkiye; Kalkınma Yolları, Türkey: Ways of dévelopment) World Marxist Review, Toronto (Kanada), Vol. 8. Mayıs 1965.

YALÇIN, Mehmet Ali (Der.): Temel Kanunlar ve Seçim Mevzuatı, İstanbul 1968.

YALÇIN, Hüseyin Câhit: Kadro, Fikir Hareketleri, 29 Teşrinievvel 1933, sayı: I.

YAMAKOĞLU, N.C.: Ben Bir TİP'li İdim, İstanbul 1968.

YAŞASIN Emekçiler, Yaşasın Türkiye, Ankara bty. 1965-1966.

YETKİN, Çetin: Türkiye'de Soldaki Bölünmeler (1960-1970): Tartışmalar, Nedenler, Çözüm Önerileri, Ankara 1970.

İÜSTAV

DERGİ VE GAZETE KOLEKSİYONLARI

Adalet
Akşam
Alemdar
Alemdar Nüsha-i Edebiyesi
Ant
Aydınlık
Bayrak
Beşeriyet
Beşeriyet (Paris)
Bolu
Cihad
Cultura Turcica
Cumhuriyet
Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi
Der Welt des Islam
Devrim
Dışişleri Bakanlığı Belleteni
Dünya
Düstûr
Düşünen Adam
Emek
Est et Ouest (Paris)
Fikir Hareketleri
Genç Türk
Gerçek
Hak
Hâkimiyet-i Milliye
Hareket
Hürriyet
İdrak
İfham Gazetesi Edebi İlâvesi
İleri
İkdam
İnsaniyet
İstanbul Ansiklopedisi
İştirâk
Kadro
Kızıl Şark
Kommunistiche Internationale
Komünizme Karşı Mücadele Dergisi
Kurtuluş (İstanbul)
Kurtuluş (Berlin)
Meclis-i Meb'ûsan Zabıt Ceridesi
Milliyet
Mücadele (İzmir)
Novyi Vostok
Orak Çekiç
Orient
Osmanlı (Cenevre)
Öğretmen Dünyası (İzmir)
Ötüken
Sosyalist
Son Çağ
Son Havadis
Söz
Tanin
Tanzimat
Tarih Dünyası
Tarih Sohbetleri
T.B.M.M. Tutanak Dergisi
T.B.M.M. Zabıt Ceridesi
Teminat
Tercüman
Teşkilât
The Week (Ankara)
Türkiye İktisat Gazetesi
Türkiye Ticaret Postası

TÜSAV

Türk Kültürü
Türk Solu
Türk Yurdu
Ulus
Vakit
Yeni Asır
Yeni Çağ (Prag)
Yeni Gazete
Yeni Gün
Yeni Hayat
Yeni İkdam
Yeni İstanbul
Yeni Sabah
Yeni Ses (Samsun)
Yeni Asır
Yön
Zafer

Not: Bu eserde en çok kullanılan kaynakların belirtilmesiyle yetinilmiştir. Okuyucu, ek malzeme istediğinde ,ilgili dipnotlarına bakmalıdır.

TÜSTAV

Mahmut İhsan Özgen

Mahmut İhsan Özgen, 1947 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Anadolu Lisesi'ni (1965), İstanbul Gazetecilik Yüksek Okulu'nu (1968) ve İ.İ.T.İ. Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nu (1976) bitirdi. Sorbonne Üniversitesi'nde ihtisas ve mesleki araştırma (1977) yaptı. 1964 yılında gazeteciliğe başlayan Mahmut İhsan Özgen, çeşitli gazete ve dergilerde yazar ve yazı işleri müdürü olarak çalışmış, 1 Ekim 1971'de Şampiyon Spor Dergisi'ni yayınlamış, bu arada, Basın-Yayın Organizasyon ve Halkla İlişkiler Şirketini kurarak, dokuz yıl bu kuruluşun genel müdürlüğünü ve Şampiyon Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürlüğü ile Başyazarlığını aralıksız sürdürmüştür. 1980 Şubat'ında, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Bakanlık Müşavirliğine ve İstanbul Basın Yayın Merkezi Müdürlüğüne atanmış ve bu görevlerde bulunmuştur. 1981 Ağustos'unda Basın-Yayın Genel Müdürlüğü'nden istifa ederek ayrılan Mahmut İhsan Özgen, halen İ.İ.T.İ. Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nda "öğretim görevlisi" olarak meslek dersleri vermekte ve İstanbul gazetelerinde araştırma ve inceleme yazıları yazmaktadır. Bugüne kadar çeşitli yayın organlarında 350'yi aşkın makalesi yayınlanmış olan Özgen'in yayınlanmış araştırma ve incelemeleri şunlardır: "Türkiye'de Halter Sporu" (1967 Bugün), "Romanya Beden Terbiyesi ve Spor Enstitüsü" (1973 Şampiyon), "Ermeni Terörü ve Arkasında Gizlenen Güç" (1981 Tercüman), "TKP ve Organize Gençlik Hareketleri" (1982 Tercüman). İ.İ.T.İ. Akademisi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nda okutmakta olduğu derslerle ilgili "Basın Hürriyeti ve Rejimleri" (1982) ile "Basın Ahlâkı" (1982) ders notları bulunmaktadır.

TÜSTAV

450 TL